

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας
Διεύθυνση: Μεγάλου Αλεξάνδρου 1, 263 34 ΠΑΤΡΑ
Τηλ.: 2610 962870, 2610 962868
website: manedu.upatras.gr, email: manedu@upatras.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
EDUCATION
MANAGEMENT

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Διοίκηση Εκπαίδευσης / Education Management»

Διπλωματική Εργασία

«Μπίμπα Ελένη»

"Συναισθηματική Νοημοσύνη & Ηγεσία στη
Σχολική Μονάδα"

"Emotional intelligence & Leadership in the
school unit"

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής Δρ. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος	
Α΄ Συν-Επιβλέπων Δρ. Καρανικόλα Ζωή	Β΄ Συν-Επιβλέπων Δρ. Γιαννούκου Ιωάννα

Πάτρα, Ιανουάριος 2022

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ.3 του Ν.1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον. _

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2022.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και της φοιτήτριας, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και τη συγγραφέα της Διπλωματικής Εργασίας, καθώς και την επωνυμία του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε καθώς και τον επιβλέποντα και την επιτροπή κρίσης.

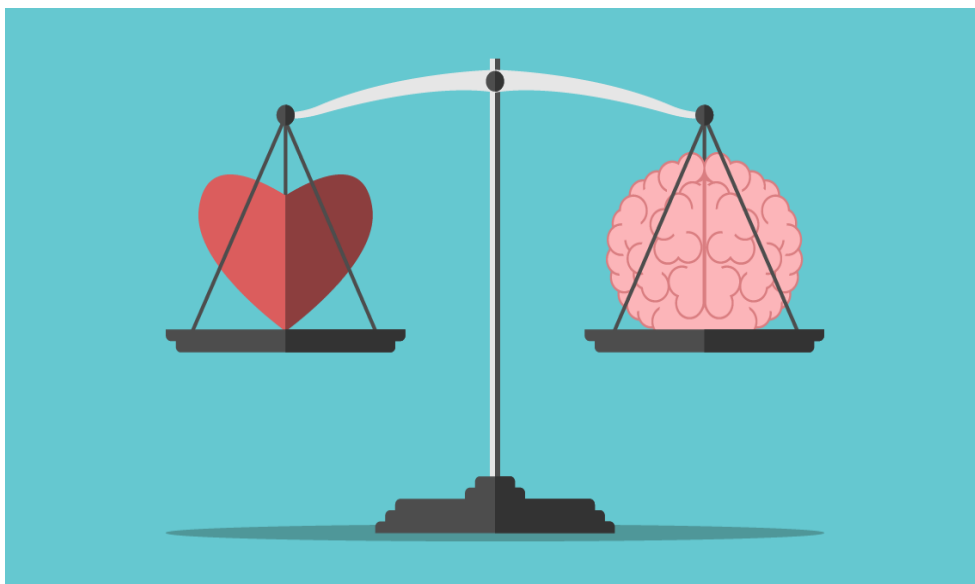
«Ευχαριστίες ή Αφιέρωση»

Η παρούσα εργασία αποτελεί διπλωματική εργασία στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος "Διοίκηση της Εκπαίδευσης" του τμήματος Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών στη Πάτρα κι έχει ως θέμα "Συναισθηματική Νοημοσύνη & Ηγεσία στη Σχολική Μονάδα".

Πρωτού παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω ορισμένους από τους ανθρώπους που συνεργάστηκα, με στήριξαν και με οδήγησαν στην επίτευξη και την ολοκλήρωση του στόχου αυτού.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων κ. Παναγιωτόπουλο Γεώργιο, καθώς και την κ. Καρανικόλα Ζωή για την πολύτιμη στήριξη, αλλά και καθοδήγησή τους σε όλο αυτό το ταξίδι έρευνας και γνώσης.

Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο "ευχαριστώ" στην οικογένεια μου που όπως πάντα στέκεται δίπλα μου και στηρίζει κάθε εγχείρημά μου. Τους εκτιμώ, τους αγαπώ και τους αφιερώνω την εργασία αυτή!

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τη Συναισθηματική Νοημοσύνη και την επιρροή της στην ηγεσία και τη διοίκηση της εκπαιδευτικής μονάδας.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκαν δώδεκα εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με εμπειρία στον χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και της δημιουργικής απασχόλησης (ΚΔΑΠ). Οι εκπαιδευτικοί προέρχονται από διαφορετικές ειδικότητες, έτσι ώστε να υπάρχει ποικιλία στις απαντήσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν άνδρες και γυναίκες ηλικίας 27 έως 45 ετών.

Όσον αφορά το είδος της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος, ως μέσο συλλογής δεδομένων η ημιδομημένη συνέντευξη, ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στους εκπαιδευτικούς αφορούν στη γνώση των εκπαιδευτικών σχετικά με τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη, τη χρήση δεξιοτήτων αυτής κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, την άποψη των εκπαιδευτών για την δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου, τη θέληση τους για συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την βελτίωση της συναισθηματικής τους νοημοσύνης, καθώς και την άποψη τους για την διευκόλυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη χρήση αυτής.

Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να δώσουν έναν ορισμό για τη Συναισθηματική Νοημοσύνη, ως στάση γνώριζαν κατά κύριο λόγο την "ενσυναίσθηση", παρόλο που διαθέτουν κι άλλες δεξιότητες αυτής. Οι συμμετέχοντες εκδήλωσαν ενδιαφέρον και προθυμία συμμετοχής σε επιμορφωτικά σεμινάρια και προγράμματα βελτίωσης της Συναισθηματικής τους Νοημοσύνης, μέσω των οποίων θα αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες χρήσιμες για τη μαθησιακή διαδικασία και τη διαχείριση των μαθητών τους.

Λέξεις - Κλειδιά: Συναισθηματική Νοημοσύνη, Ηγεσία, εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτικές τεχνικές, αποτελεσματική μαθησιακή διαδικασία

Abstract

The purpose of this paper is to explore Emotional Intelligence and its influence on the leadership and management of the educational unit.

Twelve primary school teachers, with experience in education and creative employment, were selected to conduct the survey. Teachers come from different specialties, so that there is a variety of answers. The survey involved men and women aged 27 to 45.

As regards the type of survey, the qualitative method was used, as a means of collecting data, the semi-structured interview, in particular, the research questions asked to teachers relate to the knowledge of teachers about the term emotional intelligence, the use of this skills during the learning process, the trainers' view of the possibility of improving the individual's emotional intelligence, their willingness to participate in training seminars aimed at improving their emotional intelligence, and their view of facilitating the educational process.

The conclusions of the survey showed that teachers were able to give a term of Emotional Intelligence, as attitude they were primarily aware of "empathy", even though they possess a number of skills. Participants expressed interest and willingness to participate in training seminars and programmes to improve their Emotional Intelligence, through which they will develop skills and competences useful for the learning process and management of their students.

key words : Emotional Intelligence, Leadership, Teachers, Educational Techniques, Effective Learning Process

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Abstract	5
Κατάλογος Εικόνων	8
Ακρωνύμια-Συντομογραφίες	9
Εισαγωγή	10
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : Συναισθηματική Νοημοσύνη	12
1.1. Ιστορική αναδρομή	12
1.2. Τι είναι συναίσθημα	13
1.3. Εισαγωγή στη Συναισθηματική Νοημοσύνη	16
1.4. Έννοια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης.....	17
1.4.1 Ορισμοί Συναισθηματικής Νοημοσύνης.....	17
1.5. Θεωρητικά Μοντέλα της Συναισθηματικής Νοημοσύνης	18
1.5.1. Μοντέλο Salovey & Mayer	20
1.5.2. Μοντέλο Bar-On	20
1.5.3. Μοντέλο Goleman.....	21
1.6. EQ tests vs. IQ tests.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΗΓΕΣΙΑ.....	26
2.1. Έννοια, φύση και ορισμός Ηγεσίας.....	26
2.2. Στυλ Ηγεσίας.....	27
2.3. Μορφές ηγεσίας	28
2.4. Ηγεσία & Μάνατζμεντ	32
2.5. Εκπαιδευτική Ηγεσία	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Συναισθηματική Νοημοσύνη και Ηγεσία στις Σχολικές Μονάδες.....	35
3.1. Ηγεσία και Συναισθηματική Νοημοσύνη.....	35
3.2. Ηγέτης και Συναίσθημα.....	36
3.3. Στυλ Ηγεσίας σύμφωνα με τον Goleman	36
3.4. Ηγετικές ικανότητες του συναισθηματικά ευφυούς ηγέτη	37
3.5. Η επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών	38
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση - Επισκόπηση Συναφών Ερευνών.....	40
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	45
Μεθοδολογία Ανάλυσης	45
4.1. Ερευνητικός Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα	45
4.2. Ερευνητική Μέθοδος	46

4.4. Μέθοδος Δειγματοληψίας και Δείγμα.....	47
4.5. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα της Έρευνας.....	48
4.6. Εργαλείο Έρευνας.....	48
4.7. Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων	49
4.8. Η Διαδικασία της έρευνας.....	50
4.8.1. Αρχικό Στάδιο	50
4.8.2. Στάδιο Συνεντεύξεων	50
4.8.3. Περιορισμοί της Έρευνας	52
Κεφάλαιο 5ο.....	55
Αποτελέσματα - Ευρήματα της Έρευνας.....	55
5.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	55
5.2. Ευρήματα Συνεντεύξεων	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο	78
Συζήτηση - Σύγκριση άλλων Ερευνών.....	78
Βιβλιογραφία.....	85
Παραρτήματα	92
Παράρτημα Α.....	92
Παράρτημα Β.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

Κατάλογος Εικόνων

Απεικόνιση ικανοτήτων κατά Goleman.....σελ.23
Εικόνα απεικόνισης IQ & EQ.....σελ.25
Διάγραμμα πίτας φύλου.....σελ.54
Διάγραμμα Βασικού Πτυχίου.....σελ.55
Διάγραμμα Μεταπτυχιακού.....σελ.55
Διάγραμμα Ηλικίας.....σελ.56
Διάγραμμα Ειδικοτήτων.....σελ.56
Διάγραμμα Διδακτικής Εμπειρίας.....σελ.57

Ακρωνύμια-Συντομογραφίες

ΣΝ Συναισθηματική Νοημοσύνη

N Νομός

π.Χ. προ Χριστού

ΚΔΑΠ Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης

ΔΕ Διπλωματική εργασία

IQ Intelligence Quotient

EQ Emotional Quotient

vs versus

Εισαγωγή

Ο Goleman(1999) αναφέρεται στην ενθάρρυνση των εταιρειών για υιοθέτηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων Συναισθηματικής Νοημοσύνης, η οποία αποτελεί καίριο συστατικό της διοίκησης/ μάνατζμεντ. Η παρούσα μελέτη ερευνά το θέμα του ρόλου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και της επιρροής αυτής στη διοίκηση/ ηγεσία της σχολικής μονάδας. Το θέμα προέκυψε ύστερα από προσωπική επιθυμία να ελεγχθεί η Συναισθηματική Νοημοσύνη των εκπαιδευτικών σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον όπως είναι η σχολική μονάδα.

Η επιλογή του εν λόγω θέματος έχει ενδιαφέρον για την ελληνική βιβλιογραφία και έρευνα, καθώς οι έρευνες στο συγκεκριμένο κομμάτι της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και της ηγεσίας στο σχολείο δεν είναι πολλές. Ο όρος Συναισθηματική Νοημοσύνη τα τελευταία χρόνια έχει γίνει ευρέως γνωστός και θεωρείται πως λαμβάνει χώρα τόσο στους οργανισμούς, όσο και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το ενδιαφέρον πλέον δεν απαντάται μόνο στη γνωστική νοημοσύνη, αλλά στο συνδυασμό γνωστικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων της ΣΝ που παράλληλα επηρεάζουν όλες τις πτυχές της προσωπικότητας του ατόμου. Στους οργανισμούς δόθηκε έμφαση στη Συναισθηματική Νοημοσύνη με σκοπό να είναι πιο επιτυχημένοι οι ηγέτες κι οι υφιστάμενοί τους, να υπάρξει επικοινωνία, υγιές κλίμα και να παράγεται το τελικό προϊόν.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί ο ρόλος της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και η επιρροή που ασκεί στη διοίκηση της σχολικής μονάδας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα προσανατολίσουν την ερευνητική διαδικασία είναι: Τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη, αν χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με την συναισθηματική νοημοσύνη κατά την μαθησιακή διαδικασία, ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για την δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου, είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και την βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης τους, πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των ίδιων;

Μετά τη θεωρητική επισκόπηση, τη πραγματοποίηση της έρευνας με στόχο τη συγκέντρωση και τη παρουσίαση στοιχείων σχετικής βιβλιογραφίας, ακολουθεί κι η ποιοτική έρευνα. Ακολουθήθηκε ποιοτική έρευνα με τη χρήση ημι-δομημένης συνέντευξης ως εργαλείο διεξαγωγής συμπερασμάτων. Το δείγμα αποτελείται από 12 εκπαιδευτικούς διαφόρων ειδικοτήτων του Ν. Αιτωλοακαρνανίας, οι οποίοι εργάζονται σε σχολεία του νομού αλλά και στα κέντρα δημιουργικής απασχόλησης του Δήμου (ΚΔΑΠ). Τα δεδομένα αναλύθηκαν με ανάλυση περιεχομένου κι οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν και γράφτηκαν ως κείμενα στο παράρτημα της εργασίας.

Η ανάγκη διεξαγωγής της έρευνας αυτής, οφείλεται στο γεγονός ότι, ο Δείκτης νοημοσύνης και τα ακαδημαϊκά προσόντα δεν εγγυώνται στο άτομο ότι θα βρει την ευτυχία ή πως θα επιτύχει επαγγελματικά. Σε αντίθεση τα άτομα που χαρακτηρίζονται συναισθηματικά ικανά, που είναι σε θέση να κατανοούν τα δικά τους συναισθήματα, αλλά και των άλλων, να τα ελέγχουν και να δρουν αναλόγως είναι πιο επιδέξιοι κοινωνικά και έχουν περισσότερες πιθανότητες να είναι επιτυχημένοι σε διάφορους τομείς της ζωής τους. Τους παρέχονται εν δυνάμει περισσότερες δυνατότητες να είναι επιτυχημένοι, ευτυχισμένοι και πιο παραγωγικοί, καθώς είναι σε θέση να ελέγχουν τον εαυτό τους παρέχοντας ταυτόχρονα κίνητρα για δράση (Goleman, 2011) (Πλατσίδου, 2013).

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : Συναισθηματική Νοημοσύνη

1.1. Ιστορική αναδρομή

*"Το πιο δίκαιο είναι το πιο
ωραίο απ' όλα και η υγεία
το πιο ευάρεστο, κι από τη
φύση το πιο ευχάριστο το να
βρει κανείς εκείνο που αγαπά".*

Αριστοτέλης

Οι πρώτες αναφορές για τους ανθρώπινους χαρακτήρες, τη συναισθηματική νοημοσύνη και τη σύνδεση της με τη ζωή έγιναν από τον Αριστοτέλη στο έργο του: "Ηθικά Νικομάχεια" κατά τον 5ο αιώνα π.Χ. Στο έργο του αυτό εξετάζει πώς οι άνθρωποι θα είναι ευτυχείς και θα έχουν μια καλή ζωή.

Το 1872, ο Δαρβίνος με το βιβλίο του: "Η έκφραση των συναισθημάτων στους ανθρώπους και στα ζώα", παρουσίασε τη σημασία που διαδραματίζουν τα συναισθήματα στην επιβίωση, αλλά και την προσαρμογή των ειδών.

Ο David Wechsler¹, τόνισε τον ρόλο των διαφορετικών πτυχών της νοημοσύνης για μια επιτυχημένη ζωή (Wechsler, 1940). Ο Leuner (1966), μίλησε για την έλλειψη ΣΝ που παρουσίασαν όσες γυναίκες παρέμειναν σπίτι έτσι ώστε να αναθρέψουν τα παιδιά τους.

Το 1983 ο Howard Gardner μέσω του βιβλίου του: "Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences", η νοημοσύνη διακρίνεται σε 8 κατηγορίες: γλωσσολογική, λογικομαθηματική, χωρική, σωματοκινησθητική, μουσική, διαπροσωπική, ενδοπροσωπική και φυσική. Η θεωρία αυτή απαντάται κυρίως στο χώρο της εκπαίδευσης και στη κλίση που μπορεί να έχει ένα παιδί στις παραπάνω κατηγορίες. Η θεωρία του αυτή βρίσκει πολλούς υποστηρικτές μέχρι και σήμερα και αρκετοί εκπαιδευτικοί

¹ David Wechsler: Ρουμάνος - Αμερικανός ψυχολόγος, ο οποίος ανέπτυξε γνωστές κλίμακες νοημοσύνης, όπως το "Wechsler Adult Intelligence Scale" και το "Wechsler Intelligence scale for children".

εφαρμόζουν το σύστημα και την κατηγοριοποίηση αυτή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο διαδίκτυο υπάρχουν σύνδεσμοι με test, όπου μπορεί να διακρίνει κανείς σε ποια κατηγορία ανήκει και να εντοπίσει τις δυνατότητες του και τη μετέπειτα εξέλιξη του (Cherry, 2021).

Ο Reuven Bar-on μίλησε για το δείκτη ΣΝ(1988) και διέκρινε πέντε διαστάσεις αυτής και τη βλέπει ως θεωρία προσωπικότητας. Περιγράφει τη ΣΝ ως μια ομάδα ικανοτήτων που βοηθούν το άτομο να αντιμετωπίζει στο βέλτιστο δυνατό τα όσα δέχεται από το εξωτερικό περιβάλλον.

Ακολουθεί το 1990 η 1η ολοκληρωμένη θεωρία για τη ΣΝ από τους Peter Salovey και John D. Meyer, όπου υποστήριξαν πως η γνώση και το συναίσθημα συνδέονται και σε οδηγούν να πετύχεις αυτό που θες. Ουσιαστικά είναι η ικανότητα το άτομο να παρακολουθεί και να ρυθμίζει τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των άλλων και να τα χρησιμοποιεί για τις μετέπειτα πράξεις του.

Η ΣΝ έγινε ευρέως γνωστή τη δεκαετία του '90 μέσω των βιβλίων του Daniel Goleman² : "Η Συναισθηματική Νοημοσύνη" και "Η Συναισθηματική Νοημοσύνη στον Χώρο της Εργασίας". Η ιδέα της ΣΝ πλέον διαδίδεται σε όλες τις γωνίες του κόσμου και βρίσκει ένθερμους υποστηρικτές. Χαρακτηριστικό αποτελούν οι ομάδες των εκπαιδευτικών ανά τον κόσμο που έχουν συμπεριλάβει στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα τη ΣΝ με στόχο την αυτοβελτίωση των μαθητών, την αυτοπεποίθησή τους και την αποφυγή φαινομένων, όπως το bullying.

1.2. Τι είναι συναίσθημα

Το "συναίσθημα" είναι ένας όρος που έχει απασχολήσει κατά καιρούς εκπροσώπους πολλών επιστημονικών κλάδων, όπως ψυχολόγους, φιλοσόφους και κοινωνικούς επιστήμονες. Είναι ο γενικός όρος για τη συνειδητή, υποκειμενική εμπειρία, η οποία χαρακτηρίζεται από ψυχοφυσιολογικές εκφράσεις, βιολογικές αντιδράσεις, νοητικές αντιδράσεις και συγκίνηση. Το συναίσθημα συνδέεται με τη διάθεση, τη προσωπικότητα, το χαρακτήρα, την ιδιοσυγκρασία, το κίνητρο, καθώς επηρεάζεται από ορμόνες και νευροδιαβιβαστές, όπως: η ντοπαμίνη, η σεροτονίνη, η ωκυτοκίνη, η αδρεναλίνη και η κορτιζόλη.

² Daniel Goleman: καθηγητής ψυχολογίας του Harvard

Το αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης ορίζει το συναίσθημα ως: "Οποιαδήποτε αναταραχή ή αναστάτωση του νου, αίσθημα, πάθος. Οποιαδήποτε σφοδρή ή εξημμένη ψυχική κατάσταση" (Goleman, 1995).

Υπάρχει πληθώρα συναισθημάτων κι οι ερευνητές εξακολουθούν να διαφωνούν ως προς το ποια θεωρούνται πιο σημαντικά. Κάποιοι θεωρητικοί προτείνουν βασικές οικογένειες συναισθημάτων, όπως:

- θυμός: οργή, πικρία, αγανάκτηση, ενόχληση, εκνευρισμός, απόγνωση, εχθρότητα, μίσος, βία.
- θλίψη: λύπη, ακεφιά, μελαγχολία, μοναξιά, αυτολύπηση, καημός, απελπισία, κατήφεια, καημός.
- φόβος: αναστάτωση, άγχος, νευρικότητα, τρόμος, κατάπληξη, πανικός, φρίκη, νευρικότητα.
- απόλαυση: χαρά, ευτυχία, ικανοποίηση, ευεξία, ευαρέσκεια, διασκέδαση, ενθουσιασμός, ευφορία.
- αγάπη: τρυφερότητα, αποδοχή, φιλικότητα, εμπιστοσύνη, αφοσίωση, λατρεία, έρωτας.
- έκπληξη: κατάπληξη, σοκ, θαυμασμός, απορία.
- αποστροφή: δυσφορία, πειθαρχία, περιφρόνηση, φρίκη, αηδία.
- ντροπή: αμηχανία, απογοήτευση, ενοχή, ταπείνωση, μετάνοια.

Στην έρευνα που πραγματοποίησε ο Πολ Έκμαν³, στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Σαν Φρανσίσκο, διατύπωσε την άποψη πως οι συγκεκριμένες εκφράσεις για τέσσερα συναισθήματα -φόβο, θυμό, θλίψη, απόλαυση- απαντώνται σε ανθρώπους από διάφορους πολιτισμούς ανά τον κόσμο, οι οποίοι ίσως να μην χρησιμοποιούν τη γραφή και να μην έχουν επηρεαστεί από τα ΜΜΕ. Στην έρευνά του παρουσίασε φωτογραφίες ανθρώπων από αρκετά απομακρυσμένες περιοχές, όπως των Φορ⁴ της Νέας Γουινέας, μιας φυλής που ανήκε ακόμη σε μια άλλη εποχή και συνειδητοποίησε ότι κι αυτοί οι άνθρωποι αναγνώριζαν τα βασικά συναισθήματα. Χαρακτηριστικό γνώρισμα- το οποίο πρώτος παρατήρησε ο Δαρβίνος- με την εξέλιξη των ειδών και τη χάραξη αυτών στο κεντρικό νευρικό σύστημα.

³ Paul Ekman(15 Φεβρουαρίου 1934), Αμερικανός ψυχολόγος, γνωστός ως πρόγονος της μελέτης για τα συναισθήματα και τις εκφράσεις του ανθρώπου.

⁴ Φορ: απομονωμένη φυλή που εξελικτικά ανήκει ακόμη στη Λίθινη Εποχή

Οι κοινωνιοβιολόγοι υποστηρίζουν την αξία των συναισθημάτων τονίζοντας πως τα συναισθήματα είναι ο οδηγός για την αντιμετώπιση δύσκολων συγκυριών, οι οποίες είναι πολύ απαιτητικές και δύσκολες να τις επεξεργαστούμε μόνο με τη λογική. Όταν καλούμαστε να δώσουμε λύση στα προβλήματα αυτά, το συναίσθημα αρκετές φορές μας βοηθάει γιατί μας δείχνει πως νιώθουμε (Μπλέτσος, 2015).

Κατά βάση, το συναίσθημα αναφέρεται σε ένα αίσθημα και στις σκέψεις που προκαλεί, στις ψυχολογικές - βιολογικές καταστάσεις που το συνοδεύουν και στις τάσεις του ανθρώπου για δράση. Τα συναισθήματα όλα είναι προτροπές για δράση, ακαριαία και επαναλαμβανόμενα σχέδια τόσο για την διαχείριση της καθημερινότητας, όσο και για την εξελικτική διαδικασία του είδους (Goleman, 1992).

Η φυσιολογία του συναισθήματος συνδέεται άρρηκτα με την διέγερση του νευρικού συστήματος και κατ'επέκταση την κινητοποίηση - αντίδραση των εκάστοτε συναισθημάτων. Παρόλο που όταν είμαστε σε σύγχυση ή σε ένταση λειτουργούμε κάτω από έντονη συναισθηματική φόρτιση, η νόησή μας αποτελεί κυρίαρχη πτυχή της συγκίνησης, κυρίως στην ερμηνεία των γεγονότων. Παραδείγματος χάριν, ο φόβος παρουσιάζεται ως απάντηση σε μια απειλή, η γνωστική λειτουργία του κινδύνου και η αντίδραση του νευρικού συστήματος (εφίδρωση, ένταση, ταχυκαρδία) είναι το κομμάτι που θα επισημάνει τη συναισθηματική κατάσταση που βιώνει το άτομο (Μπλέτσος, 2015).

Τα συναισθήματα έχουν σύντομη διάρκεια κι αποτελούν τις απαντήσεις στα εκάστοτε εσωτερικά ή εξωτερικά ερεθίσματα που δέχεται το άτομο. Τα τελευταία χρόνια γίνεται λόγος για τις διαθέσεις (moods) και τα συναισθήματα (emotions) τα οποία διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στις γνωστικές διαδικασίες και τη συμπεριφορά. Η ειδοποιός διαφορά τους έγκειται στην ένταση, οι διαθέσεις είναι διάχυτα και γενικευμένα αισθήματα (feelings) τα οποία δεν ταυτίζονται με καταστάσεις ή τις αρχικές συνθήκες που τα είχαν δημιουργήσει (Morris, 1989), ενώ τα συναισθήματα είναι υψηλής έντασης, απαιτούν προσοχή και είναι σε θέση να διαταράξουν τις γνωστικές - αλλά και τις συμπεριφορικές διαδικασίες-, όπως τονίζει στην έρευνά της η (George, 2000).

Εκτός από τις διαθέσεις (moods) υπάρχει κι η ψυχοσύνθεση, η έμφυτη τάση του ατόμου προς μια συγκεκριμένη διάθεση που δείχνει τους ανθρώπους μελαγχολικούς, ντροπαλούς ή πρόσχαρους. Πέραν όλων αυτών, υπάρχουν και οι διαταραχές του συναισθήματος, που παρουσιάζονται με την αντίστοιχη κλινική τους συμπτωματολογία, όπως το παθολογικό

άγχος, η κατάθλιψη, κατά τις οποίες ο άνθρωπος νιώθει δέσμιος των συναισθημάτων αυτών (Goleman, 1992).

Τα συναισθήματα (emotions) σύμφωνα με τους επιστήμονες βοηθούν το άτομο να κάνει επιλογές και να αποφασίζει ανάμεσα σε διάφορες προσφερόμενες λύσεις. Χαρακτηριστικό αποτελούν οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε ασθενείς, όπου τους αφαιρέθηκαν όγκοι του εγκεφάλου και έδειξαν πως οι βλάβες αυτές ήταν υπεύθυνες για τη διάθεσή τους, τα συναισθήματά τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα σύνολο ιδιαίτερων συμπτωμάτων. Παρόλο, λοιπόν, που διατηρούν ακέραια κατά κύριο λόγο τη γνωστική τους ικανότητα, παρουσιάζονται ως συναισθηματικά επίπεδοι και δυσκολεύονται να πάρουν αποφάσεις.

1.3. Εισαγωγή στη Συναισθηματική Νοημοσύνη

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως μια πολυδιάστατη έννοια έλκει το ενδιαφέρον έρευνας πολλών μελετητών τα τελευταία χρόνια, καθότι κατακτά το χώρο της διεθνούς βιβλιογραφίας έναντι της Γνωστικής Νοημοσύνης. Μέσω αυτής το άτομο έχει την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τα συναισθήματά του, να τα κατανοεί, να τα αξιολογεί, να τα εκφράζει, αλλά και να τα διαχειρίζεται, τόσο τα δικά του όσο και των άλλων. (Salovey & Mayer, 1993).

Η μελέτη του επιστημονικού πεδίου της συναισθηματικής νοημοσύνης έχει ως εναρκτήριο το κλάδο της ψυχολογίας, σε ένα ραγδαία εξελισσόμενο επιχειρησιακό χώρο, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις και σχολικές μονάδες. Πλέον δεν εστιάζουν μόνο στην ποιότητα των προϊόντων τους ή στην εξυπηρέτηση των πελατών τους, αλλά δίνουν ιδιαίτερη προσοχή και στην εξέλιξη των εργαζομένων τους, όπου παλιότερα υπήρχε η εντύπωση πως η εκδήλωση συναισθημάτων στον εργασιακό χώρο υποδήλωνε κάτι το "αρνητικό". Τις τελευταίες δεκαετίες τα πράγματα άλλαξαν και το συναίσθημα μπορεί να λειτουργήσει ως πηγή πληροφοριών και έκφρασης, αυτή η αλλαγή της σκέψης οφείλεται στους Cooper και Sawaf (1996).

Ταυτόχρονα, η παγκοσμιοποίηση αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα αναγνώρισης του συναισθήματος. Πιο συγκεκριμένα η ενσυναίσθηση, δηλαδή το να μπορεί κάποιος να μπει στη θέση του άλλου, να αντιλαμβάνεται το πως νιώθει και να λειτουργεί αντίστοιχα είναι δύσκολο, αλλά κυρίαρχο προτέρημα για την ηγεσία και τον επιχειρησιακό κόσμο με

σκοπό τη συμφωνία επιτυχημένων δουλειών. Η αποτελεσματικότητα σε όλους τους τομείς επιτυγχάνεται όταν συνδυαστεί η συναισθηματική με τη γνωστική νοημοσύνη.

1.4. Έννοια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης

Πρόκειται για τη νοητική διεργασία του εγκεφάλου που έχει σχέση ή εφαρμόζεται σε συναισθηματικές καταστάσεις. Έτσι, ακριβώς προσδιορίζεται και το όνομα αυτής, καθότι ο όρος "Νοημοσύνη" απαντάται στη λειτουργία του μυαλού και ο όρος "Συναισθηματική" αναφέρεται στο θυμικό μέρος.

Ως Συναισθηματική Νοημοσύνη ορίζεται η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει τα δικά του συναισθήματα, αλλά και τα συναισθήματα των άλλων, να γίνεται διάκριση ανάμεσα στα διαφορετικά συναισθήματα και τα να κατονομάζει κατάλληλα, να τη χρησιμοποιεί ως οδηγό σκέψης και συμπεριφοράς (Coleman,2008).

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη εμπεριέχει ένα σύνολο δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που δίνουν τη δυνατότητα στο άτομο να κατανοεί τόσο τη δική του συναισθηματική κατάσταση, όσο και των γύρω του, με στόχο τη δική του κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη (Goleman, 2011).

Θεωρήθηκε χρήσιμη όσον αφορά τα σημαντικά και καθημερινά γεγονότα της ζωής του ανθρώπου. Κεντρική ιδέα της ΣΝ αποτέλεσε η αντίληψη πως μέσω αυτής το άτομο, τα σχολεία, οι οργανισμοί και κατ επέκταση η κοινωνία ολόκληρη, είναι σε θέση να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, αν ο άνθρωπος γνωρίζει τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των ανθρώπων γύρω του.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται μια επιτυχημένη ζωή, όπου μέσω των ικανοτήτων-δεξιοτήτων και της διαχείρισης των εκάστοτε συναισθημάτων, το άτομο είναι σε θέση να επιλύει τα διάφορα προβλήματα που προκύπτουν.

1.4.1 Ορισμοί Συναισθηματικής Νοημοσύνης

Οι ορισμοί για τη Συναισθηματική Νοημοσύνη διαφοροποιούνται ανάλογα με τη θέση του κάθε θεωρητικού και την ένταξη της θεωρίας του στην κατηγορία του μοντέλου και των δεξιοτήτων αυτού.

Αρχικά, η Νοημοσύνη ήταν συνδεδεμένη με τον δείκτη νοημοσύνης και τα τεστ μέτρησης του IQ, τις γνωστικές πλευρές αυτής.

Η νοημοσύνη ορίζεται ως η "η βιοψυχολογική ικανότητα να επεξεργάζεται κανείς πληροφορίες τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιεί σε ένα πολιτισμικό χώρο, ώστε να λυθούν προβλήματα ή να δημιουργηθούν προϊόντα τα οποία έχουν αξία σε μια κουλτούρα" (Goleman, 1998).

Η Συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί να ορισθεί ως η ικανότητα των ατόμων να αναγνωρίζουν τόσο τα δικά τους συναισθήματα, όσο και τα συναισθήματα των άλλων, να κάνουν διάκριση μεταξύ αυτών και να τα ονομάσουν κατάλληλα, καθώς και να χρησιμοποιούν τη συναισθηματική πληροφορία ως οδηγό σκέψης και συμπεριφοράς (Coleman, 2008).

Παρόλο που ο όρος *Συναισθηματική Νοημοσύνη* πρωτοεμφανίστηκε σε ένα έγγραφο του Michael Beldoch (Beldoch, 1964), έγινε ευρέως γνωστός μέσω του ψυχολόγου Daniel Goleman και του βιβλίου αυτού περί "*Συναισθηματικής Νοημοσύνης*"(Goleman,1995), όπου γίνεται λόγος για το συναίσθημα, τις σκέψεις που προκαλεί, αλλά και τις ψυχολογικές και βιολογικές καταστάσεις που τη συνοδεύουν.

Οι Salovey και Mayer (1990), ορίζουν τη ΣΝ ως "ένα τύπο κοινωνικής νοημοσύνης, ο οποίος περιέχει την ικανότητα να παρακολουθείς τα συναισθήματα σου, αλλά και των άλλων, την ικανότητα να ξεχωρίζεις και να χρησιμοποιείς πληροφορίες αυτών, ώστε να ελέγχεις τις σκέψεις και τις πράξεις σου".

Ο Daniel Goleman (1995) ορίζει τη ΣΝ ως τη δεξιότητα- ικανότητα που παρέχει στον καθένα τη δυνατότητα να κατανοεί, να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί πληροφορίες σχετικές με τα συναισθήματα, με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγείται σε μια αποτελεσματική επίδοση.

Αξιοσημείωτη είναι και η προσέγγιση του BarOn(1997) για τη ΣΝ που την ανάγει στο σύνολο των μη γνωστικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που δρουν στην ικανότητα της επιτυχούς προσαρμογής του ατόμου στις εκάστοτε περιστάσεις/ απαιτήσεις του περιβάλλοντος.

Τέλος, η νοημοσύνη σχετιζόταν με τα τεστ μέτρησης του IQ, ο Wechler το 1958 υποστήριξε ότι η νοημοσύνη είναι μονοδιάστατη. Πέρασαν πολλά χρόνια μέχρι να μελετηθούν οι υπόλοιπες διαστάσεις της.

1.5. Θεωρητικά Μοντέλα της Συναισθηματικής Νοημοσύνης

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη (ΣΝ) αποτελώντας μια αυθύπαρκτη έννοια (Καραδήμας & Καραδήμα, 2014), μια έννοια ομπρέλα (Petrides & Furnham, 2000), διακατέχεται από εννοιολογική ασάφεια (Θεοδωροπούλου, 2017), η οποία παραπέμπει σε δύο όρους, τη νοημοσύνη και το συναίσθημα (Καραμπατάκη, 2013). Έχουν πραγματοποιηθεί σωρεία μελετών και ερευνών που αποδεικνύουν τη σημασία και την

ιδιαιτερότητα της ΣΝ στη σωματική και ψυχική υγεία, στις διαπροσωπικές σχέσεις, την ακαδημαϊκή επίδοση, καθώς και την επιτυχία στην εργασία (Tsaousis & Nikolaou, 2005).

Εκτός από τους διάφορους ορισμούς που έχουν δοθεί για τη ΣΝ, παρατηρούνται στη διεθνή βιβλιογραφία και ποικίλοι διαχωρισμοί της ΣΝ βασιζόμενοι στα μοντέλα, ανάλογα με τον τομέα που μελετούν οι θεωρίες, αλλά και τα εργαλεία που χρησιμοποιούν

(Kafetsios & Zampetakis, 2008).

Κατά την Πλατσίδου (2010), τα μοντέλα διακρίνονται σε:

1. μοντέλα ικανότητας
2. μοντέλα με πλαίσιο τη προσωπικότητα
3. μοντέλα επίδοσης

ενώ κατά τους Mayer και Salovey (2000) διακρίνεται σε μοντέλα ικανότητας και μεικτά.

Τα τελευταία χρόνια η αυξανόμενη έρευνα για τη ΣΝ έχει αναδείξει αρκετά και ενδιαφέροντα στοιχεία τόσο για τον ορισμό της, τη χρήση της, αλλά και για τα θεωρητικά μοντέλα αυτής. Οι ποικίλες και διάφορες μορφές που μπορεί να λάβει η ΣΝ έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία και ανάδειξη διαφόρων ορισμών αλλά και τρόπων αξιολόγησης της, που έγκειται στο εκάστοτε μέρος της ανθρώπινης φύσης που επηρεάζει (γνωστικό, συμπεριφορά) ή στο κοινωνικό πλαίσιο που την περιβάλλει (οικογένεια, σχολείο, εργασία) (Πλατσίδου, 2004).

Τα μοντέλα που έχουν επικρατήσει είναι τρία, των Salovey & Mayer, Bar-On και Goleman(Spielberger, 2004). Το μοντέλο των Salovey & Mayer ανήκει στη πρώτη κατηγορία κατά την οποία η ΣΝ έχει αντιστοιχίες με τα άλλα είδη νοημοσύνης, το μοντέλο του Bar-On βασίζεται στη προσωπικότητα και στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτής και τέλος το μοντέλο Goleman εμπεριέχει κοινωνικές και συναισθηματικές ικανότητες με αποτέλεσμα να ανήκει σε μικτό μοντέλο-σύμφωνα με μεταγενέστερη ταξινόμηση της Πλατσίδου.

1.5.1. Μοντέλο Salovey & Mayer

Το μοντέλο των Salovey & Mayer (1997) ορίζει τη ΣΝ ως την ικανότητα που έχει το άτομο να παρακολουθεί και να ρυθμίζει τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των άλλων και να τα χρησιμοποιεί ως οδηγό για σκέψη και δράση. Η ΣΝ απαντά στην ικανότητα της επεξεργασίας των πληροφοριών που προέρχονται από τα συναισθήματα, καθώς και στον τρόπο χρησιμοποίησής τους για τη καθοδήγηση της δράσης σε συνθήκες που απαιτούν την ενεργοποίηση του γνωστικού συστήματος. Το μοντέλο αυτό χωρίζει τη ΣΝ σε τέσσερις κλάδους (Salovey et al, 2002):

1. **Αναγνώριση και Έκφραση Συναισθημάτων**, η ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει και να αντιλαμβάνεται τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των άλλων, με γνώμονα τις εκφράσεις του προσώπου, την ένταση της φωνής κ.α.
2. **Αφομοίωση των Συναισθημάτων στη Σκέψη-Συναισθηματική Διαχείριση της Σκέψης**, η ικανότητα του ατόμου να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα συναισθήματα που πυροδοτούν τη σκέψη του και να μπορεί να σκέφτεται με βάση αυτά.
3. **Κατανόηση και Ανάλυση Συναισθημάτων**, η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί τα συναισθήματα που προκύπτουν από επαναλαμβανόμενες συναισθηματικές αντιδράσεις, καθώς και η γνωστική επεξεργασία αυτών.
4. **Συναισθηματική Διαχείριση**, η δυνατότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται τι υπάρχει πίσω από κάθε συναίσθημα, έτσι ώστε να μπορεί να τα διαχειριστεί και μετέπειτα να τα αντιμετωπίσει.

1.5.2. Μοντέλο Bar-On

Ο Bar-On(1997) είναι διάσημος κλινικός ψυχολόγος . Όρισε την Συναισθηματική Νοημοσύνη ως *«μία τομή μεταξύ κοινωνικών και συναισθηματικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και διεργασιών που καθορίζουν πόσο αποτελεσματικά κατανοούμε τον εαυτό μας και εκφράζουμε τα συναισθήματά μας, πόσο κατανοούμε τους γύρω μας και σχετιζόμαστε μαζί τους και πώς ικανοποιούμε τις καθημερινές μας ανάγκες.»* Ο Bar-On διαχωρίζει τη συναισθηματική νοημοσύνη από τις γνωστικές δεξιότητες και ορίζει τη συναισθηματική – κοινωνική νοημοσύνη.

Έδωσε έμφαση στη κοινωνική προσέγγιση της ΣΝ και τόνισε πως αυτή επηρεάζει και ρυθμίζει ταυτόχρονα τις αντιδράσεις και δεξιότητες του ατόμου σχετικά με την αποτελεσματική αντιμετώπιση των απαιτήσεων της ζωής. Το μοντέλο του (1997) βασίζεται στη σύνδεση των συναισθηματικών και κοινωνικών γνώσεων που επηρεάζουν την "έξυπνη" συμπεριφορά και αποτελείται από πέντε βασικές διαστάσεις:

- την ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και εν συνεχεία να χει ατομική συνείδηση(ενδοπροσωπικές ικανότητες).
- την ικανότητά του να μπαίνει στη θέση του άλλου, να κατανοεί τη συμπεριφορά, τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τα συναισθήματά των άλλων, να "φορά τα παπούτσια του άλλου".(ενσυναίσθηση).
- την ικανότητά του να προσαρμόζει τα εκάστοτε συναισθήματά του ανάλογα με τη κοινωνική συγκυρία(ικανότητες προσαρμογής).
- την ικανότητα να ελέγχει το άγχος και τα όσα συναισθήματα έπονται της έντονης αυτής συναισθηματικής κατάστασης (διαχείριση του άγχους).
- την υιοθέτηση της θετικής στάσης, της αισιοδοξίας και της διαφορετικής εστίασης απέναντι στο μέλλον και τα τεκταινόμενα(διάθεση).

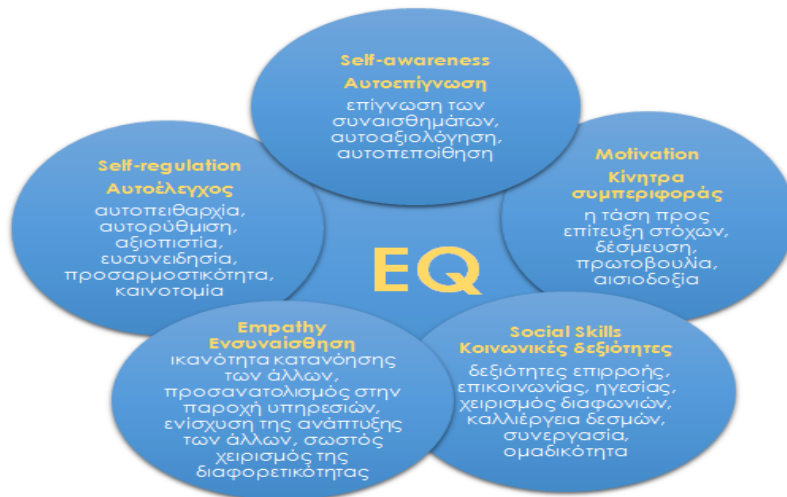
Στις διαστάσεις αυτές περιλαμβάνονται ικανότητες/δεξιότητες, όπως: ο αυτοσεβασμός, η αυτεπίγνωση, η συναισθηματική αυτοέκφραση, η ανεξαρτησία, η εμπάθεια, η κοινωνική υπευθυνότητα, οι διαπροσωπικές σχέσεις, η ανοχή στο άγχος, ο έλεγχος των παρορμήσεων και της πραγματικότητας, η ευελιξία, η αυτοπραγμάτωση, η επίλυση προβλημάτων, η αισιοδοξία κι η ευτυχία.

Ο Bar - On κατασκεύασε για τη μέτρηση της ΣΝ ένα ψυχομετρικό εργαλείο, το οποίο περιέχει 133 προτάσεις με κλιμακωτές απαντήσεις - (πολύ σπάνια ή όχι αλήθεια για μένα) μέχρι (πολύ συχνά ή όχι αλήθεια για μένα)-. Για τη διενέργεια του test υπάρχει σχετικός οδηγός, το άτομο θα χρειαστεί περίπου 30' για τη συμπλήρωσή του. Το εργαλείο αυτό ονομάζεται: The Bar - On Emotional Quotient Inventory (EQi - Technical Manual).

1.5.3. Μοντέλο Goleman

Το μοντέλο του Goleman υποστήριξε πως η ΣΝ παίζει σε μεγάλο βαθμό καθοριστικό ρόλο σχετικά με την προσωπική επιτυχία των ανθρώπων τόσο σε προσωπικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο (Goleman, 1995). Κατά τον Goleman η ΣΝ έχει πέντε βασικές διαστάσεις, οι οποίες απαντώνται σε συναισθηματικές ικανότητες που μπορούν να αναπτυχθούν και να αξιοποιηθούν στον εργασιακό χώρο.

1. **Αυτοεπίγνωση(self-Awareness):** πρόκειται για τη συναισθηματική ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει, να κατανοεί, να ονομάζει τα συναισθήματά του και τις επιδράσεις αυτών. Μέσω της διάστασης αυτής προκύπτουν, η ικανότητα της επίγνωσης των συναισθημάτων, η αναγνώριση τους και τα τυχόν αποτελέσματά τους. Επιπλέον, είναι σε θέση να αξιολογεί με ακρίβεια τόσο τα δυνατά, όσο και τα αδύνατα σημεία του και να νιώθει σιγουριά για την αξία των ικανοτήτων του.
2. **Αυτορρύθμιση(self-regulation):** Στη συγκεκριμένη διάσταση εμπεριέχεται η ικανότητα του αυτοελέγχου και κατ'επέκταση της αποκρυπτογράφησης των διαφόρων συναισθημάτων του. Το άτομο θα πρέπει να γνωρίζει τα διάφορα συναισθήματα που νιώθει, όπως φόβος, ταραχή και να τα διαχειριστεί έτσι ώστε να μην χάνει τη ψυχική του ηρεμία. Η αυτορρύθμιση αυτή θα επιτευχθεί μέσω της ευσυνειδησίας, της ικανότητας να αναλαμβάνει το άτομο τη προσωπική του ευθύνη, αλλά και την ικανότητα της προσαρμοστικότητας στα εκάστοτε περιβάλλοντα και στις εκάστοτε περιστάσεις, με απλά λόγια να μεταφορτώνεται ως "χαμαιλέοντας".
3. **Παρακίνηση(Self-motivation):** Η διάσταση της παρακίνησης εμπεριέχει τη πρωτοβουλία για την επίτευξη των προσωπικών στόχων και την προβολή του μέλλοντος με αισιοδοξία, παρά τα όποια εμπόδια και δυσκολίες.
4. **Ενσυναίσθηση(Empathy):** Ορίζεται ως η ικανότητα του ατόμου να αισθάνεται και να κατανοεί τα συναισθήματα του άλλου, να προσανατολίζεται με σκοπό τη παροχή βοήθειας, όλα αυτά υπό το πρίσμα της κριτικής σκέψης και της αντιληπτικής ικανότητας, καθώς μέσω της ενσυναίσθησης σκοπός είναι να βοηθηθεί το άτομο κι όχι να υιοθετήσει το πρόβλημα ως δικό του.
5. **Κοινωνικές δεξιότητες(Social skills) :** Η ικανότητα του ατόμου να δημιουργεί σχέσεις και να επηρεάζει τους άλλους σε ένα κατάλληλο περιβάλλον και πλαίσιο που προδιαθέτει την επικοινωνία, την καθοδήγηση, την επίλυση συγκρούσεων, τη συνοχή της ομάδας και την επίτευξη τελικών στόχων που τέθηκαν εξ αρχής (Μπίμπα, 2020).

1.6. EQ tests vs. IQ tests

Τα τελευταία χρόνια γίνεται λόγος για την έννοια της ΣΝ, καθώς όλο και περισσότεροι ερευνητές έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους σε αυτή και στη σχέση που αποκτά το άτομο με το περιβάλλον γύρω του. Αυτό οφείλεται σε μια πληθώρα ερευνών πολλών μελετητών, οι οποίοι τονίζουν πως για μια επιτυχημένη επαγγελματική πορεία το άτομο θα πρέπει να κατέχει ικανότητες και δεξιότητες της Συναισθηματικής Νοημοσύνης. Το νέο αυτό είδος κερδίζει έδαφος σε όλους τους χώρους και κατ'επέκταση κρίνεται αναγκαία η δημιουργία μεθόδων μέτρησης αυτής.

Μέχρι πρότινος οι έρευνες εστίαζαν στο Δείκτη Νοημοσύνης IQ (Intelligence Quotient), του οποίου οι ορισμοί είναι ποικίλοι και διαφέρουν, γεγονός που οφείλεται στη πολυπλοκότητα της φύσης της νοημοσύνης, αλλά και στους διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης αυτής.

Σύμφωνα με τον Sternberg (1985), ως νοημοσύνη ορίζει την ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει, αλλά και να ερμηνεύει το περιβάλλον στο οποίο ζει. Η νοημοσύνη εμπεριέχει την ικανότητα του ατόμου να χειρίζεται τον ορθό λόγο και τρόπο σκέψης προκειμένου να αναλύει να σκέφτεται και να κατανοεί.

Τα τεστ Νοημοσύνης ή αλλιώς τεστ γενικών ικανοτήτων δίνουν ως αποτέλεσμα ένα δείκτη νοημοσύνης που αποτελείται από διαστάσεις όπως: (γλωσσική, χωροαντιληπτική) που συνοψίζονται στη τελική βαθμολογία του ατόμου (Καντάς και Χαντζή, 1991).

Ο Δείκτης Νοημοσύνης IQ είναι ο δείκτης που μετρά κατά προσέγγιση την ευφυΐα του ατόμου σε σύγκριση με τους υπόλοιπους ανθρώπους. Το αποτέλεσμα αυτό ανακλύπει

μετά από μια σειρά διαδικασιών που περιλαμβάνουν test και κατατάσσουν το δείκτη ευφυΐας ως :

- ❖ από 140 και πάνω, ευφυέστατος
- ❖ 120-140, πολύ υψηλή
- ❖ 110-119, υψηλή
- ❖ 90-109, μέτρια ή κανονική
- ❖ 80-89, χαμηλή
- ❖ 70-79, οριακή ικανότητα ευφυΐας
- ❖ κάτω από 70, ανεπαρκής

Οι διαδικασίες αυτές έχουν ως στόχο τη διερεύνηση λογικό-μαθηματικών ικανοτήτων, αλλά και γλωσσικών, δίχως να λαμβάνονται υπόψη δεξιότητες όπως: συναισθηματική νοημοσύνη. Ο δείκτης Νοημοσύνης έχει σχέση με τη σχολική επίδοση, η οποία σχετίζεται με κοινωνικές μεταβλητές, άρα η σχέση που προκύπτει μεταξύ δείκτη νοημοσύνης και επαγγελματικής επιτυχίας δεν είναι ξεκάθαρη κι ακριβής γιατί παρεμβάλλεται η σχολική επίδοση (Καντάς και Χαντζή, 1991).

Τέλος, οι άνθρωποι με υψηλό δείκτη ευφυΐας IQ δεν σημαίνει πως είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να χειρίζονται το ίδιο αποτελεσματικά τα συναισθήματά τους, Συναισθηματική Νοημοσύνη (EQ).

Όσον αφορά τη Συναισθηματική Νοημοσύνη, έχει διαπιστωθεί πως δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, επίσης, κανείς δεν γεννιέται με ΣΝ, αλλά είναι δεξιότητες κι ικανότητες που το άτομο μπορεί να αποκτήσει κατά τη διάρκεια της παιδικής και της ενήλικης ζωής του. Η ΣΝ είναι η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί και να αντιλαμβάνεται τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των άλλων, με σκοπό να χειρίζεται όσο καλύτερα μπορεί τις εκάστοτε περιστάσεις.

Ο δείκτης IQ και ο δείκτης EQ είναι δύο διαφορετικές ικανότητες, όπου η μέτρηση της ΣΝ δεν είναι τόσο απλή όπως του IQ. Ο δείκτης IQ εστιάζει σε ικανότητες, όπως: η μνήμη, η οπτική- χωρική επεξεργασία, η γνώση του κόσμου, ενώ ο δείκτης EQ επικεντρώνεται στον εντοπισμό συναισθημάτων, στην αξιολόγηση αυτών και στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Πιο παλιά οι άνθρωποι πίστευαν πως ο Δείκτης Νοημοσύνης διαδραμάτιζε καθοριστικό ρόλο στη ζωή του ατόμου, αλλά και στη μετέπειτα εξέλιξή του. Οι επιστήμονες προσπαθούσαν να ερμηνεύσουν την αντιστοιχία του δείκτη αυτού με τα γονίδια του κάθε ατόμου, αλλά και του περιβάλλοντος ανάπτυξής του. Σταδιακά οι επιστήμονες συνειδητοποίησαν και παρατήρησαν πως η υψηλή νοημοσύνη δεν ήταν αυτή ή δεν θα ήταν μόνο αυτή που θα οδηγούσε το άτομο στην επιτυχία σε όλα τα επίπεδα της ζωής του. Πάντα το IQ θα αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιτυχίας, ιδίως στα ακαδημαϊκά επιτεύγματα.

Στον αντίποδα η ΣΝ έχει να προσδώσει στην επιτυχία του ατόμου μέσω των ικανοτήτων και δεξιοτήτων που μπορεί να διαθέτει το άτομο και να το οδηγήσει σε μια υψηλόβαθμη θέση στον επιχειρηματικό τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν αρκετές εταιρείες που χρησιμοποιούν τα EQ tests για τη διαδικασία πρόσληψης προσωπικού. Έχει παρατηρηθεί πως το άτομο με ισχυρό ηγετικό χαρακτήρα τείνει να είναι και πιο ευφύες συναισθηματικά, αποδεικνύοντας έτσι πως ένα υψηλό EQ αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τις επιχειρήσεις-συναισθηματική εργασία (St. P. Robbins & T. A. Judge,2018).

Εν κατακλείδι, τα δύο είδη νοημοσύνης είναι αλληλένδετα και η μία συμπληρώνει την άλλη. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη παρουσιάζεται χρήσιμη για την επιχειρηματική ανάπτυξη, καθώς αυξάνει την αυτοπεποίθηση, την οργανωσιακή επίγνωση, την επικοινωνία, και την ομαδική εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΗΓΕΣΙΑ

2.1. Έννοια, φύση και ορισμός Ηγεσίας

Η ηγεσία ορίζεται ως η ικανότητα άσκησης επιρροής στην ομάδα με σκοπό να ολοκληρωθεί ένα project ή να υλοποιηθούν οι αρχικοί στόχοι που τέθηκαν. Κατά τον Μπουραντά (1999), ηγεσία ή ηγετική συμπεριφορά είναι το σύνολο των ενεργειών του ατόμου, οι οποίες έχουν επιρροή στους γύρω τους και τους ωθούν να τους ακολουθούν και να τους εμπιστεύονται.

Κατά τον Μπουραντά (2002) η ηγεσία ορίζεται ως η διαδικασία κατά την οποία οι σκέψεις, τα συναισθήματα, οι στάσεις και οι συμπεριφορές μικρής ή μεγάλης ομάδας ατόμων επηρεάζονται από τον εκάστοτε ηγέτη με τρόπο έτσι ώστε μόνοι τους και με προθυμία να υλοποιούν τους αρχικούς στόχους που τέθηκαν για ένα αποτελεσματικότερο μέλλον.

Η ηγεσία ασκείται σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής του ατόμου και διαδραματίζει ουσιαστικό και πρωτεύοντα παράγοντα για την επίτευξη των στόχων που τίθενται εξαρχής και για την ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Η ηγεσία εκπροσωπείται από τον ηγέτη, ο οποίος μπορεί να αντιληφθεί τις εκάστοτε ανάγκες ενός οργανισμού, καθώς και των μελών που τον αποτελούν και να καθοδηγήσει ή ακόμη και να εμπνεύσει τα μέλη προς μια δημιουργική κατεύθυνση με στόχο την επιτυχία (Ζορμπάς , 2021)⁵

Η ηγεσία αποτελεί βασική θεωρία της επιστήμης της διοίκησης και του μάνατζμεντ. Διαδραματίζει καθοριστικό και συνάμα σημαντικό ρόλο για την επιτυχία ή όχι ενός οργανισμού, όπως το εκπαιδευτικό σύστημα. Κατά τον Terry "ηγεσία είναι η ενέργεια που κάνει ένα άτομο για να παρακινήσει τους υφισταμένους του να αγωνίζονται με τη θέλησή τους, με σκοπό να πραγματοποιήσουν τους αντικειμενικούς στόχους της οργάνωσης" (Terry, 1960).

Κατά τον Staggdill(1974) ηγεσία είναι η διαδικασία επηρεασμού των δράσεων μιας οργανωμένης ομάδας για την επιτυχία των στόχων. Μέσω της ηγεσίας ασκείται δύναμη και επιρροή με τελικό σκοπό να επιτευχθούν οι αρχικοί στόχοι. Για να είναι αποτελεσματική η ηγεσία βασική προϋπόθεση αποτελεί η συνεργασία των εμπλεκόμενων προσώπων, η επικοινωνία, αλλά και ο χαρακτήρας του ηγέτη.

⁵ Παρουσίαση βου Πανελληνίου Συνεδρίου με θέμα "Εκπαίδευση & Πολιτισμός στον 21ο αιώνα".

Ένας βασικός οργανισμός στον οποίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο η ηγεσία είναι το σχολείο. Το σχολείο ορίζεται σύμφωνα με τον Πασιαρδή (2004) ως ένας ζωντανός οργανισμός που μεταβάλλεται και προσαρμόζεται ανάλογα με τις αλλαγές που προκύπτουν από το εξωτερικό περιβάλλον.

Οι Bush και Glover(2002) έρχονται να συμφωνήσουν με τους παραπάνω πως η ηγεσία είναι μια διαδικασία επιρροής, που έχει ως αποτέλεσμα την επίτευξη των αρχικών στόχων. Οι ηγέτες που διακρίνονται για την επιτυχία του οργανισμού τους χαρακτηρίζονται από όραμα για τη Σχολική Μονάδα, όραμα που έγκειται σε προσωπικές και επαγγελματικές τους αξίες. Καθορίζουν και ταυτόχρονα υπενθυμίζουν το όραμα αυτό στα μέλη που συμμετέχουν στην ομάδα, έτσι ώστε να οδηγηθούν στο τελικό αποτέλεσμα.

Η ηγεσία επηρεάζει τις αντιλήψεις, τις απόψεις, αλλά και τα κίνητρα της ομάδας με στόχο την συμμετοχή τους στην υλοποίηση των αρχικών στόχων. Στο χώρο της εκπαίδευσης η ηγεσία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο και επηρεάζει τη σχολική κουλτούρα, αλλά και την εξέλιξη των ατόμων που λαμβάνουν χώρα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παιδαγωγική ηγεσία, λοιπόν, που είναι μέρος της σχολικής ηγεσίας, αφορά την σφαιρική ανάπτυξη των παιδιών και την ενίσχυση της μάθησής τους. Με τον ίδιο τρόπο ενισχύεται και το εκπαιδευτικό προσωπικό.

2.2. Στυλ Ηγεσίας

Οι πρώτες έρευνες σχετικά με τη κατεύθυνση και τον τρόπο που λειτουργεί ο κάθε ηγέτης ξεκίνησαν το 1930. (Lewin et al. 1939). Μέσω ενός κοινωνικού πειράματος προσπάθησαν να εντοπίσουν το στυλ και τον τρόπο συμπεριφοράς του ηγέτη απέναντι στη λήψη αποφάσεων, με επικρατέστερα το αυταρχικό, εξουσιοδοτικό και δημοκρατικό. Ακολούθησαν κι άλλες έρευνες και μελέτες σχετικά με το στυλ ηγεσίας από διάφορους ειδικούς και ερευνητές, θα παρουσιαστούν τα πιο σημαντικά εξ αυτών:

- **Αυταρχικό Στυλ**, όπου ο διευθυντής/ μάνατζερ ηγείται με αυταρχικό τρόπο και μπορεί να χαρακτηριστεί ως απαιτητικός, καθώς πιέζει τόσο τον ίδιο του τον εαυτό, όσο και τους υφιστάμενους του για την επίτευξη του τελικού αποτελέσματος. (Lippit & White, 1960). Ο ηγέτης λαμβάνει τις αποφάσεις μόνος του δίχως να λαμβάνει υπόψη του τις θέσεις των συναδέλφων του, ούτε και τα συναισθήματα αυτών, καθώς θα επηρεάσουν το τελικό αποτέλεσμα και θα απομακρυνθούν από τον στόχο τους. Οι υφιστάμενοι του ακολουθούν και

εκτελούν με υπακοή τις οδηγίες του ηγέτη με αποτέλεσμα να μην υπάρχει προοπτική προσωπικής ανέλιξης ή εξέλιξης.

- **Ανθρωπιστικό στυλ**, ο ηγέτης/μάνατζερ λαμβάνει υπόψη τα συναισθήματα αλλά και τις απόψεις της ομάδας, καθότι τα θεωρεί βασικά και κυρίαρχα. Σύμφωνα με αυτά ορίζει το πλαίσιο εργασίας το οποίο θα είναι σύμφωνο με τις προσωπικές και κοινωνικές ανάγκες των υφισταμένων, όπως και οι ανάγκες ευημερίας. Ο ηγέτης αυτός δίνει έμφαση κατά κύριο λόγο στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων και έπεται η παραγωγή και το τελικό αποτέλεσμα αυτής, με σκοπό την αποφυγή συγκρούσεων και εντάσεων στην ομάδα. Με το ανθρωπιστικό στυλ επιτυγχάνεται η ομαλή συνεργασία και επικοινωνία, ο διευθυντής αποτελεί παράδειγμα για όλους, υπάρχει επικοινωνία και οι υφιστάμενοι διακατέχονται από θέληση και όρεξη για εργασία στο πλαίσιο της ομαλής αυτής επικοινωνίας .
- **Φιλελεύθερο (laissez-faire) στυλ**, ο ηγέτης επιδεικνύει ελάχιστη μέριμνα για την εργασία, καθώς εμπιστεύεται και αφήνει την ομάδα να παίρνει αποφάσεις και να ενεργεί με αυτοβουλία για το καλύτερο αποτέλεσμα. Κατά το Laissez-Faire το άτομο κινείται έξω από τα πράγματα, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται μέσα στην οργάνωση, κατ επέκταση κανείς δεν περιμένει πολλά από αυτόν και ο ίδιος καταλήγει να δίνει λίγα. Ο διευθυντής αυτός παρουσιάζει μικρό ενδιαφέρον για την παραγωγή αλλά και για τη δυναμική της ομάδας, έχει μικρή ανάμειξη στην οργάνωση και αφήνει τους υφισταμένους του να τα βγάλουν εις πέρας μόνοι τους. Ο Ζαβλανός(2002) θεωρεί πως ένα τέτοιο στυλ ηγεσίας μπορεί να οδηγήσει στην αποτυχία.
- **Δημοκρατικό στυλ**, κατά το οποίο ο ηγέτης είναι δεσμευμένος τόσο ως προς τους ανθρώπους όσο κι ως προς την εργασία, καθώς μοιράζεται με τους υφισταμένους του τις κατάλληλες πληροφορίες για την επίτευξη των στόχων, τους ενθαρρύνει και τους κινητοποιεί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και ταυτόχρονα τους βοηθά να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν. Βασικός στόχος του στυλ αυτού είναι η δημιουργία συνθηκών που αυξάνουν τη δημιουργικότητα, τη παραγωγικότητα και το ηθικό των εργαζομένων (Lippitt). Στο στυλ αυτό συμμετέχουν και ταυτόχρονα δεσμεύονται όλοι για το τελικό αποτέλεσμα κι αυτό αποτελεί την ειδοποιό διαφορά με τα υπόλοιπα ηγετικά στυλ. (Μπίμπα, 2020).

2.3. Μορφές ηγεσίας

Έχουν αναπτυχθεί αρκετές μελέτες κι έρευνες με αντικείμενο τον όρο "ηγεσία". Η ηγεσία αποτελεί μια συνεχή και διαρκώς εξελισσόμενη επιστήμη. Η ηγεσία είναι μια αλληλένδετη σχέση μεταξύ του ηγέτη και των υφισταμένων του, δεν μπορούν ουσιαστικά να υπάρξουν μόνοι τους. Πιο πάνω είδαμε τα στυλ που υιοθετεί ο κάθε ηγέτης σχετικά με τη προσωπικότητα τους, τη δυναμική της ομάδας και το τελικό αποτέλεσμα που προκύπτει από το συνδυασμό αυτό. Οι σύγχρονες μορφές ηγεσίας καλούνται να αναδείξουν τους μοναδικούς αυτούς τρόπους μέσω των οποίων ο ηγέτης επηρεάζει, αλλά ταυτόχρονα εμπνέει και καθοδηγεί τα μέλη της ομάδας. (Stephen p. Robbins & Timothy A Judge, 2018).

Στο προσκήνιο εμφανίστηκαν νέες προεκτάσεις της ηγεσίας, όπως: η οραματική ηγεσία (visionary), η χαρισματική ηγεσία (charismatic), η μετασχηματιστική ηγεσία (transformational). Η σύγχρονη εποχή και οι τάσεις αυτής ανέδειξαν τις νέες μορφές ηγεσίας. Τα στελέχη των οργανισμών και οι ηγέτες έρχονται αντιμέτωποι με την πρόκληση αυτή (challenge), με αποτέλεσμα να πρέπει να θέσουν εξαρχής τους στόχους τους, να επαναπροσδιορίσουν τις ικανότητες/δεξιότητές τους και να συμπεριλάβουν τα αποτελέσματα ερευνών της επιστήμης του μάνατζμεντ (management) και της διοίκησης (Φασουλής, 2006).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα οργανισμού αποτελεί η εκπαιδευτική μονάδα, η οποία καλείται ως απαιτητικός και πολύπλοκος οργανισμός λόγω των συνεχών αλλαγών και εξελίξεων που ανακύπτουν. *"Οι σύγχρονες μορφές ηγεσίας θέτουν στόχους, γνωρίζουν την κατεύθυνση που πηγαίνουν, καθορίζουν την δομή της οργάνωσης, επιλύουν προβλήματα και αποφασίζουν σε πνεύμα συνεργασίας και πληροφόρησης, με προσέγγιση του κοινού συμφέροντος."* (Λογοθέτης, 1993).

Μορφές ηγεσίας:

- **Χαρισματική ηγεσία**

Η χαρισματική ηγεσία, όπως και η μετασχηματιστική θεωρεί τον ηγέτη ως τη προσωπικότητα που θα εμπνεύσει τους υφισταμένους του με το λόγο του, τις ικανότητές του, τις ιδέες του, αλλά και τη συμπεριφορά του. Η λέξη "χάρισμα" ορίζεται από τον Max Weber ⁶ ως *"ένα συγκεκριμένο γνώρισμα της προσωπικότητας ενός ατόμου δυνάμει του οποίου ξεχωρίζει από τους συνηθισμένους ανθρώπους και αντιμετωπίζεται ως*

⁶ Γερμανός κοινωνιολόγος και πολιτικός οικονομολόγος, του οποίου οι ιδέες επηρέασαν την κοινωνική θεωρία, την κοινωνική έρευνα και το σύνολο της επιστήμης της κοινωνιολογίας.

προικισμένος με υπερφυσικές, υπεράνθρωπες ή τουλάχιστον εξαιρετικές δυνάμεις ή ιδιότητες. Αυτές δεν είναι προσιτές στον συνηθισμένο άνθρωπο και θεωρούνται θεϊκής προέλευσης ή υποδειγματικές, και με βάση αυτές το άτομο που τις διαθέτει αντιμετωπίζεται ως ηγέτης".

Η κινητοποίηση της ομάδας προς μια κοινή κατεύθυνση, κοινή αποδοχή, αλλά και συναισθηματική ανάμειξη των εμπλεκομένων στο κοινό όραμα με στόχο την ολοκλήρωση της αποστολής ορίζει την χαρισματική ηγεσία κατά τον House, 1977.

Ο Conger(1989) διέκρινε στην ηγεσία αυτή τέσσερα στάδια δράσης της:

1. διαπλάθει ένα όραμα
2. τονίζει τη σπουδαιότητα του οράματος
3. οικοδομείται κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ανάληψης ευθυνών και δέσμευσης των μελών
4. ο ηγέτης διοικεί με το προσωπικό του παράδειγμα

Δημιουργείται έντονα κι εύλογα η απορία για το αν ο χαρισματικός ηγέτης γεννιέται ή γίνεται, οι άνθρωποι γεννιούνται με χαρακτηριστικά που τους χαρακτηρίζουν χαρισματικούς. Έρευνες που έχουν διεξαχθεί αποδεικνύουν πως η χαρισματική ηγεσία δεν ανήκει μόνο στους παγκόσμιους ηγέτες, αλλά είναι απόκτημα όλων των ανθρώπων. Η προσωπικότητα του ατόμου και η συναισθηματική του νοημοσύνη σχετίζεται, επίσης, με την ηγεσία και την αποτελεσματικότητά της.

Ο Robert House ήταν ο πρώτος που ερεύνησε τη χαρισματική ηγεσία, σύμφωνα με τον οποίο, οι υφιστάμενοι και τα μέλη της ομάδας αναγνωρίζουν στο πρόσωπο του ηγέτη την ύπαρξη ηρωικών ή ιδιαίτερων ικανοτήτων δίνοντάς του έτσι επάξια το ρόλο αυτό. Ο ηγέτης αυτός διακρίνεται για το όραμά του, το κοινό καλό, τη συμπεριφορά του και τη θέλησή του να αντιμετωπίσουν κάθε εμπόδιο που ανακύπτει με σκοπό να επιτευχθεί το τελικό αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου προκύπτει πως με την κατάλληλη ηγεσία έπεται κι η εργασιακή ικανοποίηση. (Όπως υποστηρίζουν σε μελέτη τους κι οι Er. Vipin Mittal & Dr. Ekta Sindhu, 2012), ο αποτελεσματικός ηγέτης είναι δίπλα στην ομάδα του και προσπαθεί να γίνουν οι ίδιοι ορατοί, ακούγοντας τις ιδέες, τις προτάσεις και τις ανησυχίες τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω συχνών κι απροειδοποίητων επισκέψεων στο προσωπικό, με προσοχή όμως να μην δημιουργηθεί "κουλτούρα φόβου" κι εκεί ακριβώς βρίσκεται το κλειδί της επιτυχίας του ηγέτη.

• **Συναλλακτικό μοντέλο ηγεσίας (transactional leadership).**

Είναι το μοντέλο κατά το οποίο ο ηγέτης κατευθύνει την ομάδα του προς καθορισμένους στόχους, διευκρινίζοντας ταυτόχρονα τις απαιτήσεις που σχετίζονται με το ρόλο και τα

καθήκοντα. Ο ηγέτης αυτός φροντίζει να ενισχύει τις δομές, τη κουλτούρα και τη στρατηγική στην εκάστοτε δομή ή οργανισμό.

Ο συναλλακτικός ηγέτης έχει κάνει ευδιάκριτο το ρόλο του και το τρόπο που θα κινηθεί απέναντι στην ομάδα ανάλογα με την εκπλήρωση ή μη των στόχων. Απαιτεί από τον ίδιο συνεχή παρακολούθηση των διαδικασιών κι όχι των ιδεών, όπως στη μετασχηματιστική ηγεσία, πραγματοποιεί ουσιαστικά μια "συναλλαγή" ανταμοιβή καθοριζόμενη από την επίδοση της ομάδας.

Η Συναλλακτική ηγεσία ικανοποιεί τις κατώτερες ανάγκες των ατόμων κατά Maslow⁷, ενώ η Μετασχηματιστική τις ανώτερες. Κατά τον Bass (1990), οι δύο αυτές ηγεσίες παρά τις όποιες διαφορές λειτουργούσαν συμπληρωματικά η μία στην άλλη. Αυτές οι δύο μορφές ηγεσίας αλληλοσυμπληρώνονται. *Οι καλύτεροι ηγέτες είναι συναλλακτικοί και μετασχηματιστικοί. Η μετασχηματιστική ηγεσία στηρίζεται στη συναλλακτική ηγεσία και παράγει επίπεδα προσπάθειας και απόδοσης των υφισταμένων υψηλότερα από αυτά που θα μπορούσε να παραγάγει μόνη της η συναλλακτική ηγεσία. Το αντίστροφο όμως δεν ισχύει* (Stephen P. Robbins & Timothy A. Judge, 2018).

Η ηγεσία της συναλλαγής περιλαμβάνει τρεις παράγοντες:

1. Διευκρινίζει τα καθήκοντα και τους ρόλους των μελών(contingent reward leadership).
2. Επαγρυπνά με στόχο την εξασφάλιση των στάνταρτ για την επίτευξη του τελικού σκοπού. (management by exception active).
3. Ο ηγέτης παρεμβαίνει κάθε φορά που υπάρχει θέμα ή γίνεται κάτι λάθος (Antonakis J., Avolio B. J., Sivasubramaniam N. 2003).

Το μετασχηματιστικό μοντέλο ωθεί τα άτομα να υπερβούν τα ισχύοντα επίπεδα απόδοσης με στόχο το γενικότερο όφελος του οργανισμού. Σύμφωνα με τον Bass(1985), ο οποίος εστίασε στην έννοια του "χαρισματικού" ηγέτη κάνει αναφορά για ένα πολυπαραγοντικό μοντέλο ηγεσίας, στο οποίο εντάσσεται και η συναλλακτική και η μετασχηματιστική ηγεσία.

Οι μετασχηματιστικοί ηγέτες αναζητούν τα κίνητρα, αλλά και τα ενδιαφέροντα των συνεργατών τους με στόχο να εξελιχθούν, να κινηθούν πέρα από τα δικά τους προσωπικά όρια με αποτέλεσμα την ευημερία και το κοινό στόχο του οργανισμού. Ο ηγέτης καλείται να οδηγήσει και να μεταλαμπαδεύσει τις δικές του αξίες και το όραμά του στην

⁷ Δύο χρόνια πριν το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Abraham Maslow, έγραψε τη θεωρία των Ανθρώπινων Αναγκών.

ομάδα. Εστιάζει στη δημιουργικότητα και την ανάπτυξη της επιτυχίας του κοινού σκοπού.

Στις μορφές ανήκουν επίσης, η οραματική ηγεσία, κατά την οποία τρεις παράγοντες τη διαμορφώνουν, όπως: τα προσωπικά χαρακτηριστικά, η συμπεριφορά και η κουλτούρα οργάνωσης. Στοχεύει στο να εκπαιδεύσει και να μετασχηματίσει τους ανθρώπους, ώστε να μετασχηματιστεί κι η οργάνωση. Ο Sashkin, με αφορμή την έρευνα των Bennis και Nanus(1985), μελέτησε 90 ηγέτες και κατασκεύασε μια κλίμακα με 5 κατηγορίες χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν οι μετασχηματιστικοί ηγέτες, όπως: σαφήνεια, συνέπεια, ενδιαφέρον, επικοινωνία, δημιουργία ευκαιριών (Κυριζοπούλου, 2020).

Στην πνευματική ηγεσία ανήκουν οι άνθρωποι που έχουν κλίση στις τέχνες και τις επιστήμες του πνεύματος, θεωρούνται άνθρωποι με υψηλές ικανότητες και δυνατότητες και μπορούν να δώσουν λύσεις σε διάφορα θέματα.

Τέλος, στην αυθεντική ηγεσία, οι ηγέτες χαρακτηρίζονται για το ήθος, την εμπιστοσύνη και αισιοδοξία τους. Διακρίνονται για την αυτογνωσία τους, διαθέτουν ηθικό ανάστημα, ακεραιότητα και διοικούν με το προσωπικό τους παράδειγμα. Είναι αφοσιωμένοι στη δουλειά τους και χτίζουν αληθινές σχέσεις με τους υφισταμένους τους (Κυριζοπούλου, 2020).

2.4. Ηγεσία & Μάνατζμεντ

Ως Ηγεσία ορίζεται η διαδικασία του να εμπνέεις τους άλλους να δουλεύουν σκληρά με σκοπό την επιτυχία σημαντικών στόχων (Μητρόπουλος, 2020).

Το μάνατζμεντ ταυτίζεται άλλοτε με τη διοίκηση, άλλοτε με τη διεύθυνση και άλλοτε με τη διαχείριση και την οργάνωση. Ορίζεται σαν ένα σύνολο δραστηριοτήτων που

έχουν σαν στόχο την εκπλήρωση των σκοπών ενός οργανισμού μέσω προγραμματισμού, οργάνωσης, διεύθυνσης και ελέγχου των πηγών (Ζορμπάς, 2020).

Όσον αφορά την διάκριση ηγέτη- μάνατζερ, ετυμολογικά η λέξη "ηγέτης" σημαίνει αυτός που άγει/που οδηγεί, ενώ μάνατζερ είναι αυτός που χειρίζεται από το "manus=χέρι".

Έχουν αποτυπωθεί πολλοί ορισμοί για τις παραπάνω έννοιες, καθώς άπτονται των ημερών ως όροι. Ηγεσία είναι η διαδικασία κατά την οποία διαμορφώνονται οι στόχοι της ομάδας ή του οργανισμού, υποκινείται η συμπεριφορά των υφισταμένων για την ολοκλήρωση του στόχου συμβάλλοντας έτσι στη κουλτούρα του οργανισμού.

Προϋποθέτει τη δέσμευση της ομάδας για την επίτευξη του στόχου και την αφοσίωση στον ηγέτη.

Το "μάνατζμεντ" ορίζεται ως η διαδικασία προγραμματισμού, οργάνωσης, διεύθυνσης και ελέγχου που ασκούνται σε μια επιχείρηση ή σε ένα οργανισμό με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι (Μεντής, 2020).

Η ηγεσία και το μάνατζμεντ έχουν και κάποια κοινά πέραν των διαφορών, καθώς αναπτύσσουν σχέσεις και εστιάζουν στο προσωπικό του εκάστοτε οργανισμού. Ο ηγέτης λαμβάνει μέρος σε "διαπροσωπική σχέση", ενώ ο μάνατζερ αποσκοπεί στη καλή επικοινωνία. Οι σύγχρονοι ηγέτες έρχονται αντιμέτωποι με εμπόδια και προκλήσεις, καθώς ζούμε σε ένα άκρως εξελισσόμενο περιβάλλον, και καλούνται να αναπτύξουν στο έπακρο τις δεξιότητες/ικανότητές τους.

Οι ηγέτες είναι σε θέση να τις ανάγκες του κάθε οργανισμού και να εμπνεύσουν τα μέλη τους, έτσι κι η σχολική ηγεσία μπορεί να αποτελέσει παράγοντα βελτίωσης κι αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού οργανισμού.

2.5. Εκπαιδευτική Ηγεσία

Κατά τον Πασιαρδή (2014), η παιδαγωγική ηγεσία εμπεριέχει καθημερινές δράσεις και συμπεριφορές του ηγέτη με στόχο την πρόοδο της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, της μάθησης των μαθητών, τη συνεργασία, την αλληλεγγύη μεταξύ του προσωπικού και την πρόοδο των εκπαιδευτικών μέσω της ανάπτυξης του επαγγέλματός τους.

Βασικά γνωρίσματα της παιδαγωγικής ηγεσίας αποτελούν η ανάπτυξη κουλτούρας αδιάκοπης βελτίωσης και μάθησης, η υιοθέτηση ψηλών στόχων όσον αφορά τις επιδόσεις των παιδιών, δημιουργία προτύπων σύμφωνα με το περιεχόμενο και τη διδασκαλία και την αξιοποίηση ποικίλων πηγών και μεθόδων.

Κατά τον Κατσαρό (2008), η ηγεσία αυτή επικεντρώνεται στη στήριξη, αλλά και τη διευκόλυνση της διδασκαλίας και της μάθησης. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω των κατάλληλων δραστηριοτήτων που επιλέγει ο εκπαιδευτικός για τη δημιουργική ανάπτυξη των μαθητών και τη θετική αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Στόχος είναι η ανάπτυξη των παιδιών, οδηγώντας τα σχολεία να λειτουργήσουν ως κοινότητες συνεργασίας και επίτευξης στόχων με απώτερο σκοπό ένα ανοιχτό σχολείο για όλους (Τρίκας, 2020).

Σε ένα σχολικό οργανισμό ο ηγέτης είναι ο διευθυντής, ο οποίος είναι μορφωμένος(ακαδημαϊκά προσόντα) και κατέχει εμπειρία. Προσπαθεί να εκτελεί και να ακολουθεί τους νόμους και τους κανόνες του υπουργείου, δίνοντας τους ακριβείς οδηγίες και περιορίζοντας την πρωτοβουλία για κάτι πέραν του προγράμματος.

Σύμφωνα με το Νόμο 1566/1985 «σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν και να ζήσουν δημιουργικά» (Γεωργιάδου, 2021).

Για να εκπληρωθούν οι στόχοι της εκπαίδευσης κρίνεται απαραίτητη η σωστή διοίκηση, κατά την οποία ο διευθυντής οφείλει να ακολουθήσει όλα όσα ακολουθεί κι ένας άλλος οργανισμός, να θέσει στόχους, αν βρει πόρους και μέσα, να προγραμματίσει έχοντας οργανόγραμμα, να συντονίσει και να ελέγξει.

Ο σωστός ηγέτης της σχολικής μονάδας μπορεί να υιοθετήσει ένα δημοκρατικό-συμμετοχικό στυλ ηγεσίας κατά το οποίο θα ωθεί και θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών για ένα τελικό σκοπό κι ένα κοινό όραμα. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να υπάρχει επικοινωνία, να διαχειρίζεται τις συγκρούσεις και να παρέχει ελευθερία. Κατ' αυτό το τρόπο θα φτάσει στη μετασχηματιστική ηγεσία που αναλύσαμε πιο πάνω (Πασιαρδής, 2004).

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Grove στο βιβλίο του: "Μάνατζμεντ Υψηλής Απόδοσης", ο ορισμός κλειδί για ένα διευθυντή είναι το αποτέλεσμα που πέτυχε η ομάδα του είτε έχοντας την επίβλεψη του είτε υπό την επιρροή του -σαφέστατα κι η ατομική του δουλειά είναι σημαντική-, αλλά από μόνη της δεν δημιουργεί παραγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Συναισθηματική Νοημοσύνη και Ηγεσία στις Σχολικές Μονάδες

3.1. Ηγεσία και Συναισθηματική Νοημοσύνη

Το φαινόμενο της Παγκοσμιοποίησης καθώς και η έξαρση των τεχνολογικών επιστημών δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστες τις εξελίξεις σχετικά με την οργάνωση και τη διοίκηση των σχολικών μονάδων. Σύμφωνα με τους Tsiakkiros και Pashiardis (2002), η εποχή μας χαρακτηρίζεται από αστάθεια, καθώς τα πάντα μεταβάλλονται ταχύτατα. Η πραγματικότητα αυτή έχει αντίκτυπο στην εκπαιδευτική διαδικασία, αφού κατά τον Pashiardis (2004), οι αλλαγές στη κοινωνία επηρεάζουν τα ανοιχτά κοινωνικά συστήματα, κατ'επέκταση και τα σχολεία. Με τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό επιτυγχάνεται η ομαλή λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας, καθώς ορίζονται εξ'αρχής οι στόχοι, σκοποί, οι φάσεις και οι προϋποθέσεις ενός πετυχημένου προγραμματισμού.

Όσον αφορά την Εκπαιδευτική Ηγεσία η παρουσία συναισθηματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων κρίνεται απαραίτητη λόγω της περιπλοκότητας της σχολικής μονάδας. Άλλωστε οι συνεχείς μεταρρυθμίσεις και οι διάφορες απόψεις που τίθενται επί της τραπέζης εστιάζουν στη ΣΝ και στην εφαρμογή της για την βέλτιστη επίλυση των θεμάτων αυτών. Ουσιαστικά ο ηγέτης της Σχολικής Μονάδας, που διαθέτει ανεπτυγμένες συναισθηματικές ικανότητες, επιτυγχάνει τη δημιουργία θετικού κλίματος, που ταυτίζεται άρρηκτα με την εργασιακή απόδοση, την εργασιακή ικανοποίηση και τη γενικότερη αποδοτικότητα (Moore, 2009).

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι συνδέουν τη συναισθηματική νοημοσύνη με την ηγεσία, την αποτελεσματικότητά της ή μη, αλλά και τον τρόπο που δρα το συναίσθημα στο χώρο εργασίας. Η ΣΝ, ως έννοια, εμφανίζεται στο εργασιακό περιβάλλον όταν τα στελέχη άρχισαν να επεξεργάζονται διαφορετικά τον ηγετικό τους ρόλο (Goleman, 2002).

Παλαιότερα στο χώρο της διοίκησης δινόταν περισσότερη έμφαση στο παραχθέν έργο και λιγότερη στο συναίσθημα, στον ανταγωνισμό αντί της συνεργασίας και της επικοινωνίας και στην ατομική επιτυχία απ'ότι στη συλλογική. Τα συναισθήματα στον εργασιακό χώρο είναι ισχυρά και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο μεταξύ των ανθρωπίνων σχέσεων, μπορούν να οδηγήσουν στην αύξηση της παραγωγής και της

εργασιακής ικανοποίησης. Οι θέσεις αυτές άλλαξαν με την εισαγωγή και υιοθέτηση της ΣΝ στο εργασιακό περιβάλλον.

3.2. Ηγέτης και Συναίσθημα

Σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί καλούνται να ασπαστούν τις νέες επιταγές και να προσαρμοστούν στα καινούρια δεδομένα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές και ενισχύοντας τη φαρέτρα των προσόντων τους.

Τα προηγούμενα χρόνια ο ηγέτης για να είναι επιτυχημένος έπρεπε να διαθέτει στη κατοχή του πληθώρα ακαδημαϊκών και τεχνικών προσόντων. Ωστόσο έρευνες έχουν δείξει ότι οι επιτυχημένοι ηγέτες διαθέτουν στοιχεία της ΣΝ.

Ο αποτελεσματικός ηγέτης ενισχύει και αυξάνει την αποδοτικότητα της ομάδας και εξασφαλίζει τη ποιότητα που οδηγεί στην επίτευξη του τελικού στόχου. Σύμφωνα με έρευνα του Goleman (1998) απέδειξε πως το 80% της αποτελεσματικότητας γνωστών ηγετών οφείλεται στη ΣΝ.

Επιπροσθέτως, ο ηγέτης κάθε ομάδας, είναι αυτός που θα αποτελέσει πρότυπο και θα οδηγήσει τους ανθρώπους στο να τον ακολουθήσουν αποπνέοντάς τους σιγουριά, ασφάλεια, επιβεβαίωση, καθώς δρα και ως συναισθηματικός καθοδηγητής. (Goleman, 2002). Με το πέρας των χρόνων οι ηγέτες κατέληξαν στη χρησιμότητα των συναισθημάτων και της θετικής επίδρασης αυτών στο χώρο εργασίας. Όταν οι αποφάσεις προέρχονται μέσα από ένα συνεργατικό πλαίσιο, τότε και οι λύσεις είναι πιο αποτελεσματικές. Όλα αυτά οδήγησαν στη διαμόρφωση ενός νέου τύπου ηγέτη, ο οποίος καθοδηγεί, παρακινεί, αναπτύσσει προσωπικές ικανότητες και δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης μέσα σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό.

3.3. Στυλ Ηγεσίας σύμφωνα με τον Goleman

Σύμφωνα με τον Goleman(1996) υπάρχουν 6 τύποι ηγεσίας που μπορούν να συσχετιστούν με τη ΣΝ και να έχουν επιδράσεις στους εργαζομένους και στο εργασιακό κλίμα γενικότερα, οι οποίοι και θα αναλυθούν εκτενώς.

Ο **καταπιεστικός** (coercive) ηγέτης ζητά και απαιτεί από τους υφισταμένους του να ακολουθήσουν πιστά τις θέσεις του, δίχως να διαθέτει ικανότητες όπως η ενσυναίσθηση.

Το στυλ αυτό παρατηρείται σε περιπτώσεις κρίσης και έντονων αλλαγών, γενικότερα όμως δεν αποδίδει στο οργανωσιακό κλίμα σύμφωνα με τον Goleman.

Ο **οραματιστής** (visionary) ο οποίος διακρίνεται για τη προσωπικότητά του και τις αξίες που τον διέπουν, αποτελεί πρότυπο, ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον και συμβάλει ώστε να υλοποιηθούν οι στόχοι που τέθηκαν εξαρχής.

Ο **συνεργάτης** (affiliative) ηγέτης δρα αποτελεσματικά μες στην ομάδα, συνεργάζεται με τους υφισταμένους του και διακρίνεται για τη συναισθηματική του νοημοσύνη και τις δεξιότητες που τη διέπουν. Ενισχύει την ομάδα, συνεργάζεται μαζί τους και οδηγείται στο αποτέλεσμα, αποφεύγοντας εντάσεις και συγκρούσεις.

Ο **δημοκρατικός** (democratic) ηγέτης δίνει χώρο στην ομάδα, τη συνεργασία και την ομόφωνη λήψη αποφάσεων. Είναι θετικός, λειτουργεί με γνώμονα το κοινό καλό και τη κοινή λήψη αποφάσεων και αυτό αποτυγχάνεται διότι είναι καλός ακροατής.

Ο **καθοδηγητικός** (pacesetter) ορίζει τον χρόνο και το ρυθμό σύμφωνα με τον οποίο θα εργαστούν οι συνάδελφοί του και θα ολοκληρωθούν οι στόχοι που τέθηκαν αρχικά. Είναι αποτελεσματικός, φιλόδοξος και περιμένει με αγωνία το αποτέλεσμα του παραχθέντος έργου.

Ο **συμβουλευτικός** (coaching) όπως το ορίζει κι ο όρος ακούει, ενισχύει, συμβουλεύει, καθοδηγεί και ενισχύει θετικά την ομάδα του. Μέσω αυτού του στυλ παρέχεται η δυνατότητα στους εργαζομένους να εξελιχθούν και να αναδείξουν τις ιδέες τους και τα σχέδιά τους.

Για έναν επιτυχημένο ηγέτη το ιδανικό θα είναι να συνδυάζει διάφορα από τα στυλ αυτά ανάλογα τις περιστάσεις και τις συγκυρίες που υφίστανται. Θα πρέπει να διαθέτει ΣΝ και δεξιότητες αυτής, όπως η ενσυναίσθηση, η αυτεπίγνωση, κοινωνικές δεξιότητες έτσι ώστε να ενισχύεται η ομάδα, να αποφεύγονται οι συγκρούσεις και να επιτυγχάνεται η επίτευξη των στόχων. Κατά τον Goleman εάν ο ηγέτης συνδυάζει το οραματιστικό, το δημοκρατικό, το ανθρωπιστικό και το συμβουλευτικό στυλ επιτυγχάνεται ένα αποτελεσματικό κλίμα συνεργασίας με ικανοποιητικά αποτελέσματα (Μπίμπα,2020).

3.4. Ηγετικές ικανότητες του συναισθηματικά ευφυούς ηγέτη

Το συναίσθημα στην ηγεσία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την αποτελεσματικότητά της, την ομαλή συνεργασία και το θετικό πλαίσιο επικοινωνίας.

Κατά τον Goleman η υψηλή ΣΝ συμβάλλει στην εργασιακή πρόοδο και την προσωπική επιτυχία, χαρακτηρίζει τα άτομα από ανιδιοτέλεια και αξίες που τους ανάγουν σε αποτελεσματικούς ηγέτες.

Ο Zaccaro (2001) υποστήριξε, ότι η αποτελεσματική ηγεσία προέρχεται από την ενσωμάτωση μιας ομάδας γνωστικών ικανοτήτων με κοινωνικές δεξιότητες και ιδιοσυγκρασιακές τάσεις, οι οποίες βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και συνεισφέρουν το ίδιο στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τον Goleman οι συναισθηματικές ικανότητες του ηγέτη μπορούν να διακριθούν σε προσωπικές(αυτοεπίγνωση, αυτορρύθμιση, κίνητρα ή κοινωνικές(ενσυναίσθηση, ηγετικές ικανότητες). Όλες αυτές οι διαστάσεις συνθέτουν τη προσωπικότητα ενός επιτυχημένου ηγέτη με όραμα, κοινωνική καταξίωση, ήθος που τον ανάγουν σε χαρισματικό ηγέτη.

Κατά τον Locke, κάποια από τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής ηγεσίας που βασίζονται στην ΣΝ είναι η αυτοπεποίθηση, η αυτοεκτίμηση, ο ηθικός χαρακτήρας, η προσαρμοστικότητα, ο χειρισμός των συγκρούσεων και η αντικειμενική αυτοκριτική.

Οι δεξιότητες του ατόμου όπως τις κατέταξε ο Goleman, είναι σημαντικές για μια επιτυχημένη ηγεσία. Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως η αποτελεσματικότητά τους οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στη ΣΝ. Ενδεικτικές δεξιότητες είναι: η αυτεπίγνωση, η αυτοαξιολόγηση, η αυτοπεποίθηση, τα κίνητρα, η επικοινωνία, η διαχείριση συγκρούσεων, η συνεργασία.

3.5.Η επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών

Στο σημερινό εκπαιδευτικό χώρο υπάρχουν διάφορων ειδών προβλήματα/θέματα που έχει να διαχειριστεί ο εκπαιδευτικός. Σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των καταστάσεων αυτών και στη διαχείριση τους διαδραματίζουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί που αποτελούν πρότυπα για τους μαθητές τους, καθώς διδάσκουν τη ΣΝ μέσα από διάφορες καταστάσεις, όπως με τον τρόπο διαχείρισης συγκρούσεων, την ενθάρρυνσή τους και τη λύση των όποιων θεμάτων με στόχο να φτάσουν στο σημείο που θα λύνουν τις διαφορές τους μόνα τους.

Με τη βελτίωση της ΣΝ τους οι μαθητές οδηγούνται στη βέλτιστη σχολική τους απόδοση, το σχολείο μετουσιώνεται σε μια κοινότητα που νοιάζεται τα μέλη του, καθώς αισθάνονται ότι τους σέβονται, τους φροντίζουν και νιώθουν ενωμένοι σαν ομάδα. Η

έκφραση των συναισθημάτων μπορεί να βοηθήσει στην αποφυγή των συγκρούσεων. Η επικοινωνία μπορεί να ενισχυθεί και με την έκφραση των συναισθημάτων των ίδιων των εκπαιδευτικών. Η διδασκαλία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών είναι πολύ σημαντική, ενώ για την απόκτησή τους χρειάζεται ειδική εκπαίδευση και συνεχής επιμόρφωση. (Μούστου, 2020).

Η μάθηση και η διδασκαλία είναι τόσο παλιές όσο κι η προέλευση του ανθρώπου. Γεγονός που σημαίνει πως ο άνθρωπος διδάσκει και μαθαίνει από τη γέννηση του, με αποτέλεσμα οι δύο αυτές έννοιες να είναι σημαντικές για να αποκτήσει όσα πρόκειται να γνωρίσει και να εξελιχθεί. Οι έννοιες αυτές συμβάλλουν στην ολόπλευρη ολοκλήρωση του ατόμου, στη συμπλήρωση και εξέλιξη του, αφού όπως υποστήριξε κι ο Kant(1960), "*ο άνθρωπος είναι το μοναδικό ον που γίνεται άνθρωπος μόνο με τη διαπαιδαγώγηση*". (Χατζηδήμου, 2012).

Μάθηση σημαίνει απόκτηση εμπειριών, ιδιοποίηση και επεξεργασία πληροφοριών, οι οποίες ωθούν κάποιον να αλλάξει τη συμπεριφορά του, με τη διαφορά , όμως, πως οι διαδικασίες ωρίμανσης δεν μπορούν να συμπεριληφθούν στη μάθηση, μια που αυτές δεν εξαρτώνται από την εμπειρία. Με άλλα λόγια μάθηση είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων, δυνατοτήτων, εμπειριών μέσω των οποίων επέρχεται η αλλαγή συμπεριφοράς του ανθρώπου, καθώς και κάθε διαδικασία κατά την οποία το παιδί είτε με τη βοήθεια πολλών, και ιδιαίτερα του εκπαιδευτικού, επιχειρεί να αποκτήσει εμπειρίες, τρόπους και τύπους συμπεριφοράς, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει με τρόπο αυτοτελή κι αποτελεσματικό τις αυξημένες απαιτήσεις του περιβάλλοντός του, να αναπτύξει τη προσωπικότητά του, να ενταχθεί στην κοινωνία στην οποία έτυχε να ζει και στη συνέχεια να την αλλάξει.(Χατζηδήμου, 2012).

Για να πετύχουν όλα τα παραπάνω και να λογίζεται ένα σχολείο ως καλό θα πρέπει να διαθέτει ικανούς εκπαιδευτικούς ου θα συμμετέχουν σε επιμορφώσεις. Υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις(σχεδίαση με επιστημονικούς όρους, θεωρίες προγραμμάτων και σύγχρονα δεδομένα εκπαίδευσης ενηλίκων) η επιμόρφωση μπορεί να θεωρηθεί επιτυχής και να προάγει το έργο του εκπαιδευτικού στη σχολική κοινότητα. Η επιμόρφωση αφορά γνώσεις, δεξιότητες, αντιλήψεις κι έχει ως στόχο τη βελτίωση του έργου των εκπαιδευτικών. (Παπαναούμ, 2008).

Κατά τον Abiodun (1999), η επιμόρφωση εστιάζει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες ώστε να είναι αποτελεσματικός σε ένα δεδομένο

επάγγελμα, ενώ η εκπαίδευση εστιάζει στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων, οι οποίες δεν είναι απαραίτητα συνδεδεμένες με μια συγκεκριμένη εργασία. (Ανρεαδάκης, και άλλοι, 2019).

Τα τελευταία χρόνια στις αναπτυγμένες χώρες (Γερμανία, Ισπανία, Μ.Βρετανία), τα σχολεία παρέχουν στα στελέχη τους επιμορφωτικά προγράμματα με στόχο την αναβάθμισή τους. Στην Ελλάδα τις επιμορφώσεις αναλαμβάνει το Υπουργείο και υπεύθυνος φορέας των επιμορφώσεων αυτών είναι ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών(ΟΕΠΕΚ), ο οποίος είναι νομικό πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου εποπτευόμενο από τον υπουργό Παιδείας και ιδρύθηκε το 2002 με το νόμο Ν.2986/2002 και έργο του είναι να σχεδιάζει, προτείνει, προγραμματίζει, διοργανώνει και συντονίζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. *Επιπλέον, η επιμόρφωση πρέπει να θεωρείται περισσότερο ως μία συνεχής διά βίου διαδικασία και λιγότερο ως μία σειρά επιμορφωτικών προγραμμάτων ορισμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος* (Γρόλλιος, 1998).

Το εκπαιδευτικό σύστημα, από την πλευρά του, θα πρέπει ν' αναπροσαρμόσει περιεχόμενο, σκοπούς, στόχους και μεθοδολογία, προκειμένου να δημιουργήσει τον κριτικά σκεπτόμενο, και ταυτόχρονα, ενεργό δημοκρατικό πολίτη της νέας χιλιετίας. (Νικολακάκη, 2003).

Ο άνθρωπος είναι ένα ον που όσο ζει μαθαίνει, στον ορισμό της UNESCO για τη δια βίου εκπαίδευση και μάθηση αναφέρεται ότι: «... δηλώνει ένα χωρίς όρια σχήμα που αποβλέπει στην αναμόρφωση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος.... Η εκπαίδευση και η μάθηση δεν περιορίζονται στη σχολική φοίτηση, πρέπει να επεκτείνονται σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου, να περιλαμβάνουν όλες τις δεξιότητες και όλους τους κλάδους της γνώσης, να χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά μέσα και να δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους για πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Οι εκπαιδευτικές και οι σχετικές με τη μάθηση διαδικασίες στις οποίες τα παιδιά, οι νέοι άνθρωποι και οι ενήλικοι όλων των ηλικιών εμπλέκονται στη διάρκεια της ζωής τους σε οποιαδήποτε μορφή, πρέπει να θεωρηθούν ως σύνολο»

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση - Επισκόπηση Συναφών Ερευνών

Στη παρούσα έρευνα και στα πλαίσια προσδιορισμού του ερευνητικού σκοπού και των ερευνητικών ερωτημάτων, παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας. Ως σημείο αναφοράς των ερευνών τίθενται οι γνώσεις των εκπαιδευτικών περί ΣΝ, οι δεξιότητες ή τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας αυτών, η

δυνατότητα βελτίωσης αυτής, η προθυμία συμμετοχής των εκπαιδευτών σε σεμινάρια επιμόρφωσης και η διευκόλυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της ΣΝ.

Στα πλαίσια της ποιοτικής έρευνας της Μπικηροπούλου Χαρισίας (2020) συμμετείχαν 10 εκπαιδευτές ενηλίκων και απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικές με τη ΣΝ και της δεξιότητες αυτής. Τα συμπεράσματα έδειξαν πως ναι μεν οι εκπαιδευτικοί διέθεταν αρκετές δεξιότητες της ΣΝ, αλλά δεν τις γνώριζαν. Παρουσίασαν προθυμία συμμετοχής σε διάφορα επιμορφωτικά προγράμματα, καθώς πιστεύουν πως έτσι θα βελτιωθούν οι ίδιοι και κατ επέκταση η εκπαιδευτική διαδικασία.

Στην έρευνα της Ζησοπούλου Αγάθης (2019) διερευνήθηκε ο ρόλος της Συναισθηματικής Νοημοσύνης στην οργανωσιακή αλλαγή από την σκοπιά των ηγετών. Στην διεξαγωγή της έρευνας συμμετείχαν 10 εργαζόμενοι που κατείχαν διοικητικές θέσεις στις σχολικές μονάδες του Ν. Λαρίσης. Τα ευρήματα της έρευνας εστιάζουν στο πλήθος δεξιοτήτων που πρέπει να διαθέτει ο ηγέτης, ειδικά Συναισθηματικής Νοημοσύνης, καθώς και στην οργάνωση επιτυχών επιμορφωτικών προγραμμάτων διοίκησης που να εστιάζουν στη ΣΝ.

Στην έρευνα της Κουρούπη Ευαγγελίας (2018) συμμετείχαν 72 εκπαιδευτικοί και 10 διευθυντές σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κορίνθου. Η έρευνα αυτή επικεντρώνεται στην διερεύνηση της επιρροής της Συναισθηματικής Νοημοσύνης του διευθυντή στη διαμόρφωση του κατάλληλου σχολικού κλίματος. Συμπερασματικά, η ΣΝ του διευθυντή έχει επιρροή στη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος στη σχολική μονάδα και προτείνεται η εφαρμογή προγραμμάτων ενδυνάμωσης της ΣΝ στα στελέχη της εκπαίδευσης.

Η έρευνα της Ασδραχά Χαράς (2017) εστιάζει στο ρόλο της ΣΝ για την επιτυχία ενός ηγέτη μέσω της μελέτης περιπτώσεων δύο χαρισματικών ηγετών, των: Jack Welch και James Mitchell. Διαπιστώθηκε, λοιπόν, πως ένας οργανισμός μπορεί να είναι βιώσιμος μόνο όταν διαθέτει ικανά και ώριμα συναισθηματικά στελέχη, επιβεβαιώνοντας τη σχέση ΣΝ και ηγεσίας.

Στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας της Γιουρούκη Γεωργίας (2018) σχετικά με τη ΣΝ και τη διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού στις σχολικές μονάδες, έλαβαν μέρος 78 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 21 νομών όλης της Ελλάδας. Προκύπτει πως εντοπίζονται αδυναμίες σχετικά με τη ΣΝ και στην δυσκολία

των συμμετεχόντων να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, τα οποία αρκετές φορές επηρεάζουν και την εργασία τους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η έρευνα που διεξήχθη στη Κίνα από τους Junjun Chen και Wei Guo(2018) που εξέτασε την επίδραση της συναισθηματικής νοημοσύνης των διευθυντών του σχολείου, και της εκπαιδευτικής τους ηγεσίας, στη βελτίωση των εκπαιδευτικών στρατηγικών των εκπαιδευτικών. Στην έρευνα συμμετείχαν 534 εκπαιδευτικοί από 54 δημοτικά σχολεία της Κίνας και επιβεβαίωσε τη θεωρητική πρόταση ότι η ΣΝ των διευθυντών και η εκπαιδευτική συμπεριφορά ηγεσίας τους είναι παράγοντες επιρροής όσον αφορά τις εκπαιδευτικές στρατηγικές των εκπαιδευτικών. Συμπερασματικά, η ΣΝ προτείνεται για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Στην έρευνα του ο Crystal Hong Martinez(2020), εστιάζει στη διερεύνηση του αντίκτυπου μεταξύ Συναισθηματικής Νοημοσύνης και Ηγεσίας, ορίζοντας το EQ ως το νέο IQ. Συμπέρανε πως η ενσωμάτωση του μοντέλου της ΣΝ στην ηγεσία θα ωφελήσει τα στελέχη των οργανισμών και τη διαδικασία πρόσληψής τους εστιάζοντας σε όσα στελέχη διαθέτουν δεξιότητες της ΣΝ. (EQ).

Στην έρευνα της Τσουκανέλη Μαριάνθης (2021), χαρακτηριστικό αποτελεί το δείγμα της έρευνας που αποτελείται στο μεγαλύτερο ποσοστό του (66%) από γυναίκες αποτυπώνοντας πως το επάγγελμα του εκπαιδευτικού αποτελείται κατά βάση από γυναίκες. Η έρευνα αυτή ανέδειξε τη σημασία της ΣΝ, της ηγεσίας και της εργασιακής ικανοποίησης στο χώρο της εκπαίδευσης. Επομένως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ΣΝ του διευθυντή, ο οποίος καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το ποσοστό ικανοποίησης των υφισταμένων του.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2018 στην Αμερική από τον Rohan Thompson, πραγματοποιήθηκε μια ποιοτική μελέτη για τη ΣΝ των διεθνών φοιτητών των ΗΠΑ.

Η έρευνα παρουσιάζει πως τα τελευταία 50 χρόνια υπάρχει εισροή φοιτητών από ποικίλες περιοχές και εστιάζουν στη ΣΝ που διαθέτει κάθε φοιτητής ανάλογα με τη περιοχή που κατάγεται.

Οι Mills & Rouse(2009), παρουσίασαν την χρήση Συναισθηματικής Νοημοσύνης για την αξιολόγηση με δείγμα διευθυντές. Συμπέραναν ότι η ΣΝ είναι ένα σημαντικό στοιχείο στην άσκηση αποτελεσματικής ηγεσίας.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Μεθοδολογία Ανάλυσης

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί η μεθοδολογία με την οποία πραγματοποιήθηκε η παρούσα έρευνα, που έχει ως στόχο να διερευνήσει το ρόλο της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και την επιρροή της στην ηγεσία της εκπαιδευτικής μονάδας.

4.1. Ερευνητικός Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

Βάσει της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και μέσα από μια κριτική προσέγγιση όσων αναφέρθηκαν ορίστηκε ο ερευνητικός σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας που εκπονήθηκε. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί ο ρόλος της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και η επιρροή που ασκεί στη διοίκηση της σχολικής μονάδας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα προσανατολίσουν την ερευνητική διαδικασία είναι:

1ο Ερευνητικό Ερώτημα: Τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με την συναισθηματική νοημοσύνη κατά την μαθησιακή διαδικασία;

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για την δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου;

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και την βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης τους;

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των ίδιων;

4.2. Ερευνητική Μέθοδος

Οι πιο συχνές μορφές έρευνας είναι η ποσοτική, η ποιοτική και η μεικτή έρευνα. Ο κάθε ερευνητής επιλέγει ποια μορφή ή ποιο συνδυασμό θα ακολουθήσει στην έρευνά του ανάλογα με τα στοιχεία που χρειάζεται να συλλέξει για την εκπόνηση της έρευνάς του. (Williams, 2007).

Η ποιοτική μεθοδολογία επιλέγεται όταν ο ερευνητής θέλει να ερευνήσει ένα νέο φαινόμενο, να προβάλει στοιχεία που θα επαληθεύσουν προηγούμενα ευρήματα ή να παράξει θεωρία σχετικά με συγκεκριμένα θέματα. (Corbin & Strauss, 2008).

Η ερευνητική μέθοδος που ακολουθήθηκε καθορίστηκε από τον στόχο και τα ερευνητικά ερωτήματα. Ως εκ τούτου πραγματοποιήθηκε έρευνα, η οποία εντάσσεται στο ποιοτικό ερευνητικό παράδειγμα, καθώς κρίθηκε κατάλληλη για τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών σχετικά με τη ΣΝ. Η συγκέντρωση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ημιδομημένης συνέντευξης, όπου αντλήθηκαν ερωτήσεις από τη συνέντευξη της Μπικηροπούλου (2020), αφού ήταν ταιριαστή και ικανοποιούσε τις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Μια ποιοτική μέθοδος συλλογής δεδομένων που έχει σημειώσει σημαντική εξέλιξη είναι η συνέντευξη (Creswell, 2007).

4.3. Η ποιοτική έρευνα

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα για την επεξεργασία του θέματος, καθώς κρίνεται ως η πλέον κατάλληλη (Creswell, 2011), όπου δεν ερευνάται η Συναισθηματική τους Νοημοσύνη ποσοτικά (ποσοτική έρευνα), αλλά οι ερωτηθέντες απαντούν σε διάφορες ερωτήσεις σχετικές με τη ΣΝ.

Η ποιοτική έρευνα εξυπηρετεί στο να εκφράσει ο κάθε ερωτηθέν τη δική του άποψη, χωρίς να περιοριστεί ούτε να καθοδηγεί τις απαντήσεις του, άλλωστε μέσω της συνέντευξης υπάρχει η δυνατότητα ευελιξίας και πολλές φορές οδηγείται και καλύπτει και επόμενες ερωτήσεις. Ο ερευνητής δεν διαταράσσει τον ρου της συζήτησης, αλλά προχωρά στα επόμενα ερωτήματα.

Ο ερευνητής λειτουργεί ως οδηγός της συνέντευξης και καλείται να βοηθήσει και να εξηγήσει στους ερωτηθέντες αν χρειαστεί την κάθε ερώτηση με σκοπό τα βέλτιστα αποτελέσματα για την έρευνά του. Είναι βασικό να νιώσει άνετα και να εκφραστεί ο κάθε

ερωτώμενος και να αναλύσει τα συναισθήματά του και το θέμα γενικότερα. (Robson, 2010).

Η ποιοτική έρευνα παρουσιάζεται ως η πλέον κατάλληλη καθώς καλείται να παρουσιάσει την ατομική άποψη του κάθε ερωτηθέντα σχετικά με τη Συναισθηματική Νοημοσύνη και την επίδραση αυτής στη διοίκηση της σχολικής μονάδας.

4.4. Μέθοδος Δειγματοληψίας και Δείγμα

Σύμφωνα με τον Παπαγεωργίου, (2015), το σύνολο των ατόμων ενός πληθυσμού στα οποία στοχεύει η έρευνα αποτελούν τον αντικειμενικό πληθυσμό, εν αντιθέσει με τον υπό μελέτη πληθυσμό που απαρτίζεται από όλα τα μέλη του πληθυσμού.

Στη διεξαγωγή μιας ιδανικής έρευνας το δείγμα επιλέγεται με τυχαίο τρόπο. Κατά αυτόν τον τρόπο όλοι οι άνθρωποι του αντικειμενικού πληθυσμού θα μπορούσαν να πάρουν μέρος στην έρευνα και να αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα. Σε περιπτώσεις που το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να είναι γενικευμένα, παρά μόνο αντιπροσωπευτικά για τον υπό μελέτη πληθυσμό (Robson, 2010).

Στη παρούσα έρευνα επιλέχθηκε δείγμα μη - πιθανότητας, κατά την οποία η επιλογή των συμμετεχόντων γίνεται σύμφωνα με την ευκολία εύρεσης του δείγματος, τη διαθεσιμότητά τους και το χρόνο τους για τη περάτωση αυτής. Κατ'επέκταση χρησιμοποιήθηκε δείγμα ευκολίας, κατά το οποίο ήταν εύκολο να βρεθούν οι συμμετέχοντες. Προκύπτει πως το δείγμα μη- πιθανότητας δεν οδηγεί σε αντιπροσωπευτικά/γενικευμένα αποτελέσματα του πληθυσμού (Παπαγεωργίου, 2015).

Για τη διεξαγωγή της παρούσης έρευνας επιλέχθηκαν 12 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι εργάζονται σε σχολικές μονάδες του Ν. Αιτωλοακαρνανίας και σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) της πόλης της Ναυπάκτου. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανωνυμία και η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων δεν θα παρουσιαστούν ατομικά τους χαρακτηριστικά, παρά μόνο η ειδικότητά τους.

4.5. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα της Έρευνας

Οι δύο βασικές ιδιότητες ενός ερευνητικού εργαλείου είναι η αξιοπιστία και η εγκυρότητά του. Η αξιοπιστία αναφέρεται στη σταθερότητα που εμφανίζει το συγκεκριμένο εργαλείο σε διαδοχικές μετρήσεις, ενώ η εγκυρότητα αφορά στην εκτίμηση, του κατά πόσο ένα εργαλείο μέτρησης μετράει αυτό για το οποίο υποστηρίζει ότι σκοπεύει να μετρήσει (Ουζούνη & Νακάκης, 2011).

Στη παρούσα έρευνα για τους σκοπούς της δεοντολογίας δημιουργήθηκε ένα εργαλείο συλλογής δεδομένων η ημι -δομημένη συνέντευξη με σκοπό οι ερωτώμενοι να ανταπεξέλθουν στις ερωτήσεις και να απαντήσουν ελεύθερα. Επίσης, τηρήθηκαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τις συνθήκες, την τεχνική υποστήριξη και τη διαδικασία της συνέντευξης (Robson, 2010).

Έγινε επιλογή τόσο του χώρου, όσο και του χρόνου για να νιώθουν άνετα οι ερωτώμενοι, τηρήθηκε η ανωνυμία τους κατά το στάδιο της μαγνητοφώνησης και τηρήθηκε το πρωτόκολλο της συνέντευξης. Τέλος, η απομαγνητοφώνηση εξυπηρετεί την ανάλυση των δεδομένων και συνάδει με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων των συνεντευξιαζόμενων.

4.6. Εργαλείο Έρευνας

Η συνέντευξη, όπως το ερωτηματολόγιο κι η παρατήρηση αποτελούν εργαλεία έρευνας τα οποία απαντώνται σε διάφορες έρευνες, όπως τα μεταπτυχιακά προγράμματα. Πολλές φορές παρατηρείται ο συνδυασμός αυτών στη έρευνα, γνωστός ως "τριγωνοποίηση".

Η συνέντευξη παρέχει στον ερευνητή τη δυνατότητα να εμβαθύνει στο ζήτημα το οποίο ερευνά, μέσω των ερωτήσεων που στοχεύουν σε προσωπικές απόψεις, στάσεις, εμπειρίες και συμπεριφορές των ερωτηθέντων, καλύπτοντας σφαιρικά το υπό εξέταση θέμα. Η συνέντευξη εστιάζει στη προσωπική επικοινωνία μεταξύ του συνεντευξιαζόμενου και του ερωτηθέντος.

Η συνέντευξη μπορεί να έχει τις εξής κατηγορίες:

1. δομημένη συνέντευξη: ο ερευνητής έχει ορίσει συγκεκριμένες ερωτήσεις από πριν και τις απευθύνει στον ερωτώμενο, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να αποκλίνει.

2. μη δομημένη - ελεύθερη συνέντευξη: ο ερευνητής δίνει τη δυνατότητα στον ερωτώμενο να εκφράσει ελεύθερα τις απόψεις του, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν εξυπηρετεί τον σκοπό της έρευνας. Ο ερευνητής καλείται να αξιολογήσει τα όσα θα ειπωθούν.
3. ημιδομημένη συνέντευξη: υπάρχουν προσχεδιασμένες ερωτήσεις αλλά παρέχεται η ελευθερία και η ευελιξία να συζητηθούν και άλλα θέματα που αναδύονται κατά τη συζήτηση (Hitchcock and Hughes 1989).

Η συνέντευξη εξυπηρετεί τη συλλογή δεδομένων μέσω της άμεσης επικοινωνίας του ερευνητή με τον συνεντευξιζόμενο, καθώς παρέχονται πληροφορίες που έχουν να κάνουν με συναισθήματα, στάσεις, αξίες, συμπεριφορές, κίνητρα και αντιλήψεις. Ταυτόχρονα, ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τις απαντήσεις που δόθηκαν, να θέσει κι άλλες ερωτήσεις για να καλύψει σφαιρικά το υπό εξέταση θέμα, με στόχο να καλύψει με εγκυρότητα και ακρίβεια τα δεδομένα που ανέκυσαν. (Altrichter et al 2001). *Υπάρχει επίσης η πεποίθηση ότι στην ποιοτική μεθοδολογία δεν θα έπρεπε να κάνουμε τόσο λόγο για μεθόδους συλλογής δεδομένων όσο για μεθόδους παραγωγής δεδομένων* (Mason, 1994).

Η συνέντευξη που χρησιμοποιήθηκε, καθώς και οι απομαγνητοφωνήσεις παρουσιάζονται στο παράρτημα.

4.7. Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων

Στη παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου που χρησιμοποιείται για την ανάλυση ποιοτικού υλικού. (Robson, 2010). Η συγκεκριμένη μέθοδος εξυπηρετεί την οργάνωση και την ανάλυση του περιεχομένου του υλικού των συνεντεύξεων. Για την ασφάλεια των δεδομένων οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν και καταγράφηκαν στο παράρτημα της εργασίας. Για την αξιοπιστία της ανάλυσης των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η διαδικασία της διερεύνησης και της κωδικοποίησης του υλικού, μέθοδος που χρησιμοποιείται για την ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. (Creswell, 2011). Οι συνεντεύξεις μελετήθηκαν με προσοχή και τα δεδομένα ομαδοποιήθηκαν και αναλύθηκαν σύμφωνα με τους θεματικούς άξονες των ερευνητικών ερωτημάτων. Ακολούθως παρουσιάστηκαν τα αποσπάσματα των συνεντεύξεων και τέλος τα αποτελέσματα αυτής.

4.8. Η Διαδικασία της έρευνας

Στο συγκεκριμένο σημείο παρουσιάζονται τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας που ακολουθήθηκε.

4.8.1. Αρχικό Στάδιο

Αρχικά, ορίστηκε ο ερευνητικός σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα μετά από σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση και έρευνα της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. Ακολούθως δημιουργήθηκε η συνέντευξη. Η συνέντευξη είναι προσωπική, ημι-δομημένη που διήρκησε κατά μέσο όρο 15 λεπτά, τηρήθηκε η ανωνυμία των συμμετεχόντων και στο τέλος απομαγνητοφωνήθηκαν για να ολοκληρωθεί η έρευνα και να εξαχθούν συμπεράσματα.

4.8.2. Στάδιο Συνεντεύξεων

Ακολούθησε η διαδικασία της έρευνας, όπου σε πρώτο στάδιο αναζητήθηκαν τα άτομα που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας, το οποίο όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω επιλέχθηκε με γνώμονα την ευκολία εύρεσης του δείγματος (δείγμα ευκολίας). Το δείγμα αναζητήθηκε σε εκπαιδευτικούς του Ν. Αιτωλοακαρνανίας, πιο συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 12 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων οι οποίοι εργάζονται σε σχολεία του Νομού, αλλά και στα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) του Δήμου Ναυπακτίας. Με την εύρεση του δείγματος ακολούθησε η κατάλληλη ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη διαδικασία της έρευνας, οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώθηκαν τόσο προφορικά(διά ζώσης), όσο και γραπτά με αποστολή mail. Ζητήθηκε η συγκατάθεσή τους και επιβεβαιώθηκε η τήρηση της ανωνυμίας τους και η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων (νόμος 4624/2019). Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν από 5/1 έως 10/1 του 2022.

Η διαδικασία για τα μέσα συλλογής και παραγωγής δεδομένων εμπεριείχε 12 ημι - δομημένες συνεντεύξεις που είχαν διάρκεια από 15-25' σε χρόνο και χώρο που είχε συζητηθεί και συμφωνηθεί από πριν με τους συμμετέχοντες, έτσι ώστε να νιώθουν άνετα και να μπορέσουν να εκφραστούν. Τηρήθηκε η ανωνυμία και οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν με τη συναίνεση πάντα των συμμετεχόντων. Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία αυτή οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν (υπάρχουν στο παράρτημα) και βοήθησαν στη διεξαγωγή των συμπερασμάτων.

Κωδικοποίηση Υλικού συνέντευξης:

1ο Ερευνητικό Ερώτημα:

Τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη;

- Κατανόηση του εαυτού
- Ενσυναίσθηση
- Διαχείριση Συναισθημάτων μας και των συναισθημάτων των άλλων
- Επιρροή σε όλους τους τομείς της ζωής

2ο Ερευνητικό Ερώτημα:

Χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με την συναισθηματική νοημοσύνη κατά την μαθησιακή διαδικασία;

- επικοινωνία
- ευελιξία
- προσαρμοστικότητα
- θετική αντιμετώπιση στο νέο

3ο Ερευνητικό Ερώτημα:

Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για την δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου;

- βελτίωση από μικρή ηλικία
- ες αεί
- προσωπική βελτίωση
- συμμετοχή σε προγράμματα

4ο Ερευνητικό Ερώτημα:

Είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και την βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης τους;

- θετικοί/πρόθυμοι
- βιωματικό μέρος
- θεωρητικό μέρος

5ο Ερευνητικό Ερώτημα:

Πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των εκπαιδευτών;

- βελτίωση εαυτού
- τεχνικές διαχείρισης συγκρούσεων
- κινητοποίηση μαθητών
- αναγνώριση εκπαιδευτικών αναγκών

4.8.3. Περιορισμοί της Έρευνας

Στους βασικούς περιορισμούς της παρούσας έρευνας θα πρέπει να σημειωθεί πως αποτελεί διπλωματική εργασία η οποία διεξάγεται υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Ο χρόνος, αλλά και ο καθορισμός της έκτασης αυτής δεν προδιαθέτουν μια αδιάλειπτη εξέταση του ερευνητικού σκοπού. Επίσης, τα αποτελέσματά της δεν μπορούν να γενικευθούν λόγω της επιλογής του δείγματος, το οποίο δεν είναι αντιπροσωπευτικό, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να είναι γενικευμένα, παρά μόνο αντιπροσωπευτικά για τον υπό μελέτη πληθυσμό (Robson, 2010). Η χρήση, επίσης ενός μόνο εργαλείου ίσως επηρεάσει κατά κάποιο τρόπο την εγκυρότητά της.

Οι περιορισμοί που ανακύπτουν έχουν άμεση σχέση με την ίδια τη διαδικασία και μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας, όπως αυτή αποτυπώνεται στις συνεντεύξεις. Προκύπτουν από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ερωτηθέντων και των ερευνητών, αλλά και από το γεγονός ότι οι ερευνητές μελετούν τα φαινόμενα στο φυσικό τους χώρο και οι ίδιοι προσπαθούν να ερμηνεύσουν και να αποδώσουν με όρους το νόημα που δίνουν οι άνθρωποι για το πώς βιώνουν τα γεγονότα. (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Παρόλα αυτά, η έρευνα αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα της ποιοτικής ερευνητικής μεθόδου και εστιάζει στα λεγόμενα συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας(δείγμα) και αναλύει τα

όσα λέχθηκαν προσεκτικά και αποτυπώνει στα συμπεράσματα τον τρόπο με τον οποίο οι ερωτώμενοι εκλαμβάνουν το προς διερεύνηση θέμα.

Κεφάλαιο 5ο

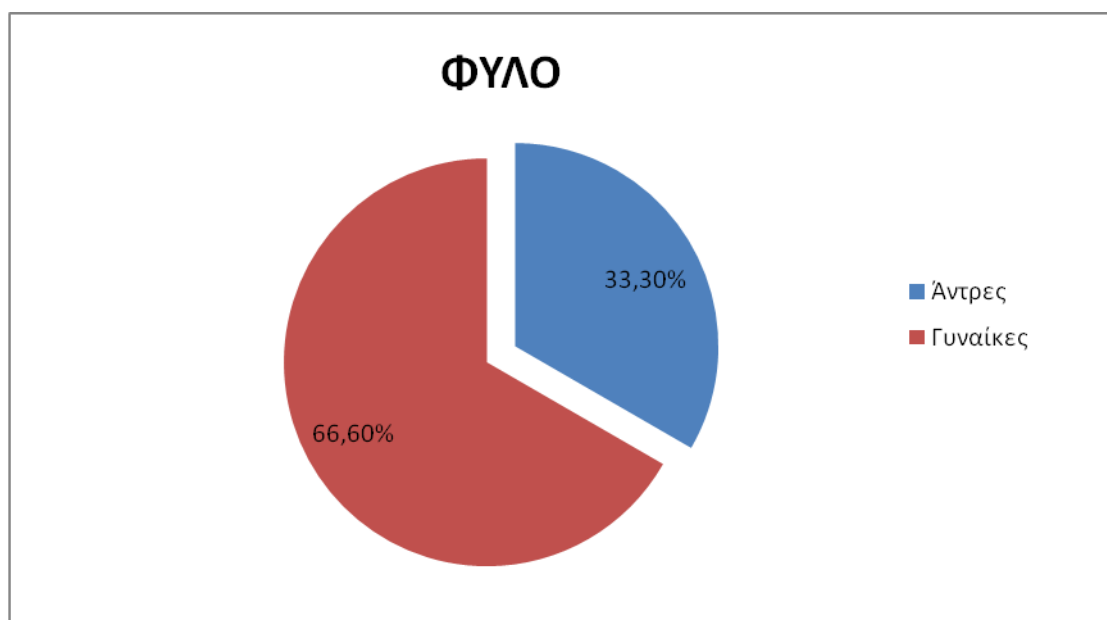
Αποτελέσματα - Ευρήματα της Έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστούν τα ευρήματα της έρευνας. Στο πρώτο μέρος θα παρουσιαστούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος κι έπειτα θα αναλυθούν τα ευρήματα των συνεντεύξεων ανά θεματικό άξονα.

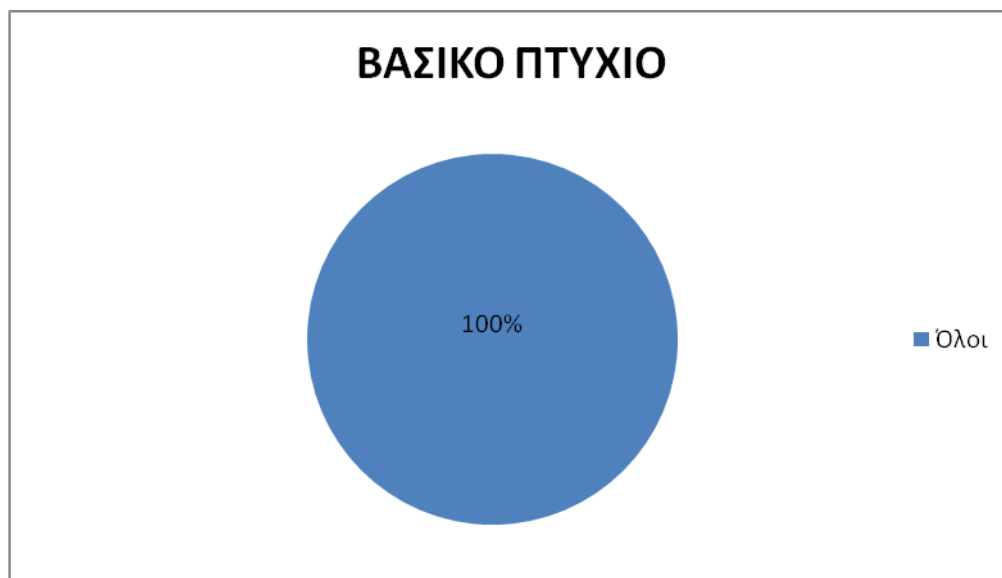
5.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Στην έρευνα συμμετείχαν 12 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διαφόρων ειδικοτήτων, εκ των οποίων οι 4 ήταν άνδρες και οι 8 γυναίκες. Όλοι τους διέθεταν ένα προπτυχιακό πτυχίο, οι 9 έχουν μεταπτυχιακό κι ο ένας εξ αυτών διαθέτει 2 μεταπτυχιακά. Ηλικιακά κυμαίνονται στο φάσμα των 28-45. Οι ειδικότητες είναι οι εξής: 1 εικαστικός, 1 μουσικός, 1 πληροφορικός, 1 νηπιαγωγός, 1 θεατρολόγος, 2 γυμνάστριες και 5 δάσκαλοι. Τα έτη διδακτικής εμπειρίας κυμαίνονται από 3-19. Τα δημογραφικά αποτελέσματα θα αναπαρασταθούν με γραφήματα.

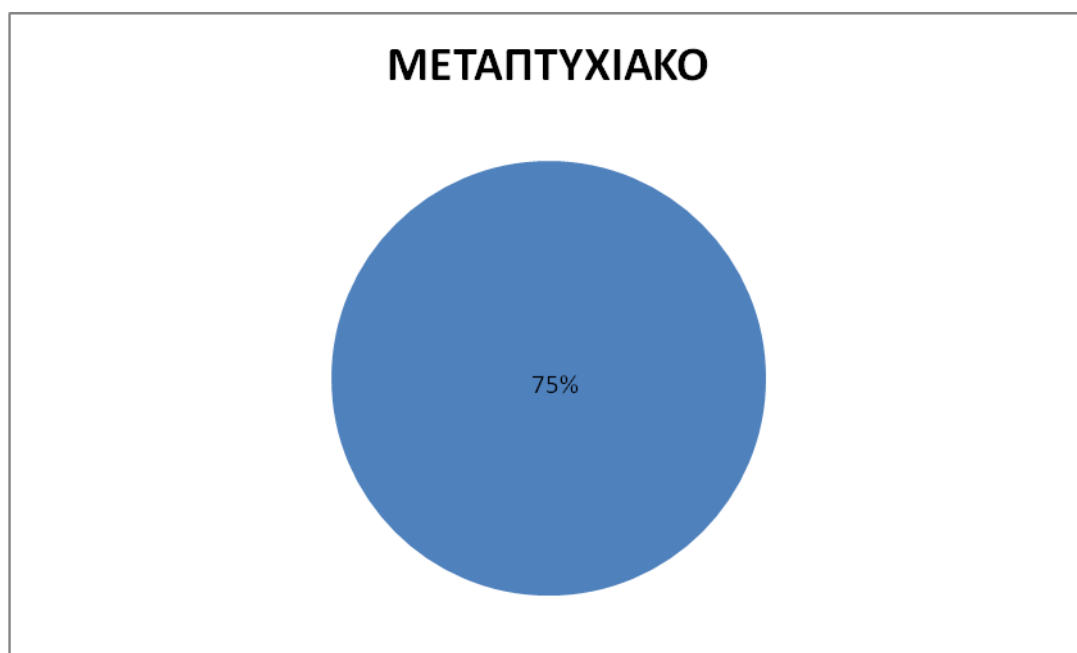
Πίνακας 1: Φύλο ερωτώμενων

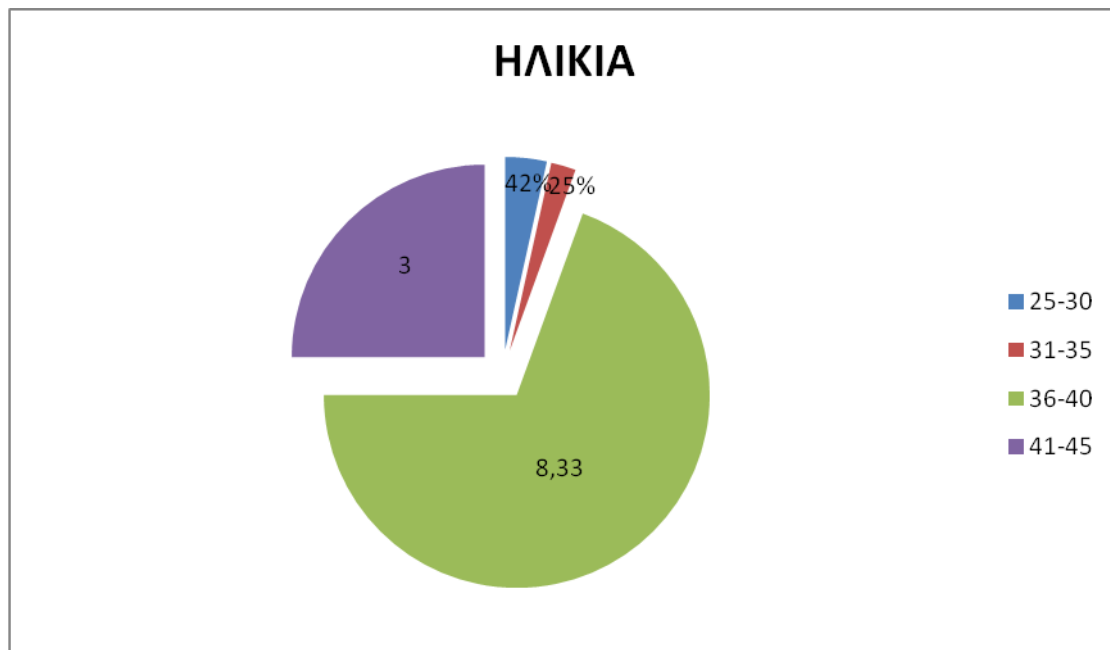
Πίνακας 2: Βασικό πτυχίο

Πίνακας 3: Μεταπτυχιακό

Πίνακας 4: Ηλικία

Πίνακας 5: Ειδικότητες

Πίνακας 6: Διδακτική εμπειρία

5.2. Ευρήματα Συνεντεύξεων

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τα ευρήματα των συνεντεύξεων που προκύπτουν με βάση το κάθε ερευνητικό ερώτημα.

- 1ος άξονας: Συναισθηματική Νοημοσύνη και ορισμός αυτής σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς.

Στην πρώτη ερώτηση "*πώς θα περιγράφατε τον όρο Συναισθηματική Νοημοσύνη;*" οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως είναι η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί τα συναισθήματά του, αλλά και τα συναισθήματα των άλλων. Κάποιοι πρόσθεσαν και την ικανότητα του ατόμου να τα κατατάσσει σε κατηγορίες.

Χαρακτηριστική απάντηση είναι η ακόλουθη της θεατρολόγου:

"Λοιπόν ο όρος ΣΝ είναι μια ικανότητα που μας βοηθάει να έχουμε επιμονή κι υπομονή, να ακούμε τους άλλους, να εμβαθύνουμε στο συναίσθημα για να μπορέσουμε να καταλάβουμε και να βοηθήσουμε όσο μπορούμε και να διαχειριζόμαστε καλύτερα τις δυσκολίες, τις όποιες μάλλον δυσκολίες καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε στη καθημερινότητά μας."

Η γυμνάστρια τόνισε πως:

"Συναισθηματική Νοημοσύνη... το πόσο συναίσθημα έχει η ζωή!"

Ο εικαστικός, ο οποίος ταυτόχρονα είναι και εκπαιδευτής ενηλίκων είτε χαρακτηριστικά:

"Συναισθηματική Νοημοσύνη ουσιαστικά είναι μία ικανότητα του ανθρώπου να μπορεί να κατανοήσει, να αισθανθεί, ίσως τι άλλο, να μπορέσει να περιγράψει και να αξιολογήσει τα συναισθήματα είτε τα δικά του - είτε κάποιου άλλου."

Στην ερώτηση **"Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει η ΣΝ;"** οι συμμετέχοντες στη πλειοψηφία τους απάντησαν ότι επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής του ανθρώπου, την καθημερινότητά τους, τη δουλειά τους, τις σχέσεις τους, την υγεία τους, τη ψυχική υγεία και το εκπαιδευτικό κομμάτι. Τονίζουν πως η ΣΝ ξεκινά να επιδρά στη ζωή του ατόμου ήδη από την παιδική ηλικία και επηρεάζει διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας. Όπως τόνισε η μουσικός, τα βρέφη δέχονται ήδη τις πρώτες απολαβές επηρεασμού της ΣΝ.

Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του εκπαιδευτικού με 10ετή εμπειρία και μεταπτυχιακό στη παιδοψυχολογία:

"Πιστεύω πως επηρεάζει όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής η συναισθηματική νοημοσύνη. Αυτό συμβαίνει, γιατί όπως αναφέραμε και πιο πριν σχετίζεται ο όρος αυτός με την κατανόηση των συναισθημάτων τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Επομένως, αφορούν άμεσα την ανθρώπινη αλληλεπίδραση και επαφή πράγμα που διαγράφεται σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητά μας. Δηλαδή, αφορά τις διαπροσωπικές μας σχέσεις σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και τις σχέσεις μας στον εργασιακό χώρο."

Επίσης, η εκπαιδευτικός με μεταπτυχιακό στη διοίκηση της εκπαίδευσης παραθέτει:

"Σίγουρα επηρεάζει το προσωπικό τομέα, αλλά και τον επαγγελματικό τομέα, ιδίως εμάς τους εκπαιδευτικούς που έχουμε να κάνουμε καθημερινά με πολλά παιδιά. Είναι πολύ σημαντικό να κατανοούμε πώς νιώθουν σε κάθε τι που τους συμβαίνει."

- 2ος άξονας: αφορά τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών που σχετίζονται με την αυτογνωσία, τον αυτοέλεγχο, την κοινωνική επάρκεια και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Στην ερώτηση **«Γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία ως εκπαιδευτικοί και ποια θεωρείτε ότι είναι αυτά;» (self awareness)** ο κάθε εκπαιδευτικός παρουσίασε τα δυνατά του

σημεία. Σχεδόν όλοι παρουσίασαν την αμεσότητα και τη μεταδοτικότητα που πρέπει να έχει ένας εκπαιδευτικός, αλλά και την ικανότητα της ενσυναίσθησης, έννοια που ανέφεραν όλοι οι εκπαιδευτικοί και η κυρίαρχη όσον αφορά τη ΣΝ. Κάποιοι ανέφεραν την επικοινωνία, την ειλικρίνεια, την υπομονή, τις γνώσεις και τις επιμορφώσεις.

Η μουσικός με ειδίκευση στο πιάνο αναφέρει χαρακτηριστικά:

"Νομίζω ναι, η αμεσότητα και η μεταδοτικότητα που έχει ένας μουσικός μέσα στη τάξη είναι το κύριο γνώρισμα από εκεί και μετά μπορεί να εξελιχθεί βάση της ηλικίας των παιδιών και να τους μεταδώσει και αυτό νομίζω είναι το δικό μου δυνατό σημείο η μεταδοτικότητα και να μάθουμε τους όρους και την έννοια της μουσικής."

Ο εικαστικός με χρόνια εμπειρία στην εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων είπε:

"Τα δυνατά μου σημεία, μάλιστα! Θα μπορούσα να πω ότι είμαι επικοινωνιακός, έχω μάθει με τα χρόνια να ακούω και να μπορώ να αξιολογώ. Θα έλεγα ότι προσπαθώ χρόνο με το χρόνο να βελτιώνω τις δεξιότητές μου και τις ικανότητές μου κι έχω μάθει να λέω στη ζωή μου πάντα ότι δεν έχω φτάσει στο επίπεδο που θα ήθελα να είμαι, οπότε πάντα βρίσκω κενά τα οποία με τον καιρό θα πρέπει να τα καλύπτω, άρα διαρκώς φροντίζω να εξελίσσομαι."

Ο ένας εκ των δασκάλων μας ανέφερε την ενσυναίσθηση:

"Νομίζω ότι κάθε άνθρωπος γενικότερα έχει δυνατά σημεία, απλώς ανάλογα με τη φάση ζωής που βρισκόμαστε - αν μου επιτρέπεται η λέξη "φάση"- αναγνωρίζουμε τα δυνατά μας σημεία. Νομίζω κάποια από αυτά θα ήταν στο να μπορώ να ψυχολογώ τους ανθρώπους, στο να αντιλαμβάνομαι (όχι στο να μαντεύω το τι σκέφτονται) από θέμα περιέργειας με την αρνητική σημασία της λέξεως, αλλά είναι θέμα με το πως νιώθει, με ενδιαφέρει πάρα πολύ πώς νιώθει ο άνθρωπος."

Επίσης, για ενσυναίσθηση μίλησε κι η νηπιαγωγός που διαθέτει σχεδόν 20ετή εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης.

"Πιστεύω ότι γνωρίζω αρκετά από τα δυνατά μου σημεία, ένα από αυτά είναι ότι σε κάποιες στιγμές μπορώ να μπαίνω στη θέση του άλλου, να βλέπω δηλαδή το ίδιο πράγμα και απ' την άλλη πλευρά/ την άλλη όψη."

Εν συνεχεία: *«Αναγνωρίζετε ότι κάποια μέρα πάτε στην δουλειά σας θυμωμένοι, απογοητευμένοι στενοχωρημένοι με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με την δουλειά, μπορεί και όχι;» (self awareness)*, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν πως τους έχει τύχει και μάλιστα αρκετές φορές, γεγονός που δείχνει ότι αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους και τόνισαν ότι προσπαθούν να μην το δείχνουν στη δουλειά, στους συναδέλφους ή στους μαθητές.

Παρατίθεται η απάντηση του δασκάλου με 7ετή εμπειρία στο χώρο:

"Βεβαίως, βεβαίως! Νομίζω πως αν κάποιος πει πως δεν του έχει συμβεί θα ήταν ψέματα -αν μου επιτρέπετε- νομίζω σε όλους έχει συμβεί, απλώς εξαρτάται πάντα από τη βαρύτητα που δίνουμε στα πράγματα που μας απασχολούν γενικότερα κι ειδικότερα όσον αφορά τη δουλειά."

Ακολουθεί σχετική με τα παραπάνω ερώτηση: *«Πως διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;» (self regulation)*, απάντησαν στη πλειοψηφία πως δεν δείχνουν το πως νιώθουν στη δουλειά και στο χώρο εργασίας τους γενικότερα(στην ομάδα), αλλά προσπαθούν να τα διαχειριστούν και να "ξεχαστούν" μέσω της δουλειάς τους. Τόνισαν κυρίως πως δεν θέλουν να δείξουν τα συναισθήματά τους αυτά στα παιδιά.

Η μουσικός της έρευνας μίλησε για συναισθήματα:

"Όλοι οι άνθρωποι έχουμε θετικά και αρνητικά συναισθήματα δεν μπορούμε να είμαστε πάντα αισιόδοξοι και χαρούμενοι, νομίζω ότι το μεγαλύτερο ατού στη συγκεκριμένη περίπτωση των αρνητικών συναισθημάτων είναι ότι εγώ προσωπικά το απέκρυσα από τους μαθητές μου. Δεν μεταδόθηκε αυτό που ένιωθα εγώ στη τάξη μου."

Ο εικαστικός προβάλλει το κομμάτι της δουλειάς και το ρόλο της λέγοντας:

"Λόγω του αντικειμένου - είμαι και εικαστικός- η δουλειά μου δεν είναι απλά ένα κομμάτι θεωρητικό έχει να κάνει και με πρακτική εφαρμογή αυτού, οπότε θα έλεγα πως με απορροφά σταδιακά, οπότε αποβάλλεται μέσα από τη διαδικασία όλο αυτό το αρνητικό συναίσθημα, ναι με αυτό τον τρόπο..."

Η γυμνάστρια με εξειδίκευση στο χορό είπε:

"Πιστεύω ότι επειδή στη δουλειά μας είμαστε ομάδα, είμαστε πολλοί συνάδελφοι,

είμαστε πολλά χρόνια έχουμε μάθει να λειτουργούμε, ώστε να ερχόμαστε εδώ και να αλλάζει η ψυχολογία μας, να μαστε καλά και ότι μας στενοχωρεί να το αφήνουμε πίσω και να συνεχίζουμε να δουλεύουμε για το καλό των παιδιών και για το καλό όλης της ομάδας."

Η δασκάλα με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή μας είπε:

"Αρχικά, δεν θα παρουσιάσω κάτι στους συναδέλφους και τους μαθητές μου, θα προσπαθήσω να το κρατήσω για μένα. Θα το δουλέψω μέσα μου και θα αξιολογήσω την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι, έτσι ώστε να το ξεπεράσω άμεσα ή να το επιλύσω. Ξέρετε δεν έχουμε να διαχειριστούμε προβλήματα, -κακώς το λέμε καθημερινά-, αλλά θέματα."

Στην ερώτηση **"Όταν συνειδητοποιείτε ότι οι μαθητές σας δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πως αντιδράτε, τι κάνετε;» (self regulation)"**, οι περισσότεροι είπαν πως θα αλλάξουν/ τροποποιήσουν τη δραστηριότητα τους με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών, ένα διαφορετικό τρόπο για να τους κεντρίσουν το ενδιαφέρον. Ο εικαστικός μίλησε για αξιολόγηση της κατάστασης κι η νηπιαγωγός για άγχος που ξεπέρασε με τα χρόνια και την εμπειρία.

Ο εικαστικός μίλησε για αξιολόγηση κι είπε:

Ένα σημαντικό στοιχείο σχετικά με τις δραστηριότητες που οργανώνονται είναι να λαμβάνουμε υπόψη κάποια στοιχεία που μας δίνουν τα παιδιά. Εάν η δραστηριότητα πράγματι δεν ανταποκρίνεται στα παιδιά ή και τα παιδιά δεν ανταποκρίνονται στη δραστηριότητα, το πρώτο πράγμα που έχω να κάνω είναι να το αξιολογήσω. Να αξιολογήσω το λόγο, για ποιο λόγο τα παιδιά δεν ανταποκρίθηκαν. Το δεύτερο κομμάτι είναι να οργανώσω τη δραστηριότητα ή να τη μεταλλάξω την ώρα που πραγματοποιείται σε κάτι άλλο, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να συμμετέχουν, γιατί η ουσία των δραστηριοτήτων είναι να είναι βιωματικές και να συμμετέχουν όλα τα παιδιά. Αν δεν είναι βιωματικές, τότε δεν έχει νόημα, γιατί δεν θα μπορέσει να τους μείνει κάτι στο τέλος.

Ελάχιστοι συνάδελφοι ανέφεραν ότι θα στενοχωριόντουσαν και θα προσπαθούσαν να βρουν μια λύση, παρατίθεται χαρακτηριστικά η άποψη του ενός εκ των δασκάλων:

"Ομολογώ πως στενοχωριέμαι όταν αυτό συμβαίνει και απογοητεύομαι από εμένα καθώς εκτίμησα λάθος τις δυνατότητες τους. Προσπαθώ ωστόσο να μην το δείξω

αυτό στα παιδιά γιατί αρκετά μπορεί να το καταλάβουν και να στενοχωρηθούν πράγμα που δεν το επιθυμώ σε καμία περίπτωση. Χρησιμοποιώ ωστόσο αυτή την περίπτωση όσες φορές έχει συμβεί στην εμπειρία μου ως διδάσκων ως παράδειγμα για να μην ξεφεύγω από το επίπεδο του τμήματος τις επόμενες φορές. Παρόλα αυτά αν πιστεύω ακόμα πως το τμήμα έχει τη δυνατότητα θα προσπαθήσω να ενθαρρύνω τα παιδιά με τις σωστές μεθόδους έτσι ώστε να επιτύχουν τους στόχους που έχω θέσει στις επόμενες δραστηριότητες."

Η γυμνάστρια παρουσιάζει πως:

"Το πιο πιθανό είναι ότι θα αλλάξω δραστηριότητα. Όσο κι αν έχω προετοιμάσει μια δραστηριότητα, αν βλέπω ότι τα παιδιά, είτε δεν μπορούν να τη καταλάβουν - είτε δεν έχουν την ηρεμία να κάνουν αυτή τη δραστηριότητα που μπορεί να ναι πολύπλοκη, θα αλλάξω δραστηριότητα και θα κάνω κάτι άλλο. Για μένα βασικό μου μέλημα είναι τα παιδιά την ώρα της γυμναστικής να κινούνται, να μην είναι σε αδράνεια, να μην κάθονται. Οπότε θα βάλω πάνω αυτό σαν κανόνα και μετά το να κάνουνε κάτι που είναι προγραμματισμένο στο ημερήσιο πλάνο."

Η θεατρολόγος με μεταπτυχιακό στο παιχνίδι και το κουκλοθέατρο είπε:

"Αρχικά, δεν θα τους πιέσω καθόλου είναι το βασικό για μένα, γιατί το παίρνω από εμένα ως άνθρωπο που δεν μου αρέσει να με πιέζουν (δεν θα αντιδράσω καλά). Οπότε επειδή δεν θέλω ένα παιδί να πιεστεί, να αγχωθεί και να μην θέλει να ξαναμπει στο μάθημα και γενικά να μην έχει κάποια επαφή μαζί μου -δεν μου αρέσει-, θα προσπαθήσω να το αλλάξω, να κάτσω να κουβεντιάσω μαζί του, να δω τι δεν του αρέσει, τι τον ενοχλεί και μετά να αλλάξουμε λίγο τη μορφή. Δεν υπάρχει πρόβλημα σε αυτό, μπορούμε να κάνουμε αλλαγές, αυτό είναι και το μάθημα, όχι κάτι στημένο, να είναι κάτι αυθόρμητο που μπορούν να γίνουν αλλαγές."

Σε επόμενη ερώτηση: "**Πως αντιδράτε όταν οι εκπαιδευόμενοι σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;**" (*self regulation*), με τη συγκεκριμένη ερώτηση οι εκπαιδευτικοί ενθουσιάστηκαν κι όλοι εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους για τις καινοτόμες ιδέες, καθώς δίνουν βήμα στα παιδιά, αναγνωρίζεται η δουλειά τους και κάποιοι συμπλήρωσαν πως προσπαθούν να εντάξουν τις ιδέες των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία. Μόνο η μουσικός και η πληροφορικός δήλωσαν πως δεν τους έχει συμβεί, αλλά θα τις χαροποιούσε ιδιαίτερα.

Η γυμνάστρια είπε:

"Ναι, τις επικροτώ! Πραγματικά χαίρομαι, γιατί τα παιδιά είναι πολύ ψαγμένα στην εποχή μας, χαίρομαι να μαθαίνουν και προσπαθώ κι εγώ μέσα από τα παιδιά να μάθω πράγματα που μπορεί να μην ξέρω, οπότε με ενδιαφέρει να μαθαίνω από τα παιδιά, γιατί όχι!"

Ο εικαστικός ανέφερε πως:

"Αυτό είναι το πιο ενδιαφέρον! Ναι, έχω περιπτώσεις μαθητών οι οποίοι όντως πρότειναν κάτι διαφορετικό: "γιατί δεν κάνουμε αυτό;" Ίσως επειδή το είδαν κάπου, εντάξει τα παιδιά σήμερα, τα μυαλά τους είναι πολύ πιο ανοιχτά και λαμβάνουν πληροφορίες από παντού, οπότε απορροφούν πάρα πολλά στοιχεία και τα μεταδίδουν κιόλας. Ναι, μου έχει τύχει περίπτωση και μάλιστα φρόντισα να κρατήσω σημείωση για να μπορέσω να το εντάξω σε ένα πλαίσιο εκπαιδευτικό για την επόμενη φορά ή τη μεθεπόμενη φορά."

Η γυμνάστρια με εξειδίκευση στους παραδοσιακούς χορούς παρουσίασε:

"Ναι, βεβαίως μου χει τύχει! Με εντυπωσιάζει πάντα! Το έχω παρατηρήσει εδώ και χρόνια ότι τα παιδιά δημιουργούν μόνα τους καλύτερα παιχνίδια από αυτά που τους δίνουμε, ειδικά τα παιδιά που έχουν ανεπτυγμένη τη φαντασία και αυτό δείχνει υψηλό δείκτη ευφυΐας. Πάντα μου αρέσει αυτό κι όταν θα μου πουν ένα τέτοιο παιχνίδι, θα μπω κι εγώ να παίζω μαζί τους. Θέλω να γίνεται αυτό, γιατί δείχνει ότι τα παιδιά δεν μπαίνουν απλά να κάνουν αυτό που τους δείχνω, σημαίνει ότι είναι εκεί..."

Η άποψη της θεατρολόγου:

"Εκεί ενθουσιάζομαι πάρα πολύ, γιατί βλέπω ότι ακόμη και σήμερα παρόλο που τα παιδιά βλέπουνε πάρα πολλά όχι ωραία προγράμματα στη τηλεόραση και στο ίντερνετ με τα διάφορα όχι τόσο ωραία πολεμικά παιχνίδια... Και μόνο που μπαίνει αυτή φαντασία, η ζωηράδα και λένε τόσο ωραία πράγματα, πραγματικά μόνο ενθουσιασμός και χαρά που ακόμη υπάρχει φαντασία σε αυτά τα παιδιά!!!!"

Επόμενη ερώτηση: **"Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε για αυτό;"** (*social competence-empathy*), οι ερωτώμενοι απάντησαν πως μπορούν να καταλάβουν και με βάση την εμπειρία τους, αλλά και από

εκφράσεις κι αντιδράσεις των παιδιών. Δήλωσαν πως προσπαθούν να εξηγήσουν, να ακούσουν, ακόμη και να εντάξουν ξανά τα παιδιά σε κάποια δραστηριότητα. Αρκετοί εκπαιδευτικοί εστίασαν στο συναίσθημα και στο γεγονός να κατανοήσουν το πως νιώθει το κάθε παιδί.

Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του εικαστικού, η οποία συνοδεύεται κι από ένα παράδειγμα:

"Ναι, αυτό πολλές φορές το εκδηλώνουν μέσα από ένα αίσθημα έλλειψης ενδιαφέροντος, να βαριούνται, να κοιτάζουν γύρω, ναι.....Εκεί θα πρέπει να προσαρμόσουμε πάλι τη διαδικασία με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει ενδιαφέρον στο παιδί και να αρχίσει να συμμετέχει. Τώρα να αναφέρω ενδεικτική περίπτωση πάνω σε αυτό, θα θέλατε;"

- Αν θέλετε, ναι, φυσικά!

- "Ναι, συνήθως σε παιχνίδια παρουσιάζεται αυτό, ειδικά σε παιδαγωγικής φύσεως παιχνίδια όταν το παιδί αισθάνεται ότι δεν μπορεί να κερδίσει. Εκεί το παιδί αρχίζει να χάνει το ενδιαφέρον του και λέει εντάξει "είμαι χαμένος, οπότε δεν συμμετέχω". Εκεί σε αυτή τη διαδικασία, σε μια περίπτωση μάλιστα, ζαναχώρισα τις ομάδες ώστε οι χαμένοι να πάνε και να μπορούν να βοηθήσουν τους τρεις τελικούς νικητές - οι οποίοι θα έπρεπε να ανταγωνιστούν για τη 1η θέση- οπότε όσοι ήταν απ τη θέση 4 και κάτω ουσιαστικά έπρεπε να συνεργαστούν με αριθμάκια το 5, 7 και 11 να πάει με το 1, το 8,12,17 θα πάει με το 2 , οπότε συνεργάζονταν πλέον κι έπαιρναν ενεργό ρόλο στη διαδικασία για να μην νιώθουν ότι τους έχουν αποβάλλει από τη διαδικασία, να μην χάνουν το ενδιαφέρον τους , αλλά και να νιώθουν ωφέλιμοι στη διαδικασία."

Η θεατρολόγος προσθέτει την επικοινωνία και τη κουβέντα:

"Τα βλέπω όταν δεν είναι πρόθυμα να συμμετάσχουν στην οποιαδήποτε δραστηριότητα, όταν κάθονται παραγκωνισμένα/στην άκρη και δεν έχουν τον ενθουσιασμό που μπορεί να είχαν σε κάποιο άλλο παιχνίδι, λοιπόν, εκεί πέρα

πλησιάζω/ρωτάω τι δεν σου αρέσει/γιατί δεν σου αρέσει, πώς νιώθει γενικά το παιδί, γιατί είναι βασικό να καταλαβαίνουμε τι νιώθουν τα παιδιά/ τι θέλουν για να μπορέσουμε να τα βοηθήσουμε ώστε να λειτουργήσει μια ομάδα στη συνέχεια. Οπότε πλησίασμα, επικοινωνία, κουβεντούλα κι όλα πιστεύω ότι λύνονται."

Παρόμοια απάντηση έδωσε κι η δασκάλα με δετή εμπειρία:

"Σίγουρα, τα παιδιά άλλωστε είναι άκρως εκφραστικά και αυθόρμητα, οπότε δίχως ιδιαίτερη δυσκολία όταν είσαι δίπλα τους και έχεις κερδίσει την εμπιστοσύνη τους, αυτόματα καταλαβαίνεις τα πάντα. Θα προσπαθήσω να μιλήσω μαζί τους και να βρούμε μέσω του διαλόγου μια λύση στο οποιοδήποτε θέμα τους!!!!"

Στην ερώτηση: **"Θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε την δυναμική μίας ομάδας;"** (*social competence empathy*), όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως αντιλαμβάνονται τη δυναμική της ομάδας, άλλωστε δουλεύουν με ομάδες κι επίσης, όπως τόνισαν κάποιοι εξ αυτών ανήκουμε όλοι μας σε ομάδες. Φυσικά χρειάζεται χρόνος και εμπειρία, όπως χαρακτηριστικά είπαν έτσι ώστε να αντιληφθεί κάποιος τη δυναμική της, τα θέλω της και τις ανάγκες αυτής. Η μία γυμνάστρια μίλησε και για διαφορετική αντιμετώπιση ανάλογα με την ομάδα.

Ο εικαστικός είπε:

"Ναι, μετά από αρκετά χρόνια κατάφερα να αντιληφθώ τη δυναμική κάθε ομάδας - ένα πολύ δύσκολο κομμάτι-. Ναι, θα έλεγα ότι μπορώ να αντιληφθώ τη δυναμική και να εκμεταλλευτώ κι αρκετά στοιχεία από την ομάδα, ώστε να μπορούμε να έχουμε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα, όχι αξιοπρεπές, αλλά αξιόλογο ."

Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης: **"Θεωρείτε ότι ενισχύετε την συνεργασία στην εκπαιδευτική ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων και με ποιον τρόπο"** (*social skills*), οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως ενισχύουν τη συνεργασία στην ομάδα είτε μέσω ομαδικών εργασιών, μέσω της συνεργασίας όπως ανέφερε η γυμνάστρια, δίνοντας ρόλους στα μέλη της ομάδας, η νηπιαγωγός πρόσθεσε και τη δυνατότητα επίλυσης διάφορων θεμάτων από μεριάς των μαθητών. Όλοι τους συμφώνησαν στη συνεργασία και τις ομαδικές εργασίες.

Ο εικαστικός μίλησε για ρόλους:

"Ναι, ένα από τα στοιχεία που πάντα εκμεταλλεύομαι όταν έχει να κάνει με ομάδες είναι η ενίσχυση της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Με ποιον τρόπο..."

Καταρχήν, πάντα, όλοι αναλαμβάνουν ρόλους. Όλοι έχουν συμμετοχή στις τελικές αποφάσεις, όλοι πάντα νιώθουν ότι προσφέρουν κάτι στο τελικό αποτέλεσμα και στο τέλος όλοι μαζί συμμετέχουν ακόμη και στο κομμάτι της αξιολόγησης είτε είναι αυτοαξιολόγηση είτε είναι γενικότερη αξιολόγηση της διαδικασίας, αλλά και των

αποτελεσμάτων."

Χαρακτηριστική είναι η απάντηση της μουσικού:

"Το θεωρώ απαραίτητο να συνεργάζεται μία ομάδα όχι απλώς το επιχειρώ προσπαθώ να το προωθήσω κιόλας στη συνεργασία μέσα στην ομάδα για πολλούς λόγους και για την προσωπικότητα των παιδιών και για τη μάθηση και για την ίδια τη μουσική. Η μουσική εξάλλου ειδικά στις ορχήστρες στις μπάντες και σε όλα αυτά είναι που σε ωθεί να συνεργαστείς με όλους τους άλλους να ακούσεις τους γύρω σου ούτως ώστε να μπει και εσύ σε μία ομάδα."

Χαρακτηριστική κι η απάντηση της γυμνάστριας που τοποθετήθηκε με ένα παράδειγμα:

"Ναι, σίγουρα κι όλα τα παιχνίδια που κάνουμε σίγουρα έχουν μέσα τη "συνεργασία" δηλαδή παίζουμε πολύ συχνά σκυταλοδρομίες, οπότε όλη η ομάδα συμμετέχει και μαθαίνουν τη συνεργασία. Η ρουτίνα μας είναι ότι τα παιδιά κάθονται σε ένα κύκλο, που ο "κύκλος" συμβολίζει τη συνοχή, την ομάδα, την ισότητα... Οπότε, ναι και το ότι καθόμαστε ο ένας δίπλα στον άλλο κυκλικά και κανένας δεν είναι πιο κάτω ή πιο μπροστά ή πίσω."

Στην ερώτηση: «*Πως διαχειρίζεστε τυχόν διαφορίες;*» (*social skills*), οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν πως έχουν το ρόλο του διαμεσολαβητή και με επιχειρήματα, διάλογο και συζήτηση προσπαθούν να "ηρεμήσουν τα πνεύματα".

Η μουσικός μίλησε για συμφωνίες:

"Εξάλλου έχουμε να κάνουμε με διαφορετικές προσωπικότητες παιδιών, τα τελευταία χρόνια πιο έντονες προσωπικότητες παιδιά που αντιδρούν το καθένα διαφορετικά, παιδιά που έρχονται από διαφορετικό περιβάλλον, παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα στο σπίτι τους, πάντα υπάρχουν αυτά και οι διαφορίες νομίζω ότι μέσα στη τάξη τουλάχιστον εγώ προσπαθώ να τις διαχειριστώ ώστε να γίνουν συμφωνίες."

Ο εικαστικός παρουσιάζει την αυτοαξιολόγηση:

"Υπάρχουν ειδών και ειδών διαφορίες. Όταν έχουμε διαφορίες ανάμεσα σε μία ομάδα, σίγουρα, -ειδικά όταν είναι πολύ κοντά ηλικιακά η ομάδα - εκεί θα έλεγα ότι τις περισσότερες φορές λειτουργεί εποικοδομητικά, γιατί μια διαφωνία μπορεί να

φέρει μια άποψη η οποία όντως να είναι εποικοδομητική και να βοηθήσει στο να μπορέσουμε να οργανώσουμε καλύτερα ή να λάβουμε καλύτερα αποτελέσματα σε κάτι το οποίο έχουμε σκεφτεί. Όταν έχει να κάνει με διαφωνίες όμως στην τάξη, ιδιαίτερα με νεαρά παιδιά, εκεί η διαδικασία είναι πιο περίπλοκη, θα πρέπει να κατανοήσει ο νεαρός ή η νεαρά ότι εδώ η διαφωνία αυτή πάνω σε τι εστιάζει, για ποιο λόγο δημιουργήθηκε/ τι προέκυψε. Αν είχα εγώ το λάθος οφείλω να το αναγνωρίσω, αλλά και να αλλάξω τη διαδικασία ώστε να μπορέσει ο μαθητής να συνεχίσει να κάνει αυτό που έχει να κάνει, αλλά και να νιώσει αυτοπεποίθηση απέναντι σε αυτό που έχει να κάνει. Εδώ παίζει πολύ μεγάλο ρόλο η αυτοαξιολόγηση, κατά πόσο μπορώ να καταλάβω το λάθος που έχω κάνει."

Ο δάσκαλος με ΠΜΣ στη παιδοψυχολογία είπε:

"Προφανώς και υπάρχουν διαφωνίες μέσα σε μία ομάδα όπως και σε κάθε ανθρώπινη σχέση. Κατά την άποψη μου όταν Υπάρχει μία διαφωνία είναι σωστό να ακούμε και τις δύο πλευρές. Επομένως θα προσπαθούσα να μάθω όλες τις πιθανές εκδοχές γύρω από αυτή τη διαφωνία και να βρω μια μέση λύση όπου και τα παιδιά θα μπορούν να συμβιβαστούν μεταξύ τους χωρίς ωστόσο να κάνουν κάτι που δεν θέλουν. Πάντα με τη σωστή καθοδήγηση. Έχοντας πρώτα συζητήσει με κάθε πλευρά χωριστά και τονίζοντας την αξία του να ζητάς συγγνώμη και να συγχωρείς αλλά και ποσό σημαντικό είναι να αναγνωρίζεις τα λάθη σου."

Ένας εκ των δασκάλων είπε:

Νομίζω ότι ο καλύτερος τρόπος για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε διαφωνία είναι να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε μια "συζήτηση" .Πού ξεκίνησε, γιατί, πώς και ούτω καθ' εξής, ανάλογα σαφώς με το πρόβλημα που υπάρχει στη συγκεκριμένη περίπτωση-στη κάθε μάλλον περίπτωση- να βρούμε την αρχή , να βρούμε τη μέση και στο τέλος να δώσουμε μια λύση, ώστε όπως είπαμε και στην αρχή αν μηδενίσουμε και να ξεκινήσουμε εκ νέου.

Στην ερώτηση: **'εάν θεωρούν ότι εμπνέουν/καθοδηγούν μέλη της ομάδας ακόμα και όλη την ομάδα'** (*social skills*), όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν πως εμπνέουν και καθοδηγούν τους μαθητές τους από τη στιγμή που λειτουργούν κι ως πρότυπα για τα παιδιά, μόνο η νηπιαγωγός παρουσίασε διστακτικά, πως δεν το γνωρίζει, αλλά θα χαιρόταν πολύ αν το είχε πετύχει.

Χαρακτηριστική απάντηση της μουσικού:

"Όπως είχε πει νομίζω ο Αϊνστάϊν -αν θυμάμαι καλά- ο καλός ο δάσκαλος εξηγεί, ο μεγάλος ο δάσκαλος εμπνέει, θεωρώ ότι θέλω να εμπνέω τους μαθητές μου."

Η μία γυμνάστρια της συνέντευξης δήλωσε:

"Θεωρώ πως ναι! Ο δάσκαλος, ο γονιός είναι ο καθρέφτης του παιδιού, τον αντιγράφει, προσπαθεί να τον αντιγράψει, θέλει να γίνει ότι είναι! Και θεωρώ ότι τα παιδιά παίρνουν τα καλά μας, εισπράττουν όταν τους δίνουμε τον καλό μας εαυτό!"

Η μια εκ των δασκάλων είπε:

"Εμείς οι εκπαιδευτικοί αποτελούμε πρότυπα για τους μαθητές μας, οπότε θα πω ναι! Πολλές φορές μαθητές μου έχουν εκφράσει την αγάπη τους και την επιθυμία τους να ακολουθήσουν το ίδιο επάγγελμα με εμένα! Επίσης, πολλές φορές αντιγράφουν στοιχεία μας ή σταθερές μας!"

Άλλη μια τοποθέτηση της γυμνάστριας με παράδειγμα:

"Ναι, τυχαίνει πολλές φορές, Ας πούμε έχω ακούσει ένα περιστατικό που μου έλεγε ένα παιδί όταν έκανα προπόνηση στο στίβο και δούλευα μετά στο ΚΔΑΠ: κυρία όταν μεγαλώσω θέλω να κάνω προπόνηση στο στίβο και μετά να δουλέω σε ΚΔΑΠ", που εντάξει ήταν έτσι μια εκδήλωση θαυμασμού."

Στην τελευταία ερώτηση του άξονα αυτού: **"Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές (ισορροπίες μέσα στην ομάδα, αλλαγή προγράμματος",** όλοι οι εκπαιδευτικοί μίλησαν για ευελιξία και προσαρμοστικότητα, λειτουργούν ως "χαμαιλέοντες". Απόλυτα φυσικά δήλωσαν πως δεν θα αγχωθούν, αλλά θα προσαρμοστούν.

Ο εικαστικός είπε:

"Κοιτάζτε η λέξη είναι "προσαρμοστικότητα". Σήμερα στη σύγχρονη κοινωνία τα πάντα αλλάζουν, τα πάντα είναι ρευστά και καθημερινά αντιμετωπίζουμε νέες προκλήσεις και νέες συνθήκες, οπότε αυτό που έχουμε να κάνουμε όλοι μας και δίνω και σαν συμβουλή: "είναι να προσαρμοζόμαστε σε νέες συνθήκες, πρέπει να είμαστε

ευέλικτοι για να μπορούμε να διαχειριστούμε τα προβλήματα και κάποιες καταστάσεις που προκύπτουν πάντα με θετική σκέψη, αλλά και με γνώμονα την υγεία μας"

Έτσι; Για να μην μας γεμίζουν με άγχος και στρες."

Δύο εκπαιδευτικοί χαρακτηριστικά είπαν:

"Πολύ ωραία ερώτηση. Οι αλλαγές είναι κάτι πρωτόγνωρο οπότε και να συμβαίνουν αυτές ωστόσο είναι πάντα αναπόφευκτες. Προσπαθώ να τις διαχειριστώ με σύνεση και με καθαρό μυαλό έχοντας πάντα στη σκέψη μου τις δυνατότητες της ομάδας.

Προσπαθώ να προσαρμοστώ στις αλλαγές αλλά και να βοηθήσω όλους τους μαθητές να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. Ωστόσο όταν αυτές οι αλλαγές δεν είναι πρόσω όφελος της ομάδας ομολογώ πως προσπαθώ να τις παραμερίσω."

"Αρχικά, θα αντιδράσω απόλυτα φυσιολογικά, είναι φυσιολογικές οι αλλαγές στις συνθήκες σ ένα οποιοδήποτε περιβάλλον. Νομίζω ότι αν είναι συμβατή με το οποιοδήποτε θέμα ή οτιδήποτε αφορά το σύνολο της ομάδας, θα την κάνω κτήμα μας, δεν θα την πετάζω."

- 3ος άξονας: Η δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου και οι τρόποι βελτίωσης.

Στην 1η ερώτηση: "**Θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**", σχεδόν όλοι απάντησαν "ναι" χωρίς δεύτερη σκέψη με τη σωστή καθοδήγηση, τα κατάλληλα μέσα και τη θέληση του ίδιου του ατόμου, όπως τόνισε η δασκάλα με 4ετή εμπειρία. Μόνο η μουσικός δυσκολεύτηκε και είπε: *Δύσκολη ερώτηση, δεν θα έλεγα ότι είναι εύκολο να απαντηθεί. Θέλει διαχείριση η ψυχοσύνθεση του ανθρώπου ανέκαθεν από τα πολύ παλαιά χρόνια, ήταν παράξενη, δηλαδή, υπήρχαν άνθρωποι που βάσει εμπειριών ήταν καλοί και γίνανε κακοί και το αντίστροφο. Κάποιος που να ήταν κακός και να έγινε καλύτερος άνθρωπος όχι καλός καλύτερος ίσως άνθρωπος. Η ψυχοσύνθεση πάντα υπάρχει στους ανθρώπους είναι ένα πολύ μεγάλο φάσμα.*

Ο εικαστικός είπε χαρακτηριστικά:

"Προφανέστατα και μπορεί να βελτιωθεί και μάλιστα είναι και μια διαδικασία, η οποία είναι εξελισσόμενη, δηλαδή με τα χρόνια όχι απλώς βελτιώνεται αλλά φτάνει και σε ένα ανώτερο επίπεδο διαχείρισης καταστάσεων, αλλά θα έλεγα ευρύτερα και μιας κοινωνικής διαχείρισης. Μπορείς, δηλαδή, να διαχειριστείς και να αντιμετωπίσεις αρκετές συνθήκες."

Ακολουθεί σχετική ερώτηση: *"Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει την συναισθηματική του νοημοσύνη;"*, οι απόψεις ποικίλλουν, αρκετοί μίλησαν για τη βρεφική-ακόμη κι από την κύηση- και παιδική ηλικία, η πληροφορικός ανέφερε την εφηβεία όπου το άτομο βιώνει έντονες αλλαγές. Ο εκπαιδευτικός με μεταπτυχιακό στη παιδοψυχολογία είπε πως: *" θα πρέπει να φυτεύετε ως μικρόβιο από τη παιδική ηλικία και να εξελίσσεται στην ενηλικίωση"*. Σε αυτό βοηθά ο περίγυρος πρόσθεσαν κάποιοι εκπαιδευτικοί.

Η μουσικός είπε:

"Είπαμε η βρεφική ηλικία είναι εκείνη που καθορίζει από εκεί και μετά στο τομέα της μουσικής η ψυχοσύνθεση ξεκινάει μάλλον από τη κοιλιά της μαμάς που το βρέφος ακόμη και από το βηματισμό έχει μέσα του το ρυθμό (ρυθμικός χτύπος των χεριών μεταξύ τους). Επομένως το εξηγήσαμε."

Ο εικαστικός είπε χαρακτηριστικά:

"Από την ημέρα που γεννιέται το παιδί αρχίζει να λαμβάνει τα πρώτα μηνύματα για το πώς μπορεί να διαχειριστεί καταστάσεις. Τα παιδιά στις μέρες μας αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα, προβλήματα τα οποία ίσως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν έχουν μπει στη διαδικασία να τα καταλάβουν είτε λόγω ηλικίας ή στα χρόνια που ξεκίνησαν να διδάσκουν δεν υπήρχαν. Για παράδειγμα ένα παιδί μπορεί να αντιμετωπίζει στρες, ένα παιδί μπορεί να αντιμετωπίζει άγχος, μπορεί να είναι έτσι εσωστρεφές , εκεί θα πρέπει να εστιάσουμε ως εκπαιδευτικοί και να μπορέσουμε να βοηθήσουμε το παιδί να το ξεπεράσει να νιώσει άνεση, να νιώσει ελευθερία. Η ΣΝ εξελίσσεται όπως είπα οπότε θα πρέπει από τη πρώτη μέρα το παιδί να λαμβάνει μηνύματα ώστε να μπορεί να νιώθει άνετα, να εκφράζεται και να μπορεί να καταλαβαίνει τους γύρω του."

Ένας εκ των δασκάλων είπε:

"Πιστεύω δεν υπάρχει προκαθορισμένη ηλικία για να αρχίσει κάποιος να επιμορφώνεται πάνω σε αυτό το θέμα. Σε όποια ηλικία αρχίσει να βελτιώνεται κανείς είναι καλό. Ωστόσο όπως αναφέρει και ο Αριστοτέλης η παιδική ηλικία είναι κατάλληλη για τη μάθηση καθώς τα παιδιά είναι πιο εύπλαστα και πιο εύκολο να συνηθίσουν κάτι από έναν ενήλικα."

Συμπληρωματική ερώτηση στη προηγούμενη: **"μέχρι ποια ηλικία;"** , οι συμμετέχοντες μίλησαν για μια εφ' όρου ζωής/ ες αεί προσπάθεια για βελτίωση, όσο ζει ο άνθρωπος οφείλει να επιμορφώνεται και να βελτιώνεται, δια βίου μάθηση όπως είπε ο εικαστικός. Ήταν κοινή παραδοχή.

Ενδεικτική η απάντηση της γυμνάστριας με το παράδειγμα του Σωκράτη:

"Σίγουρα μέχρι όσο θα ζούμε, γιατί όπως και ο Σωκράτης που έμαθε στα 70 του έτη να χορεύει, γιατί νόμιζε ότι ένα μεγάλο μέρος της ζωής του δεν το είχε καλύψει. Έτσι, πιστεύω πως όλοι οι άνθρωποι σε κάθε ηλικία μπορούν να εξελίσσονται και να βελτιώνονται."

Στην ερώτηση: **"Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορούμε να πετύχουμε τη βελτίωση αυτή"**, οι εκπαιδευτικοί μίλησαν για συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση, για παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων και μεταπτυχιακών, ανάγνωση βιβλίων - ενδεικτικά- κι από τη θέληση του ίδιου του ατόμου για εξέλιξη. Ο εικαστικός προσθέτει και την παράμετρο της αυτοαξιολόγησης : *"Η λέξη κλειδί είναι το "γιατί" , γιατί γίνεται κάτι πρέπει να ερευνήσω/ να μελετήσω γιατί γίνεται κάτι. Οπότε έχουμε αυτοαξιολόγηση, παρατηρητικότητα, διερεύνηση του γιατί και σίγουρα εκπαίδευση και κατάρτιση, δεν σταματάμε ποτέ να μελετάμε και να αναλύουμε περιπτώσεις που μπορεί να χουν συμβεί γύρω μας."* Ελάχιστοι μίλησαν και για το ρόλο της ενσυναίσθησης ως τρόπο κυρίως για τα παιδιά.

Ο ένας εκ των δασκάλων είπε:

"Αρχικά, όπως έχουν πει κι ορισμένοι επιστήμονες πάνω στο συγκεκριμένο κλάδο, κάποιοι το έχουν ως επίκτητο χαρακτηριστικό τους, αλλά κάποιοι το αποκτούν και με την έρευνα, όπως κάποια σεμινάρια, κάποια μεταπτυχιακά, κάποια μελέτη απλών βιβλίων, ίσως βοηθάει κι η ψυχολογία γιατί νομίζω ότι έχει να κάνει με την ενσυναίσθηση το συγκεκριμένο κομμάτι, οπότε κάποιοι το έχουν από τη φύση τους- είτε το αναπτύσσουν με τη μελέτη."

Η θεατρολόγος είπε:

"Λοιπόν, αρχικά με την εκπαίδευση και γενικά με τη παιδεία. Αν πηγαίνεις σε διάφορα προγράμματα είτε μεταπτυχιακά προγράμματα/σεμινάρια οτιδήποτε πιστεύει ο καθένας ότι είναι καλύτερο γι αυτόν. Μέσα από ανθρώπους που είναι ειδικοί, έχουν

ασχοληθεί με το θέμα, εξασκηθεί. Πιστεύω ότι έτσι μέσα από προγράμματα μπορεί να ο άνθρωπος να βοηθηθεί. Τώρα μπορεί και μέσα από προγράμματα, κάποιες σειρές που υπάρχουν, μπορεί κι από εκεί κάτι να πάρει , αναλόγως."

Σε ερώτηση : *αν έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό πρόγραμμα με τη ΣΝ*, οι 4 έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα σχετικά, ενώ οι 8 όχι, αλλά θα ήθελαν όλοι να παρακολουθήσουν στο μέλλον κάποιο πρόγραμμα καθώς όπως ανέφεραν θα ήταν χρήσιμο και ενδιαφέρον.

Ακολουθεί ερώτηση σε συνέχεια της προηγούμενης: *Ποιος φορέας θεωρείται ότι είναι κατάλληλος για τέτοιες επιμορφώσεις;*, όλοι ανέφεραν Πανεπιστήμια και εκπαιδευτικά ιδρύματα, κάποιοι εξ αυτών ανέφεραν ενδεικτικά το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τέλος, για τη διάρκεια που θα μπορούσαν να έχουν οι επιμορφώσεις αυτές, οι απαντήσεις ποικίλουν και οι η διάρκεια τους χρονικά ξεκινά από 1 μήνα έως 4 χρόνια.

Χαρακτηριστική η απάντηση του εικαστικού:

"Οι επιμορφώσεις δεν σταματάνε ποτέ, απ τη στιγμή που εμπλέκεται κάποιος σε διαδικασίες εκπαίδευσης οφείλει να είναι επιμορφωμένος κάθε στιγμή της ζωής του..."

Κάτι αντίστοιχο παρουσίασε και η θεατρολόγος:

"Γενικά σωστό είναι να επιμορφωνόμαστε όλη μας τη ζωή, να μην έχει σταματημό. Διά βίου μάθηση που λέμε. Τώρα από άποψη του χρόνου των ανθρώπων που δεν είναι εύκολο(λόγω δουλειάς, λόγω διαφόρων συγκυριών) καλό θα είναι το πολύ 4 χρόνια πιστεύω, καλό θα ήταν να υπάρχει!"

- 4ος άξονας: Η προθυμία για συμμετοχή σε προγράμματα ή σεμινάρια βελτίωσης της ΣΝ.

Στην ερώτηση: *"Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης;"*, απάντησαν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι θετικά.

Χαρακτηριστικές απαντήσεις:

"Βεβαίως κάθε τι που με βελτιώνει και με κάνει καλύτερη απέναντι στα παιδιά και στη δουλειά μου, ναι, με ενδιαφέρει και θα το έκανα."

"Εννοείται και θα το θελα πολύ!"

Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης, **"τι θα θέλατε να βελτιώσετε;"**, οι απαντήσεις ποικίλλουν. Θα ήθελαν να γνωρίσουν τρόπους ανάπτυξης της ΣΝ, στοιχεία του χαρακτήρα τους, την ικανότητα της ενσυναίσθησης, τρόπους διαχείρισης συγκρούσεων ή ιδιαίτερων καταστάσεων, ότι έχει να κάνει με δεξιότητες, όπως υπομονή, κατανόηση, επικοινωνία και μία εκπαιδευτικός μίλησε για τεχνικές που θα βοηθούσαν τους εκπαιδευτικούς με τα "ιδιαίτερα" παιδιά.(πχ ευφυή).

Χαρακτηριστικές απαντήσεις:

"Πρώτα από όλα θα επιθυμούσα να βελτιώσω την ικανότητα μου να κατανοώ καλύτερα τα συναισθήματα μου και να τα επεξεργάζομαι ορθότερα και έτσι να βοηθήσω και τους μαθητές μου να κάνουν το ίδιο. Αλλά θα ήθελα να βελτιώσω και την ικανότητα μου να κατανοώ τις δυνατότητες μιας ομάδας έτσι ώστε να μπορώ να εκτιμώ καλύτερα τις καταστάσεις."

"Θα ήθελα να βελτιώσω τις δεξιότητές μου, γιατί σίγουρα η ΣΝ δεν είναι μόνο η ενσυναίσθηση έχει πάρα πολλά άλλα κομμάτια, τα οποία δεν τα γνωρίζω. Θα ήθελα όμως να τα μάθω!"

"Ίσως κάποιες τεχνικές ή μεθόδους με τις οποίες θα εξελίσσονται τα "ιδιαίτερα" παιδιά, όπως είναι η ομάδα των ευφυών παιδιών."

Στην ερώτηση **"Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από θεωρητικό/πρακτικό μέρος ή και τα δύο ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και γιατί;"**, όλοι συμφώνησαν πως θα ήθελαν να αποτελείται και από τα δύο μέρη, καθώς ξεκινάς πάντα με τη θεωρία (θεωρητικό υπόβαθρο), αλλά χρειάζεται κι η πράξη για να κατανοήσεις το καθετί(πρακτικό κομμάτι).

Ο εικαστικός είπε:

"Σε συνδυασμό και των δύο βέβαια, γιατί οι μελέτες περίπτωσης όπως είπα και πριν πολύ συχνά μας δίνουν κάποια αίσθηση, κάποια περίπτωση που δεν την είχαμε στο μυαλό μας και θα μας βοηθήσει να γίνουμε καλύτεροι κι εμπειρότεροι."

Ο δάσκαλος με 7ετή εμπειρία πρόσθεσε:

"Φυσικά συνδυασμό και των δύο, η εμπειρία είναι ο καλύτερος δάσκαλος!"

- 5ος άξονας: Η δυνατότητα διευκόλυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Στην ερώτηση: **"Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία;"**, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν στο σύνολό τους πως θα τους βοηθούσε η γνώση της ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς θα γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους κι έπειτα θα είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται και τα συναισθήματα των παιδιών (ενσυναίσθηση), θα μάθουν τα όρια τους, όπως χαρακτηριστικά είπε η γυμνάστρια: *"Τα παιδιά είναι ευαίσθητα πλάσματα, οπότε πρέπει να γνωρίζω εγώ εμένα, τα όριά μου και τον εαυτό μου για να μπορέσω να επιβληθώ στα παιδιά."*

Τα όρια ξεκινάνε από μας πρώτα, αν δεν έχουμε εμείς όρια, δεν έχουν και τα παιδιά. Οπότε κι εκεί πάλι υπάρχει μια χρυσή τομή, όρια εγώ, όρια και στα παιδιά."

Θα γνωρίζουν τις ανάγκες των παιδιών και θα προσαρμόζεται ανάλογα κι η μαθησιακή διαδικασία.

Μόνο η μουσικός δυσκολεύτηκε να δώσει απάντηση, είπε πως δεν ήταν σε θέση να δώσει απάντηση.

Χαρακτηριστικές απαντήσεις:

"Νομίζω θα τη βοηθούσε στο μέγιστο, γιατί έχουμε να κάνουμε με παιδιά που η βασική κινητήριος δύναμή τους είναι το συναίσθημα, πάντα λειτουργούν αυθόρμητα και με το συναίσθημα, οπότε αν δεν μπορούμε να έχουμε ενσυναίσθηση απέναντί τους, δεν μπορούμε να ασκήσουμε καμία εκπαιδευτική μέθοδο επάνω τους."

"Φυσικά και θα με βοηθούσε, ειδικά στις μέρες μας που οι απαιτήσεις της κοινωνίας και των παιδιών γενικότερα αυξάνονται μέρα με τη μέρα. Θα ήταν ένα χρήσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση πολλών καταστάσεων, αλλά και για τη δική μου καλύτερη οργάνωση του μαθήματος."

Στην ερώτηση: **"Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών επίλυση συγκρούσεων;"**, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι έδειξαν ενδιαφέρον, καθώς όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω αντιμετωπίζουν συχνά συγκρούσεις στην ομάδα και η γνώση τεχνικών θα τους φαινόταν

χρήσιμη. Θα νιώθουν πιο σίγουροι και με περισσότερη αυτοπεποίθηση να αντιμετωπίσουν την όποια δυσκολία/σύγκρουση.

Ενδεικτικές απαντήσεις:

"Ναι, είναι πολύ σημαντικό για έναν άνθρωπο κι ειδικά όταν έχει θέση ευθύνης να γνωρίζει πώς θα μπορέσει να διαχειριστεί μια σύγκρουση, μια συγκρουσιακή κατάσταση μέσα σε ένα περιβάλλον, είτε έχει αν κάνει με μαθητές - είτε έχει να κάνει με συναδέλφους. Ναι, εννοείται πως ναι, είναι πολύ χρήσιμη αυτή η διαδικασία. Θεωρώ ότι όλοι θα έπρεπε να γνωρίζουν πώς θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν μια συγκρουσιακή κατάσταση." (εικαστικός)

"Εννοείται, αυτό είναι το βασικό, γιατί από μόνη μου εντάζει θα κάνω κάποια πράγματα, αλλά άμα ξέρω κάτι που είναι ειδικό πάνω σε αυτόν τον τομέα θα ναι πιο βοηθητικό για μένα να βοηθήσω τις όποιες συγκρούσεις μπορεί να υπάρξουν στο μέλλον." (θεατρολόγος)

"Ξεκάθαρα ναι, οι συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών κάποιες φορές είναι έντονες και πληγώνονται βαθιά θα έλεγα, οπότε σίγουρα ναι!"

Στην ερώτηση: **"Θα σας βοηθούσαν τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;"**, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν καταφατικά, καθώς τους ενδιαφέρουν τεχνικές που θα βοηθούσαν στην βελτίωση της ικανότητα να κινητοποιήσουν αλλά και να εμπνεύσουν τους εκπαιδευομένους τους. Άλλωστε όπως δήλωσαν χαρακτηριστικά λειτουργούν ως πρότυπα και θα επιθυμούσαν να εμπνέουν.

"Ναι, βέβαια! Κάθε φορά οι νέοι αλλάζουν, οι νέοι εξελίσσονται, παρουσιάζονται νέες προσωπικότητες που μας ξεπερνάνε με πολύ γρήγορο και ταχύ ρυθμό και σίγουρα τέτοιες τεχνικές θα βοηθήσουν πάρα πολύ ώστε να μπορούμε να αντιληφθούμε κάθε φορά την εξέλιξη. Ξέρετε πολλές φορές ακούγονται φράσεις απ τους νέους, λέξεις, συντομογραφίες που δεν τις καταλαβαίνουμε, δηλαδή αρχίζουμε κι αποκτάμε/ μπαίνουμε στη διαδικασία του χάσματος." (εικαστικός)

"Θα ήθελα να εκπαιδευτώ πάνω σε αυτές!" (νηπιαγωγός).

"Φυσικά και θα το ήθελα πάρα πολύ! Ο εκπαιδευτικός όπως προείπαμε λειτουργεί ως πρότυπο, οπότε τι καλύτερο από το να εμπνέει τους μαθητές του και να τους βλέπει

να εξελίσσονται - όχι μόνο μαθησιακά- αλλά πολυπρισματικά! Η κοινωνία μας έχει ανάγκη από ολοκληρωμένες προσωπικότητες!" (δασκάλα).

Τελευταία ερώτηση: **"Θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύετε με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας;"**, κι εδώ όλοι οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν θετικά την επιθυμία τους για γνώση των τεχνικών αυτών, με σκοπό να είναι δίπλα στους μαθητές τους.

"Βεβαίως γνωρίζω κάποιες από τις ανάγκες των μαθητών μου, ωστόσο με έναν σωστό τρόπο θα μπορούσα να αναγνωρίζω καλύτερα τις ανάγκες τους και θα είχα τη δυνατότητα να μπορώ να κάνω περισσότερα πράγματα να γίνει μία καλύτερη ολοκλήρωση όχι τόσο της μαθησιακής διαδικασίας, όσο η ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους καθώς πιστεύω ότι στόχος ενός εκπαιδευτικού δεν είναι απλά

να μεταφέρει στείρες γνώσεις αλλά να βοηθήσει τα παιδιά πρώτα από όλα να γίνουν ολοκληρωμένες προσωπικότητες. Επομένως το να γνωρίζω καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών μου θα ήταν κάτι που θα με βοηθούσε να σταθώ δίπλα τους." (δάσκαλος)

"Ναι, ναι, ναι πάρα πολύ γιατί έτσι και σε εμένα θα ναι πάρα πολύ εύκολο να κάνω το οποιοδήποτε μάθημα/δραστηριότητα, αλλά και στα παιδιά να ανταποκριθούν και να καταλάβουν πιο εύκολα τι ακριβώς θέλουμε να κάνουμε εδώ πέρα. Αν και πολλές φορές τα παιδιά με βοηθάνε πολύ περισσότερο απ' ό,τι τα βοηθάω εγώ, το έχω παρατηρήσει αυτό, μου βγάζουν όλη τη δουλειά μερικές φορές." (θεατρολόγος).

"Ναι, θεωρώ ότι οι ανάγκες των μαθητών πρέπει να ικανοποιούνται στο μέγιστο βαθμό, επομένως η χρήση στρατηγικών και η εφαρμογή τους θα ήταν πάρα πολύ χρήσιμη!" (πληροφορικός).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Συζήτηση - Σύγκριση άλλων Ερευνών

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει τη Συναισθηματική Νοημοσύνη και την επιρροή της στην ηγεσία και τη διοίκηση της εκπαιδευτικής μονάδας. Για τη διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκαν δώδεκα εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης, αλλά και των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ).

Η επιλογή του εν λόγω θέματος έχει ενδιαφέρον για την ελληνική βιβλιογραφία και έρευνα, καθώς οι έρευνες στο συγκεκριμένο κομμάτι της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και της ηγεσίας στο σχολείο δεν είναι πολλές. Ο όρος Συναισθηματική Νοημοσύνη τα τελευταία χρόνια έχει γίνει ευρέως γνωστός και θεωρείται πως λαμβάνει χώρα τόσο στους οργανισμούς, όσο και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στους οργανισμούς δόθηκε έμφαση στη Συναισθηματική Νοημοσύνη με σκοπό να είναι πιο επιτυχημένοι οι ηγέτες κι οι υφιστάμενοί τους, να υπάρχει επικοινωνία, υγιές κλίμα και να παράγεται το τελικό προϊόν.

Για το σκοπό της έρευνας αυτής ακολουθήθηκε ποιοτική έρευνα με εργαλείο την ημι-δομημένη συνέντευξη. Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία προσανατόλισαν την ερευνητική διαδικασία ήταν: Τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη, αν χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με την συναισθηματική νοημοσύνη κατά την μαθησιακή διαδικασία, ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για την δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου, είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και την βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης τους, πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των ίδιων;

Από τα ευρήματα των συνεντεύξεων προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα. Σχετικά με τον **1ο θεματικό άξονα και το τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο Συναισθηματική Νοημοσύνη**, αλλά και **ποιους τομείς της ζωής μας επηρεάζει**, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως είναι η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί τα συναισθήματά του και τα συναισθήματα των άλλων. *Η Συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί να ορισθεί ως η ικανότητα των ατόμων να αναγνωρίζουν τόσο τα δικά τους*

συναισθήματα, όσο και τα συναισθήματα των άλλων, να κάνουν διάκριση μεταξύ αυτών και να τα ονομάσουν κατάλληλα, καθώς

και να χρησιμοποιούν τη συναισθηματική πληροφορία ως οδηγό σκέψης και συμπεριφοράς (Coleman, 2008). Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών μίλησε για την "ενσυναίσθηση" καθώς είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τόσο τα δικά τους συναισθήματα, όσο και των άλλων. Την ικανότητά του να μπαίνει στη θέση του άλλου, να κατανοεί τη συμπεριφορά, τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τα συναισθήματά των άλλων, να "φορά τα παπούτσια του άλλου"(Bar-on,1977).

Αρκετοί συμπεριέλαβαν στον ορισμό και την έννοια "συναίσθημα", κατά βάση, το συναίσθημα αναφέρεται σε ένα αίσθημα και στις σκέψεις που προκαλεί, στις ψυχολογικές - βιολογικές καταστάσεις που το συνοδεύουν και στις τάσεις του ανθρώπου για δράση. Τα συναισθήματα όλα είναι προτροπές για δράση, ακαριαία και επαναλαμβανόμενα σχέδια τόσο για την διαχείριση της καθημερινότητας, όσο και για την εξελικτική διαδικασία του είδους. (Goleman,1992).

Επίσης, συμφώνησαν όλοι πως επηρεάζει πολλούς τομείς της καθημερινότητας, όπως προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη εμπεριέχει ένα σύνολο δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που δίνουν τη δυνατότητα στο άτομο να κατανοεί τόσο τη δική του συναισθηματική κατάσταση, όσο και των γύρω του, με στόχο τη δική του κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη. (Goleman, 2011).

Θεωρήθηκε χρήσιμη όσον αφορά τα σημαντικά και καθημερινά γεγονότα της ζωής του ανθρώπου. Κεντρική ιδέα της ΣΝ αποτέλεσε η αντίληψη πως μέσω αυτής το άτομο, τα σχολεία, οι οργανισμοί και κατ επέκταση η κοινωνία ολόκληρη, είναι σε θέση να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, αν ο άνθρωπος γνωρίζει τόσο τα δικά του συναισθήματα, όσο και των ανθρώπων γύρω του.

Στο 2ο θεματικό άξονα που σχετίζεται με το αν χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με τη ΣΝ κατά τη μαθησιακή διαδικασία, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να διαθέτουν αρκετές δεξιότητες αυτής και να τις χρησιμοποιούν κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Και σε αυτό τον άξονα οι εκπαιδευτικοί παρουσίασαν την "ενσυναίσθηση", την προσαρμοστικότητα,

την ευελιξία, την διαχείριση συγκρούσεων, την αξιολόγηση, την επικοινωνία και την ενίσχυση της ομάδας, καθώς και την θετική αντιμετώπιση στο νέο και το καινοτόμο.

Το μοντέλο του Goleman υποστήριξε πως η ΣΝ παίζει σε μεγάλο βαθμό καθοριστικό ρόλο σχετικά με την προσωπική επιτυχία των ανθρώπων τόσο σε προσωπικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο (Goleman, 1995). Κατά τον Goleman η ΣΝ έχει πέντε βασικές διαστάσεις, οι οποίες απαντώνται σε συναισθηματικές ικανότητες που μπορούν να αναπτυχθούν και να αξιοποιηθούν στον εργασιακό χώρο.

1. Αυτοεπίγνωση(self-Awareness): πρόκειται για τη συναισθηματική ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει, να κατανοεί, να ονομάζει τα συναισθήματά του και τις επιδράσεις αυτών. Μέσω της διάστασης αυτής προκύπτουν, η ικανότητα της επίγνωσης των συναισθημάτων, η αναγνώριση τους και τα τυχόν αποτελέσματά τους. Επιπλέον, είναι σε θέση να αξιολογεί με ακρίβεια τόσο τα δυνατά, όσο και τα αδύνατα σημεία του και να νιώθει σιγουριά για την αξία των ικανοτήτων του.

2. Αυτορρύθμιση(self-regulation): Στη συγκεκριμένη διάσταση εμπεριέχεται η ικανότητα του αυτοελέγχου και κατ'επέκταση της αποκρυπτογράφησης των διαφόρων συναισθημάτων του. Το άτομο θα πρέπει να γνωρίζει τα διάφορα συναισθήματα που νιώθει, όπως φόβος, ταραχή και να τα διαχειριστεί έτσι ώστε να μην χάνει τη ψυχική του ηρεμία. Η αυτορρύθμιση αυτή θα επιτευχθεί μέσω της ευσυνειδησίας, της ικανότητας να αναλαμβάνει το άτομο τη προσωπική του ευθύνη, αλλά και την ικανότητα της προσαρμοστικότητας στα εκάστοτε περιβάλλοντα και στις εκάστοτε περιστάσεις, με απλά λόγια να μεταφορτώνεται ως "χαμαιλέοντας".

3. Παρακίνηση(Self-motivation): Η διάσταση της παρακίνησης εμπεριέχει τη πρωτοβουλία για την επίτευξη των προσωπικών στόχων και την προβολή του μέλλοντος με αισιοδοξία, παρά τα όποια εμπόδια και δυσκολίες.

4. Ενσυναίσθηση(Empathy): Ορίζεται ως η ικανότητα του ατόμου να αισθάνεται και να κατανοεί τα συναισθήματα του άλλου, να προσανατολίζεται με σκοπό τη παροχή βοήθειας, όλα αυτά υπό το πρίσμα της κριτικής σκέψης και της αντιληπτικής ικανότητας, καθώς μέσω της ενσυναίσθησης σκοπός είναι να βοηθηθεί το άτομο κι όχι να υιοθετήσει το πρόβλημα ως δικό του.

5. Κοινωνικές δεξιότητες(Social skills) : Η ικανότητα του ατόμου να δημιουργεί σχέσεις και να επηρεάζει τους άλλους σε ένα κατάλληλο περιβάλλον και πλαίσιο που προδιαθέτει

την επικοινωνία, την καθοδήγηση, την επίλυση συγκρούσεων, τη συνοχή της ομάδας και την επίτευξη τελικών στόχων που τέθηκαν εξ αρχής.

Στο 3ο θεματικό άξονα που αφορά την άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ του ατόμου, καθώς και τη συμβολή των επιμορφωτικών προγραμμάτων, όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν στο ότι υπάρχει δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ, γεγονός που προϋποθέτει τη θέληση του ίδιου του ατόμου για βελτίωση. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε πως η ΣΝ μπορεί να ξεκινήσει να "φυτεύεται" στο άτομο από τη παιδική και βρεφική ακόμη ηλικία και να συνεχιστεί εφ' όρου ζωής (δια βίου μάθηση). Όσον αφορά τη Συναισθηματική Νοημοσύνη, έχει διαπιστωθεί πως δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός, επίσης, κανείς δεν γεννιέται με ΣΝ, αλλά είναι δεξιότητες κι ικανότητες που το άτομο μπορεί να αποκτήσει κατά τη διάρκεια της παιδικής και της ενήλικης ζωής του. (Καντάς & Χαντζή, 1991).

Η βελτίωση αυτή θα επιτευχθεί με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα, καθώς έδειξαν ενδιαφέρον συμμετοχής. *Η επιμόρφωση πρέπει να θεωρείται περισσότερο ως μία συνεχής διά βίου διαδικασία και λιγότερο ως μία σειρά επιμορφωτικών προγραμμάτων ορισμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος* (Γρόλλιος, 1998).

Στο 4ο θεματικό άξονα σχετικά με το αν θα έπαιρναν μέρος σε προγράμματα βελτίωσης και τι θα ήθελαν να διορθώσουν, όλοι οι συνεντευξιζόμενοι δήλωσαν θετικά και με θέληση πως θα λάμβαναν μέρος σε κάποια επιμόρφωση, *η επιμόρφωση αφορά γνώσεις, δεξιότητες, αντιλήψεις κι έχει ως στόχο τη βελτίωση του έργου των εκπαιδευτικών.* (Παπαναούμ, 2008). Έπειτα, θα ήθελαν να γνωρίσουν τρόπους ανάπτυξης της ΣΝ, στοιχεία του χαρακτήρα τους, την ικανότητα της ενσυναίσθησης, τρόπους διαχείρισης συγκρούσεων ή ιδιαίτερων καταστάσεων, ότι έχει να κάνει με δεξιότητες, όπως υπομονή, κατανόηση, επικοινωνία. *Με τη βελτίωση της ΣΝ τους οι μαθητές οδηγούνται στη βέλτιστη σχολική τους απόδοση, το σχολείο μετουσιώνεται σε μια κοινότητα που νοιάζεται τα μέλη του, καθώς αισθάνονται ότι τους σέβονται, τους φροντίζουν και νιώθουν ενωμένοι σαν ομάδα. Η έκφραση των συναισθημάτων μπορεί να βοηθήσει στην αποφυγή των συγκρούσεων. Η επικοινωνία μπορεί να ενισχυθεί και με την έκφραση των συναισθημάτων των ίδιων των εκπαιδευτικών. Η διδασκαλία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών είναι πολύ σημαντική, ενώ για την απόκτησή τους χρειάζεται ειδική*

εκπαίδευση και συνεχής επιμόρφωση. (Μούστου, 2020). Τέλος, θα ήθελαν οι επιμορφώσεις τους να συνδυάζουν θεωρία και πράξη μαζί.

Τέλος, στο 5ο άξονα που αφορά τη δυνατότητα διευκόλυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της συναισθηματικής νοημοσύνης, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν στο σύνολό τους πως θα τους βοηθούσε η γνώση της ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς θα γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους κι έπειτα θα είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται και τα συναισθήματα των παιδιών (ενσυναίσθηση). Εξέφρασαν έντονα την επιθυμία τους στην γνώση και την απόκτηση στρατηγικών χρήσιμων για την εκπαιδευτική διαδικασία. Το μοντέλο Bar-On(1977) βασίζεται στη σύνδεση των συναισθηματικών και κοινωνικών γνώσεων που επηρεάζουν την "έξυπνη" συμπεριφορά και αποτελείται από πέντε βασικές διαστάσεις:

- την ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και εν συνεχεία να χει ατομική συνείδηση(ενδοπροσωπικές ικανότητες).
- την ικανότητά του να μπαίνει στη θέση του άλλου, να κατανοεί τη συμπεριφορά, τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τα συναισθήματά των άλλων, να "φορά τα παπούτσια του άλλου".(ενσυναίσθηση).
- την ικανότητά του να προσαρμόζει τα εκάστοτε συναισθήματά του ανάλογα με τη κοινωνική συγκυρία(ικανότητες προσαρμογής).
- την ικανότητα να ελέγχει το άγχος και τα όσα συναισθήματα έπονται της έντονης αυτής συναισθηματικής κατάστασης (διαχείριση του άγχους).
- την υιοθέτηση της θετικής στάσης, της αισιοδοξίας και της διαφορετικής εστίασης απέναντι στο μέλλον και τα τεκταινόμενα(διάθεση).

Στις διαστάσεις αυτές περιλαμβάνονται ικανότητες/δεξιότητες, όπως: ο αυτοσεβασμός, η αυτεπίγνωση, η συναισθηματική αυτοέκφραση, η ανεξαρτησία, η εμπάθεια, η κοινωνική υπευθυνότητα, οι διαπροσωπικές σχέσεις, η ανοχή στο άγχος, ο έλεγχος των παρορμήσεων και της πραγματικότητας, η ευελιξία, η αυτοπραγμάτωση, η επίλυση προβλημάτων, η αισιοδοξία κι η ευτυχία.

Σε συσχέτισμό με τις έρευνες που μελετήθηκαν στη βιβλιογραφική ανασκόπηση φαίνεται πως στην έρευνα της Μπικηροπούλου (2020) οι εκπαιδευτικοί διέθεταν πολλές

δεξιότητες της ΣΝ τις οποίες δεν γνώριζαν κι έρχεται να συμφωνήσει με τη παρούσα έρευνα, το ίδιο επιβεβαιώνει κι η έρευνα του Martinez(2020). Στην έρευνα της Ασδραχά Χ.(2017) διαπιστώθηκε πως για να είναι βιώσιμος ένας οργανισμός πρέπει να διαθέτει ικανά και συναισθηματικά ώριμα στελέχη κι αυτή η ανάγκη αντικατοπτρίζεται και στη παρούσα έρευνα. Σε έρευνα της Γιουρούκη (2018) οι συμμετέχοντες δήλωσαν αδυναμίες σχετικά με τη ΣΝ και τις δεξιότητες της, κάτι που εντοπίζεται κι εδώ καθώς ναι μεν οι συμμετέχοντες διαθέτουν αρκετές από αυτές, αλλά δεν έχουν καταρτιστεί ούτε επιμορφωθεί σε αυτές. Στις έρευνες των Μπικηροπούλου (2020), Ζησοπούλου (2019), Κουρούπη (2018), εντοπίζεται έντονα η ανάγκη των συμμετεχόντων για επιμόρφωση κάτι που απαντάται κι εδώ. Η έρευνα που διεξήχθη στη Κίνα από τους Junjun Chen & Wei Guo(2018) επιβεβαίωσε την επιρροή της ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία, που βρίσκει σύμφωνη κι αυτή την έρευνα. Ο Thompson (2018), στη μελέτη του συμπεριέλαβε το παράγοντα της καταγωγής των συμμετεχόντων, μεταβλητή που δεν επιλέχθηκε στη παρούσα έρευνα. Τέλος, οι Mills & Rouse(2009) και η Τσουκανέλη (2021) εστιάζουν στη χρήση της ΣΝ στην ηγεσία για την αποτελεσματική της λειτουργία, γεγονός που επιβεβαιώθηκε κι από τους εδώ συνεντευξιζόμενους για μια ομαλή κι αποδοτική εκπαιδευτική διαδικασία.

Συνοψίζοντας

Σκοπός της παρούσης έρευνας είναι να παρουσιάσει τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο της ΣΝ, κατά πόσο χρησιμοποιούν στοιχεία της προσωπικότητάς τους που σχετίζονται με τη ΣΝ, εάν πιστεύουν πως η ΣΝ μπορεί να βελτιωθεί, αν οι ίδιοι θα συμμετείχαν σε επιμορφωτικά προγράμματα με στόχο την αυτοβελτίωση τους ως προς τη ΣΝ για μια πιο αποτελεσματική μαθησιακή διαδικασία.

Προκύπτουν τα εξής:

- Οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν πτυχές της ΣΝ και είναι σε θέση να δώσουν έναν ορισμό αυτής, με πιο γνωστή δεξιότητα την "ενσυναίσθηση". Αρκετές φορές, μάλιστα, ταύτιζαν τους δύο όρους μεταξύ τους. Παρόλα αυτά πιστεύουν και τεκμηρίωσαν πως η ΣΝ επηρεάζει όλες τις πτυχές της καθημερινής ζωής του ατόμου(προσωπική, κοινωνική, επαγγελματική).

- Όσον αφορά τις δεξιότητες και τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους σχετικά με τη ΣΝ διαθέτουν αρκετές, όπως την ενσυναίσθηση, την προσαρμοστικότητα, την επικοινωνία, την ευελιξία, την επίλυση συγκρούσεων, τη γνώση του εαυτού τους, την αξιολόγηση.
- Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως η ΣΝ του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί κι είναι μια διαδικασία που ξεκινά από τη παιδική ηλικία και δεν σταματά ποτέ.
- Έδειξαν προθυμία και θέληση στο να συμμετάσχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα ΣΝ με στόχο την αυτοβελτίωσή τους και τη γνώση διαφόρων τεχνικών και στρατηγικών.
- Θα ήταν χρήσιμο να γίνονται συχνές επιμορφώσεις, έτσι ώστε να γνωρίζουν πως να διαχειριστούν τους μαθητές και τον ίδιο τους τον εαυτό μιας και ζούμε σε μια κοινωνία που συνεχώς μεταβάλλεται και εξελίσσεται.

Προτάσεις

- Να γίνει ποιοτική μελέτη σε μεγαλύτερο δείγμα εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα υιοθέτησης τη ΣΝ στο σχολείο και να διερευνηθεί το κατά πόσο επιδρά στη μαθησιακή διαδικασία και τη διαμόρφωση της ολόπλευρης προσωπικότητας των παιδιών.
- Προκύπτει η ανάγκη των ίδιων των εκπαιδευτικών για συνεχείς επιμορφώσεις και ιδιαίτερα επιμορφώσεις εστιασμένες στη ΣΝ.
- Μια εμπειριστατωμένη μελέτη/ σύγκριση με εκπαιδευτικά συστήματα του εξωτερικού που έχουν εφαρμόσει τις δεξιότητες αυτές στα πλαίσια της μαθησιακής διαδικασίας.
- Από την έρευνα προέκυψε η ανάγκη των εκπαιδευτικών για γνώση σχετικά με στρατηγικές, τεχνικές και δεξιότητες που περιλαμβάνει η ΣΝ με σκοπό την αυτοβελτίωσή τους και τη καλύτερη οργάνωση του μαθήματος.
- Οι συμμετέχοντες εργάζονται και σε δομές ΚΔΑΠ, στις οποίες γίνεται χρήση των δεξιοτήτων αυτών, καθώς το πρόγραμμα περιέχει μια πληθώρα δράσεων με στόχο την εξέλιξη και την ελεύθερη έκφραση των παιδιών, οπότε η ποιοτική έρευνα θα μπορούσε να εστιάσει στα ΚΔΑΠ όλης της Ελλάδας και στο ρόλο της ΣΝ σε αυτά.

- Ανάγκη για προγράμματα που θα συνδυάζουν το θεωρητικό, αλλά και το πρακτικό κομμάτι σχετικά με τη ΣΝ.

Βιβλιογραφία

Αλεξάνδρου, Μ.(2018). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως σημαντικός παράγοντας Επικοινωνίας στη Σχολική Ηγεσία*, διπλωματική εργασία, Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Ανδρεαδάκης, Ν., Καρανικόλα, Ζ., Κόνσολας, Μ. & Παναγιωτόπουλος, Γ. (2019). *Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Επιμόρφωση και Διεθνείς Πολιτικές*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Antonakis J., Avolio. B.J., Sivasubramaniam N. (2003) Context and Leadership: an examination of the nine-factor full-range leadership theory using the Multifunction. Leadership Questionnaire. *The leadership Quarterly*, 14, 261-295.

Ασδραγά, Χ.(2017). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως παράγοντας επιτυχίας ενός ηγέτη*, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Γεωργιάδου, Ν.(2021). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο- Θεσμικό Πλαίσιο*, σημειώσεις μαθήματος, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Γιουρούκη, Γ.(2018). *Συναισθηματική Νοημοσύνη και Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στις Σχολικές Μονάδες*, διπλωματική εργασία, Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Culver, D. *A Review of Emotional Intelligence by Daniel Goleman: Implications for Technical Education*, Watson School of Engineering and Applied Science SUNY-Binghamton.

Creswell, J. (2011). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση*. Περιστέρι: Όμιλος Ίων.

Γρόλλιος, Γ. (1998). Τα «νέα» ιδεολογικά χαρακτηριστικά της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικοί και οι κατευθύνσεις της κριτικής. *Εκπαιδευτική Κοινότητα*.

Δρένος, Δ.(2018). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη στο Χώρο της Εργασίας. Μια κριτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης.

Description of the Bar - On EQ-i, EQ-360 and EQ-i:YV. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο:

[https://www.reuvenbaron.org/wp/description-of-the-eq-i-eq-360-and-eq-iyv/\(3/1/2022\)](https://www.reuvenbaron.org/wp/description-of-the-eq-i-eq-360-and-eq-iyv/(3/1/2022)).

Er. Vipin Mittal & Dr. Ekta Sindhu. (2012). Emotional Intelligence & Leadership. *Global Journal of Management and Business Research*, Volume 12 Issue 16 Version 1.0.

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ*, London: Bloomsbury.

Goleman, D. (1999). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη στο Χώρο της Εργασίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Grove, A. (1995). *Μάνατζμεντ Υψηλής Απόδοσης*. Αθήνα: Κριτική.

Ζησοπούλου, Α. (2019). *Η Δύναμη της Συναισθηματικής Νοημοσύνης και η Διοίκηση αλλαγών στο πλαίσιο της οργάνωσης των δημόσιων εκπαιδευτικών φορέων*, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ζορμπάς, Ι.(2021). Διοίκηση και Ηγεσία- Διαφορές και Ομοιότητες. *6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21ο αιώνα*, 23-25 Απριλίου.

Θεοδοροπούλου, Μ. (2017). Διερεύνηση των βασικών τομέων της Συναισθηματικής Νοημοσύνης σε φοιτητές με βάση την κλίμακα WLEIS (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας: Φλώρινα.

Καντάς, Α., & Χαντζή, Α.(1991). *Ψυχολογία της Εργασίας-Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης-Στοιχεία Συμβουλευτικής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Καραδήμας, Θ., & Καραδήμα, Π.(2016). Η Σχέση μεταξύ Συναισθηματικής Νοημοσύνης και Αποτελεσματικής Ηγεσίας. *e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας*.

Ίσαρη, Φ. Π. (2015). *Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα*. Αθήνα: Κάλλιπος.

Junjun, C., & Wei G.(2018). Emotional intelligence can make a difference: The impact of principals' emotional intelligence on teaching strategy mediated by instructional leadership. *Educational Management Administration & Leadership* , Vol. 48(1) 82–105.

Καλυβιανού, Δ.(2018). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη και οι Επικοινωνιακές Δεξιότητες του Διευθυντή ως Ηγέτη και η συμβολή τους στη διαμόρφωση του Κλίματος, της Κουλτούρας και της Φήμης του Σχολείου*, διπλωματική εργασία, Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Καλφούντζου, Σ., Τηλιγάδα, Γ., Τσιγγερίδη, Α.(2015). *Για μια αποτελεσματική διοίκηση και ηγεσία σχολικών μονάδων*, διπλωματική εργασία, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Καρανικόλα, Ζ & Παναγιωτόπουλος Γ. (2020). *Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων & Αξιολόγηση στους Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς*, σημειώσεις μαθήματος, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Καραμπατάκη, Φ. (2013). Η Συναισθηματική Νοημοσύνη και η Εργασιακή Δέσμευση των Διευθυντών/Προϊστάμενων επηρεάζει την Επαγγελματική Ικανοποίηση των Υφισταμένων τους; Εμπειρική μελέτη στο Διοικητικό Προσωπικό μιας Πανεπιστημιακής Κοινότητας, μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Θεσσαλονίκη.

Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Π.Ι.

Καφέτσιος, Κ. (2003). Ικανότητες Συναισθηματικής Νοημοσύνης: Θεωρία και εφαρμογή στο εργασιακό περιβάλλον. *Ελληνική Ακαδημία Διοίκησης Επιχειρήσεων*, 2, 16-25.

Kendra, C. (2021). Gardner's Theory of Multiple Intelligences.

<https://www.verywellmind.com/gardners-theory-of-multiple-intelligences-2795161>.

Πρόσβαση τη 10η Δεκεμβρίου 2021, 13.30.

Κορκακάκη, Ν.(2011). *ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΗΓΕΣΙΑ: Η κατανόηση και η ρύθμιση του συναισθήματος και η επίδρασή τους στην εργασιακή εμπειρία των διευθυντών, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.*

Κουρούπη, Ε.(2018). *Εκπαιδευτική Ηγεσία και Συναισθηματική Νοημοσύνη: Μελέτη στα Δημοτικά Σχολεία της Κορίνθου*, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Κουφάκης, Ι.(2013). *Ηγεσία και Συναισθηματική Νοημοσύνη σε Οργανισμούς*, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Κυριζοπούλου, Σ. (2020). Ηγεσία και ψυχική Ανθεκτικότητα. *Πρακτικά Εργασιών του Διεθνούς Συνεδρίου*, Λάρισα 16-18 Οκτωβρίου, διαθέσιμο στον ιστότοπο: <http://synedrio.eeppek.gr>.

Λαμπράκης, Α. *Το Πολυπαραγοντικό Μοντέλο Ηγεσίας του Bass, Ερευνητική Εφαρμογή στο Δημόσιο Τομέα*, έρευνα, Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά.

Leadership & EI at J&J 1. *Emotional Competence and Leadership Excellence at Johnson & Johnson: The Emotional Intelligence and Leadership Study*. Corporate Consulting Group.

Λογοθέτης, Ν.(1993). Μάνατζμεντ ολικής ποιότητας, από το Deming στον Taguchi: και το SPC. 15-20, Αθήνα.

Martinez, H. (2020). Exploring the Impact of Emotional Intelligence Among Leadership Development: EQ is the New IQ. University of Maryland University College.

McGuire, M. & Assanova M.(2009). *Applicability Analysis of the Emotional Intelligence Theory*. Indiana University.

Μεντής, Α.(2020). Θεωρίες ηγεσίας και Management. Το εννοιολογικό πλαίσιο και οι εφαρμογές στις υπηρεσίες υγείας. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 2021, 38(2):268-275. Μητρόπουλος, Ι.(2020). *Μάνατζμεντ/Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Σημειώσεις, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Mills, L., & Rouse, W.(2009). Does Research Support New Approaches for the Evaluation of School Leaders: Using Emotional Intelligence in Formative Evaluation. Διαθέσιμο στον ιστότοπο: <https://ncpeapublications.org/attachments/article/462/m24427.pdf>

Μούστου, Ο.(2021). Ψυχολογικές Παρεμβάσεις στο χώρο του Σχολείου. Ενότητα 1η, ο ρόλος της Συναισθηματικής νοημοσύνης.

Μπικηροπούλου, Χ. (2020). *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη και η Συμβολή της στο έργο του Εκπαιδευτή Ενηλίκων*, διπλωματική εργασία, ΕΑΠ.

Μπίμπα, Ε. (2020). *Συναισθηματική Νοημοσύνη και Ηγεσία, εργασία*, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Μπίμπα, Ε. (2020). *Σχεδιασμός - Προγραμματισμός ενός Εκπαιδευτικού Οργανισμού*, εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Moore, B. (2009). *Emotional Intelligence for School Administrators: A priority for school Reform*. American Secondary Education pp. 20-28.

Μπλέτσος, Κ.(2015). *Τι είναι το συναίσθημα*. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο:

https://bletsos.net/2015/12/14/%CF%84%CE%B9%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1/?gclid=EAiaIQobChMIwPu5t4qs3AIVAQAAAB0BAAAEEAAYACAAEgJVzfD_BwE&. Πρόσβαση την 10η Δεκεμβρίου 2021, 12.00.

Μπουραντάς, Δ. (2005). *Ηγεσία: Ο δρόμος της συνεχούς επιτυχίας*. Αθήνα: Κριτική.

Νικολακάκη Μ., (2003). Διερεύνηση των προϋποθέσεων για μια αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τεύχος 8, σελ. 5-19.

Ουζούνης, Χ., & Νανάκης, Κ. (2011). Η Αξιοπιστία και η Εγκυρότητα των Εργαλείων Μέτρησης σε Ποσοτικές Μελέτες. *ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ* 2011, 50(2): 231-239.

Παππά, Α.(2018). *Ο Ρόλος της Συναισθηματικής Νοημοσύνης στο χώρο της εργασίας: - μια περαιτέρω διερεύνηση*, διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Παπαναούμ, Ζ.(2008). *Για ένα Καλύτερο Σχολείο: Ο Ρόλος της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών*. Πρακτικά διημερίδων, Αθήνα, Ίδρυμα Ευγενίδου, 20-21 Μαρτίου 2008 & Θεσσαλονίκη, Πολυτεχνική Σχολή ΑΠΘ, 17-18 Απριλίου 2008, 54-61.

Παπάνης, Ε., & Ρόντος, Κ.(2005). *Ψυχολογία - Κοινωνιολογία Της Εργασίας και Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού Θεωρία και Εμπειρική Έρευνα*. Αθήνα: Σιδέρης.

Πλατσίδου, Μ. (2005). Συναισθηματική νοημοσύνη: Σύγχρονες προσεγγίσεις μιας παλιάς έννοιας. *Επιστήμες της Αγωγής*, 1, 27-39.

Πλατσίδου, Μ. (2010). Η συναισθηματική νοημοσύνη: θεωρητικά μοντέλα, τρόποι μέτρησης και εφαρμογές στην εκπαίδευση και στην εργασία. Gutenberg: Αθήνα.

Πλουμιτσάκος, Ν.(2017). *Η συναισθηματική νοημοσύνη στο χώρο εργασίας, διπλωματική εργασία*, Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Pashiardis, P.(2004). Democracy and Leadership in the Educational System of Cyprus. *Journal of Educational Administration*, 42(6), 656-668.

Petrides, K.V. (2010). Trait Emotional Intelligence Theory. *Industrial and Organizational Psychology*, 3, 136-139.

Petrides, K. V., & Furnham, A. (2000). On the dimensional structure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 29(2), 313-320.

Reuven Bar-On(2006). The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence. *PubMed*, 18 Suppl:13-25.

Robbins, S., & Judge, T. (2018). *Οργανωσιακή συμπεριφορά, Βασικές έννοιες και σύγχρονες προσεγγίσεις*. Αθήνα: Κριτική.

Σαΐτης, Χ.(2008). *Οργάνωση & Διοίκηση Δομών Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Salovey, P., & Mayer, J.(1990). Emotional Intelligence Theory. *Sage Journals*, διαθέσιμο στον ιστότοπο: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>.

Sandhya, M. & Namrata, S. (2013). A Review paper on emotional intelligence: Models and relationship with other constructs, *International Journal of Management & Information Technology*, Vol.4, No.3,342-349.

Thompson, R. (2018). A Qualitative Phenomenological study of Emotional and Cultural Intelligence of International Students in the United States of America. *Journal of International Student*, Volume 8, Issue 2 (2018), pp. 1220-1255.

Tsaousis, I., & Nikolaou, I. (2005). Exploring the relationship of emotional intelligence with physical and psychological health functioning. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 21(2), 77-86.

Tsiakkiros, A, & Pashiardis, P.(2002). Strategic planning and education: the case of Cyprus. The International Journal of Educational Management, 16(1), 6-17.

Τρίκας, Μ.(2020). *Τα χαρακτηριστικά της παιδαγωγικής ηγεσίας και τα οφέλη της στη σχολική μονάδα. Πρακτικά Εργασιών του Διεθνούς Συνεδρίου*, Λάρισα 16-18 Οκτωβρίου, διαθέσιμο στον ιστότοπο: <http://synedrio.epepek.gr>.

Τσουκανέλη, Μ.(2021). *Συναισθηματική Νοημοσύνη και Εκπαιδευτική Ηγεσία: μια εμπειρική έρευνα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της περιφέρειας Ηπείρου*, διπλωματική εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Συνέντευξη, Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, διαθέσιμο στον ιστότοπο:

http://aee.iep.edu.gr/sites/default/files/iep_files/iep_pdf%20Dec_2012/%CE%95%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1/%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7%20%CE%A3%CE%B5%CE%BB_77-108.pdf (4/1/2022).

Φασουλής, Κ. (2006). Η ποιότητα στη Διοίκηση του Ανθρώπινου Δυναμικού της

Εκπαίδευσης: Κριτική προσέγγιση στο σύστημα «Διοίκηση Ολικής Ποιότητας», Δ.Ο.Π. (Τ.Ο.Μ), Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Χαμπέσης, Η. (2020). *EQ Vs IQ...Ποιος δείκτης είναι ισχυρότερος; Όμιλος διεθνών & Ευρωπαϊκών Θεμάτων*. Διαθέσιμο στον ιστότοπο:

<https://odeth.eu/eq-vs-iq%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%BA%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%85%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%82/> (29/12/2021, 13.30).

Χατζηδήμου, Δ. (2012). *Εισαγωγή στη Θεματική της Διδακτικής, Συμβολή στη θεωρία και τη πράξη της διδασκαλίας*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Παραρτήματα

Παράρτημα Α

ΟΛΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Βασικά Στοιχεία

Ωρα Συνέντευξης:

Ημερομηνία:

Τόπος:

Άτομο που παίρνει την συνέντευξη:

Άτομο που δίνει την συνέντευξη:

Διάρκεια: 15-30'

Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο:

Ηλικία:

Ειδικότητα:

Σπουδές:

Έτη Διδακτικής Εμπειρίας:

Ολοκληρώθηκε Ομαλά:

Παρατηρήσεις:

1ο Ερευνητικό Ερώτημα: Τι γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη

1. Πως θα περιγράφατε τον όρο «Συναισθηματική Νοημοσύνη»
2. Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

(Εναλλακτικές ερωτήσεις σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός δεν γνωρίζει τον όρο ΣΝ. Αναγνωρίζετε πάντα πως νιώθετε; Είστε επίμονοι στο να πετυχαίνετε τους στόχους σας παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια που μπορεί να παρουσιαστούν; Θεωρείτε ότι καταλαβαίνετε πως νιώθουν οι άνθρωποι γύρω σας. Δείχνετε ενεργό ενδιαφέρον ως προς τα συναισθήματα τους αυτά; Θεωρείτε ότι είστε καλός ακροατής, επικοινωνείτε με ακρίβεια όλα όσα θέλετε;)

2ο Ερευνητικό Ερώτημα: Χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί δεξιότητες ή

χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους που σχετίζονται με την συναισθηματική νοημοσύνη κατά την μαθησιακή διαδικασία;

3. Γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία ως εκπαιδευτικοί και ποια θεωρείτε ότι είναι αυτά; (self awareness)

4. Αναγνωρίζετε ότι κάποια μέρα πάτε στην δουλειά σας θυμωμένοι, απογοητευμένοι στενοχωρημένοι με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με την δουλειά, μπορεί και όχι; (self awareness)

5. Πως διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα; (self regulation)

6. Όταν συνειδητοποιείτε ότι οι εκπαιδευόμενοι δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πως αντιδράτε, τι κάνετε; (self regulation)

7. Πως αντιδράτε όταν οι εκπαιδευόμενοι σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες; (self regulation)

8. Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των εκπαιδευομένων σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε για αυτό; (social competence-empathy)

9. Θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε την δυναμική μίας ομάδας; (social competenceempathy)

10. Θεωρείτε ότι ενισχύετε τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων και με ποιον τρόπο; (social skills)

11. Πως διαχειρίζεστε τυχόν διαφωνίες; (social skills)

12. Θεωρείτε ότι εμπνέετε/καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ακόμα και όλη την ομάδα; (social skills)

13. Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές (ισορροπίες μέσα στην ομάδα, αλλαγή προγράμματος); (social skills)

3ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτών για την δυνατότητα

βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου;

14. Θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;

15. Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει την συναισθηματική του νοημοσύνη;

16. Μέχρι ποια ηλικία;

17. Με ποιον/ποιους τρόπους;

18. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα;

19. Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;

20. Τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι;

4ο Ερευνητικό Ερώτημα: Είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτές να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και την βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης τους;

21. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης;

22. Τι θα θέλατε να βελτιώσετε;

23. Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από θεωρητικό/πρακτικό ή και τα δύο ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και γιατί;

5ο Ερευνητικό Ερώτημα: Πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης των εκπαιδευτών;

24. Πως θα βοηθούσε η γνώση για την συναισθηματική νοημοσύνη την εκπαιδευτική διαδικασία;

25. Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών επίλυση συγκρούσεων;

26. Θα σας βοηθούσαν τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή να εμπνεύσετε τους μαθητές σας ;

27. Θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύετε με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας;

Παράρτημα Β

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 1η

Βασικά στοιχεία

Ώρα συνέντευξης: 12.00

Ημερομηνία: 5/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Δάσκαλος

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Άνδρας

Ηλικία: 32

Ειδικότητα: Δάσκαλος

Σπουδές: Πτυχίο

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 7

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία

στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευση και Τεχνολογίας.

- Πολύ ενδιαφέρον!

-Είστε έτοιμος να ξεκινήσουμε;

-Βεβαίως!

-Αρχικά πώς θα περιγράφατε τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη;

-Είναι η ικανότητα ενός ανθρώπου να αντιλαμβάνεται και να αξιολογεί τα ανθρώπινα συναισθήματα.

- Πολύ ωραία!

-Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

-Θεωρώ ότι επηρεάζει όλους τους τομείς προσωπική ζωή, επαγγελματική, κοινωνική, γιατί είναι σημαντικό να καταλαβαίνεις τι αισθάνεται ο γύρος σου.

- Πολύ ωραία!

- Ας περάσουμε στο 2ο ερευνητικό ερώτημα. Γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία ως εκπαιδευτικός και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Ναι, τα γνωρίζω, γιατί έχω να κάνω με παιδιά και θεωρώ δύο τα πιο δυνατά μου σημεία: την αυτοπεποίθησή μου στους τρόπους με τους οποίους συμπεριφέρομαι στα παιδιά, αλλά και την υπομονή μου απέναντί τους.

- Εξαιρετικά! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένος, απογοητευμένος και στενοχωρημένος με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά, μπορεί και όχι. Το αναγνωρίζετε; Σας έχει τύχει;

- Ναι, μου έχει τύχει, γιατί έτσι όπως είναι η ζωή, η καθημερινή ρουτίνα, αρκετές φορές είμαι πιεσμένος και μπορώ να αντιληφθώ αν είναι κάτι απ την επαγγελματική μου ρουτίνα κι έχει να κάνει με τα παιδιά, είτε αν είναι απ τη προσωπική μου ζωή.

- Και πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;

- Όταν έχουν να κάνουν με τα παιδιά και είμαι στον επαγγελματικό μου χώρο, εννοείται ότι προσπαθώ να τα κρύψω και να κάνω σωστά τη δουλειά μου, οπότε δεν θα ξεσπάσω στα παιδιά εννοείται. Εεε και στη προσωπική μου ζωή προσπαθώ να τα λύνω μόνος μου, χωρίς να επηρεάζω τους γύρω μου.

- Ωραία, πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας δεν ανταποκρίνονται, όταν συνειδητοποιείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε και τι κάνετε;

- Γενικά, επειδή είμαι άνθρωπος του προγράμματος θα κολλήσω λίγο εκείνη τη στιγμή, αλλά θα προσπαθήσω να βρω ένα καλύτερο τρόπο για να τους το εξηγήσω ακόμη καλύτερα.

- Ωραία, πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;

- Χαίρομαι πολύ γι αυτό, γιατί όταν μου εκφράσει κάποιος μαθητής μου μία καινοτόμα ιδέα θα σημαίνει ότι έχει κάνει καλή δουλειά και ψάχνει γενικά μόνο του πράγματα και γνώσεις στη ζωή του και δεν τα περιμένει όλα από το δάσκαλό του, δηλαδή εμένα.

-Πολύ ωραία! Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Δεν το καταλαβαίνω πάντα είναι η αλήθεια γιατί κάθε μαθητής μου θα το εκφράσει με διαφορετικό τρόπο, μπορεί και κάποιος να μην μου το πει καν, αλλά αν το αντιληφθώ θα προσπαθήσω να βρω έναν καλύτερο τρόπο να το εξηγήσω.

- Θεωρείται ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, που είναι βασική η δυναμική μιας ομάδας μέσα στη τάξη, ειδικά και για το σχολικό κλίμα.

- Εε ναι, άλλωστε είναι ένας απ τους βασικούς μου στόχους αυτός.

- Εξαιρετικά, σε συνέχεια και με τη δυναμική της ομάδας και τη προηγούμενη ερώτηση θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων, κι αν ναι με ποιον τρόπο;

- Ε, η αλήθεια είναι ότι το επιδιώκω, γιατί άλλωστε και στην κοινωνία μας αν δεν δουλέψεις ομαδικά δεν μπορείς να επιτύχεις κάποιους στόχους στη ζωή σου, με αυτή τη λογική προσπαθώ με διάφορες ομαδικές εργασίες να δημιουργώ γκρουπ των μαθητών μου - ομάδες δηλαδή- και να δουλεύουν ως προς την επίτευξη κάποιων στόχων στο πλαίσιο των μαθημάτων τους.

- Ωραία, ε πώς διαχειρίζεστε τυχόν διαφωνίες, που σίγουρα θα προκύπτουν και διαφωνίες.

- Ναι, είναι ένα δύσκολο κομμάτι είναι η αλήθεια, ε το πρώτο που κάνω είναι να μεσολαβώ, ώστε να καταλάβω τι είναι αυτό που έχει δημιουργήσει τη διαφωνία και να βοηθήσω τους μαθητές μου να την ξεπεράσουν και να τη λύσουν.

-Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός εμπνέεται ή καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή να το πάμε και πιο πέρα ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;

- Ελπίζω να εμπνέω τους μαθητές μου, αλλά αυτό που είμαι σίγουρος ότι κάνω, δεν ξέρω αν με σωστό τρόπο είναι ότι τους καθοδηγώ.

- **Ωραία, ε τυχόν αλλαγές που μπορεί να προκύψουν, όπως η ισορροπία μέσα στην ομάδα, η αλλαγή του προγράμματος, κάτι που είχατε κανονίσει διαφορετικά κι ανέκυψε ένα εμπόδιο, με ποιον τρόπο θα κληθείτε να διαχειριστείτε αυτές τις τυχόν αλλαγές;**

- Όπως σας είπα και προηγουμένως, επειδή είμαι του προγράμματος, θα με αποπροσανατολίσει λίγο, αλλά θα προσπαθήσω αμέσως να συγκεντρωθώ και να βρω το κατάλληλο τρόπο έτσι ώστε να επαναφέρω την ισορροπία και να συνεχίσει η ροή του μαθήματος ή και της εργασίας που μπορεί να εκτελείται εκείνη τη στιγμή.

- **Πολύ ωραία! Θα συνεχίσουμε με το 3ο ερευνητικό ερώτημα, που έχει να κάνει με την άποψη των εκπαιδευτικών - εσάς δηλαδή- και τη δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου. θεωρείτε, λοιπόν, ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ίδιου του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Φυσικά, μπορεί να βελτιωθεί παρακολουθώντας κάποια σεμινάρια, διαβάζοντας κάποια αντίστοιχα βιβλία και θεωρώ ότι είναι σημαντικό όλοι μας να βελτιώνουμε αυτή την ικανότητά μας.

- **Ωραία, από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη συναισθηματική του νοημοσύνη;**

- Αρχικά, πιστεύω ότι εμείς ως εκπαιδευτικοί πρέπει να βάζουμε στα παιδιά το μικρόβιο της ΣΝ , να την εξελίσσουν και με τον εαυτό τους και με τους γύρω τους. Κι από την ενηλικίωσή τους και μετά, πιστεύω ότι μπορούν κάλλιστα να την αναπτύξουν ακόμη περισσότερο.

- **Είναι η αμέσως επόμενη ερώτησή μου, μέχρι ποια ηλικία δηλαδή θα πρέπει να φτάσει, με προλάβετε, χαχαχα...**

- Καλή ερώτηση! Θεωρώ ότι δεν υπάρχει ηλικία, πιστεύω ότι ο άνθρωπος μέχρι το τέλος της ζωής του πρέπει να αναπτύσσει αυτή την ικανότητα.

-**Εξ αεί, συμφωνώ, συμφωνώ μαζί σας. Με ποιον και με ποιους τρόπους, αν και αναφέρατε και προηγουμένως , αλλά με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι γίνεται όλο αυτό;**

- Αρχικά, όπως έχουν πει κι ορισμένοι επιστήμονες πάνω στο συγκεκριμένο κλάδο, κάποιοι το έχουν ως επίκτητο χαρακτηριστικό τους, αλλά κάποιοι το αποκτούν και με την έρευνα, όπως κάποια σεμινάρια, κάποια μεταπτυχιακά, κάποια μελέτη απλών βιβλίων, ίσως βοηθάει κι η ψυχολογία γιατί νομίζω ότι έχει να κάνει με την ενσυναίσθηση το συγκεκριμένο κομμάτι, οπότε κάποιοι το έχουν από τη φύση τους- είτε το αναπτύσσουν με τη μελέτη.

- Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα;

- Προς το παρόν όχι, δεν έχω συμμετάσχει.

- Θα θέλατε όμως;

- Ναι, θα ήθελα πάρα πολύ!

- Ωραία, ποιος φορέας θεωρείται ότι είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;

- Ε, το πανεπιστήμιο θεωρώ και συγκεκριμένα, πχ. το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου θεωρώ ότι έχει κατάλληλα επιμορφωτικά σεμινάρια/ μεταπτυχιακά πάνω στο συγκεκριμένο τομέα.

-Ωραία, τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι αυτή η εξειδίκευση/ το σεμινάριο όπως είπατε;

- Από ένα εξάμηνο μέχρι κι έναν χρόνο φαντάζομαι θα ήταν αρκετό.

- Πολύ ωραία, ας περάσουμε στο επόμενο ερευνητικό ερώτημα που έχει να κάνει με τη προθυμία των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και τη βελτίωση της συναισθηματικής του νοημοσύνης. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης;

-Ναι. θα το ήθελα πάρα πολύ, γιατί προσωπικά σαν άνθρωπος έχω ανεπτυγμένη την ικανότητα της ενσυναίσθησης, οπότε θα ήθελα μέσα από μια επιστημονική μελέτη, όπως είναι ένα μεταπτυχιακό ή ένα σεμινάριο να αναπτύξω περισσότερο κι αυτή μου την ικανότητα.

- Πολύ ωραία! Τι θα θέλατε να βελτιώσετε, ιδανικά, δηλαδή τι θα θέλατε εσείς ως εκπαιδευτικός, ως άτομο να βελτιώσετε;

-Θα ήθελα να βελτιώσω τους τρόπους με τους οποίους θα καταφέρω τους μαθητές μου να αναπτύξουν τη ΣΝ τους.

-Ενδιαφέρον και δύσκολο ακούγεται. Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από πρακτικό/θεωρητικό ή και τα δύο ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και γιατί, τεκμηριώστε μου και το λόγο.

- Είμαι της άποψης ότι αυτά τα δύο πρέπει πάντα να συνυπάρχουν, βέβαια θεωρώ ότι το θεωρητικό κομμάτι, ειδικά όσον αφορά παιδιά δημοτικού που βαριούνται και πιο εύκολα θα πρέπει να είναι μικρότερης διάρκειας και να περνάμε πιο εύκολα στο πρακτικό κομμάτι, πράγμα το οποίο θα τους αρέσει ώστε να καταλαβαίνουν χειροπιαστά-απτά ποιες είναι οι ικανότητες του να μπορείς να αντιλαμβάνεσαι τον άλλο συναισθηματικά.

- Και για εσάς τον ίδιο όταν θα συμμετείχατε σε ένα τέτοιο πρόγραμμα, θα θέλατε να είναι ακριβώς το ίδιο να αποτελείται εξίσου κι από θεωρητικό κι από πρακτικό;

- Ναι, φυσικά! Θα ήθελα να δω ποιες είναι οι θεωρητικές βάσεις και μετά να περάσω στο πρακτικό κομμάτι και τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται.

- **Ωραία! Ας περάσουμε και στο τελευταίο ερευνητικό μας ερώτημα που έχει να κάνει με το αν πιστεύουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, όπως είστε εσείς κι εγώ, ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της ΣΝ εμάς των ίδιων. Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία;**

- Νομίζω θα τη βοηθούσε στο μέγιστο, γιατί έχουμε να κάνουμε με παιδιά που η βασική κινητήριος δύναμή τους είναι το συναίσθημα, πάντα λειτουργούν αυθόρμητα και με το συναίσθημα, οπότε αν δεν μπορούμε να έχουμε ενσυναίσθηση απέναντί τους, δεν μπορούμε να ασκήσουμε καμία εκπαιδευτική μέθοδο επάνω τους.

- **Συμφωνώ, ναι έχετε δίκιο! Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων, γιατί οι συγκρούσεις όπως αναφέραμε και πιο πάνω υπάρχουν μέσα στη τάξη, έχουμε να κάνουμε με παιδιά. Οπότε πώς βλέπετε αυτή τη στρατηγική;**

- Σίγουρα ο κάθε εκπαιδευτικός, όπως κι εγώ, έχει τις δικές του μεθόδους να σταματάει την οποιαδήποτε σύγκρουση μπορεί να προκύψει κατά το ρου της διδασκαλίας, αλλά φυσικά πιστεύω ότι και κάποιες επιπλέον γνώσεις/ μέθοδοι θα με βοηθούσαν.

- **Σωστά! Θα σας βοηθούσαν τεχνικές να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**

- Τι εννοείται;

- **Τεχνικές που θα σας διευκόλυναν κατά τη μαθησιακή διαδικασία να τους κινητοποιήσετε και να τους εμπνεύσετε για διάφορα θέματα και project , να είστε δηλαδή εσείς που θα τους εμπνεύσετε στο κάθε τι.**

- Ναι, σίγουρα το επιδιώκω να μην είμαι ένας απλός μεταφορέας γνώσης , θέλω να αποτελώ και πρότυπο για τους μαθητές μου κι όχι μόνο στον επαγγελματικό τομέα και στην κοινωνική τους ζωή, γιατί ουσιαστικά δεν τους προετοιμάζουμε μόνο να έχουν γνώσεις, τους προετοιμάζουμε να βγουν στη κοινωνία. Οπότε θέλω να αποτελώ γι αυτούς ένα σωστό πρότυπο, όπως κι εγώ κι η οικογένειά τους έπειτα.

- **Άρα, και τεχνικές οι οποίες θα ήταν ιδανικές, έτσι ώστε να κινητοποιείτε τα παιδιά και να τα εμπνέετε σε όλα τα επίπεδα, όχι μόνο στο γνωσιακό κομμάτι.**

- Ναι, φυσικά, γιατί για μένα αποτελεί ναι μεν και το γνωσιακό κομμάτι πολύ σημαντικό για τη ζωή κάποιου, αλλά δεν είναι μόνο αυτό, ώστε να μπορεί να βγει στη κοινωνία.

- Σωστά! Και μετά από τις εξελίξεις κι όλα αυτά που απαιτεί πλέον η σύγχρονη κοινωνία εννοείται ότι δεν εστιάζουμε μόνο εκεί. Τα παιδιά έχουν πληθώρα συναισθημάτων, οπότε μπορούμε να εστιάσουμε και σε αυτές τις τεχνικές. Θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας;

- Θεωρώ πως ναι, γιατί πλέον τα παιδιά έχουν πολλά ερεθίσματα, από τη κοινωνία από το ίντερνετ , από όλα τα μέσα, οι ανάγκες τους είναι μεγαλύτερες, οπότε θεωρώ πως ναι κάποιες τεχνικές θα με βοηθούσαν να καταλάβω ακόμη περισσότερο το ψυχικό τους κόσμο.

- Και να είστε κι εσείς βοηθός τους, δίπλα τους και να τους ενισχύετε και να τους οδηγείτε όπως πρέπει φαντάζομαι.

- Ναι, να τους βοηθάω όπως μπορώ, πάντα!

- Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για το πολύτιμο χρόνο σας , ήταν εξαιρετική η συνομιλία μας, σας ευχαριστώ με βοηθήσατε και στην έρευνά μου. Ελπίζω να τα καταφέρετε, να κάνετε τις επιμορφώσεις που θέλετε και να συνεχίσετε έτσι, να είστε αρωγός των παιδιών και να επιμορφωθείτε στη ΣΝ αφού το επιθυμείτε, γιατί βοηθάει σε πάρα πολλά επίπεδα τόσο τον εκπαιδευτικό, όσο και τους γύρω του, αλλά και τους μαθητές του.

- Εγώ ευχαριστώ πολύ, είναι ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα, το οποίο θέλω να αναπτύξω πολύ! Η ενσυναίσθηση και το να αντιλαμβανόμαστε τους μαθητές μας είναι πολύ σημαντικό!

- Οπότε εσείς από όλα τα κομμάτια της ΣΝ εστιάζετε στην ενσυναίσθηση, αυτή θεωρείται ότι είναι η πιο βασική ικανότητα και δεξιότητα που μπορεί να έχει το άτομο κι ο ίδιος ο μαθητής.

- Ναι, κι είναι κι ένα αίσθημα που έχω προσωπικά, οπότε θέλω να το αναπτύξω και στον εαυτό μου και να το αναπτύξω και στους μαθητές μου, για να καταλαβαίνουν πάντα τις ανάγκες των γύρων τους και των εαυτών τους,

- Είναι πάρα πολύ ωραίο αυτό και πολύ ωραίο που το θέλετε και για τους μαθητές σας. Εύχομαι να το πετύχετε, είμαι σίγουρη ότι θα το πετύχετε!

Σας ευχαριστώ και πάλι!

Να είστε καλά!

- Εγώ ευχαριστώ πολύ!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 2η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 18.00

Ημερομηνία: 5/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Μουσικός

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 42

Ειδικότητα: Μουσικός

Σπουδές: Πτυχίο

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 8

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό που κάνω στη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία του τμήματος διοικητικής επιστήμης και τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

-Φυσικά όποτε είστε και εσείς

-Θα ήθελα να μου πείτε πώς θα περιγράφατε τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη;

- Μέσα στη τάξη εννοείται;

- **Γενικά και στη ζωή και στη τάξη**

- Είναι το σύνολο των συναισθημάτων μέσα από εμπειρίες, από καταστάσεις που δημιουργούνται είτε σε ένα παιδί είτε σε έναν ενήλικα.

- **Πολύ ωραία!**

- **Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;**

- Θεωρώ ότι το μεγαλύτερο ρόλο παίζει η βρεφική ηλικία κατά την οποία δημιουργούνται οι πρώτες εμπειρίες, οι πρώτες "απολαβές" που θα μπορούσε να έχει ένα βρέφος για τη μετέπειτα ζωή του.

- **Πολύ ωραία**

- **Ας περάσουμε στο 2ο ερευνητικό ερώτημα, που έχει να κάνει με τις δεξιότητες και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του εκπαιδευτικού. Εσείς ως εκπαιδευτικός και μουσικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;**

- Νομίζω ναι η αμεσότητα και η μεταδοτικότητα που έχει ένας μουσικός μέσα στη τάξη είναι το κύριο γνώρισμα από εκεί και μετά μπορεί να εξελιχθεί βάση της ηλικίας των παιδιών και να τους μεταδώσει και αυτό νομίζω είναι το δικό μου δυνατό σημείο η μεταδοτικότητα και να μάθουμε τους όρους και την έννοια της μουσικής

- **Πάρα πολύ ωραία και είναι πάρα πολύ βασικό γνώρισμα!**

- **Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας και μπορεί να είστε θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά, μπορεί και όχι. Μπορεί να το έχετε αναγνωρίσει στον εαυτό σας;**

- Ναι, φυσικά και νομίζω ότι είμαι περήφανη που το έχω διαχειριστεί ούτως ώστε να μη το αντιληφθούν οι μαθητές μου τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκομαι.

- **Τέλεια με προλάβετε και στην επόμενη ερώτηση που είναι πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;**

- Όλοι οι άνθρωποι έχουμε θετικά και αρνητικά συναισθήματα δεν μπορούμε να είμαστε πάντα αισιόδοξοι και χαρούμενοι, νομίζω ότι το μεγαλύτερο ατού στη συγκεκριμένη περίπτωση των αρνητικών συναισθημάτων είναι ότι εγώ προσωπικά το απέκρυψα από τους μαθητές μου. Δεν μεταδόθηκε αυτό που ένιωθα εγώ στη τάξη μου.

- **Τέλεια πολύ σωστό, όταν συνειδητοποιείτε όμως ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μία δραστηριότητα, την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε και τι κάνετε;**

- Εναλλάσσω, εναλλάσσω αυτό που κάνω προσπαθώ να βρω αυτό που κεντρίζει τη δημιουργικότητα των παιδιών, τη θέληση που έχουν το να μάθουν μία έννοια της μουσικής αν θέλουν να μάθουν το δυνατά ή το σιγανά το εναλλάσσω σε γρήγορα ή αργά

- **Τέλεια, λειτουργείτε δηλαδή σαν χαμαιλέοντας και προσαρμόζεστε**

- Ναι προσαρμόζομαι

- **Αυτό είναι πού δυνατό χαρακτηριστικό. Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;**

- Δεν μου έχει παρουσιαστεί προς το παρόν κάποιος μαθητής μου θα ήμουν πού περήφανη όμως αν κάποιος μαθητής ή μαθήτριά μου μου παρουσίαζε κάτι καινοτόμο και έχει σταθερές έννοιες σταθερές αξίες. Βέβαια αναπτύσσεται η δημιουργικότητα των παιδιών μέσω της μουσικής και συγκεκριμένα από εδώ από τα ΚΔΑΠ που είμαστε που είναι η δημιουργική απασχόληση.

- **Τέλεια ελπίζω να βρείτε κάποιο μαθητή σας που να σας έχει κάτι καινοτόμο.**

- Ευχαριστώ πολύ.

- **Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι κάνετε γι αυτό;**

- Φυσικά νομίζω ότι ύστερα από πολλά χρόνια εμπειρίας, από αρκετά χρόνια σπουδών είμαι σε θέση να αντιληφθώ πότε κάποιος μαθητής συμπεριφέρεται διαφορετικά. Νομίζω ότι στη δικιά μου τάξη δεν ισχύει καθόλου ο όρος τιμωρία ή το μείνε μόνος σου μείνε σε μία γωνία σκέψου τι έκανες, αντίθετα όσο και να ακούγεται παράξενο προσπαθώ να τον εντάξω πάλι μέσα στο τμήμα και στο πνεύμα της τάξης.

- **Τέλεια μας δώσατε και ένα παράδειγμα. Πολύ ωραία. Θεωρείται ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, που σίγουρα στη δουλειά σας δουλεύετε πάντα σε ομάδες.**

- Νομίζω ναι αντιλαμβάνομαι τα πράγματα όπως έχουνε.

- **Πολύ ωραία. Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων, κι αν ναι με ποιον τρόπο;**

- Το θεωρώ απαραίτητο να συνεργάζεται μία ομάδα όχι απλώς το επιχειρώ προσπαθώ να το προωθήσω κιόλας στη συνεργασία μέσα στην ομάδα για πολλούς λόγους και για την προσωπικότητα των παιδιών και για τη μάθηση και για την ίδια τη μουσική. Η μουσική εξάλλου ειδικά στις ορχήστρες στις μπάντες και σε όλα αυτά είναι που σε ωθεί να συνεργαστείς με όλους τους άλλους να ακούσεις τους γύρω σου ούτως ώστε να μπει και εσύ σε μία ομάδα.

- **Πολύ ωραία, με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές ή ισορροπίες που μπορεί να υπάρχουν μέσα στην ομάδα αν τύχει να αλλάξει το πρόγραμμά σας όπως το είχατε εσείς όπως το είχατε διαμορφώσει**

- Εναλλάσσομαι προσπαθώ να βρω εναλλακτικούς τρόπους.

- **Πως διαχειρίζεστε τυχόν διαφωνίες;**

- Εξάλλου έχουμε να κάνουμε με διαφορετικές προσωπικότητες παιδιών, τα τελευταία χρόνια πιο έντονες προσωπικότητες παιδιά που αντιδρούν το καθένα διαφορετικά, παιδιά που έρχονται από διαφορετικό περιβάλλον, παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα στο σπίτι τους, πάντα υπάρχουν αυτά και οι διαφωνίες νομίζω ότι μέσα στη τάξη τουλάχιστον εγώ προσπαθώ να τις διαχειριστώ ώστε να γίνουν συμφωνίες.

- **Πάρα πολύ ωραία. Έχετε δει ότι το πετυχαίνετε αυτό;**

- Διαφωνίες δεν είχα πάρα πολλές φορές μέσα στη τάξη, κυρίως μόνο από κάποια παιδιά που είχαν μάθει από το σπίτι τους να κερδίζουν τα πάντα. Να ‘‘κερδίζουν’’ δηλαδή να έχουν το πρωταγωνιστικό ρόλο. Νομίζω ναι και αυτό μου έχει τύχει και το έχω διαχειριστεί.

- **Τέλεια, εξαιρετικά. Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός εμπνέεται ή ακόμη καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή να το πάμε και πιο πέρα ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Όπως είχε πει νομίζω ο Αϊνστάϊν αν θυμάμαι καλά ο καλός ο δάσκαλος εξηγεί ο μεγάλος ο δάσκαλος εμπνέει, θεωρώ ότι θέλω να εμπνέω τους μαθητές μου.

- **Πάρα πολύ ωραία! Θα συνεχίσουμε με το 3ο ερευνητικό ερώτημα, που έχει να κάνει με την άποψη των εκπαιδευτικών - εσάς δηλαδή- και τη δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου. θεωρείτε, λοιπόν, ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ίδιου του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Δύσκολη ερώτηση, δεν θα έλεγα ότι είναι εύκολο να απαντηθεί. Θέλει διαχείριση η ψυχοσύνθεση του ανθρώπου ανέκαθεν από τα πολύ παλαιά χρόνια, ήταν παράξενη δηλαδή υπήρχαν άνθρωποι που βάσει εμπειριών ήταν καλοί και γίνανε κακοί και το αντίστροφο. Κάποιος που να ήταν κακός και να έγινε καλύτερος άνθρωπος όχι καλός καλύτερος ίσως άνθρωπος. Η ψυχοσύνθεση πάντα υπάρχει στους ανθρώπους είναι ένα πολύ μεγάλο φάσμα.

- **Ισχύει, ισχύει και είναι όντως ερώτηση που θέλει πολύ ώρα συζήτηση.**

- Ε, φυσικά, φυσικά και ίσως από τους ειδικούς και όχι από έναν μουσικό.

- **Ναι ίσως όχι από εμάς τους εκπαιδευτικούς σωστά, από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη συναισθηματική του νοημοσύνη;**

- Είπαμε η βρεφική ηλικία είναι εκείνη που καθορίζει από εκεί και μετά στο τομέα της μουσικής η ψυχοσύνθεση ξεκινάει μάλλον από τη κοιλιά της μαμάς που το βρέφος ακόμη και από το βηματισμό έχει μέσα του το ρυθμό (ρυθμικός χτύπος των χεριών μεταξύ τους). Επομένως το εξηγήσαμε.

- **Σωστά, σωστά και μέχρι ποια ηλικία θεωρείται ότι πρέπει να συνεχιστεί όλο αυτό ή υπάρχει ταβάνι;**

- Θεωρώ ότι δεν πρέπει να σταματήσει ποτέ

- **Ες αεί**

- Ες αεί ναι

- **Τέλεια. Με ποιον ή ποιους τρόπους, θα επιτευχθεί όλο αυτό το εγχείρημα;**

- Πρέπει να είναι θέληση του ίδιου του ατόμου, να ξεκινάει από το ίδιο το άτομο από τον εαυτό του να θέλει να βελτιωθεί να θέλει να φτιάξει τη ψυχοσύνθεσή του ούτως ώστε να γίνει καλύτερος άνθρωπος είτε στη δουλειά του, είτε στον επαγγελματικό του δηλαδή τομέα, είτε στον προσωπικό, στην οικογένειά του.

- **Έτσι ακριβώς, έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο πρόγραμμα που έχει να κάνει με τη ΣΝ;**

- Προσωπικά όχι

- **Θα θέλατε να πάρετε μέρος;**

- Φυσικά και θα ήθελα ναι - ναι είναι κάτι που ακούγεται πολύ ενδιαφέρον

- **Ποιος φορέας θεωρείται πως θα ήταν κατάλληλος για μία τέτοια επιμόρφωση;**

- Ίσως κάποιο πανεπιστήμιο θεωρώ κάποιο πανεπιστήμιο θα ήταν το πιο κατάλληλο.

- **Συμφωνώ και εγώ, τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι το πρόγραμμα;**

- Καλύτερα θα είναι ένα τρίμηνο ούτως ώστε να έχεις μία σφαιρική άποψη και αντίληψη όλων όσων θα ακούσεις και θα μάθεις ενδεχομένως.

- **Εξαιρετικά, ας περάσουμε στο επόμενο ερευνητικό ερώτημα που έχει να κάνει με τη προθυμία των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και τη βελτίωση της συναισθηματικής του νοημοσύνης. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης;**

-Ναι φυσικά αν μου δοθεί η ευκαιρία θα το κάνω

- **Τι θα θέλατε να βελτιώσετε;**

- Να είμαι περισσότερο αισιόδοξη ίσως. Μετά από όλο αυτό που έχουμε ζήσει εν μέσω κορωνοιού μιας πρωτόγνωρης κατάστασης, μέσα στο σπίτι θα ήθελα να είμαι λίγο πιο αισιόδοξη για το μέλλον μου και για το μέλλον των παιδιών μου.
- **Πολύ ωραία εύχομαι να γίνει. Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από θεωρητικό ή και πρακτικό κομμάτι;**
- Όχι και πρακτικό, η πράξη εξάλλου είναι αυτή που μένει στον εγκέφαλο όχι μόνο η θεωρία και η πράξη
- **Σωστά, συμφωνώ και εγώ μαζί σας**
- **Σωστά συμφωνώ και εγώ μαζί σας! Ας περάσουμε και στο τελευταίο ερευνητικό μας ερώτημα που έχει να κάνει με το αν πιστεύουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, όπως είστε εσείς κι εγώ, ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της ΣΝ εμάς των ίδιων. Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία;**
- Αυτό δεν νομίζω ότι είμαι σε θέση να σας το απαντήσω εγώ. Πραγματικά.
- **Ναι ίσως επειδή και ο κλάδος σας εμπεριέχει ένα άλλο κομμάτι.**
- Ναι είναι άλλο κομμάτι.
- **Συμφωνώ,. Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων, μέσα στη τάξη;**
- Ναι φυσικά και με απασχολεί και θα μπορούσε να υπάρξει κάτι ούτως ώστε να μου δώσει μία επίλυση των ζητημάτων.
- **Πολύ ωραία! Θα σας βοηθούσαν εξίσου τεχνικές να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**
- Τεχνικές ... τεχνικές θα με ενδιέφερε αλλά δεν ξέρω κατά πόσο μία τεχνική μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα παιδιά. Κάθε πλάσμα εξάλλου είναι διαφορετικό και οι μικροί μαθητές δεν είναι μία μικρογραφία των μεγάλων. Επομένως, δεν θεωρώ ότι μία συγκεκριμένη τεχνική μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους μαθητές το ίδιο.
- **Άρα θα το προσαρμόζατε έτσι ώστε κάθε τεχνική να ταιριάζει στο κάθε παιδί.**
- Αν είχα ένα παράδειγμα ή κάποιες συγκεκριμένες τεχνικές, ίσως να το δοκίμαζα να το εφαρμόσω, όχι όμως σε όλα τα παιδιά σε συγκεκριμένα παιδιά και αν πετύχαινε ναί θα το συνέχιζα σε κάποια άλλα.
- **Ναι ενδιαφέρον είναι από μία άλλη τεχνική. Πολύ ωραία! Θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύετε με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας;**

- Νομίζω ότι είναι λίγο σαν αυτό που είπα πριν, συγκεκριμένες τεχνικές ειδικά στη μουσική δεν υπάρχουν. Υπάρχουν έννοιες και όροι και η μουσική καθ' αυτού σαν επιστήμη και σαν τέχνη η οποία σου δίνει το έναυσμα να μπορέσεις να λειτουργήσεις μέσα στη τάξη και σαν εκπαιδευτικός και τα παιδιά μεταξύ τους. Επομένως συγκεκριμένες τεχνικές δεν θεωρώ ότι ίσως θα με αφορούσαν εμένα προσωπικά στο τμήμα μου.

- Μόνο για να διαχειριστείτε τη ψυχοσύνθεση.

- Ναι - ναι. Όσον αφορά αυτό το κομμάτι ναι, κάτι περισσότερο σαν τεχνική θεωρώ πως όχι.

- Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για το πολύτιμο χρόνο σας και εύχομαι να πετύχετε όλα αυτά που θέλετε και να πάρετε και μέρος σε ένα πρόγραμμα ΣΝ . Ήταν εξαιρετική η συνομιλία μας, σας ευχαριστώ με βοηθήσατε και στην έρευνά μου.

- Να είστε καλά και εγώ σας ευχαριστώ.

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 3η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 18.30

Ημερομηνία: 5/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Γυμνάστρια

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 45

Ειδικότητα: Γυμνάστρια

Σπουδές: Πτυχίο

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 15

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευση και Τεχνολογίας.

- Εγώ ευχαριστώ για τη τιμή που μου κάνετε να σας απαντήσω στις ερωτήσεις!

- **Να στε καλά! Το θέμα μου έχει να κάνει με τη ΣΝ , όπως σας είπα, πώς θα περιγράφατε εσείς τον όρο ΣΝ; Γενικά, όχι μόνο στην εκπαίδευση, αλλά και στη ζωή μας, τι σας έρχεται στο νου;**

- Συναισθηματική Νοημοσύνη.... το πόσο συναίσθημα έχει η ζωή!

- **Πολύ ωραία!**

- Μονολεκτικά!

- **Πολύ ωραία!**

- Η ζωή είναι γεμάτη συναίσθημα!

- **Με προλαβαίνετε στην επόμενη ερώτηση που λέει, ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει; ποιους τομείς της ζωής σας επηρεάζει το συναίσθημα κι η ΣΝ;**

- Την αγάπη.... τομείς της ζωής, την οικογένεια, την υγεία, έχει κι η υγεία συναίσθημα καμιά φορά.

- **Σωστά!**

- Εξαρτάται πως νιώθω, άμα νιώθω υγιής, θα είμαι υγιής, μπορεί να μην είμαι όμως,. αλλά το συναίσθημά μου να ναι καλό!

- **Πολύ ωραία! Θεωρείται πως καταλαβαίνετε πώς νιώθουν οι άνθρωποι γύρω σας;**

- Όχι, πάντα!

- **Είναι πολύ δύσκολο, κανείς μας δεν το πετυχαίνει πάντα!**

- Όχι, πάντα!

- **Συμφωνώ!**

- Πρέπει να τον ξέρεις πάρα πολύ καλά τον άλλο, αλλά και πάλι δεν μπορείς να τον ψυχολογήσεις.

- **Σωστά, ας περάσουμε στο 2ο ερευνητικό ερώτημα που έχει να κάνει με τις δεξιότητες και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εκπαιδευτικών, όπως είστε κι εσείς. Γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία ως εκπαιδευτικός και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;**

- Αμεσότητα, νομίζω, θάρρος, ειλικρίνεια και αγάπη σε αυτό που κάνω!

- **Πάρα πολύ ωραία, ειδικά το τελευταίο είναι το πιο βασικό, όταν υπάρχει πετυχαίνουμε τα πάντα!**

-Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά, μπορεί και όχι. Το αναγνωρίζετε; Σας έχει τύχει;

- Πολλές φορές, προσπαθώ να το αποφύγω όμως, να μην περνάω στη δουλειά μου ότι νιώθω.

- **Και πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;**

- Μέσα από τη δουλειά μου προσπαθώ να το ξεπεράσω!

- **Πολύ ωραία, δηλαδή μέσα από τη δουλειά το διαχειρίζεστε και περνάει.**

- Μπορώ να το καταφέρω κιόλας, να ξεχάσω τι είχε συμβεί και να γυρίσω καλά!

- **Πολύ ωραία!**

- Μέσω της δουλειάς.

- **Βασικό! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας δεν ανταποκρίνονται, όταν συνειδητοποιείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε τι θα κάνετε;**

- Θα προσπαθήσω να τους κεντρίσω το ενδιαφέρον ώστε να την ακολουθήσουν, θα δώσω με το τρόπο μου να καταλάβουν ότι θέλω να την ακολουθήσουν, δεν θέλω να θυμώνω, δεν μου αρέσει να θυμώνω. Θέλω να τους κάνω να παρακολουθούν και πιστεύω ότι το καταφέρνω με το τρόπο μου.

- **Θα χρησιμοποιήσετε δηλαδή μια άλλη μέθοδο.**

- Ναι, κάποιο άλλο τρόπο.

- **Πολύ ωραία!**

- Και μια αγκαλιά ακόμη αρκεί, πολλές φορές!

- **Τέλεια!**

- Ένα αγκάλιασμα, ένας ωραίος γλυκός λόγος να τα κάνεις τα παιδιά να ακολουθήσουν αυτό που θες!

- **Σωστά, η επαφή, που μέσα από την επαφή έρχεται και το συναίσθημα. Ωραία, πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες; Δεν ξέρω αν σας έχει τύχει.**

- Ναι, τις επικροτώ! Πραγματικά χαίρομαι, γιατί τα παιδιά είναι πολύ ψαγμένα στην εποχή μας, χαίρομαι να μαθαίνουν και προσπαθώ κι εγώ μέσα από τα παιδιά να μάθω πράγματα που μπορεί να μην ξέρω, οπότε με ενδιαφέρει να μαθαίνω από τα παιδιά, γιατί όχι!

- Μου άρεσε πολύ αυτό που είπατε, ότι θέλετε να μαθαίνετε μέσα από τα παιδιά!

- Ε ναι! Τα παιδιά είναι ότι είμαστε εμείς, ο καθρέφτης μας !

- Σωστά!

- Μαθαίνουν τα παιδιά, είναι ψαγμένα τα παιδιά πολύ!!!!

- Πάρα πολύ ωραία! Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι θα κάνετε γι αυτό;

- Αν μπορώ να καταλάβω πότε δεν ικανοποιούνται....(παύση)

Ναι, νομίζω πως ναι! Πάλι, όμως, θα προσπαθήσω με τον τρόπο μου να τους καλύψω τις ανάγκες τους, υπάρχει ο τρόπος που εξωτερικεύεις το συναίσθημα και τον τρόπο που λειτουργείς για να κάνεις το παιδί να μπορέσει να καταλάβει.

- Σωστά, άλλωστε και η χρόνια εμπειρία που έχετε, σας βοηθάει σε αυτό!

- Νομίζω, πως ναι!

- Σίγουρα!

- Θεωρείται ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, άλλωστε δουλεύετε πάντα με ομάδες.

- Βέβαια, βέβαια, αλλιώς θα συμπεριφερθείς σε μια ομάδα μεγαλύτερων παιδιών, αλλιώς σε μια μικρή, μπορεί να ναι μικρά παιδιά και να έχουνε πολύ δυναμική. Εξαρτάται, μπορείς να δουλέψεις ανάλογα με τη δυναμική της κάθε ομάδας, ναι!

- Σωστά, θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων, και με ποιον τρόπο το πετυχαίνετε;

- Με τη συνεργασία, μπορούμε δηλαδή να βάλουμε τα παιδιά να συνεργαστούν μεταξύ τους για να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα.

- Πολύ ωραία, φαντάζομαι σας έχουν τύχει και διαφωνίες!

- Πολλές!!!

- Πώς τις έχετε διαχειριστεί;

- Εντάξει, πολλές φορές μπορεί να θυμώσω, αλλά συνήθως προσπαθώ με ήπιο τρόπο.

- Εντάξει, είναι λογικό και να θυμώσουμε!

- Προσπαθώ πάλι με τρόπο κι επιχειρήματα να λύσω όποιες παρεξηγήσεις μπορούν να διαμορφωθούν στην ομάδα των παιδιών.

- **Ωραία, ή να ενισχύστε ή να επιβραβεύσετε κάποιο παιδί.**
- Πάντα!!!
- **Ωραία! Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός εμπνέεται ή καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρες ομάδες;**
- Θεωρώ πως ναι! Ο δάσκαλος, ο γονιός είναι ο καθρέφτης του παιδιού, τον αντιγράφει, προσπαθεί να τον αντιγράψει, θέλει να γίνει ότι είναι! Και θεωρώ ότι τα παιδιά παίρνουν τα καλά μας, εισπράττουν όταν τους δίνουμε τον καλό μας εαυτό!
- **Αυτό είναι τέλειο!**
- Και προσπαθούν να μας μιμηθούν κίελας σε κάποια πράγματα.
- **Σίγουρα!**
- Στα καλά μας ελπίζω!
- **Ναι, το ευχόμαστε!**

- Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές, μπορεί να αλλάξει το πρόγραμμά σας μια μέρα ή κάτι να μην πάει καλά;**
- Προσαρμόζομαι στο οτιδήποτε!
- **Είστε ένας χαμαιλέοντας! (γέλια)**
- Εγώ να κάνω αυτό που θέλω, αυτό που μπορώ κι ας είναι και κάτι άλλο, δεν με ενοχλεί καθόλου αν αλλάξει η ώρα, ή το πρόγραμμα ή οτιδήποτε.
- **Πολύ ωραία!**
- Θα προσαρμοστώ!
- **Πολύ ωραία!**
- Μαζί με εμένα και τα παιδιά.
- **Ας περάσουμε τώρα στην άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ίδιας της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου. θεωρείτε, λοιπόν, ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ίδιου του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**
- Εννοείται! Από εμπειρίες που έχει ο ίδιος.
- Ναι!

- Από λάθη που κάνει!
- Σωστά, πολύ βασικό! Πολλές φορές ξεχνάμε να το πούμε.
- Τα λάθη μας είναι ο καθρέφτης μας, είναι η ζωή μας και μέσα από τα έχουμε μάθει, οπότε τα λάθη μας κάνουν να αλλάζουμε!
- **Πολύ ωραία!**
- Αν συνειδητοποιούμε πως ήταν λάθη και προσπαθούμε να τα εφαρμόσουμε στον εαυτό μας σαν καλά, τότε αλλάζουμε κι εμείς οι ίδιοι.
- **Σωστά, από ποια ηλικία πιστεύετε θα πρέπει να ξεκινάει η συναισθηματική νοημοσύνη;**
- Από πολύ μικρή, ίσως από τη κύηση ακόμα.
- Σωστά!
- **Θεωρείτε ότι υπάρχει κάποια ηλικία στην οποία σταματάμε;**
- Όχι, ποτέ!
- Σε αυτό συμφωνείτε με τους συναδέλφους.
- Ποτέ, ποτέ!
- **Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορούμε να πετύχουμε τη βελτίωση, είπατε βέβαια ότι διαβάζουμε ή με αυτά που μας...**
- Πάλι από τα ερεθίσματα, είναι πολλά τα ερεθίσματα γύρω μας και μπορούμε αν δώσουμε βάση σε ότι θεωρούμε ερέθισμα για μας, να βελτιώνουμε και να βελτιωνόμαστε κατά πολύ!
- **Σωστά, ειδικά με την επαφή που έχουμε με τα παιδιά.**
- Εννοείται, τα παιδιά είπαμε είναι....
- **Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα, θα θέλατε να πάρετε μέρος;**
- Ναι!
- **Ωραία, ποιος φορέας θεωρείται ότι θα ήταν κατάλληλος για μια τέτοια επιμόρφωση;**
- Φορέας, εννοώντας;
- Κάποιο πανεπιστήμιο;
- Εννοείται, ίσως και κάποιο μεταπτυχιακό.

- **Τι διάρκειας να ήταν το πρόγραμμα αυτό, δηλαδή πόσο να κρατούσε το λιγότερο ή το περισσότερο για σας.**
- 1-2 μήνες, δεν ξέρω αν θα ήταν αρκετός.
- **Ναι, εσείς, όσο το κρίνετε εσείς. Πάρα πολύ ωραία, εύχομαι να πάρετε μέρος σε κάποιο σεμινάριο!**
- Μακάρι!
- **Ας περάσουμε στο επόμενο ερώτημα, θα παίρνατε(το είπατε και πριν πως θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης).**
- Γνέφει καταφατικά
- **Πολύ ωραία! Τι θα θέλατε να βελτιώσετε εσείς προσωπικά;**
- Σε εμένα, στον εαυτό μου;
- **Αχα!**
- Να μην είμαι τόσο αυθόρμητη!
- **Είναι ωραίο όμως να είμαστε αυθόρμητοι!**
- Είναι, όμως καμιά φορά δεν είναι και καλό, γιατί ορμάς και μετά κάνεις πίσω, συνειδητοποιείς πως έχεις κάνει λάθος ή είσαι υπερβολικά αισιόδοξος- ίσως η αισιοδοξία η πολύ να μετριάζεται λίγο-. Όχι, ότι μου έχει φερθεί άσχημα η αισιοδοξία μου και το ότι ορμάω, αλλά θα ήθελα να ήμουν λίγο πιο...να τα ζυγίζω λίγο!
- **Κατάλαβα τι λέτε! Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;**
- Συνδυασμός πάντα!
- **Σίγουρα, από τη θεωρία στη πράξη.**
- Πάντα!
- **Ε ναι, εννοείται! Για να δούμε αν πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της ΣΝ των ίδιων των εκπαιδευτικών, όπως είστε εσείς άλλωστε. Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία και το δικό σας το επάγγελμα;**
- Πώς θα βοηθούσε η γνώση το δικό μου επάγγελμα....
- **Η γνώση της Συναισθηματικής Νοημοσύνης, ναι, στο δικό σας επάγγελμα.**

- Άμα δε γνωρίζω να χειρίζομαι τον εαυτό μου πάνω απ όλα, πώς θα μπορέσω να επιβληθώ στα παιδιά;

- **Σωστά!**

- Τα παιδιά είναι ευαίσθητα πλάσματα, οπότε πρέπει να γνωρίζω εγώ εμένα, τα όριά μου και τον εαυτό μου για να μπορέσω να επιβληθώ στα παιδιά.

- **Σωστά! Μιλήσατε και για όρια, κάτι που πολλές φορές το ξεχνάμε, αλλά είναι πολύ βασικό και για μας και για τα παιδιά.**

- Ναι, τα όρια ξεκινάνε από μας πρώτα, αν δεν έχουμε εμείς όρια, δεν έχουν και τα παιδιά. Οπότε κι εκεί πάλι υπάρχει μια χρυσή τομή, όρια εγώ, όρια και στα παιδιά.

- **Πολύ ωραία!**

- Για να μπορέσω να λειτουργήσω σωστά κι εγώ και τα παιδιά

- **Θα σας βοηθούσε εσάς προσωπικά η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων, που σίγουρα θα τυχαίνουν πολλές συγκρούσεις με τα παιδιά.**

- Εννοείται, βέβαια, πάντα, αλλά και πάλι τα αντιμετωπίζεις ανάλογα με τον εαυτό σου, ανάλογα με το πως μπορείς.

- **Άρα, εστιάζετε πρώτα απ όλα στο πόσο έχουμε δουλέψει εμείς με τον εαυτό μας.**

- Εννοείται, ακριβώς! Όλα ξεκινάνε από μέσα μας, ότι στρατηγικές και να μάθω θεωρητικά, αν δεν μπορώ να τις δουλέψω εγώ ή αν δεν τις έχω δουλέψει εγώ, δεν μπορώ να τις βγάλω παραέξω. Οπότε ένα κομμάτι είναι "εγώ κι ο εαυτός μου", οπότε αν τα χω καλά με τον εαυτό μου, θα μπορέσω να επιβιώσω σε πολλούς τομείς.

- Πολύ σωστά, το γνώθι σαυτόν, τέλεια!

- **Θα σας βοηθούσαν, επίσης, τεχνικές να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**

- Ναι. βέβαια! Σίγουρα και αυτό!

- **Θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες που έχουν τα παιδιά, ειδικά σήμερα;**

- Τα παιδιά σήμερα είναι λίγο "περίεργα" βέβαια, γιατί έχουν πολλά ερεθίσματα και πολλά ακούσματα και ο μόνος τρόπος είναι να ακούμε τα παιδιά για να μπορούμε να συνεργαστούμε μαζί τους. Είναι δύσκολο!

- Είναι πολύ δύσκολο, αλλά αυτό που είπατε είναι πολύ σωστό. Είπατε να "ακούμε", συνήθως θέλουμε εμείς να μιλάμε και να μας ακούνε οι άλλοι.
- Πρέπει να τα ακούμε τα παιδιά! Να ακούμε γενικώς τον άλλο, άσχετα με το τι πιστεύουμε ή όχι.
- Πολύ ωραία! Χάρηκα πάρα πολύ που είχαμε αυτή τη συζήτηση σήμερα!
- Κι εγώ χάρηκα πολύ!
- Εύχομαι να συνεχίσετε έτσι και να εμπνέετε τους μαθητές σας.
- Να στε καλά, ευχαριστώ!
- Ήταν πολύτιμη η βοήθεια σας!
- Καλή συνέχεια στην έρευνά σας!
- Να στε καλά!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 4η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 19.00

Ημερομηνία: 7/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Εικαστικός

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 24'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Άντρας

Ηλικία: 39

Ειδικότητα: Εικαστικός

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 15

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευση και Τεχνολογίας.

- Η χαρά είναι όλη δική μου!

- Χαίρομαι! Είστε έτοιμος να ξεκινήσουμε;

- Βεβαίως!

- Όταν ακούτε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη", πώς θα τον περιγράφατε;

- Συναισθηματική Νοημοσύνη ουσιαστικά είναι μία ικανότητα του ανθρώπου να μπορεί να κατανοήσει, να αισθανθεί, ίσως τι άλλο, να μπορέσει να περιγράψει και να αξιολογήσει τα συναισθήματα είτε τα δικά του - είτε κάποιου άλλου.

- Πολύ ωραία!

- Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει η ΣΝ;

- Θα έλεγα ότι επηρεάζει όλους τους τομείς στη ζωή του, το κοινωνικό κομμάτι, το κομμάτι της υγείας, το επαγγελματικό, το εκπαιδευτικό κομμάτι αν αφορά κάποιον ο οποίος εμπλέκεται σε εκπαιδευτικές διαδικασίες και ίσως και το κοινωνικό/την καθημερινότητα.

- Σωστά, συμφωνώ! Θεωρείτε ότι καταλαβαίνετε πώς νιώθουν οι άνθρωποι γύρω σας;

- Ναι, πιστεύω ότι μετά από πολλά χρόνια εμπειρίας ως εκπαιδευτικός, αλλά και εργαζόμενος σε περιβάλλοντα και συναναστρεφόμενος με πάρα πολύ κόσμο να μπορώ να αντιληφθώ σε κάποιες περιπτώσεις αρκετά από τα συναισθήματα των γύρω μου.

- Αυτό είναι πολύ χρήσιμο!

- Βεβαίως!

-Πάμε να δούμε κάποια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εκπαιδευτικών, που έχουν να κάνουν με τη μαθησιακή διαδικασία. Εσείς γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και ποια θεωρείτε ότι είναι αυτά;

- Τα δυνατά μου σημεία, μάλιστα! Θα μπορούσα να πω ότι είμαι επικοινωνιακός, έχω μάθει με τα χρόνια να ακούω και να μπορώ να αξιολογώ. Θα έλεγα ότι προσπαθώ χρόνο με το χρόνο να

βελτιώνω τις δεξιότητές μου και τις ικανότητές μου κι έχω μάθει να λέω στη ζωή μου πάντα ότι δεν έχω φτάσει στο επίπεδο που θα ήθελα να είμαι, οπότε πάντα βρίσκω κενά τα οποία με τον καιρό θα πρέπει να τα καλύπτω, άρα διαρκώς φροντίζω να εξελίσσομαι.

-Πολύ σημαντικό να τα αναγνωρίζουμε και μπράβο που το παραδέχεστε και το λέτε, μπράβο!

Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένος, απογοητευμένος και στενοχωρημένος με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά. Σας έχει τύχει ποτέ να φύγετε από το σπίτι και να πάτε στη δουλειά σας έτσι;

- Μία και δύο φορές (γέλια)...

- Όπως σε όλους!

- Είναι πολλές οι περιπτώσεις, βέβαια ναι, δυστυχώς το γύρω μας περιβάλλον μας επηρεάζει και αναγκαστικά το κουβαλάμε μέχρι τον εργασιακό μας χώρο. Βέβαια, εντάξει είναι δύσκολο να το αποβάλεις στον εργασιακό χώρο, αλλά ναι έχουν τύχει πολλές περιπτώσεις που έχω φύγει είτε από το σπίτι είτε από κάποια άλλη δουλειά ή από κάποια άλλη υποχρέωση ναι με ψυχολογία όχι και τόσο καλή.

- Σίγουρα όπως όλοι μας. Πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα όταν θα πάτε στο χώρο εργασίας σας;

- Λόγω του αντικειμένου - είμαι και εικαστικός- η δουλειά μου δεν είναι απλά ένα κομμάτι θεωρητικό έχει να κάνει και με πρακτική εφαρμογή αυτού, οπότε θα έλεγα πως με απορροφά σταδιακά, οπότε αποβάλλεται μέσα από τη διαδικασία όλο αυτό το αρνητικό συναίσθημα, ναι με αυτό τον τρόπο....

- Μέσω της δουλειάς σας.

- Ναι, η δουλειά ουσιαστικά με αποφορτίζει από μια αρνητική κατάσταση

- Ωραία, όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές σας δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς θα αντιδράσετε τι θα κάνετε;

- Ένα σημαντικό στοιχείο σχετικά με τις δραστηριότητες που οργανώνονται είναι να λαμβάνουμε υπόψη κάποια στοιχεία που μας δίνουν τα παιδιά. Εάν η δραστηριότητα πράγματι δεν ανταποκρίνεται στα παιδιά ή και τα παιδιά δεν ανταποκρίνονται στη δραστηριότητα, το πρώτο πράγμα που έχω να κάνω είναι να το αξιολογήσω. Να αξιολογήσω το λόγο, για ποιο λόγο τα παιδιά δεν ανταποκρίθηκαν. Το δεύτερο κομμάτι είναι να οργανώσω τη δραστηριότητα ή να τη μεταλλάξω την ώρα που πραγματοποιείται σε κάτι άλλο, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να συμμετέχουν, γιατί η ουσία των δραστηριοτήτων είναι να είναι βιωματικές και να συμμετέχουν

όλα τα παιδιά. Αν δεν είναι βιωματικές, τότε δεν έχει νόημα, γιατί δεν θα μπορέσει να τους μείνει κάτι στο τέλος.

- **Σωστά, οπότε προσαρμογή ανάλογα με τα θέλω των παιδιών.**

- Και τις ανάγκες....

- **Και τις ανάγκες!**

- Τις εκπαιδευτικές ανάγκες που παρουσιάζονται ανά τμήμα κι ανά περίπτωση, γιατί η εκπαίδευση πλέον είναι πιο εξατομικευμένη. Παλιά έμπαινε μέσα ο καθηγητής έλεγε κάτι κι όποιος το κατάλαβε, το κατάλαβε, όποιος δε το κατάλαβε ας πάει στο φροντιστήριο να το καταλάβει... Πλέον είναι εξατομικευμένη, κάθε παιδί έχει ξεχωριστές ανάγκες, ξεχωριστά θέλω.

- **Σωστά, σωστά, συμφωνώ! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες, δεν ξέρω αν σας έχει τύχει/ αν θέλετε να μας πείτε κάποιο παράδειγμα.**

- Αυτό είναι το πιο ενδιαφέρον! Ναι, έχω περιπτώσεις μαθητών οι οποίοι όντως πρότειναν κάτι διαφορετικό: "γιατί δεν κάνουμε αυτό;" Ίσως επειδή το είδαν κάπου, εντάξει τα παιδιά σήμερα, τα μυαλά τους είναι πολύ πιο ανοιχτά και λαμβάνουν πληροφορίες από παντού, οπότε απορροφούν πάρα πολλά στοιχεία και τα μεταδίδουν κιόλας. Ναι, μου έχει τύχει περίπτωση και μάλιστα φρόντισα να κρατήσω σημείωση για να μπορέσω να το εντάξω σε ένα πλαίσιο εκπαιδευτικό για την επόμενη φορά ή τη μεθεπόμενη φορά.

- **Πολύ ενδιαφέρον! Σίγουρα θα χάρηκε κι ο μαθητής σας που θα είδε ότι υλοποιήθηκε η πρότασή του!**

- Ναι, ναι! Τα παιδιά είναι πολύ σημαντικό να μπαίνουν σε μια διαδικασία συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση του προγράμματος. Είναι πάρα πολύ σημαντικό και νομίζω ότι τα χαροποιεί ιδιαίτερα!

- **Σίγουρα!**

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι κάνετε γι αυτό;

- Ναι, αυτό πολλές φορές το εκδηλώνουν μέσα από ένα αίσθημα έλλειψης ενδιαφέροντος, να βαριούνται, να κοιτάζουν γύρω, ναι.....Εκεί θα πρέπει να προσαρμόσουμε πάλι τη διαδικασία με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει ενδιαφέρον στο παιδί και να αρχίσει να συμμετέχει. Τώρα να αναφέρω ενδεικτική περίπτωση πάνω σε αυτό, θα θέλατε;

- **Αν θέλετε, ναι, φυσικά!**

- Ναι, συνήθως σε παιχνίδια παρουσιάζεται αυτό, ειδικά σε παιδαγωγικής φύσεως παιχνίδια όταν το παιδί αισθάνεται ότι δεν μπορεί να κερδίσει. Εκεί το παιδί αρχίζει να χάνει το ενδιαφέρον του και λέει εντάξει "είμαι χαμένος, οπότε δεν συμμετέχω". Εκεί σε αυτή τη διαδικασία, σε μια περίπτωση μάλιστα, ξαναχώρισα τις ομάδες ώστε οι χαμένοι να πάνε και να μπορούν να βοηθήσουν τους τρεις τελικούς νικητές - οι οποίοι θα έπρεπε να ανταγωνιστούν για τη 1η θέση- οπότε όσοι ήταν απ τη θέση 4 και κάτω ουσιαστικά έπρεπε να συνεργαστούν με αριθμάκια το 5, 7 και 11 να πάει με το 1, το 8,12,17 θα πάει με το 2 , οπότε συνεργάζονταν πλέον κι έπαιρναν ενεργό ρόλο στη διαδικασία για να μην νιώθουν ότι τους έχουν αποβάλλει από τη διαδικασία, να μην χάνουν το ενδιαφέρον τους , αλλά και να νιώθουν ωφέλιμοι στη διαδικασία.

- Πάρα πολύ ωραία και πολύ ωραίο το παράδειγμα που θέσατε!

Θεωρείται ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική της ομάδας, που είμαι σίγουρη ότι δουλεύετε με ομάδες.

- Ναι, μετά από αρκετά χρόνια κατάφερα να αντιληφθώ τη δυναμική κάθε ομάδας - ένα πολύ δύσκολο κομμάτι-. Ναι, θα έλεγα ότι μπορώ να αντιληφθώ τη δυναμική και να εκμεταλλευτώ κι αρκετά στοιχεία από την ομάδα, ώστε να μπορούμε να έχουμε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα, όχι αξιοπρεπές, αλλά αξιόλογο .

- Ωραία, προφανώς σας βοήθησε η εμπειρία σας σε όλα αυτά.

- Ναι, σίγουρα η εμπειρία, αλλά και αρκετή επιμόρφωση πάνω σε αυτό , γιατί αυτό είναι θεωρητικές γνώσεις τις οποίες δεν τις έχουμε, οπότε μέσα από αρκετή μελέτη, αλλά και μέσα από μελέτη περιπτώσεων μπορούμε να αντιληφθούμε ακριβώς τι είναι η δυναμική της ομάδας, αλλά και ποια στοιχεία θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε κάθε φορά ή να ενισχύσουμε αν χρειαστεί για να μπορέσουμε να πάρουμε το μέγιστο

- Σωστά! Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα και με ποιον τρόπο;

- Ναι, ένα από τα στοιχεία που πάντα εκμεταλλεύομαι όταν έχει να κάνει με ομάδες είναι η ενίσχυση της ομαδικότητας και της συνεργασίας. Με ποιον τρόπο... Καταρχήν, πάντα, όλοι αναλαμβάνουν ρόλους. Όλοι έχουν συμμετοχή στις τελικές αποφάσεις, όλοι πάντα νιώθουν ότι προσφέρουν κάτι στο τελικό αποτέλεσμα και στο τέλος όλοι μαζί συμμετέχουν ακόμη και στο κομμάτι της αξιολόγησης είτε είναι αυτοαξιολόγηση είτε είναι γενικότερη αξιολόγηση της διαδικασίας, αλλά και των αποτελεσμάτων.

- Πολύ ωραία, πάρα πολύ ωραία!

Είμαι σίγουρη ότι έχετε βρεθεί μπροστά σε διαφωνίες μέσα στην ομάδα, με τους μαθητές σας, πώς τις έχετε διαχειριστεί;

- Υπάρχουν ειδών και ειδών διαφωνίες. Όταν έχουμε διαφωνίες ανάμεσα σε μία ομάδα, σίγουρα, -ειδικά όταν είναι πολύ κοντά ηλικιακά η ομάδα - εκεί θα έλεγα ότι τις περισσότερες φορές λειτουργεί εποικοδομητικά, γιατί μια διαφωνία μπορεί να φέρει μια άποψη η οποία όντως να είναι εποικοδομητική και να βοηθήσει στο να μπορέσουμε να οργανώσουμε καλύτερα ή να λάβουμε καλύτερα αποτελέσματα σε κάτι το οποίο έχουμε σκεφτεί. Όταν έχει να κάνει με διαφωνίες όμως στην τάξη, ιδιαίτερα με νεαρά παιδιά, εκεί η διαδικασία είναι πιο περίπλοκη, θα πρέπει να κατανοήσει ο νεαρός ή η νεαρά ότι εδώ η διαφωνία αυτή πάνω σε τι εστιάζει, για ποιο λόγο δημιουργήθηκε/ τι προέκυψε. Αν είχα εγώ το λάθος οφείλω να το αναγνωρίσω, αλλά και να αλλάξω τη διαδικασία ώστε να μπορέσει ο μαθητής να συνεχίσει να κάνει αυτό που έχει να κάνει, αλλά και να νιώσει αυτοπεποίθηση απέναντι σε αυτό που έχει να κάνει. Εδώ παίζει πολύ μεγάλο ρόλο η αυτοαξιολόγηση, κατά πόσο μπορώ να καταλάβω το λάθος που έχω κάνει.

- Πολύ ωραία, πολύ ωραίο αυτό που θέσατε!

- Οπότε θα έλεγα ναι, έχουν προκύψει κατά καιρούς διαφωνίες, αλλά πιστεύω τις διαχειρίστηκα με καλό τρόπο γιατί δεν είχα ποτέ προβλήματα ή εντάσεις οι οποίες να προχωράνε με τις μέρες και να τις βρίσκω μπροστά μου. Πάντα ότι πρόβλημα υπήρχε λύθηκε επί τόπου και πάντα μετά ήμασταν καλύτερα από ότι ήμασταν πριν.

- Τέλεια!

- Θέλω να πιστεύω ότι είχαμε μια καλή διαχείριση κι ότι όλοι ένιωσαν εμπιστοσύνη και μπορέσαμε να συνεργαστούμε καλύτερα στο μέλλον.

-Πάρα πολύ ωραία! Θεωρείται ότι εμπνέεται ή καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή ακόμη κι όλη την ομάδα;

- Ναι, από τη στιγμή που είμαι εκπαιδευτικός οφείλω να το κάνω!

- Σωστά!

- Οπότε, ναι, θα έλεγα και πως εμπνέω και καθοδηγώ και μάλιστα λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το πρακτικό κομμάτι δηλαδή το να φτάσουμε σε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα , αλλά και το συναισθηματικό κομμάτι έτσι ώστε όλοι να νιώθουν άνετα και να μπορούν να εκφραστούν. Γιατί ουσιαστικά θεωρώ ότι μέσω της άνετης, ελεύθερης έκφρασης θα μπορεί να βγει ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα. Αν δεν χαιρόμαστε αυτό που κάνουμε, δεν θα μπορούμε να έχουμε κι ένα σωστό αποτέλεσμα.

- Ακριβώς, ακριβώς! Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές, στο πρόγραμμα ή σε κάποιο εμπόδιο που μπορεί να προκύψει.

- Κοιτάζτε η λέξη είναι "προσαρμοστικότητα"... Σήμερα στη σύγχρονη κοινωνία τα πάντα αλλάζουν, τα πάντα είναι ρευστά και καθημερινά αντιμετωπίζουμε νέες προκλήσεις και νέες συνθήκες, οπότε αυτό που έχουμε να κάνουμε όλοι μας και δίνω και σαν συμβουλή: "είναι να προσαρμοζόμαστε σε νέες συνθήκες, πρέπει να είμαστε ευέλικτοι για να μπορούμε να διαχειριστούμε τα προβλήματα και κάποιες καταστάσεις που προκύπτουν πάντα με θετική σκέψη, αλλά και με γνώμονα την υγεία μας". Έτσι; Για να μην μας γεμίζουν με άγχος και στρες.

- Πολύ ωραίο μήνυμα κι ωραία συμβουλή!

Θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;

- Προφανέστατα και μπορεί να βελτιωθεί και μάλιστα είναι και μια διαδικασία, η οποία είναι εξελισσόμενη, δηλαδή με τα χρόνια όχι απλώς βελτιώνεται αλλά φτάνει και σε ένα ανώτερο επίπεδο διαχείρισης καταστάσεων, αλλά θα έλεγα ευρύτερα και μιας κοινωνικής διαχείρισης. Μπορείς, δηλαδή, να διαχειριστείς και να αντιμετωπίσεις αρκετές συνθήκες.

- Ακριβώς! Με προλαβαίνετε και στις επόμενες ερωτήσεις μου. Από ποια ηλικία ξεκινά και μέχρι ποια ηλικία μπορεί να φτάσει, αν υπάρχει όριο.

- Από την ημέρα που γεννιέται το παιδί αρχίζει να λαμβάνει τα πρώτα μηνύματα για το πώς μπορεί να διαχειριστεί καταστάσεις. Τα παιδιά στις μέρες μας αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα, προβλήματα τα οποία ίσως οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν έχουν μπει στη διαδικασία να τα καταλάβουν είτε λόγω ηλικίας ή στα χρόνια που ξεκίνησαν να διδάσκουν δεν υπήρχαν. Για παράδειγμα ένα παιδί μπορεί να αντιμετωπίζει στρες, ένα παιδί μπορεί να αντιμετωπίζει άγχος, μπορεί να είναι έτσι εσωστρεφές, εκεί θα πρέπει να εστιάσουμε ως εκπαιδευτικοί και να μπορέσουμε να βοηθήσουμε το παιδί να το ξεπεράσει να νιώσει άνεση, να νιώσει ελευθερία. Η ΣΝ εξελίσσεται όπως είπα οπότε θα πρέπει από τη πρώτη μέρα το παιδί να λαμβάνει μηνύματα ώστε να μπορεί να νιώθει άνετα, να εκφράζεται και να μπορεί να καταλαβαίνει τους γύρω του.

- Πολύ βασικό!

- Οπότε όλες οι δραστηριότητες θα πρέπει να εστιάζουν και γύρω απ αυτό, στο πώς να εξελίξει και να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη. Κάθε δραστηριότητα μέσα στη τάξη, τα παιδιά δημιουργούμε μια συνεργατική/μια εργασία να τα μάθουμε να συνεργάζονται, να τα μάθουμε να ακούνε, πρώτα να ακούνε και μετά να εκφράζουν την άποψή τους. Είναι πολύ σημαντικό!

- Σωστά, σωστά, όπως το είπατε πρώτα να ακούνε κι εμείς βέβαια να είμαστε καλοί ακροατές. Με τους οποίους μπορεί να ενισχυθεί και να βελτιωθεί η ΣΝ στη πορεία της ζωής μας;

- Το πρώτο πράγμα που θα πρέπει ένας άνθρωπος να έχει είναι η αυτοκριτική, αν δεν μπορέσουμε να καταλάβουμε τι πάει στραβά με εμάς, δεν θα μπορέσουμε μετά να μεταδώσουμε τις ιδέες μας και τις απόψεις μας . Σίγουρα χρειάζεται πάρα πολύ μεγάλη και υψηλή παρατηρητικότητα, αν δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε τι συμβαίνει γύρω μας , δεν θα μπορέσουμε ποτέ να καταλάβουμε τι γίνεται και στο τέλος να αξιολογήσουμε το γιατί. Η λέξη κλειδί είναι το "γιατί" , γιατί γίνεται κάτι πρέπει να ερευνήσω/ να μελετήσω γιατί γίνεται κάτι. Οπότε έχουμε αυτοαξιολόγηση, παρατηρητικότητα, διερεύνηση του γιατί και σίγουρα εκπαίδευση και κατάρτιση, δεν σταματάμε ποτέ να μελετάμε και να αναλύουμε περιπτώσεις που μπορεί να χουν συμβεί γύρω μας. Ο καθένας μας έχει διαφορετικές εμπειρίες και παραστάσεις, οπότε από τη μελέτη και την έρευνα αυτών των περιπτώσεων θα μπορούσαμε να αντιληφθούμε κι άλλες καταστάσεις που να μην τις έχουμε ζήσει ποτέ, αλλά τουλάχιστον να χουμε μια εμπειρία γι αυτές.

- **Πάρα πολύ ωραία, οπότε είναι κάτι που είναι εφ όρου ζωής ουσιαστικά.**

- Ακριβώς!

- **Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό πρόγραμμα με τη ΣΝ;**

- Βεβαίως, σε διάφορα σεμινάρια, αλλά και σε ομιλίες και σε συνέδρια αξιόλογων και έγκριτων επιστημόνων οι οποίοι αναφέρονταν στη ΣΝ και μάλιστα παρείχαν πολύτιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν θα πέραγαν ποτέ απ το μυαλό μου.

- **Πάρα πολύ ωραία! Ποιος φορέας θεωρείται ότι είναι κατάλληλος για τέτοιες επιμορφώσεις;**

- Εννοείται ονομαστικά ένας φορέας, πχ ένα Πανεπιστήμιο ή ένα Ίδρυμα;

- **Ναι!**

- Ναι, θα έλεγα κυρίως φορείς που έχουν να κάνουν με το τομέα της ψυχολογίας, όσον αφορά το κομμάτι το εκπαιδευτικό σίγουρα θα πρέπει να εμπλέκονται και παιδοψυχολόγοι. Από κει και πέρα σίγουρα κι η εμπειρία μεγαλύτερων θα μπορούσε να είναι χρήσιμη, ίσως κάποιων συμβούλων, κάποιων μεντόρων - θεωρώ ότι οι μέντορες έχουν αρκετή εμπειρία πάνω σε τέτοια κομμάτια, στο κομμάτι τουλάχιστον της ΣΝ - και όσοι έχουν ασχοληθεί με το κομμάτι της ενσυναίσθησης ίσως θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη κατάρτιση ανθρώπων.

- **Σίγουρα!**

- Κι εν τέλει το κομμάτι των εκπαιδευτών ενηλίκων οι οποίοι έχουν περάσει από διάφορες βαθμίδες και συμβάλλουν στη γνώση σχετικά με τη ΣΝ.

- **Σίγουρα και τι διάρκειας θα μπορούσαν αν είναι αυτές οι επιμορφώσεις;**

- Οι επιμορφώσεις δεν σταματάνε ποτέ, απ τη στιγμή που εμπλέκεται κάποιος σε διαδικασίες εκπαίδευσης οφείλει να είναι επιμορφωμένος κάθε στιγμή της ζωής του...

- **Σωστά!**

- Οπότε είναι συνεχής, διαρκής...

- **Συμφωνώ! Θα παίρνατε(είμαι σίγουρη πως θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης).**

- Ναι!

- **Τι θα θέλατε εσείς προσωπικά να βελτιώσετε;**

- Θα ήθελα ίσως να βελτιώσω, να κατευνάσω μάλλον αυτό το αίσθημα του ανεκπλήρωτου/ του ανολοκλήρωτου. Να μπορώ δηλαδή να είμαι πάντα σε ένα σημείο στο οποίο να είμαι ήρεμος και να λέω: "ναι, ότι κι εδώ που είμαι, καλά είμαι", οπότε να συνεχίσω να παράγω έργο. Κάθε φορά νιώθω ανικανοποίητος και κάθε φορά μπαίνω στη διαδικασία να καλύψω ένα κενό το οποίο βρίσκω. Το ένα σκέλος είναι αυτό, τώρα τι άλλο να καλύψω... Ναι, θα ήθελα να ανεβάσω κι άλλο το επίπεδο της αυτοκριτικής, όσο πιο αυστηροί είμαστε με τον εαυτό μας, τόσο καλύτερα αποτελέσματα έχουμε και γινόμαστε καλύτεροι για τους άλλους.

- **Πολύ ωραία και δύσκολο να το λέμε και να το αναγνωρίζουμε στον εαυτό μας.**

Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;

- Σε συνδυασμό και των δύο βέβαια, γιατί οι μελέτες περίπτωσης όπως είπα και πριν πολύ συχνά μας δίνουν κάποια αίσθηση, κάποια περίπτωση που δεν την είχαμε στο μυαλό μας και θα μας βοηθήσει να γίνουμε καλύτεροι κι εμπειρότεροι.

- **Σίγουρα!**

Ας δούμε πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία. Πώς θα βοηθούσε πιστεύετε η γνώση της ΣΝ τη διαδικασία της εκπαίδευσης και της μάθησης.

- Η διαδικασία της εκπαίδευσης και της μάθησης σήμερα είναι αρκετά πολύπλευρη και το παιδί πλέον πρέπει να εκπαιδευτεί ολιστικά, να χουμε μια προσέγγιση δηλαδή εκπαιδευτική πιο γενική, να μην αφορά μόνο το μαθησιακό κομμάτι, να αφορά και το συναισθηματικό κομμάτι, αφορά και τις κοινωνικές του δεξιότητες και πολλά - πολλά άλλα πράγματα που έχουν μπει στη ζωή του παιδιού.

- **Ακριβώς!**

- Είναι πολύ σημαντικό να μπορούμε να κατανοήσουμε το τι αισθάνεται το παιδί, γιατί μέσα σε μια τάξη το κάθε παιδί αποτελεί μια ξεχωριστή προσωπικότητα, οπότε μπορεί να αντιμετωπίζει κι

ιδιαίτερα προβλήματα τα οποία εμείς θα πρέπει να τα λύσουμε ώστε να μπορέσουμε να έχουμε ένα υγιές περιβάλλον μέσα στο οποίο το παιδί θα μπορέσει να αναπτυχθεί και να γίνει ένα χρήσιμο ον για τη κοινωνία - γιατί αυτός είναι ο σκοπός του σχολείου να μπορέσει το παιδί να ενταχθεί στη κοινωνία-. Προβλήματα που θα μπορέσει να αντιμετωπίσει από μια τέτοια διαδικασία, το άγχος του παιδιού, το στρες, η εσωστρέφειά του, δεν ξέρω τι άλλα προβλήματα...

- Τυχόν προβλήματα στην οικογένειά του.

- Πολύ - πολύ σημαντικό, προβλήματα στην οικογένεια ναι, αυτά....

- Συμφωνώ μαζί σας, ακριβώς!

- Πιστεύετε ότι θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών για την επίλυση συγκρούσεων;

- Ναι, είναι πολύ σημαντικό για έναν άνθρωπο κι ειδικά όταν έχει θέση ευθύνης να γνωρίζει πώς θα μπορέσει να διαχειριστεί μια σύγκρουση, μια συγκρουσιακή κατάσταση μέσα σε ένα περιβάλλον, είτε έχει αν κάνει με μαθητές - είτε έχει να κάνει με συναδέλφους. Ναι, εννοείται πως ναι, είναι πολύ χρήσιμη αυτή η διαδικασία. Θεωρώ ότι όλοι θα έπρεπε να γνωρίζουν πώς θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν μια συγκρουσιακή κατάσταση.

- Ίσως θα έπρεπε να αποτελεί επιμόρφωση σε χώρους όπως είναι οι δικοί μας των εκπαιδευτικών.

- Πάρα πολύ σωστά!

- Για να είμαστε κι εμείς καλύτεροι!

- Ακριβώς, γιατί είναι πολύ σημαντικό σε όλες αυτές τις επιμορφώσεις να καταλάβει κανείς ότι θα πρέπει αν μάθουμε να ακούμε, έτσι συνήθως επιλύονται αυτές οι περιπτώσεις, να ακούς και τις δύο πλευρές, να μπορείς να μπεις στη θέση του καθενός ξεχωριστά και το πρώτο πράγμα πριν μιλήσεις/πριν εκφράσεις την άποψή σου να έχεις ακούσει καθαρά και τις δύο απόψεις των όσων εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία.

- Πολύ σωστά κι είναι κάτι που συνήθως αποφεύγουμε.

- Ναι!

- Θα σας βοηθούσαν, επίσης, τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;

- Ναι, βέβαια! Κάθε φορά οι νέοι αλλάζουν, οι νέοι εξελίσσονται, παρουσιάζονται νέες προσωπικότητες που μας ξεπερνάνε με πολύ γρήγορο και ταχύ ρυθμό και σίγουρα τέτοιες τεχνικές θα βοηθήσουν πάρα πολύ ώστε να μπορούμε να αντιληφθούμε κάθε φορά την εξέλιξη.

Ξέρετε πολλές φορές ακούγονται φράσεις απ τους νέους, λέξεις, συντομογραφίες που δεν τις καταλαβαίνουμε, δηλαδή αρχίζουμε κι αποκτάμε/ μπαίνουμε στη διαδικασία του χάσματος.

- Ακριβώς, παρόλο που μπορεί να υπάρχει μικρή διαφορά ηλικιακά.

- Ακριβώς κι όμως ανοίγει η ψαλίδα πάρα πολύ γρήγορα, θα πρέπει αν είμαστε πάντα προετοιμασμένοι, να επιμορφωνόμαστε και να ακολουθούμε τις επιταγές των νέων.

- Σωστά!

- Να είμαστε πάντα κοντά τους!

-Σωστά, τέλος, πιστεύετε θα ήταν χρήσιμες τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών;

- Τις ανάγκες των μαθητών...ναι, βέβαια, αυτό κι αν είναι αρκετά περίπλοκο, γιατί όπως είπαμε και πριν πλέον ο κάθε μαθητής έχει εξατομικευμένες ανάγκες κι είναι πολύ δύσκολο για έναν άνθρωπο να μπορέσει αν ανιχνεύσει - ειδικά τη στιγμή που οι αίθουσες μέσα έχουν 25-30 παιδιά- να ανιχνεύσει 25 και 30 διαφορετικές ανάγκες που μπορεί να προκύπτουν. Φυσικά και χρειάζονται επιμορφώσεις πάνω σε αυτό και φυσικά χρειάζεται πάρα - πάρα πολλή δουλειά από κάθε εκπαιδευτικό ώστε να μπορέσει να αντιληφθεί τι πραγματικά χρειάζεται ο καθένας ξεχωριστά.

- Ακριβώς! Χαίρομαι πάρα πολύ που είχαμε αυτή την επικοινωνιακή συζήτηση, οι ιδέες σας ήταν πάρα πολύ ωραίες, οι συμβουλές σας, οι προτάσεις για το μέλλον, η εμπειρία σας. Χάρηκα πάρα πολύ και σας ευχαριστώ!

- Να στε καλά, σας ευχαριστώ πάρα πολύ!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 5η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 16.00

Ημερομηνία: 6/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Δάσκαλος

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Άνδρας

Ηλικία: 35

Ειδικότητα: Δάσκαλος

Σπουδές: Μεταπτυχιακό (παιδοψυχολογία) / Διδακτορικό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 10

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Χαίρετε!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευση και Τεχνολογίας.

- Μπράβο, πολύ χαίρομαι και εγώ για την πρόσκληση

- Εγώ χαίρομαι που θα με βοηθήσετε στην έρευνά μου. Είστε έτοιμος να ξεκινήσουμε;

-Βεβαίως!

-Αρχικά όταν ακούτε τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη πως θα τον περιγράφατε;

- Συναισθηματική νοημοσύνη είναι ένας όρος που αφορά την κατανόηση ενός ατόμου πάνω στα συναισθήματα. Τα συναισθήματα αυτά μπορεί να είναι κατά τη γνώμη μου είτε τα δικά του είτε των ανθρώπων που τον περιτριγυρίζουν. Με αλλά λόγια πως ένα άτομο αντιλαμβάνεται τα συναισθήματα και πως τα διαχειρίζεται.

- Πολύ ωραία! Έτσι είναι.

-Ποιους τομείς θεωρείται ότι επηρεάζει από τη ζωή ενός ανθρώπου;

- Πιστεύω πως επηρεάζει όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής η συναισθηματική νοημοσύνη. Αυτό συμβαίνει γιατί όπως αναφέραμε και πιο πριν σχετίζεται ο όρος αυτός με την κατανόηση των συναισθημάτων τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Επομένως αφορούν άμεσα την ανθρώπινη αλληλεπίδραση και επαφή πράγμα που διαγράφεται σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας μας. Δηλαδή αφορά τις διαπροσωπικές μας σχέσεις σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και τις σχέσεις μας στον εργασιακό χώρο.

- Ακριβώς, ακριβώς.

- Πολύ ωραία. Γνωρίζετε εσείς ως εκπαιδευτικός τα δυνατά σας σημεία και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Θεωρώ ότι γνωρίζω τα δυνατά μου σημεία ως εκπαιδευτικός, ωστόσο κανένας δεν μπορεί να είναι σίγουρος. Τα δυνατά μου σημεία ως εκπαιδευτικός είναι η επιμονή, η γνώσεις μου, η

διάθεση μου και όρεξη για την παιδεία των νέων ανθρώπων. Θεωρώ πως αυτά είναι και τα βασικά στοιχεία ενός εκπαιδευτικού εν γενεί.

- Πάρα πολύ ωραία, θα είναι τυχεροί οι μαθητές σας φαντάζομαι.

-Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένος, απογοητευμένος και στενοχωρημένος με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά, μπορεί και όχι. Σας έχει συμβεί;

- Αναγνωρίζω πως αυτό μου έχει συμβεί κάποιες φορές καθώς πιστεύω πως αυτό συμβαίνει γιατί ορισμένες καταστάσεις είναι αρκετά έντονες και δύσκολο να τις ξεπεράσεις σε ένα βραχύ χρονικό διάστημα. Ωστόσο δεν θεωρώ πως μεταφέρω αυτά τα συναισθήματα και τις σκέψεις στο χώρο εργασίας και κυρίως στα παιδιά.

- Πολύ σημαντικό! Με προλαβαίνετε και στην επόμενη ερώτηση για το πώς ακριβώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;

- Πολύ ενδιαφέρουσα η ερώτησή σας. Συνήθως προσπαθώ να διαχειρίζομαι αυτά τα συναισθήματα με καθαρό μυαλό έτσι ώστε να λάβω σωστές αποφάσεις. Δεν επιθυμώ να μεταφέρω τα προβλήματα μου στους άλλους χωρίς αυτό να σημαίνει πως είμαι κλειστός σαν άνθρωπος και δεν επικοινωνώ τα συναισθήματα μου. Γενικά πιστεύω πως να επικοινωνείς τα συναισθήματα σου είναι αρκετά καλό και βοηθάει πάντα είτε πρόκειται για χαρούμενα ή και όχι τόσο αισθήματα.

- Ακριβώς, επικοινωνία λοιπόν είναι η λέξη κλειδί.

- Όταν συνειδητοποιείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε και τι κάνετε;

- Ομολογώ πως στενοχωριέμαι όταν αυτό συμβαίνει και απογοητεύομαι από εμένα καθώς εκτίμησα λάθος τις δυνατότητες τους. Προσπαθώ ωστόσο να μην το δείξω αυτό στα παιδιά γιατί αρκετά μπορεί να το καταλάβουν και να στενοχωρηθούν πράγμα που δεν το επιθυμώ σε καμία περίπτωση. Χρησιμοποιώ ωστόσο αυτή την περίπτωση όσες φορές έχει συμβεί στην εμπειρία μου ως διδάσκων ως παράδειγμα για να μην ξεφεύγω από το επίπεδο του τμήματος τις επόμενες φορές. Παρόλα αυτά αν πιστεύω ακόμα πως το τμήμα έχει τη δυνατότητα θα προσπαθήσω να ενθαρρύνω τα παιδιά με τις σωστές μεθόδους έτσι ώστε να επιτύχουν τους στόχους που έχω θέσει στις επόμενες δραστηριότητες.

- Πάρα πολύ ωραία και μπράβο που εστιάζετε σε εσάς και στο τρόπο που έχετε δομήσει τη μαθησιακή διαδικασία.

- Ωραία, πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες; Σας έχει τύχει ποτέ;

- Θα μπορούσα να πω πως χαίρομαι κυρίως καθώς αυτό είναι ένα δείγμα πως έχω κάνει σωστά κάτι, έχω επιτελέσει ορθώς τον ρόλο μου ως εκπαιδευτικός. Να μάθω στα παιδιά πώς να βρίσκουν τις λύσεις και πως να σκέφτονται. Μερικές φορές όμως να τρομάζει γιατί σκέφτομαι ποσό μεγάλο είναι το χάσμα ανάμεσα στις γενιές και πως ίσως τελικά χάσω μερικές γέφυρες επικοινωνίας που έχω χτίσει με τα παιδιά. Θέλω να πω πως τα παιδιά ως νεότερα, είναι λογικό να σκέφτονται με έναν διαφορετικό τρόπο πιο κοντά στα δικά τους βιώματα από ότι εγώ.

-Πολύ σωστά, συμφωνώ μαζί σας το βιώνουμε όλοι μας. Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Μπορώ πιστεύω να διακρίνω ποτέ οι μαθητές μου δεν έχουν πληρώσει τις ανάγκες τους. Είναι χρέος μου να τους βοηθήσω όλους ανεξαιρέτως αν ικανοποιήσουν αυτές τις ανάγκες όποτε προσπαθώ να κάνω δράσεις μέσα στην τάξη οι οποίες έχουν έντονη την αλληλεπίδραση όλων των παιδιών όπου θα έχουν ως στόχο αυτό, την ικανοποίηση των αναγκών των μαθητών μου.

- Πολύ ωραία! Θεωρείται ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας;

- Ναι, θεωρώ πως πλέον μετά από αυτή την εμπειρία που έχω, έχω τις ικανότητες να καταλάβω την δυναμική μιας ομάδας χωρίς ωστόσο να θέλω να γίνομαι απόλυτος.

- Εξαιρετικά, και θεωρείτε ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων, κι αν ναι με ποιον τρόπο;

- Θεωρώ πως συμβάλω στο να αναπτυχθούν στα παιδιά ομαδικό πνεύμα και να συνεργάζονται μεταξύ τους. Αυτό γίνεται κυρίως με δραστηριότητες μέσα στην τάξη τόσο στα πλαίσια του μαθήματος (με διάφορες ομαδικές εργασίες) όσο και εκτός με διαφορά παιχνίδια που έχουν ως στόχο να ξεκουράσουν και να χαλαρώσουν τους μαθητές από ένα βαρύ πρόγραμμα όταν υπάρχει λίγος ελεύθερος χρόνος.

- Πάρα πολύ ωραία και πολύ ωραία και τα παραδείγματα που μας δώσατε. Σίγουρα θα υπάρχουν και διαφωνίες μέσα στην ομάδα πως θα τις διαχειριστείτε;

- Προφανώς και υπάρχουν διαφωνίες μέσα σε μία ομάδα όπως και σε κάθε ανθρώπινη σχέση. Κατά την άποψη μου όταν Υπάρχει μία διαφωνία είναι σωστό να ακούμε και τις δύο πλευρές. Επομένως θα προσπαθούσα να μάθω όλες τις πιθανές εκδοχές γύρω από αυτή τη διαφωνία και να βρω μια μέση λύση όπου και τα παιδιά θα μπορούν να συμβιβαστούν μεταξύ τους χωρίς ωστόσο να κάνουν κάτι που δεν θέλουν. Πάντα με τη σωστή καθοδήγηση. Έχοντας πρώτα συζητήσει με κάθε πλευρά χωριστά και τονίζοντας την αξία του να ζητάς συγγνώμη και να συγχωρείς αλλά και ποσό σημαντικό είναι να αναγνωρίζεις τα λάθη σου.

- **Πάρα πολύ ωραία, πολύ ωραία που βάλατε και την παράμετρο του λάθους Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός που είναι και ο ρόλος σας εμπνέεται ή ακόμη καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή να το πάμε και πιο πέρα ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Δεν είμαι σίγουρος ότι εμπνέω ολόκληρη την ομάδα συνολικά αλλά σίγουρα βλέπω στα μάτια των παιδιών μια ικανοποιητική δράση ότι έχω καταφέρει να τους εμπνεύσω ώστε να γίνονται καλύτεροι και μερικές φορές νομίζω ότι αποτελώ και ένα πρότυπο.

- **Πάρα πολύ ωραία, με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές; Μπορεί να άλλαξε κάτι στο πρόγραμμά σας, να εμφανιστεί ένα εμπόδιο.**

- Πολύ ωραία ερώτηση. Οι αλλαγές είναι κάτι πρωτόγνωρο οπότε και να συμβαίνουν αυτές ωστόσο είναι πάντα αναπόφευκτες. Προσπαθώ να τις διαχειριστώ με σύνεση και με καθαρό μυαλό έχοντας πάντα στη σκέψη μου τις δυνατότητες της ομάδας. Προσπαθώ να προσαρμοστώ στις αλλαγές αλλά και να βοηθήσω όλους τους μαθητές να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. Ωστόσο όταν αυτές οι αλλαγές δεν είναι πρόσω όφελος της ομάδας ομολογώ πως προσπαθώ να τις παραμερίσω.

- **Πολύ ωραία! Θα συνεχίσουμε με το 3ο ερευνητικό ερώτημα, που έχει να κάνει με την άποψη των εκπαιδευτικών - εσάς δηλαδή- και τη δυνατότητα βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου. θεωρείτε, λοιπόν, ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ίδιου του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Φυσικά και μπορεί να βελτιωθεί η ΣΝ ενός ατόμου με την σωστή καθοδήγηση αλλά και με τα σωστά μέσα.

- **Ωραία, από ποια ηλικία πιστεύετε ότι θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη συναισθηματική του νοημοσύνη;**

- Πιστεύω δεν υπάρχει προκαθορισμένη ηλικία για να αρχίσει κάποιος να επιμορφώνεται πάνω σε αυτό το θέμα. Σε όποια ηλικία αρχίσει να βελτιώνεται κανείς είναι καλό. Ωστόσο όπως αναφέρει και ο Αριστοτέλης η παιδική ηλικία είναι κατάλληλη για τη μάθηση καθώς τα παιδιά είναι πιο εύπλαστα και πιο εύκολο να συνηθίσουν κάτι από έναν ενήλικα.

- **Ακριβώς. Οπότε και μέχρι ποια ηλικία μπορούμε να φτάσουμε ή υπάρχει κάποιο όριο;**

- Δεν πιστεύω ότι υπάρχει όριο στο να μαθαίνει κανείς. Όταν μάλιστα το αντικείμενο είναι τα συναισθήματα σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο, αυτά αλλάζουν συνεχώς και μεταβάλλονται ανάλογα με τις καταστάσεις. Ποτέ δεν είμαστε οι ίδιοι άνθρωποι και πάντα οι διαπροσωπικές σχέσεις είναι απρόβλεπτες.

-**Ακριβώς συμφωνώ μαζί σας. Με ποιον ή με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορεί να βελτιωθεί η ΣΝ;**

- Κατά τη γνώμη μου η ΣΝ μπορεί να βελτιωθεί με πολλούς τρόπους. Τόσο με την ατομική προσπάθεια δηλαδή ο καθένας να προσπαθεί να ακούει τον εαυτό του και τις ανάγκες του και να επεξεργάζεται ώριμα αυτά τα συναισθήματα. Ωστόσο και με την παρακολούθηση προγραμμάτων πιστεύω που αφορούν την ΣΝ και την ενσυναίσθηση κυρίως, όσο και για την διαχείριση μιας ομάδας και την ψυχολογία της εν γένει.

- **Πολύ ωραία βλέπω εστιάσατε και στην ενσυναίσθηση και με προλάβετε, η επόμενη ερώτηση έχει να κάνει με το αν έχετε πάρει μέρος σε κάποιο πρόγραμμα συναισθηματικής νοημοσύνης;**

- Όχι αλλά θα το επιθυμούσα πολύ.

- **Σας το εύχομαι. Ποιος φορέας θεωρείται ότι θα είναι κατάλληλος για μια τέτοια επιμόρφωση;**

- Για μία τέτοια επιμόρφωση πιστεύω πως ο κατάλληλος φορέας θα ήταν η εκπαίδευση, ο εκπαιδευτικός φορέας, καθώς μπορεί να επιμορφώσει με έναν πληρέστερο τρόπο από κάποιον άλλο. Παρόλα αυτά η συμβολή των άλλων ορέων όπως για παράδειγμα της οικογένειας δεν λογαριάζονται με αρνητικό πρόσημο.

-**Ωραία, τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι αυτή η επιμόρφωση;**

- Κατά την γνώμη μου αυτή η επιμόρφωση θα μπορούσε να έχει τη διάρκεια ενός εξαμήνου. Σε αυτό το χρονικό διάστημα πιστεύω θα είχαμε τη δυνατότητα να μάθουμε αρκετά πράγματα. Αυτό ο χρόνος δεν είναι ούτε πολύς αλλά ούτε και λίγος.

- **Ωραία, ας περάσουμε στο επόμενο ερευνητικό ερώτημα που έχει να κάνει με τη προθυμία των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την ενημέρωση και τη βελτίωση της συναισθηματικής του νοημοσύνης. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης;**

- Ναι

- **Τι θα θέλατε λοιπόν να βελτιώσετε;**

- Πρώτα από όλα θα επιθυμούσα να βελτιώσω την ικανότητα μου να κατανοώ καλύτερα τα συναισθήματα μου και να τα επεξεργάζομαι ορθότερα και έτσι να βοηθήσω και τους μαθητές μου να κάνουν το ίδιο. Αλλά θα ήθελα να βελτιώσω και την ικανότητα μου να κατανοώ τις δυνατότητες μιας ομάδας έτσι ώστε να μπορώ να εκτιμώ καλύτερα τις καταστάσεις.

- **Πολύ ωραία. Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από πρακτικό/θεωρητικό μέρος ή συνδυασμό και των δύο;**

- Θα προτιμούσα να αποτελείται αυτό το πρόγραμμα επιμόρφωσης από έναν συνδυασμό καθώς έτσι θα είχαμε τη δυνατότητα να περάσουμε από τη θεωρία στην πράξη. Να εφαρμόσουμε δηλαδή τις τελειωτικές μας γνώσεις σε πραγματικό χρόνο με τη σωστή επίβλεψη.

- Ακριβώς, ακριβώς. Ας περάσουμε και στο τελευταίο ερευνητικό μας ερώτημα που έχει να κάνει με το αν πιστεύουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, όπως είστε εσείς κι εγώ, ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της ΣΝ εμάς των ίδιων. Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία;

- Πιστεύω πως έχοντας την δεξιότητα της ΣΝ μπορεί κανείς να «διαβάζει» τα παιδιά και να καταλαβαίνει τις δυνατότητές τους αλλά και τις ανάγκες τους. Έτσι θα προσαρμόσουμε τις δυνατότητες του μαθήματος ανάλογα με αυτές τις ανάγκες έτσι ώστε τα παιδιά να μάθουν με τον πιο εποικοδομητικό, κατάλληλο αλλά και ξεκούραστο τρόπο.

- Ενδιαφέρον. Θα σας βοηθούσε πιστεύετε η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων;

- Σίγουρα οι συγκρούσεις είναι κάτι αναπόφευκτο, όπως είπαμε και πιο πάνω και προφανώς έχοντας τις γνώσεις πάνω σε αυτό θα μπορούσα να επιλύσω συγκρούσεις με πιο αποτελεσματικό και σωστό τρόπο, ίσως και ταχύτερα και πιο ανώδυνα πράγμα που δεν θα είχα τη δυνατότητα να το κάνω αν δεν είχα αυτές τις γνώσεις.

- Συμφωνώ. Θα σας βοηθούσαν τεχνικές να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;

- Σίγουρα, καθώς έτσι θα μπορούσα να κάνω και τα μαθήματα πιο διαδραστικά και πιο ενδιαφέροντα για τα παιδιά και να αποκομίσουν από αυτά ότι περισσότερο μπορούν.

- Πολύ ωραία. Τέλος, τεχνικές για να ανιχνεύεται σε μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας θα σας ήταν χρήσιμες;

- Βεβαίως γνωρίζω κάποιες από τις ανάγκες των μαθητών μου, ωστόσο με έναν σωστό τρόπο θα μπορούσα να αναγνωρίζω καλύτερα τις ανάγκες τους και θα είχα τη δυνατότητα να μπορώ να κάνω περισσότερα πράγματα να γίνει μία καλύτερη ολοκλήρωση όχι τόσο της μαθησιακής διαδικασίας, όσο η ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους καθώς πιστεύω ότι στόχος ενός εκπαιδευτικού δεν είναι απλά να μεταφέρει στείρες γνώσεις αλλά να βοηθήσει τα παιδιά πρώτα από όλα να γίνουν ολοκληρωμένες προσωπικότητες. Επομένως το να γνωρίζω καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών μου θα ήταν κάτι που θα με βοηθούσε να σταθώ δίπλα τους.

- Πάρα πολύ ωραία! Πολύ σωστά τα λέτε. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ χάρηκα που είχαμε αυτόν τον εποικοδομητικό διάλογο, οι απόψεις σας είναι εξαιρετικές και εύχομαι να συνεχίσετε έτσι.

- Σας ευχαριστώ και εύχομαι να τα πάτε περίφημα στην εργασία σας.

- Σας ευχαριστώ!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 6η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 19.00

Ημερομηνία: 7/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Γυμνάστρια

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 15'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 28

Ειδικότητα: Γυμνάστρια

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 7

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευση και Τεχνολογίας.

- Εγώ ευχαριστώ κι είναι χαρά μου να συμμετέχω σε μία τόσο ωραία έρευνα!

- Να στε καλά! Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

- Ναι, ναι!

- Όταν ακούτε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη", τι γνωρίζετε γι αυτόν, πώς θα τον περιγράφατε;

- ΣΝ είναι το σύνολο των συναισθημάτων που λαμβάνει ένας άνθρωπος και η ικανότητά του να τα αντιλαμβάνεται και να τα χωρίζει σε κατηγορίες.

- Πάρα πολύ ωραία!

- Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει η ΣΝ;

- Νομίζω ότι είναι ένα πάρα πολύ μεγάλο μέρος της ζωής ενός ανθρώπου, ξεκινάει από τη παιδική ηλικία, συνεχίζει σε όλη τη ζωή του ανθρώπου. πιστεύω ότι αν ένας άνθρωπος δεν έχει καλή ΣΝ συνδέεται άμεσα με τη ψυχική του υγεία.

- **Σωστά, θα συμφωνήσω! Πάμε να δούμε κάποια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εκπαιδευτικών, που έχουν να κάνουν με τη μαθησιακή διαδικασία. Εσείς γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία ως εκπαιδευτικός και ποια νομίζετε πως είναι αυτά;**

- Ναι, τα γνωρίζω! Θεωρώ ότι τα δυνατά μου σημεία είναι ότι στο μάθημά μου επειδή είμαι εκπαιδευτικός, τα παιδιά είναι ίσα απέναντί μου, δηλαδή δεν υπάρχει για μένα: μικρός - μεγάλος, βαρύς - λιποβαρής, δεν υπάρχει ικανός και μη ικανός, επιδέξιος και... Προσπαθώ όλα τα παιδιά αυτό να καταλαβαίνουν πάντα στο μάθημά μου και δεν υπάρχει περιθώριο να κριθούν.

- **Πολύ ωραία και είστε γυμνάστρια οπότε είναι λογικό να έχετε να κάνετε με την εικόνα των παιδιών.**

- Ναι και επειδή είμαστε σε άμεση επαφή με τα παιδιά και τα παιδιά είναι πιο ελεύθερα στο μάθημά μου, από ότι είναι στα άλλα μαθήματα, είναι πιο εύκολο αν τους αφήσεις περιθώριο να κρίνουν ή να κοροϊδέψουν. Οπότε αυτό είναι σίγουρα από την αρχή ξεκάθαρο για να μην βρίσκεται κάποιο παιδί σε δύσκολη θέση.

- **Πολύ ωραία και μπράβο σας, είναι πολύ σημαντικό!**

-**Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά. Σας έχει συμβεί αυτό;**

- Ναι, έχει συμβεί! Σίγουρα σε όλους τους ανθρώπους πιστεύω ότι μπορεί να έχει συμβεί...

- **Ε ναι! Πώς θα το διαχειριστείτε αυτό το συναίσθημα;**

- Πιστεύω ότι επειδή στη δουλειά μας είμαστε ομάδα, είμαστε πολλοί συνάδελφοι, είμαστε πολλά χρόνια έχουμε μάθει να λειτουργούμε, ώστε να ερχόμαστε εδώ και να αλλάζει η ψυχολογία μας, να μαστε καλά και ότι μας στενοχωρεί να το αφήνουμε πίσω και να συνεχίζουμε να δουλεύουμε για το καλό των παιδιών και για το καλό όλης της ομάδας.

- **Πάρα πολύ ωραία, όταν συνειδητοποιείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς θα αντιδράσετε τι θα κάνετε;**

- Το πιο πιθανό είναι ότι θα αλλάξω δραστηριότητα. Όσο κι αν έχω προετοιμάσει μια δραστηριότητα, αν βλέπω ότι τα παιδιά, είτε δεν μπορούν να τη καταλάβουν - είτε δεν έχουν την ηρεμία να κάνουν αυτή τη δραστηριότητα που μπορεί να ναι πολύπλοκη, θα αλλάξω δραστηριότητα και θα κάνω κάτι άλλο. Για μένα βασικό μου μέλημα είναι τα παιδιά την ώρα της

γυμναστικής να κινούνται, να μην είναι σε αδράνεια, να μην κάθονται. Οπότε θα βάλω πάνω αυτό σαν κανόνα και μετά το να κάνουνε κάτι που είναι προγραμματισμένο στο ημερήσιο πλάνο.

- Πολύ ωραία, οπότε προσαρμόζετε ανάλογα με τις συνθήκες και τα θέλω των παιδιών. Είναι κάτι που συμφωνείτε όλοι οι συνάδελφοι κι είναι αναμενόμενο και μπράβο! (γέλια) Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες; Δεν ξέρω αν σας έχει τύχει.

- Ναι, βεβαίως μου χει τύχει! Με εντυπωσιάζει πάντα! Το έχω παρατηρήσει εδώ και χρόνια ότι τα παιδιά δημιουργούν μόνα τους καλύτερα παιχνίδια από αυτά που τους δίνουμε, ειδικά τα παιδιά που έχουν ανεπτυγμένη τη φαντασία και αυτό δείχνει υψηλό δείκτη ευφυΐας. Πάντα μου αρέσει αυτό κι όταν θα μου πουν ένα τέτοιο παιχνίδι, θα μπω κι εγώ να παίξω μαζί τους. Θέλω να γίνεται αυτό, γιατί δείχνει ότι τα παιδιά δεν μπαίνουν απλά να κάνουν αυτό που τους δείχνω, σημαίνει ότι είναι εκεί....

- Συμμετέχουν και τα ίδια!

- Ναι, ναι!

- Κι είναι πολύ ωραίο αυτό! Υπέροχα!

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι κάνετε γι αυτό;

- Ναι, βλέπω μερικές φορές κάποια παιδιά που θα μου πουν: "κυρία κουράστηκα, κυρία βαρέθηκα". Εκεί θα προσπαθήσω να καταλάβω τι κρύβεται πίσω απ αυτό, δηλαδή μπορεί κάποιο παιδί όντως να ναι κουρασμένο μια μέρα/ να νυστάζει. Δεν θα το πιέσω, εάν αυτό όμως γίνεται συνεχόμενα, θα πρέπει να κοιτάξω πίσω, τι συμβαίνει στο σπίτι, αν κάποιο παιδί το πειράζει, αν βλέπω κάποιο περίεργο βλέμμα..... Οπότε αν αυτό γίνεται συνέχεια θα του εξηγήσω ότι δεν μπορεί να απέχει από την άσκηση, γιατί αυτό του κάνει μεγάλο "κακό". Του εξηγώ τα οφέλη της άσκησης και σίγουρα το προσαρμόζω ώστε να κάνει μια δραστηριότητα που θα αρέσει σε αυτό το παιδί.

- Πολύ ωραία! Τέλεια!

Ως γυμνάστρια σίγουρα δουλεύετε πάντα με ομάδες, τις περισσότερες φορές. Θεωρείται ότι μπορείτε να αντιληφθείτε τη δυναμική της ομάδας;

- Ναι, σίγουρα! Γι αυτό κι όταν χωρίζονται σε ομάδες, προσπαθώ να έχουν ίδιες ικανότητες και οι δύο ομάδες για να υπάρχει ενδιαφέρον στο παιχνίδι.

- Πολύ ωραία, με προλαβαίνετε και στην επόμενη μου ερώτηση. Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα με αποτέλεσμα την επίτευξη ενός στόχου;

- Ναι, σίγουρα κι όλα τα παιχνίδια που κάνουμε σίγουρα έχουν μέσα τη "συνεργασία", δηλαδή παίζουμε πολύ συχνά σκυταλοδρομίες, οπότε όλη η ομάδα συμμετέχει και μαθαίνουν τη συνεργασία. Η ρουτίνα μας είναι ότι τα παιδιά κάθονται σε ένα κύκλο, που ο "κύκλος" συμβολίζει τη συνοχή, την ομάδα, την ισότητα...Οπότε, ναι και το ότι καθόμαστε ο ένας δίπλα στον άλλο κυκλικά και κανένας δεν είναι πιο κάτω ή πιο μπροστά ή πίσω.

- **Τέλεια, πολύ ενδιαφέρον το παράδειγμα αυτό!**

Υπέροχα! Σίγουρα θα υπάρχουν και διαφωνίες, πώς τις διαχειρίζεστε;

- Ναι, σίγουρα, γιατί τα παιδιά όταν θα έρθουν να παίξουν - και λογικό είναι - κι όποια ηλικία έχει κάποιος άνθρωπος έχει στο μυαλό του ότι θέλει να κερδίσει (πώς θα καταφέρω να φτάσω στη νίκη). Μερικές φορές υπάρχουν προστριβές, γι αυτό προσπαθώ να είναι περίπου ίσοι οι αντίπαλοι, ίσοι εννοώ - αν είναι κάτι που έχει να κάνει με δύναμη, να είναι δυνατά τα παιδιά-, αν είναι κάτι που έχει να κάνει με άλμα να έχουν το ίδιο άνοιγμα στο πόδι, αν είναι κάτι που έχει να κάνει με γνώσεις να είναι περίπου ίδια τάξη.

- **Πολύ ωραία! Θεωρείται ότι εσείς ως εκπαιδευτικός εμπνέεται ή καθοδηγείται μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Παύση

- **Ως εκπαιδευτικός κι ως πρότυπο!**

- Ναι, τυχαίνει πολλές φορές, Ας πούμε έχω ακούσει ένα περιστατικό που μου έλεγε ένα παιδί όταν έκανα προπόνηση στο στίβο και δούλευα μετά στο ΚΔΑΠ: "*κυρία όταν μεγαλώσω θέλω να κάνω προπόνηση στο στίβο και μετά να δουλεύω σε ΚΔΑΠ*", που εντάξει ήταν έτσι μια εκδήλωση θαυμασμού.

- **Πάρα πολύ ωραία. Με ποιον τρόπο θα διαχειριστείτε τυχόν αλλαγές, στο πρόγραμμα ή σε κάποιο εμπόδιο που μπορεί να προκύψει.**

- Εντάξει, σίγουρα θα πρέπει να μάθουμε να ελίσσόμαστε και να.....

- **Σωστά!**

- Να πηγαίνουμε με τις αλλαγές!

- **Να μαστε χαμαιλέοντες!**

- Ναι!

-**Ωραία, Ας περάσουμε στο επόμενο ερευνητικό ερώτημα που έχει να κάνει με τη βελτίωση της συναισθηματικής νοημοσύνης του ατόμου. Θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Ναι, ναι σίγουρα μπορεί να βελτιωθεί!

- Από ποια ηλικία πιστεύετε μπορεί να ξεκινήσει κάποιος να δουλεύει με τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;

- Από πολύ μικρά τα παιδιά και σε αυτό παίζουν πολύ μεγάλο ρόλο οι γονείς/ οι κηδεμόνες. Πιστεύω ότι στα παιδιά πάντα πρέπει να λέμε στο σπίτι όταν τα βλέπουμε να βελτιώνονται: "μπράβο!", να τα ενθαρρύνουμε, να τους λέμε όχι επιβραβεύσεις γενικές, αλλά όταν κάνουν το σωστό-να μη μπερδεύονται, να καταλαβαίνουν πού είναι η βελτίωσή τους-.

- Σωστά, πολύ σημαντικό, γιατί συνήθως δεν εστιάζουμε εκεί που πρέπει.

- Ναι!

- Σωστά! Πιστεύετε ότι υπάρχει ηλικία βελτίωσης ή είναι μέχρι όσο θα ζούμε;

- Σίγουρα μέχρι όσο θα ζούμε, γιατί όπως και ο Σωκράτης που έμαθε στα 70 του έτη να χορεύει, γιατί νόμιζε ότι ένα μεγάλο μέρος της ζωής του δεν το είχε καλύψει. Έτσι, πιστεύω πως όλοι οι άνθρωποι σε κάθε ηλικία μπορούν να εξελίσσονται και να βελτιώνονται.

- Πάρα πολύ ωραία και πολύ ωραίο αυτό που μας είπατε, εγώ προσωπικά δεν το γνώριζα. Μας είπατε κιόλας τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αν ενισχυθεί η ΣΝ. Εσείς προσωπικά έχετε πάρει μέρος σε κάποιο πρόγραμμα σχετικό με τη ΣΝ;

- Ναι, έχουμε κάνει σεμινάρια όταν γινόταν το ετήσιο συνέδριο στη σχολή στη Κομοτηνή και μάθαμε πολύ ωραία πράγματα που τα χρησιμοποιώ ακόμη και σήμερα.

- Πολύ ωραία! Ποιος φορέας θεωρείται ότι είναι κατάλληλος για τέτοιες επιμορφώσεις;

- Το Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου που βγάζει συνεχώς.

- Πολύ ωραία και τι διάρκειας θα μπορούσαν αν είναι αυτές οι επιμορφώσεις;

- Φαντάζομαι 6μηνο - 9μηνο.

- Ωραία, σίγουρα ναι!

- Ας περάσουμε στο επόμενο ερώτημα, θα παίρνατε(το είπατε και πριν πως θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής σας νοημοσύνης).

- Βεβαίως κάθε τι που με βελτιώνει και με κάνει καλύτερη απέναντι στα παιδιά και στη δουλειά μου. ναι, με ενδιαφέρει και θα το έκανα.

- Πάρα πολύ ωραία! Εσείς προσωπικά τι θα θέλατε να βελτιώσετε;

- Θα ήθελα να βελτιώσω...Ας πούμε αν κάποιο παιδί ήταν πάρα πολύ ζωηρό ή οξύθυμο να μάθω αρκετούς τρόπους...

- **Να το διαχειρίζεστε!**

- Ναι, ναι!

- **Πάρα πολύ ωραία! Θα θέλατε να αποτελείται μόνο από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;**

- Και τα δύο, αλλά περισσότερο πρακτικό.

- **Σωστά, σωστά!**

Πώς θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία εσάς ως γυμνάστρια, στο μάθημά σας με τα παιδιά; Πώς πιστεύετε ότι θα σας βοηθούσε;

- Σίγουρα θα βοηθούσε, γιατί μέσα από τη γυμναστική ο στόχος μας είναι να μεν να βελτιώσουμε κινητικά το παιδί, αλλά πάνω απ' όλα θέλουμε να χαρεί, να φωνάζει, να γελάσει, να εξελιχθεί, να αφήσει ότι έχει πίσω του και να το κάνει να χαρεί!

- **Πάρα πολύ ωραία! Σωστά, έτσι πρέπει!**

- **Θα σας βοηθούσε πιστεύετε η γνώση στρατηγικών για την επίλυση συγκρούσεων;**

- Ναι, σίγουρα, θα το ήθελα αυτό!

- **Όπως επίσης, και τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**

- Ναι, ναι!

- **Τέλος, θα σας βοηθούσαν πιστεύετε τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών;**

- Ναι, θα με ενδιέφερε πάρα πολύ να το γνωρίζω αυτό!

- **Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, ήταν πολύ ενδιαφέροντα όσα μας είπατε και η συνέντευξη που μας δώσατε και τα παραδείγματα που μας θέσατε!**

- Κι εγώ ευχαριστώ πολύ!

- **Να στε καλά!**

- Γεια σας!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 7η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 19.30

Ημερομηνία: 7/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Ατομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Ατομο που δίνει τη συνέντευξη: Θεατρολόγος

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 15'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 30

Ειδικότητα: Θεατρολόγος

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 6

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα σας!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευση, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Ωραία, ευχαριστούμε πολύ για τη τιμή που μας κάνετε!

- **Να στε καλά! Είστε έτοιμη;**

- Είμαστε έτοιμες!

- **Ακούγοντας τον όρο "Συναίσθηματική Νοημοσύνη", πώς θα τον περιγράφατε;**

- Λοιπόν ο όρος ΣΝ είναι μια ικανότητα που μας βοηθάει να έχουμε επιμονή κι υπομονή, να ακούμε τους άλλους, να εμβαθύνουμε στο συναίσθημα για να μπορέσουμε να καταλάβουμε και να βοηθήσουμε όσο μπορούμε και να διαχειριζόμαστε καλύτερα τις δυσκολίες, τις όποιες μάλλον δυσκολίες καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε στη καθημερινότητά μας.

- **Πάρα πολύ ωραία!**

- Ευχαριστώ πολύ!

- **Ποιους τομείς της ζωής μας πιστεύετε ότι επηρεάζει;**

- Επηρεάζει σίγουρα το κοινωνικό κι επικοινωνιακό κομμάτι, γιατί κάθε μέρα ερχόμαστε σε επαφή με ανθρώπους όλων των ηλικιών, οπότε εκεί πέρα καλούμαστε να προσέχουμε και να αντιδράμε και να σκεφτόμαστε με προσοχή και συνέπεια.

- **Θα συμφωνήσω μαζί σας, έχετε δίκιο!**

Σωστά, θα συμφωνήσω! Πάμε να δούμε κάποια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των εκπαιδευτικών, που έχουν να κάνουν με τη μαθησιακή διαδικασία. Εσείς γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία κι αν ναι ποια είναι αυτά;

- Ναι, θα λεγα ότι είναι η επιμονή στο όταν ξεκινάω ένα project, να μπορώ και να το ολοκληρώσω όσο το δυνατόν καλύτερα. Τι άλλο; Η υπομονή τη δουλεύω ακόμη, γιατί δεν είμαι τόσο υπομονετικός άνθρωπος είναι η αλήθεια. Μου αρέσουν έτσι τα γρήγορα, όχι τα αργά και μπορώ να μπω στη διαδικασία να καταλάβω τον άλλο, χωρίς να πει πολλά πράγματα, αλλά όχι να τον πιέσω να μου τα πει. Να τον αφήσω, να πάρει τον χώρο του, τον χρόνο του και να ανοιχτεί, δηλαδή και με τα παιδιά μέσα από τις ιστορίες που λέμε στο μάθημά μου, λοιπόν τα βοηθάει πάρα πολύ να εξωτερικευτούν.

- **Να πούμε ότι είστε θεατρολόγος, γι αυτό και τα παιδιά μπαίνουν στη διαδικασία των ιστοριών και να σας εμπιστευτούν και να τα εμπιστευτείτε με αυτό το τρόπο.**

- Αυτό ακριβώς! Ναι, γιατί είναι παιδιά κλειστά -γιατί κι εγώ ως άνθρωπος είμαι κλειστός - και τα καταλαβαίνω όταν δεν θέλουν να πουν, οπότε ποτέ δεν τα πιέζω να μιλήσουν κι έχω παρατηρήσει ότι όταν δεν θέλουν στην αρχή (που άντε στην αρχή δεν θέλουν), μετά από ένα σημείο νιώθουν άνετα με το περιβάλλον γύρω τους, δεν τους κοροϊδεύουν, δεν νιώθουν αμήχανα , νιώθουν

ασφάλεια που είναι πολύ σημαντικό αυτό, οπότε ανοίγονται και βλέπεις ένα διαφορετικό παιδί από αυτό που έβλεπες στην αρχή.

- **Πάρα πολύ, ενδιαφέρον!**

Σίγουρα θα έχετε αναγνωρίσει ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι. Σίγουρα έχει συμβεί.

- Ναι, καλέ ναι.

- **Ωραία! Πώς θα διαχειριστείτε αυτό το συναίσθημα;**

- Λοιπόν, είτε αφορά τη δουλειά είτε δεν την αφορά δεν το δείχνω. Δεν δείχνω στον άλλο ή στους άλλους(συνεργάτες/συναδέλφους), ότι εγώ έχω κάποιο πρόβλημα, γιατί δεν μου αρέσει το πρόβλημα που έχω εγώ (και δεν αφορά τη δουλειά) να το μεταφέρω στο χώρο εργασίας και μάλιστα ειδικά όταν πρόκειται και για παιδιά. Δεν μου αρέσει δηλαδή τα παιδιά να με βλέπουν θυμωμένη, στενοχωρημένη κι όλα αυτά. Τώρα αν αφορά τη δουλειά με το άτομο που έχω το πρόβλημα θα το πάρω πιο πέρα και θα του μιλήσω και θα του πω με όμορφα λόγια κι ωραία πάντα, ότι υπάρχει αυτό το πρόβλημα και να το λύσουμε, γιατί δεν είναι ωραίο γιατί επηρεάζονται και τα παιδιά. Λοιπόν, οπότε όμορφα και ψύχραιμα μιλάμε.

- **Πολύ ωραία!**

- Αλλά ποτέ δεν θα φέρω προβλήματα στη δουλειά.

- **Είπατε και τη λέξη κλειδί "μιλάμε", πάρα πολύ ωραία!**

Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς θα αντιδράσετε τι θα κάνετε;

- Αρχικά, δεν θα τους πιέσω καθόλου είναι το βασικό για μένα, γιατί το παίρνω από εμένα ως άνθρωπο που δεν μου αρέσει να με πιέζουν (δεν θα αντιδράσω καλά). Οπότε επειδή δεν θέλω ένα παιδί να πιεστεί, να αγχωθεί και να μην θέλει να ξαναμπει στο μάθημα και γενικά να μην έχει κάποια επαφή μαζί μου -δεν μου αρέσει-, θα προσπαθήσω να το αλλάξω, να κάτσω να κουβεντιάσω μαζί του, να δω τι δεν του αρέσει, τι τον ενοχλεί και μετά να αλλάξουμε λίγο τη μορφή. Δεν υπάρχει πρόβλημα σε αυτό, μπορούμε να κάνουμε αλλαγές, αυτό είναι και το μάθημα, όχι κάτι στημένο, να είναι κάτι αυθόρμητο που μπορούν να γίνουν αλλαγές.

- Ακριβώς!

- Όπως λέω και στα παιδιά, "αυτοσχεδιασμός".

- **Πάρα πολύ ωραία! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;**

- Εκεί ενθουσιάζομαι πάρα πολύ, γιατί βλέπω ότι ακόμη και σήμερα παρόλο που τα παιδιά βλέπουνε πάρα πολλά όχι ωραία προγράμματα στη τηλεόραση και στο ίντερνετ με τα διάφορα όχι τόσο ωραία πολεμικά παιχνίδια... Και μόνο που μπαίνει αυτή φαντασία, η ζοηράδα και λένε τόσο ωραία πράγματα, πραγματικά μόνο ενθουσιασμός και χαρά που ακόμη υπάρχει φαντασία σε αυτά τα παιδιά!!!!

- **Πραγματικά! Ακριβώς, μακάρι να υπάρχει ακόμη!**

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι θα κάνετε γι αυτό;

- Τα βλέπω όταν δεν είναι πρόθυμα να συμμετάσχουν στην οποιαδήποτε δραστηριότητα, όταν κάθονται παραγκωνισμένα/στην άκρη και δεν έχουν τον ενθουσιασμό που μπορεί να είχαν σε κάποιο άλλο παιχνίδι, λοιπόν, εκεί πέρα πλησιάζω/ρωτάω τι δεν σου αρέσει/γιατί δεν σου αρέσει, πώς νιώθει γενικά το παιδί, γιατί είναι βασικό να καταλαβαίνουμε τι νιώθουν τα παιδιά/ τι θέλουν για να μπορέσουμε να τα βοηθήσουμε ώστε να λειτουργήσει μια ομάδα στη συνέχεια. Οπότε πλησίασμα, επικοινωνία, κουβεντούλα κι όλα πιστεύω ότι λύνονται.

- **Πολύ ωραία και με το να κατανοούμε πως νιώθουν τα παιδιά ουσιαστικά μιλάτε για ενσυναίσθηση.**

- Βασικό ναι, χρειάζεται να την έχουμε έστω και λίγο.

- **Ακριβώς, λόγω και επαγγέλματος δουλεύετε πάντα με ομάδες, οπότε θεωρώ ότι είστε σε θέση να αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας.**

- Σίγουρα, έτσι είναι το σωστό!

- **Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα με αποτέλεσμα την επίτευξη ενός αποτελέσματος κι ενός κοινού στόχου;**

- Βεβαίως, γιατί όταν η ομάδα αποτελείται από και 2 και 3 άτομα να είναι και δεν είναι μόνο 1 άτομο μοιράζονται τις ιδέες και τις σκέψεις τους και μπορεί να βγει ένα πάρα πολύ καλό αποτέλεσμα κι αυτό σε πορεία χρόνου να ανέβει τα επίπεδα της οποιαδήποτε δραστηριότητας ή οποιουδήποτε project μπορεί να έχουμε οργανώσει με τα παιδιά. Οπότε η ομάδα είναι κάτι πολύ σημαντικό για να μπορεί να δημιουργείται, να γίνεται μια σωστή δουλειά.

- **Πολύ ωραία, πώς διαχειρίζεστε τυχόν διαφωνίες;**

- Λοιπόν, αρχικά λέω τη λέξη "ησυχία", να ηρεμήσουμε, να μη φωνάζουμε, γιατί όσο φωνάζουμε και δεν ακουγόμαστε και το δίκιο μας χάνουμε, οπότε το βασικό είναι η ηρεμία. Και στη συνέχεια

να καθίσουμε να το συζητήσουμε -γιατί φωνάζεις, γιατί μαλώνεις, τι πρόβλημα δημιουργείται-. Πάντα υπάρχουν στις ομάδες προβλήματα που μπορεί να ναι σημαντικά, μπορεί να ναι και ασήμαντα. Ο καθένας το παίρνει διαφορετικά, οπότε το βασικό είναι η "ηρεμία" και η "συζήτηση" για να μπορέσουμε να μπορέσει να λυθεί το πρόβλημα.

- **Σωστά η λέξη κλειδί "συζήτηση" και "επικοινωνία", όπως είπατε και προηγουμένως.**

Θεωρείται ότι εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;

- Πιστεύω πως ναι! Τουλάχιστον μέλη για να τα βοηθήσω άμα κάπου κολλάνε ή σκαλώνουν στη σκέψη, οποιαδήποτε λέξη λέω κι εγώ για να τα βοηθήσω, γιατί μου αρέσει τα παιδιά από μόνα τους,-χωρίς εμένα- να βλέπουν μέχρι που μπορούν να φτάσουνε. Όταν δω όμως ότι κάπου σταματάνε/κολλάνε και δεν ξέρουν τι να πουν, σιγά - σιγά με ωραίο τρόπο μπαίνω τα βοηθάω και μετά βρίσκουν το ρυθμό και συνεχίζουν μόνα τους.

- **Ωραία, εξαιρετικά! Με ποιον τρόπο διαχειρίζεστε τυχόν αλλαγές, στο πρόγραμμα ή σε κάποιο εμπόδιο;**

- Λοιπόν, εντάξει, πάντα θα υπάρχουν αλλαγές για τον οποιοδήποτε λόγο κι αυτά... δεν με πειράζουν, ούτε αγχώνομαι, γιατί ξέρω ότι θα βγει η δουλειά. Οπότε όλα καλά με ψυχραιμία, κανένα πρόβλημα και συνεχίζουμε! (γέλια)

- **Και συνεχίζουμε (γέλια)**

- Αυτό ακριβώς!

- **Ωραία, Θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Βέβαια! Από τότε που γεννιέται ένα άτομο πιστεύω μέχρι και να φύγει από τη ζωή μπορεί να βελτιώνεται συνεχώς, είτε σε μεγάλο βαθμό είτε σε μικρό, δεν έχει σημασία, βελτίωση να υπάρχει. Οπότε ναι, το πιστεύω ότι μπορεί να βελτιώνεται συνεχώς!

- **Πολύ ωραία με καλύψατε και στις επόμενες ερωτήσεις από ποια ηλικία μέχρι πότε. Με ποιους τρόπους μπορεί να επιτευχθεί όλο αυτό;**

- Λοιπόν, αρχικά με την εκπαίδευση και γενικά με τη παιδεία. Αν πηγαίνεις σε διάφορα προγράμματα είτε μεταπτυχιακά προγράμματα/σεμινάρια οτιδήποτε πιστεύει ο καθένας ότι είναι καλύτερο γι αυτόν. Μέσα από ανθρώπους που είναι ειδικοί, έχουν ασχοληθεί με το θέμα, εξασκηθεί. Πιστεύω ότι έτσι μέσα από προγράμματα μπορεί να ο άνθρωπος να βοηθηθεί. Τώρα μπορεί και μέσα από προγράμματα, κάποιες σειρές που υπάρχουν, μπορεί κι από εκεί κάτι να πάρει, αναλόγως.

- **Πολύ ωραία, με προλαβαίνετε πάλι. Έχετε συμμετάσχει ποτέ εσείς σε κάποιο πρόγραμμα με τη ΣΝ;**

- Δυστυχώς, δεν έχει τύχει, αλλά μέσα από μεταπτυχιακό που έχω κάνει στη Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση υπήρχαν κάποιοι καθηγητές που ερχόντουσαν και κάναμε κάποια μαθήματα, αλλά εξ ολοκλήρου όμως πρόγραμμα έτσι για την ενσυναίσθηση δυστυχώς δεν έχει τύχει.

- **Φαντάζομαι πως θα θέλατε!**

- Ναι, είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον!

- **Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;**

- Θα έλεγα η εκπαίδευση και πάλι κι εδώ, γιατί όλα ξεκινάνε και τελειώνουν σε αυτήν. Σε οποιοδήποτε τομέα κι αν ασχολείσαι στη ζωή σου πάντα ξεκινάει με την εκπαίδευση και που έχεις πάρει όχι το πτυχίο, που έχεις σπουδάσει γενικότερα, ποιο είναι το πρόγραμμα εκπαίδευσης που έχεις ακολουθήσει.

- **Σωστά!**

- Και βασικά η εκπαίδευση!

- **Και τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι αυτή η επιμόρφωση;**

- Γενικά σωστό είναι να επιμορφωνόμαστε όλη μας τη ζωή, να μην έχει σταματημό.

- **Εξ αεί!**

- Ακριβώς, διά βίου μάθηση που λέμε. Τώρα από άποψη του χρόνου των ανθρώπων που δεν είναι εύκολο(λόγω δουλειάς, λόγω διαφόρων συγκυριών) καλό θα είναι το πολύ 4 χρόνια πιστεύω, καλό θα ήταν να υπάρχει!

- Ωραία, δώσατε μεγάλο διάστημα για την επιμόρφωση!

- **Ναι!**

-**Απ ότι καταλαβαίνω θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης.**

- Φυσικά! Ναι, ναι είναι ένας ενδιαφέρον τομέας.

- **Πού θα στοχεύατε, τι θα θέλατε να βελτιώσετε;**

- Λοιπόν, το βασικό που είπα και προηγουμένως είναι η "υπομονή", επειδή δεν είμαι ένας υπομονετικός άνθρωπος κι είμαι ένας άνθρωπος που θέλω όλα να γίνονται γρήγορα κι όπως τα θέλω εγώ... Κάποιες φορές αυτό δεν έχει καλό αντίκτυπο στους υπόλοιπους και μπορεί να έρχομαι και σε σύγκρουση, σε οτιδήποτε που δεν μου αρέσει να μπαίνω σε διαδικασία συγκρούσεων και διαφωνιών, γιατί - όχι, δεν είναι το θέμα πώς θα το διαχειριστώ, θα το διαχειριστώ, αλλά δεν μου αρέσει- γενικότερα θέλω να ναι όλα θετικά κι ωραία. Οπότε κυρίως

στην υπομονή και στη περισσότερη προσπάθεια να καταλάβω τους άλλους. Τους καταλαβαίνω μέχρι ενός σημείου, αλλά θα θελα και λίγο παραπάνω, γιατί έτσι θα μπορέσω να βοηθήσω, μου αρέσει να βοηθάω όσο μπορώ κι όπου μπορώ!

- Ωραία κι είναι ωραίο να αναγνωρίζει ο καθένας μας ποιο κομμάτι του πρέπει να ενισχύσει.

- Εννοείται, το βασικό!

- Θα θέλατε να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;

- Ένα συνδυασμό και των δύο, γιατί άμα δεν ξέρεις καθόλου από θεωρία, δεν μπορείς να πας μετά στη πράξη, οπότε και τα δύο είναι χρήσιμα/ωφέλιμα και χρειάζονται απαραίτητα!

- Θα συμφωνήσω! Για να δούμε πως πιστεύετε θα βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ την εκπαιδευτική διαδικασία;

- Λοιπόν, μέσα από διάφορες στρατηγικές που υπάρχουνε και χρόνο με το χρόνο ενισχύονται κι άλλες - ευτυχώς υπάρχουν άνθρωποι που δουλεύουν πάνω σε αυτό- θεωρώ πως έτσι θα βοηθήσει και τους καθηγητές και τους μαθητές γενικότερα που είναι μια αλυσίδα αυτά τα δύο και δεν τελειώνει ποτέ. Μέσα από αυτά πιστεύω ότι θα βοηθηθούν πάρα πολύ και οι δύο τομείς.

- Είπατε τη λέξη κλειδί "στρατηγικές" κι είναι η επόμενη μου ερώτηση.

Θα σας βοηθούσε, λοιπόν, η γνώση στρατηγικών για την επίλυση συγκρούσεων;

- Εννοείται, αυτό είναι το βασικό, γιατί από μόνη μου εντάξει θα κάνω κάποια πράγματα, αλλά άμα ξέρω κάτι που είναι ειδικό πάνω σε αυτόν τον τομέα θα ναι πιο βοηθητικό για μένα να βοηθήσω τις όποιες συγκρούσεις μπορεί να υπάρξουν στο μέλλον.

- Φαντάζομαι θα σας βοηθούσαν και τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας κάτι που γίνεται ούτως ή άλλως μέσα από την ειδικότητά σας.

- Εε ναι είναι βασικό να υπάρχουν κι αυτές οι τεχνικές, γιατί και τα παιδιά βοηθιούνται περισσότερο και προχωράνε προς τα μπροστά κι όχι προς τα πίσω.

- Συμφωνώ, είναι σημαντικό!

- Εννοείται!

- Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών και των παιδιών;

- Ναι, ναι, ναι πάρα πολύ γιατί έτσι και σε εμένα θα ναι πάρα πολύ εύκολο να κάνω το οποιοδήποτε μάθημα/δραστηριότητα, αλλά και στα παιδιά να ανταποκριθούν και να καταλάβουν πιο εύκολα τι ακριβώς θέλουμε να κάνουμε εδώ πέρα. Αν και πολλές φορές τα

παιδιά με βοηθάνε πολύ περισσότερο απ' ό,τι τα βοηθάω εγώ, το έχω παρατηρήσει αυτό, μου βγάζουν όλη τη δουλειά μερικές φορές.

- **Αυτό είναι υπέροχο και μπράβο που το λέτε!**

- Εννοείται, είναι ενθουσιασμός αυτό, χαρά που βοηθάνε τα παιδιά και δεν είναι εκεί απλά στρατιωτάκια που ακούνε/δέχονται διαταγές, αλλά συμμετάσχουν/είναι ενεργοί.

- **Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σας!**

- Κι εγώ ευχαριστώ!

- **Η συνέντευξη, η συνομιλία μαζί σας ήταν υπέροχη, τα παραδείγματα, όλα αυτά που κάνετε ήδη, αλλά και που θέλετε να κάνετε κι εύχομαι να συνεχίσετε έτσι!**

- Πολύ χαίρομαι! Ευχαριστώ πολύ, καλή επιτυχία!

- Ευχαριστώ πολύ, να στε καλά!!!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 8η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 18.30

Ημερομηνία: 10/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Ατομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Ατομο που δίνει τη συνέντευξη: Νηπιαγωγός

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 10'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 41

Ειδικότητα: Νηπιαγωγός

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 18

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

-Σας ευχαριστώ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευσης, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Χαίρομαι που βοηθάω!

- Να στε καλά!

- Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

- Φυσικά!

- Πώς θα περιγράφατε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη",

- Έχω την εντύπωση πως είναι η γνώση του πώς νιώθει κάποιος, των συναισθημάτων του!

- Πολύ ωραία!

-Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

- Νομίζω όλους τους τομείς.

- Ακριβώς!

Για να δούμε αν χρησιμοποιούν χαρακτηριστικά ή δεξιότητες της προσωπικότητας τους, που σχετίζονται με τη ΣΝ. Εσείς ως εκπαιδευτικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Πιστεύω ότι γνωρίζω αρκετά από τα δυνατά μου σημεία, ένα από αυτά είναι ότι σε κάποιες στιγμές μπορώ να μπαίνω στη θέση του άλλου, να βλέπω δηλαδή το ίδιο πράγμα και απ' την άλλη πλευρά/ την άλλη όψη.

- Ενσυναίσθηση δηλαδή....

- Η ενσυναίσθηση, σωστά!

- Πάρα πολύ ωραία! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι. Σας έχει τύχει;

- Έχει τύχει αρκετές φορές, ναι.

- Και πώς έχετε διαχειριστεί αυτό το συναίσθημα;

- Εάν σχετίζεται με τη δουλειά προσπαθώ να βρω τρόπους να το λύσω μέσα στο χώρο της εργασίας. Εάν δεν σχετίζεται με τη δουλειά καταβάλλω μεγάλη προσπάθεια, ώστε να το αφήνω έξω από το χώρο εργασίας. Είναι λίγο δύσκολο όμως.

- Είναι δύσκολο, αλλά μπράβο σας, νομίζω όλοι αυτό κάνουμε!

Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε τι κάνετε;

- Στα πρώτα χρόνια μου προκαλούσε άγχος όλο αυτό, γιατί έπρεπε να βρω πώς θα καλύψω το χρόνο ή πώς θα αλλάξω τη δραστηριότητα για να προσελκύσω το ενδιαφέρον τους. Όσο περνούσε όμως ο καιρός και αποκτούσα μεγαλύτερη εμπειρία μου φαινόταν πιο εύκολο στο να είμαι πιο ευέλικτη και να αλλάζω/να τροποποιώ τη δραστηριότητα.

- Πολύ ωραία! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες; Δεν ξέρω κι αν σας έχει τύχει!

- Έχει τύχει κι είναι κάτι που με ευχαριστεί πάρα πολύ, γιατί βλέπω ότι παίρνουν ενεργά μέρος στη διαδικασία!

- Πάρα πολύ ωραία!

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Νομίζω πως ναι, γιατί η ηλικία των παιδιών του νηπιαγωγείου- στην ηλικία μάλλον αυτή- είναι πολύ έκδηλη η αυθορμητικότητά τους, οπότε βλέπεις πως όταν κάτι δεν πάει καλά (δεν σε προσέχουν, τεμπελιάζουν)... Εκείνη τη στιγμή είναι η ώρα να αλλάξεις δραστηριότητα, να κάνεις κάτι κινητικό, να κάνεις κάτι πιο χαλαρό, πιο ευχάριστο

- Ακριβώς, θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, που σίγουρα δουλεύετε κι εσείς στο νηπιαγωγείο με ομάδες.

- Νομίζω, πως ναι!

- Ωραία! Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων;

- Σίγουρα, κι αυτός είναι ένας από τους βασικούς στόχους όταν ξεκινάμε τον Σεπτέμβριο. Να ενισχύσουμε τη δυναμική της ομάδας, ώστε να μπορούν να επιλύουν και τα προβλήματα που εμφανίζονται σταδιακά μόνοι τους, χωρίς τη δική μας βοήθεια.

- **Πολύ ωραία, με προλαβαίνετε και σε επόμενη ερώτηση, πώς διαχειρίζεστε τυχόν διαφωνίες μέσα στην ομάδα.**

- Στην αρχή του σχολικού έτους, συνήθως είμαι ο "μεσάζων", ώστε να βρίσκουμε μια κοινή λύση, αλλά προσπαθώ αυτό σταδιακά να το αποσύρω, ώστε να μπορούν τα παιδιά να βρουν μόνα τους τη λύση και να μην με χρειάζονται.

- **Σωστά! Θεωρείται ότι εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Δεν το ξέρω αυτό, θα μου άρεσε πάντως αν ίσχυε!!! (γέλια χαράς!)

- **Σίγουρα, γιατί οι εκπαιδευτικοί λειτουργούμε ως πρότυπο!**

- Ναι, όντως!

- **Με ποιον τρόπο θα διαχειριστείτε τυχόν αλλαγές, που μπορεί να προκύψουν μες στην ομάδα ή κάποια αλλαγή στο πρόγραμμά σας, κάτι που έχετε οργανώσει, μπορεί να εμφανιστεί ένα εμπόδιο, τι θα κάνετε για να το διαχειριστείτε;**

- Αυτό δεν με πειράζει, αλλάζω αμέσως, αλλάζω ότι χρειαστεί!

- **Πολύ ωραία! Είστε ευέλικτη!**

- Ναι, ναι!

- **Για να δούμε ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ του ατόμου. Εσείς θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**

- Ναι, μπορεί να βελτιωθεί, φυσικά!

- **Πολύ ωραία! Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;**

- Νομίζω πως είναι κάτι που εξελίσσεται καθώς ο άνθρωπος μεγαλώνει είναι καλό να προσπαθούμε να αναπτύξουμε στα παιδιά τα δικά μας από όταν είναι μικρά, ώστε να το έχουν και στην ενήλικη ζωή τους.

- **Πολύ ωραία, μέχρι ποια ηλικία ακριβώς;**

- Δεν σταματάει!

- **Δεν σταματάει, σωστά! Με ποιον ή ποιους τρόπους θεωρείτε ότι ενισχύετε και μπορεί να βελτιωθεί η ΣΝ;**

- Νομίζω ότι όταν το παιδί προσπαθεί να μπει στη θέση του άλλου και να δει ακριβώς πως νιώθει, ενισχύονται τέτοιες δεξιότητες. Βέβαια, θα υπάρχουν κι άλλοι τρόποι, εννοείται ότι υπάρχουν!

- **Πολύ ωραία! Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα;**

- Όχι, αλλά θα ήθελα!

- **Είναι ενδιαφέρον!**

- **Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;**

- Θα μπορούσαν να ναι τα Πανεπιστήμια, ιδίως όσα ασχολούνται με το τομέα της ψυχολογίας, αλλά και τα παιδαγωγικά τμήματα.

- **Ωραία! Και τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι αυτή η επιμόρφωση;**

- Θα μπορούσε από ένα μήνα μέχρι ένα έτος, έχει πολύ υλικό να δώσει .

- **Πολύ ωραία, σίγουρα! Θα μπορούσε να ναι και σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.**

- Φυσικά!

- **Ωραία!**

Για να δούμε κατά πόσο είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο ακριβώς αυτή τους τη βελτίωση.

- Βέβαια!

- **Όπως είπατε και πριν, θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της συναισθηματικής νοημοσύνης, σωστά;**

- Εννοείται, φυσικά!

- **Εσείς, λοιπόν, ως εκπαιδευτικός τι θα θέλατε να βελτιώσετε, πού εστιάζετε;**

- Θα ήθελα να βελτιώσω τις δεξιότητές μου, γιατί σίγουρα η ΣΝ δεν είναι μόνο η ενσυναίσθηση έχει πάρα πολλά άλλα κομμάτια, τα οποία δεν τα γνωρίζω. Θα ήθελα όμως να τα μάθω!

- **Πάρα πολύ ωραία! Θα θέλατε να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;**

- Νομίζω ο συνδυασμός θα ταν ο καλύτερος, ναι με ν θα μπορούσαμε με τη θεωρία, αλλά αν δεν μπορούμε να την κάνουμε και πράξη, δεν έχει νόημα!

- **Σωστά!**

Πάμε να δούμε τι πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί κι αν πιστεύουν ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάπτυξη της ΣΝ. Πώς θα βοηθούσε εσάς ως νηπιαγωγό η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία;

- Νομίζω ότι θα με βοηθούσε τόσο στο σχεδιασμό του καθημερινού προγράμματος, -πόσο μάλλον στην επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν κι εκεί που δεν το περιμένεις- όσο και στο να βοηθήσω τα παιδιά να είναι αυτόνομα και πιο ανεξάρτητα μέχρι το τέλος της χρονιάς.

- **Πολύ ωραία! Ακριβώς η επόμενη μου ερώτηση είναι αν θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών για την επίλυση συγκρούσεων;**

- Εννοείται! Βασικό!

- **Γιατί σίγουρα υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ των απιδιών και μέσα στην ομάδα.**

- Φυσικά και μάλιστα υπάρχουν συγκρούσεις για θέματα που σε εμάς φαίνονται αστεία, αλλά για κείνα είναι πάρα πολύ σημαντικά, οπότε πρέπει να ξέρεις πώς θα το διαχειριστείς.

- **Πολύ σωστά, δεν πρέπει να αγνοούμε τα θέματα των παιδιών επειδή εμείς είμαστε ενήλικες.**

- Βέβαια!

-**Θα σας βοηθούσαν και τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**

- Θα ήθελα να εκπαιδευτώ πάνω σε αυτές!

- **Ούτως ή άλλως η νηπιακή ηλικία είναι η ηλικία που τα παιδιά ακόμη έχουν φαντασία, οπότε θα ταν πολύ ωραίο!**

- Σίγουρα!

- **Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών και των παιδιών;**

- Ναι, νομίζω θα ήταν πάρα πολύ σημαντικό να υπάρχουν τέτοιες τεχνικές κι αν μπορούμε να τις μάθουμε με κάποιο τρόπο θα βοηθούσε, θα έλυne πάρα πολλά προβλήματα.

- **Σίγουρα με κάποια επιμόρφωση!**

- Ε ναι!

- **Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πολύ που πήρατε μέρος σε αυτή μου την έρευνα, ήταν πάρα πολύ ωραίες οι ιδέες σας κι εύχομαι να συνεχίσετε και να επιμορφωθείτε και στη ΣΝ.**

- Εγώ σας ευχαριστώ πολύ!

- Να στε καλά!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 9η

Βασικά στοιχεία

Ώρα συνέντευξης: 19.00

Ημερομηνία: 10/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Ατομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Ατομο που δίνει τη συνέντευξη: Δασκάλα

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 10'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 27

Ειδικότητα: Δασκάλα

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 4

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα και σε εσάς!

- Ευχαριστώ πολύ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευσης, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Να είστε καλά, ευχαρίστησή μου!

- Να στε καλά!

- Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

- Βεβαίως!

- Πώς θα περιγράφατε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη",

- Θεωρώ ότι είναι η ικανότητα που έχει κάποιος άνθρωπος να μπορεί να αντιληφθεί και να τα κατανοεί σε βάθος τα δικά του συναισθήματα, αλλά και των υπόλοιπων συνανθρώπων του.

- Πάρα πολύ ωραία!

- Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

- Σίγουρα επηρεάζει το προσωπικό τομέα, αλλά και τον επαγγελματικό τομέα, ιδίως εμάς τους εκπαιδευτικούς που έχουμε να κάνουμε καθημερινά με πολλά παιδιά. Είναι πολύ σημαντικό να κατανοούμε πώς νιώθουν σε κάθε τι που τους συμβαίνει.

- Σωστά!

Για να δούμε αν χρησιμοποιούν χαρακτηριστικά ή δεξιότητες της προσωπικότητάς τους, που σχετίζονται με τη ΣΝ. Εσείς ως εκπαιδευτικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία κι αν ναι ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Θεωρώ ότι το πιο σημαντικό είναι ότι μπορώ να κατανοήσω και να δικαιολογήσω πολλές φορές τη συμπεριφορά ενός παιδιού ακόμη κι αν αυτή είναι λίγο ακραία, θεωρώ ότι πάντα υπάρχει ένα υπόβαθρο από πίσω και θα προσπαθούσα όσο μου επιτρέπεται να το διερευνήσω για να το βοηθήσω το παιδί.

- Πολύ ωραία!

- Εκεί θα εστίαζα κυρίως!

- Ωραία! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι;

- Ευτυχώς μέχρι στιγμής δεν έχω έρθει αντιμέτωπη με πολλές τέτοιες καταστάσεις, αλλά κάποια στιγμή που ένιωσα λίγο άσχημα προσπάθησα να μην το αντιληφθούν αυτό τα παιδιά και να είμαι όσο πιο σωστή και εκεί στη δουλειά μου γίνεται.

- Εξαιρετικά, με συμπληρώσατε και στην επόμενη ερώτησή μου για το πώς διαχειριστήκατε το συναίσθημα αυτό;

Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς θα αντιδράσετε τι θα κάνετε;

- Προσπαθώ εκείνη τη στιγμή να παραλλάξω λίγο τη δραστηριότητα και να τη προσαρμόσω όσο πιο πολύ γίνεται κοντά στα ενδιαφέροντα των παιδιών ανάλογα με τη διάθεσή τους που έχουν εκείνη τη στιγμή και με το τι θα θέλουν να ασχοληθούν την εκάστοτε ημέρα.

-Ωραία! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;

- Είμαι απόλυτα δεκτική και ίσα - ίσα τους επαινώ όταν θέλουν να εκφράσουν κι αυτοί τη γνώμη τους, θέλουν να δώσουν/ να βάλουν ένα λιθαράκι κι αυτοί στη μαθησιακή διαδικασία. Είναι πάρα πολύ θετικό θεωρώ!

- Όντως, ισχύει!

- Πάρα πολύ ωραία!

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Ναι, τις περισσότερες φορές μπορώ να το αντιληφθώ, φαίνεται εξάλλου κι από τα μάτια των παιδιών πότε είναι ευχαριστημένα και πότε όχι και προσπαθώ μέσω του διαλόγου να παραλλάξω γενικότερα κάποια δραστηριότητα που μπορεί να κάνουμε ή να αλλάξουμε την οποιαδήποτε δραστηριότητα/ κατάσταση τους δυσανεσεί.

- Πολύ ωραία, θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας;

- Τις περισσότερες φορές ναι, αρκεί βέβαια κι η ομάδα να θέλει να δείξει τη δυναμική της, αν έχει διάθεση να ασχοληθεί με τη δραστηριότητα ή με οτιδήποτε άλλο πρέπει να κάνουμε.

- Συμφωνώ! Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων;

- Φυσικά, τονίζω συνέχεια στα παιδιά ότι σημασία έχει όχι τόσο το αποτέλεσμα, όσο η διαδικασία για να φτάσουμε στο αποτέλεσμα - το να έχουμε κοινούς στόχους, να μπορούμε να συνεργαστούμε - και να δεχτούμε εννοείται και τις γνώμες των διπλανών μας, να μην επιμένουμε μόνο στο δικό μας κομμάτι.

- Συμφωνώ! Σίγουρα θα προκύπτουν και πώς διαφωνίες μέσα στην ομάδα, πώς θα τις διαχειριστείτε;

- Εννοείται ότι προκύπτουν διαφωνίες, μέσω του διαλόγου, ανοιχτού διαλόγου με όλα τα παιδιά και θα προσπαθήσουμε εννοείται να βρούμε μία μέση λύση για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε.

- Θεωρείται ότι ως εκπαιδευτικός εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;

- Θεωρώ πως ναι, όχι πάντα βέβαια, γιατί πολλές φορές κάποια παιδιά μπορεί να μην έχουν διάθεση να ακολουθήσουν (έχουν συμβεί και τέτοιες καταστάσεις). Ωστόσο τις περισσότερες φορές ναι ακολουθούν και προχωράμε.

- Άλλωστε λειτουργούμε κι ως πρότυπο για τα παιδιά!
- Εννοείται!
- **Με ποιον τρόπο θα διαχειριστείτε τυχόν αλλαγές, που μπορεί να προκύψουν μες στην ομάδα ή κάποια αλλαγή στο πρόγραμμά σας, κάτι που έχετε οργανώσει;**
- Σε κάθε τι που σχεδιάζω, φροντίζω να έχω κι ένα δεύτερο σχέδιο από πίσω, ούτως ώστε αν κάτι αποτύχει να έχω αμέσως κάτι έτοιμο να δώσω στα παιδιά.
- **Πολύ ωραία! Είστε προνοητική!**
- **Για να δούμε ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ. Εσείς θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;**
- Εννοείται ότι μπορεί να βελτιωθεί, στο βαθμό βέβαια που ο καθένας θέλει να καλλιεργήσει τη συγκεκριμένη δυνατότητα, οπότε ναι, φυσικά!
- **Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;**
- Λέγεται ότι ήδη πριν γεννηθούν τα παιδάκια μπορούν να αντιληφθούν τα συναισθήματα της μητέρας τους, οπότε θεωρούμε ότι ήδη έχει ξεκινήσει από αυτή την εμβρυική ηλικία ας πούμε κι εννοείται ότι συνεχίζεται μέχρι τα βαθιά γεράματα.
- **Θα συμφωνήσω, έτσι ακριβώς και με ποιον ή ποιους τρόπους θεωρείτε ότι βελτιώνεται η ΣΝ;**
- Θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποιες ασκήσεις, ας πούμε να δώσουμε κάποια παραδείγματα στα παιδιά ας πούμε εμείς τώρα που είμαστε εκπαιδευτικοί με κάποιες καταστάσεις περιγράφοντας ας πούμε: -ένα παιδί αισθάνεται άσχημα γι αυτό το λόγο-, να το βάλουμε το παιδί στη θέση αυτού του παιδιού να αντιληφθεί πώς θα αντιδρούσε/ πώς θα διαχειριζόταν τη κατάσταση και κάπως έτσι θεωρώ ότι αναπτύσσεται η ΣΝ, συνδέεται λίγο με την ενσυναίσθηση ας πούμε.
- **Σωστά! Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα;**
- Δυστυχώς όχι, ακόμη δεν έχω ασχοληθεί ιδιαίτερα.
- **Θα θέλατε φαντάζομαι.**
- Εννοείται, εννοείται φυσικά!
- **Ωραία! Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;**
- Δυστυχώς δεν μπορώ να σας απαντήσω, γιατί δεν έχω παρακολουθήσει.
- **Δεν έχετε παρακολουθήσει ακόμη. Εντάξει!**

Τι διάρκειας θα θέλατε να είναι!

- Σίγουρα από ετήσιο και πάνω για να μπορούμε να ασχοληθούμε αρκετά στο τομέα.

- **Να γίνει κι η κατάλληλη έρευνα**

- **Ωραία, όπως μου είπατε θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της ΣΝ, εσείς ως εκπαιδευτικός τι θα θέλατε να βελτιώσετε;**

- Σίγουρα θα ήθελα - παρόλο που θεωρώ ότι μπορώ να αντιληφθώ τα συναισθήματα των παιδιών

- θα ήθελα να το αναπτύξω λίγο παραπάνω.

-**Ωραία- ωραία! Θα θέλατε αυτή η επιμόρφωση να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;**

- Συνδυασμός και των δύο θεωρώ ότι είναι το καλύτερο, γιατί άλλο η θεωρία κι άλλο η πράξη.

- **Ακριβώς!**

- Καλό θα ήταν να δούμε τη θεωρία και μετά να έρθουμε αντιμέτωποι με καταστάσεις που χρήζουν αντιμετώπισης για να δούμε και το πρακτικό κομμάτι.

- **Σωστά, ας περάσουμε να δούμε αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της ΣΝ. Πώς θα βοηθούσε εσάς η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική πράξη;**

- Θα με βοηθούσε σίγουρα στο να μπορέσω να προσαρμόσω όλες τις δραστηριότητες κι όλα μου τα μαθήματα ανάλογα με τις δυνατότητες, τα συναισθήματα και τις επιθυμίες των παιδιών

- **Ωραία! Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων;**

- Σίγουρα θα βοηθούσε πάρα πολύ να υπάρχει ένα θεωρητικό υπόβαθρο από πίσω, ώστε να μπορώ να πατήσω πάνω σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία για να προσαρμόσω τις διδασκαλίες.

-**Ωραία! Φαντάζομαι θα σας βοηθούσαν και τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας.**

- Σίγουρα, σίγουρα θα έπρεπε τα παιδιά να έχουνε πάντα ένα κίνητρο και κυρίως ήθελα να σημειώσω ότι το κίνητρο θα πρέπει να είναι εσωτερικό, ουσιαστικά για να νιώσουν τα παιδιά την ικανοποίηση μετά από αυτό που θα κάνουνε κι όχι τόσο για να έχουν μια ανταμοιβή(να μην το κάνουν (δηλαδή μόνο και μόνο για το δώρο, να το πω απλά).

- **Πολύ σωστό αυτό που λέτε! Ωραία!**

Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των παιδιών;

- Σίγουρα θα ήταν πάρα πολύ βοηθητικές να υπήρχανε συγκεκριμένες τεχνικές ούτως ώστε να μπορούμε να δοκιμάζουμε ανάλογα με το τι ταιριάζει στο κάθε παιδάκι, για να χουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα!

- **Εξαιρετικά! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, ήταν πολύ ωραία η συνέντευξη που μου δώσατε και πολύ χρήσιμη για την έρευνά μου!**

- Σας ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ!

- **Να στε καλά!**

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 10η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 19.30

Ημερομηνία: 10/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Πληροφορικός

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 10'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 27

Ειδικότητα: Πληροφορικός

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 3

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

- Ευχαριστώ πολύ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευσης, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Κι εγώ χαίρομαι που με επιλέξατε για να μου πάρετε συνέντευξη κι είναι μεγάλη μου τιμή!

- Να στε καλά!

- Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

- Εννοείται!

- Πάρα πού ωραία! Πώς θα περιγράφατε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη",

- Την ικανότητα που έχει κάποιος να αντιλαμβάνεται τα συναισθήματα τόσο τα δικά του, όσο και των άλλων.

- Εξαιρετικά!

- Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

- Όλους!

- Ακριβώς, ακριβώς!

Για να δούμε αν χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί χαρακτηριστικά ή δεξιότητες της προσωπικότητας τους, που σχετίζονται με τη ΣΝ. Εσείς ως πληροφορικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Στον τομέα της ΣΝ;

- Γενικά και κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

- Αντιλαμβάνομαι άμεσα αν κάποιο παιδί έχει κάποιο θέμα να κατανοήσει αυτό που του εξηγώ ή αν το προβληματίζει κάτι άλλο πέραν του μαθήματος.

- **Ωραία, πολύ ωραία! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι, σας έχει συμβεί;**

- Αρκετές φορές.

- **Πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;**

- Προσπαθώ να μην το δείχνω στους συναδέλφους μου και να τα κρατάω έξω από το χώρο της εργασίας.

-**Ωραία! Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε, τι κάνετε γι αυτό;**

- Αρχικά στενοχωριέμαι, γιατί αν δεν ανταποκρίνονται η πλειοψηφία των περιπτώσεων, δηλαδή όταν δεν θέλουν τα ίδια να συμμετέχουν... Από την άλλη προσπαθώ να τους κεντρίσω το ενδιαφέρον, εξηγώντας τους πώς θα γίνει αυτή η δραστηριότητα ώστε να το δουν από μια άλλη οπτική και να συμμετέχουν κι αυτά!

-**Ωραία! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες, δεν ξέρω αν σας έχει τύχει κιόλας.**

- Δεν μου έχει τύχει, αλλά θεωρώ ότι θα με χαροποιήσει ιδιαίτερα, γιατί θα δείξουν ότι τους ενδιέφερε το αντικείμενο στο οποίο έκατσα να κάνω την έρευνα.

- **Πολύ ωραία!**

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Όταν οι ανάγκες των μαθητών...(παύση), το καταλαβαίνω ειδικά από τις στάσεις τους, τις εκφράσεις και τη στάση που κρατούνε.

- **Σωστά!**

- Επομένως, προσπαθώ λίγο να το ανατρέψω αυτό!

- **Να τους προτείνετε κάτι άλλο, να χαλαρώσετε ίσως τη διαδικασία την εκπαιδευτική.**

- Σίγουρα θα τη χαλαρώσω τη διαδικασία, δεν το συζητώ και θα κοιτάξω όντως να τους προτείνω κάτι άλλο που να ναι περισσότερο προς τα ενδιαφέροντά τους.

- **Ωραία, θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας;**

- Ναι!

- **Είναι σημαντικό! Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων κι αν ναι με ποιον τρόπο;**

- Προσπαθώ να το καταφέρω βάζοντας ομαδικές εργασίες ώστε τα παιδιά να αναπτύξουν τη συνεργασία μεταξύ τους και τη συνεννόηση γενικότερα και το σεβασμό.

- **Πολύ ωραία, άρα οι λέξεις κλειδιά "συνεργασία, συνεννόηση, σεβασμός".**

Πολύ σημαντικά! Σίγουρα μέσα στις ομάδες θα υπάρχουν και διαφωνίες.

- Πάντα!

- **Πώς τις διαχειριστείτε αυτές τις διαφωνίες;**

- Σε πρώτο στάδιο προσπαθώ να μην είναι έντονες αυτές οι διαφωνίες, δηλαδή προσπαθώ να μη τσακώνονται τα παιδιά μεταξύ τους και να αναπτύξουν το πολιτισμένο διάλογο. Από την άλλη καλό είναι που υπάρχουν διαφωνίες, γιατί το κάθε παιδί έχει τη δική του άποψη και το βαθμό με τον οποίο έχει ασχοληθεί στο κάθε αντικείμενο.

- **Οπότε μετά θα τους προτείνετε κι εσείς κάτι, θα προσπαθήσετε να ηρεμήσετε τα πνεύματα;**

- Αρχικά, να ηρεμήσουμε τα πνεύματα και κατά δεύτερον να το συζητήσουμε, να βρούμε μια κοινή οδό.

- **Πολύ ωραία! Θεωρείται ότι εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Στόχος μου είναι να εμπνέω την ομάδα, αν το πετύχω αυτό και ζητήσουν τη συμβουλή μου προφανώς θα βοηθήσω μέχρι ενός σημείου, γιατί πρέπει να καταβάλλουν και τη δική τους προσπάθεια.

- **Σωστά, αλλά σίγουρα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί εμπνέουν, γιατί λειτουργούμε κι ως πρότυπο απέναντι στα παιδιά!**

- Ακριβώς!

- **Με ποιον τρόπο θα διαχειριστείτε τυχόν αλλαγές, που μπορεί να προκύψουν μες στην ομάδα ή κάποια αλλαγή στο πρόγραμμά σας, τι θα κάνετε, πώς θα διαχειριστείτε αυτή την αλλαγή;**

- Να μην διαταράξει το υπόλοιπο πρόγραμμα αρχικά, για να υπάρχουν ισορροπίες, να μην φέρω κι αντιδράσεις στα παιδιά ή και στους συναδέλφους τους ίδιους. Αν επηρεάζονται κι οι συνάδελφοί μου θα προσπαθήσω να το συζητήσω μαζί τους με ήρεμους τρόπους.

- Πολύ ωραία!

- Ας περάσουμε να δούμε ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ. Εσείς θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;

- Ναι!

- Ωραία! Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινήσει κάποιος να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;

- Καλό θα ήταν από το Λύκειο αρχικά, γιατί είναι και μια περίεργη ηλικία για όλους, τότε είναι που ο κάθε άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με νέα συναισθήματα - πρωτόγνωρα γι αυτούς, επομένως καλό θα ήταν από το λύκειο και να εξελίσσεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας.

- Πολύ ωραία, με προλάβετε και στην επόμενη ερώτηση, ες αεί λοιπόν, για όλη μας τη ζωή! Με ποιον ή ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορεί να βελτιωθεί η ΣΝ;

- Αρχικά, να γίνουμε λίγο πιο ανθρώπινοι σαν κοινωνία. Επομένως, σίγουρα μέσα από την οικογένεια, την κοινωνία, το σχολείο, τον κοινωνικό μας περίγυρο.

- Ωραία, πολύ ωραίο αυτό που θέσατε, γιατί όντως έχουν χαθεί κάποια βασικά κομμάτια στις μέρες μας .

Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα ή επιμόρφωση;

- Δυστυχώς όχι!

- Θα θέλατε;

- Εννοείται!

- Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;

- Ο εκπαιδευτικός μαζί με τον ψυχολογικό.

- Συμφωνώ!

- Γιατί ο ψυχολόγος προφανώς μέσα από τη δική του σκοπιά και η εκπαίδευση από τη δική της.

- Ωραία! Τι διάρκειας θα θέλατε να είναι αυτό το πρόγραμμα, αυτή η επιμόρφωση;

- Διετίας;

- Διετίας φαντάζομαι ότι.....

- Διετίας, γιατί μικρής διάρκειας 9μηνη για παράδειγμα ή ετήσια νομίζω δεν θα καλυφθεί.

- **Ωραία, πολύ ωραία. Για να δούμε αν είναι πρόθυμοι οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο ακριβώς αυτή τους τη βελτίωση. Εσείς, όπως μου είπατε και προηγουμένως θα παίρνατε μέρος σε τέτοιο σεμινάριο.**

- Ναι!

- **Τι θα θέλατε εσείς ως εκπαιδευτικός να βελτιώσετε;**

- Τον τρόπο που προσεγγίζω τα παιδιά, μπορεί κάποιες φορές να είναι λάθος.

- **Είναι πολύ ωραίο αυτό που λέτε και πολύ δύσκολο ν αποδεχθούμε κάτι τέτοιο στον εαυτό μας.**

- Ακριβώς αυτό.

- **Μπράβο! Θα θέλατε αυτή η επιμόρφωση να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;**

- Εννοείται συνδυασμός, να μην μένουμε στη θεωρία να προχωράμε και στη πράξη.

- **Πολύ ωραία! Για να δούμε αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της ΣΝ. Πώς θα βοηθούσε εσάς η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία;**

- Να είμαι πιο κοντά στα παιδιά, να μην με βλέπουν τα παιδιά και φωνάζουνε και να βλέπουν στο πρόσωπό μου περισσότερο ένα οικείο πρόσωπο, παρά ένα ξένο/ να το πω "μπαμπούλα".

- **Να είστε δηλαδή πιο κοντά με τα παιδιά!**

- **Πιο κοντά ναι, να μπορούν να με εμπιστεύονται για οτιδήποτε τους προβληματίζει είτε εκτός σχολείου - είτε εντός, είτε εντός αίθουσας.**

- **Πολύ ωραία να σας ανοίγονται για όλα τα θέματα, είναι πολύ βασικό κι ωραίο αυτό που λέτε. Θα σας βοηθούσε θεωρείτε η γνώση στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων;**

- Ναι!

- **Είναι σημαντικό!**

- Είναι, είναι!

- **Θα σας βοηθούσαν, επίσης, τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;**

- Εννοείτε!

- Κάνετε άλλωστε κι ένα πολύ ενδιαφέρον μάθημα που άπτεται της εποχής μας. όλα πλέον είναι με συστήματα, η ρομποτική αναπτύσσεται, τα πάντα!

- Ναι!

- Οπότε θα σας ήταν χρήσιμο.

- Ναι, θα ήταν!

Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των μαθητών σας;

- Ναι, θεωρώ ότι οι ανάγκες των μαθητών πρέπει να ικανοποιούνται στο μέγιστο βαθμό, επομένως η χρήση στρατηγικών και η εφαρμογή τους θα ήταν πάρα πολύ χρήσιμη!

- Ειδικά όπως είναι τα πράγματα στις μέρες μας που οι ανάγκες των παιδιών είναι πάρα πολλές.

- Πάρα πολλές.... ναι!

- Πάρα πολύ ωραία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σας!

- Κι εγώ!

- Και γι αυτή την ωραία συζήτηση που είχαμε, είστε αληθινή, αναγνωρίζετε τα δυνατά κι αδύνατα σημεία σας κι εύχομαι πραγματικά να επιμορφωθείτε στη ΣΝ.

- Ευχαριστώ πολύ κι εσείς καλή επιτυχία με την έρευνά σας και τη διεξαγωγή της μεταπτυχιακής σας εργασίας.

- Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, να στε καλά!

- Γεια σας!

- Γεια σας!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 11η

Βασικά στοιχεία

Ώρα συνέντευξης: 20.00

Ημερομηνία: 10/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Δάσκαλος

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 14'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Άντρας

Ηλικία: 32

Ειδικότητα: Δάσκαλος

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 7

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Γεια σας!

- Ευχαριστώ πολύ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευσης, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Σας ευχαριστώ πολύ κι εγώ η αλήθεια είναι, με τιμάτε ιδιαίτερα στο να βρίσκομαι εδώ σήμερα.

- Σας ευχαριστώ πολύ!

- Είστε έτοιμος να ξεκινήσουμε;

- Βεβαίως, βεβαίως με μεγάλη μου χαρά!

- **Ωραία! Πώς θα περιγράφατε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη",**

- Θα μπορούσα σίγουρα να πω, θα μπορούσα μάλλον σίγουρα να χρησιμοποιήσω την ερμηνεία των δύο λέξεων και να πω ότι έχει να κάνει με τον τρόπο που ένας άνθρωπος αντιλαμβάνεται το συναίσθημα.

- **Πολύ ωραία!**

- **Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;**

- Σύμφωνα με διάφορες μελέτες που έχουν γίνει ανά τον κόσμο από διάφορους επιστήμονες, κυρίως ψυχολόγους/ψυχιάτρους ή από άλλες ειδικότητες που σχετίζονται με αυτό το κομμάτι θα μπορούσα να πω ότι κατά κύριο λόγο επηρεάζει το συναίσθημα αν κρίνουμε ότι όλα γύρω μας ακόμα και μια φιλική, ερωτική, επαγγελματική, ακόμα και μια ποδοσφαιρική ομάδα ας πούμε έχει συναίσθημα.

- **Πολύ ωραία!**

- Τα πάντα δηλαδή είναι ένα συναίσθημα!

- **Θα συμφωνήσω !Εσείς ως εκπαιδευτικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και αν ναι ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;**

- Νομίζω ότι κάθε άνθρωπος γενικότερα έχει δυνατά σημεία, απλώς ανάλογα με τη φάση ζωής που βρισκόμαστε - αν μου επιτρέπεται η λέξη "φάση"- αναγνωρίζουμε τα δυνατά μας σημεία. Νομίζω κάποια από αυτά θα ήταν στο να μπορώ να ψυχολογώ τους ανθρώπους, στο να αντιλαμβάνομαι (όχι στο να μαντεύω το τι σκέφτονται) από θέμα περιέργειας με την αρνητική σημασία της λέξεως, αλλά είναι θέμα με το πως νιώθει, με ενδιαφέρει πάρα πολύ πώς νιώθει ο άνθρωπος.

- **Ενσυναίσθηση δηλαδή, να μπαίνετε στα παπούτσια του άλλου!**

- Ακριβώς αυτό!

- Πολύ ωραία, δύσκολο αλλά πάρα πολύ χρήσιμο στις μέρες μας.

- Νομίζω με βοηθάει στο να εξελίσσομαι εγώ σαν άνθρωπος.

-Πολύ ωραία! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένος, απογοητευμένος και στενοχωρημένος με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι, σας έχει συμβεί;

- Βεβαίως, βεβαίως! Νομίζω πως αν κάποιος πει πως δεν του έχει συμβεί θα ήταν ψέματα -αν μου επιτρέπετε- νομίζω σε όλους έχει συμβεί, απλώς εξαρτάται πάντα από τη βαρύτητα που δίνουμε στα πράγματα που μας απασχολούν γενικότερα κι ειδικότερα όσον αφορά τη δουλειά.

- Ακριβώς και πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;

- Νομίζω ότι έχει να κάνει πάντα με το τρόπο που διαχειριζόμαστε γενικότερα τα συναισθήματά μας και κατά συνέπεια στο συγκεκριμένο συναίσθημα θα πω ότι: θα προσπαθήσω να κάνω μια "ατομική συγκέντρωση" και θα μπορέσω να ξεκινήσω πάλι από την αρχή. Θα χρειαστώ λίγα δευτερόλεπτα να μηδενίσω το κοντέρ μου το προσωπικό και στη συνέχεια να ξεκινήσω πάλι σαν αν είναι μια νέα αρχή.

-Πάρα πολύ ωραία! Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε, τι κάνετε;

- Κατά κύριο λόγο θα έλεγα θα προσπαθούσα να βρω τις ρίζες του θέματος ή του προβλήματος που δημιουργείται, για ποιο λόγο δεν μπορεί κάθε παιδί ξεχωριστά, αλλά και στο σύνολό της η ομάδα για ποιο λόγο δεν μπορεί να προσαρμοστεί ή ακόμα να δώσει το πολύ απλό/ να δώσει μια απάντηση. Να βρούμε δηλαδή το πρόβλημα από που ξεκινά.

-Ωραία!

- Είναι κάποιο δικό μου λάθος; Είναι κάποιο δικό τους λάθος; Και λάθος να έχουν κι οι δύο πλευρές ή μια από τις δύο, σημασία έχει να βρούμε τη ρίζα του προβλήματος.

-Πάρα πολύ ωραία! Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;

- Χαίρομαι πάρα πολύ, γιατί κατά συνέπεια θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι μια δική μας μετεξέλιξη, μέσω των εκπαιδευτικών τα παιδιά δημιουργούν χαρακτήρες, δημιουργούν προσωπικότητα, δημιουργούν αξίες, δημιουργούν πολλά πράγματα...αλλά αντιθέτως και προσωπικά για το κάθε παιδί ξεχωριστά θα μπορούσα να πω ότι χαίρομαι!

- Πάρα πολύ ωραία!

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Θα μου επιτρέψετε να σας ρωτήσω μιλάμε για ανάγκες για τη διδασκαλία;

- Γενικά για τη διδασκαλία...

- Στο σύνολο του ατόμου.

- Ναι, ναι, ναι!

- Θα μπορούσαμε να επαναλάβουμε την ερώτηση;

- Φυσικά!

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και αν ναι τι κάνετε γι αυτό;

- Αν στηριχτούμε σε προηγούμενη ερώτηση, σε λίγες ερωτήσεις πιο πάνω σύμφωνα με το πώς αντιλαμβανόμαστε τις ικανότητες ή ακόμη και για το τρόπο που.....

- Με την ενσυναίσθηση που είπαμε

- Μπράβο πάρα πολύ σωστά, θα μπορούσα να πω ότι τις περισσότερες φορές το αντιλαμβάνομαι κι αυτό έχει να κάνει με την έννοια του "συναισθήματος" που είναι και το κύριο θέμα μας. Νομίζω ότι αντιλαμβάνομαι και προσπαθώ να δώσω πάλι λύση στο πρόβλημα.

- Πολύ ωραία, να είστε δηλαδή δίπλα στα παιδιά.

- Ακριβώς, ακριβώς!

- Ωραία, θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, φαντάζομαι και μες στη τάξη δουλεύετε με ομάδες.

- Φυσικά, φυσικά!

- Ωραία!

- Αν σκεφτούμε ότι είμαστε και μια ομάδα γενικότερα.

- Ωραία! Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων κι αν ναι με ποιον τρόπο;

- Νομίζω πως ναι!

- Ωραία!

Σίγουρα μέσα στις ομάδες θα υπάρχουν και διαφωνίες.

- Είναι πολύ φυσικό νομίζω κι αυτό είναι και το φυσιολογικό θεωρώ.

- Πώς τις διαχειριστείτε;

- Τις δυσκολίες...πολύ καλή ερώτηση.

- Τις διαφωνίες ναι!

- Τις διαφωνίες με συγχωρείτε! Νομίζω ότι ο καλύτερος τρόπος για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε διαφωνία είναι να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε μια "συζήτηση".

- Ωραία!

- Πού ξεκίνησε, γιατί, πώς και ούτω καθ' εξής, ανάλογα σαφώς με το πρόβλημα που υπάρχει στη συγκεκριμένη περίπτωση-στη κάθε μάλλον περίπτωση- να βρούμε την αρχή, να βρούμε τη μέση και στο τέλος να δώσουμε μια λύση, ώστε όπως είπαμε και στην αρχή αν μηδενίσουμε και να ξεκινήσουμε εκ νέου.

- Πάρα πολύ ωραία, πολύ ωραία συμφωνώ! Θεωρείται ότι ως εκπαιδευτικός εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;

- Θα πω κάτι πολύ προσωπικό που νομίζω θα μου επιτρέψετε, αν μου επιτρέπεται στα πλαίσια της συνέντευξης.

- Φυσικά!

- Νομίζω ότι επιτυχημένοι γινόμαστε ανάλογα με το τρόπο με τον οποίο παρουσιάζουμε τον εαυτό μας. Όταν ο εαυτός μας είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα αξιών -αν θα μπορούσα να πω-
....

- Ναι....

- Ναι, με συγχωρείτε σκεφτόμουν παράλληλα την προηγούμενη ερώτηση, γιατί είχα αφοσιωθεί πλήρως η αλήθεια είναι, με συγχωρείτε πάρα πολύ!!!!

- Πολλές φορές μας συνεπαίρνουν οι ερωτήσεις κι όλα αυτά που έχουμε πει.

- Ναι! Ακριβώς! Θα ήταν εύκολο να επαναλάβουμε την ερώτηση;

- Φυσικά! Αν θεωρείται ότι ως εκπαιδευτικός εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;

- Νομίζω και πάλι έχει να κάνει με το κάθε παιδί ξεχωριστά, δηλαδή ανάλογα με το τρόπο που διαχειριζόμαστε το κάθε άνθρωπο, κατά συνέπεια το κάθε παιδί, έχω την εντύπωση πως ναι!

- Σίγουρα άλλωστε αποτελούμε πρότυπα για τους μαθητές . Σίγουρα θα χετε δει ότι οι μαθητές σας προσπαθούν να σας μιμηθούν ή και να ακολουθήσουν τακτικές σας.

-Ναι, ναι, ναι καμιά φορά είναι αστείο με την καλή έννοια, από την άλλη κοιτάς και λες: "είμαι εγώ" ; (γέλια)

- Σωστά, σωστά!

Αν προκύψουν μες στην ομάδα ή κάποια αλλαγή στο πρόγραμμά σας, τι θα κάνετε, πώς θα διαχειριστείτε αυτή την αλλαγή;

- Αρχικά, θα αντιδράσω απόλυτα φυσιολογικά, είναι φυσιολογικές οι αλλαγές στις συνθήκες σ ένα οποιοδήποτε περιβάλλον. Νομίζω ότι αν είναι συμβατή με το οποιοδήποτε θέμα ή οτιδήποτε αφορά το σύνολο της ομάδας, θα την κάνω κτήμα μας, δεν θα την πετάξω.

- Συμφωνώ, συμφωνώ!

- Ας περάσουμε να δούμε ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ.

- Πολύ όμορφα!

-Εσείς θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;

- Ναι, ναι μπορεί!

-Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;

- Τα τελευταία χρόνια κανείς θα μπορούσε να πει ότι ο τρόπος αντιμετώπισης των σχολείων γενικότερα έχει αλλάξει. Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε ότι το ελληνικό κράτος αν μου επιτρέπετε να μιλήσω για κάτι πιο συγκεκριμένο όπως είναι η πολιτική, δείχνει περισσότερο ζήλο και ενδιαφέρον προκειμένου να αναπτύξει τη ΣΝ μέσω διάφορων προγραμμάτων είτε ομαδικά - είτε ατομικά με τη βοήθεια ενός ειδικού ψυχολόγου/ψυχιάτρου ή ομάδων παρακολούθησης.

- Άρα, θα λέγατε από τη παιδική ηλικία;

- Ναι, ναι, ναι, βεβαίως! Νομίζω κι από την ηλικία ακόμη όταν ξεκινάει η "πρώτη εκπαίδευση" στο νηπιαγωγείο.

- Ωραία, μέχρι ποια ηλικία ή δεν υπάρχει ηλικία;

- Νομίζω δεν μπορεί να σταματήσει!

- Είναι κάτι στο οποίο έχετε συμφωνήσει όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι, για μια ζωή/διά βίου εκπαίδευση!

- Ακριβώς, ακριβώς και χαίρομαι που το λένε κι οι συνάδελφοι!(γέλια)
- **Με ποιον ή ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορεί να βελτιωθεί, μα ρ είπατε βέβαια κάποια παραδείγματα με το σχολείο, προφανώς αυτά που μας αναφέρατε ε;**
- Ναι, ναι, ναι! Ακριβώς, ακριβώς!
- **Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα ;**
- Θα μπορούσα να μπω και προσωπικά κι επαγγελματικά, νομίζω πως είναι κάτι που αφορά την εξέλιξη τη προσωπική , όπου κατά συνέπεια απασχολεί και την επαγγελματική.
- **Άρα, έχετε πάρει μέρος ή θα θέλατε να πάρετε;**
- Εννοείται, εννοείται πως έχω πάρει μέρος.
- **Ααα ωραία, τέλεια!**
- **Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;**
- Κοινωνικοποίησης; φορέας;
- **Φορέας που έχει κάνει το πρόγραμμα αυτό, κάποιο Πανεπιστήμιο, εσείς σε πανεπιστήμιο κάνατε την επιμόρφωση αυτή;**
- Μάλιστα, μάλιστα και στη πτυχιακή μου!
- **Ωραία! Και τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι η επιμόρφωση αυτή, μηνιαία, ετήσια, πόσο θα...;**
- Νομίζω ανάλογα με το πρόγραμμα που θα επιλέξει ο κάθε εργαζόμενος.
- **Πολύ ωραία. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της Συναισθηματικής σας Νοημοσύνης;**
- Φυσικά!
- **Πολύ ωραία!**
- Χωρίς δεύτερη σκέψη!
- **Τι θα θέλατε εσείς ως εκπαιδευτικός να βελτιώσετε και ως άτομο κατ επέκταση;**
- Νομίζω το ένα συνδέει το άλλο, πρώτα ο άνθρωπος και στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός. Νομίζω ότι θα ήθελα να έχω ακόμη περισσότερη καλή επικοινωνία.
- **Επικοινωνία, λοιπόν, η λέξη κλειδί!**
- Ακριβώς, αν χρειάζεται να κρατήσουμε αυτό, φυσικά!

- Πολύ ωραία! Θα θέλατε αυτή η επιμόρφωση να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;
- Φυσικά συνδυασμό και των δύο, η εμπειρία είναι καλύτερος δάσκαλος!
- Συμφωνώ! Για να δούμε αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της ΣΝ. Πώς θα βοηθούσε εσάς η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα σας βοηθούσε;
- Όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία ναι, του κάθε παιδιού ξεχωριστά θα μπορούσαμε να πούμε;
- Γενικότερα, αλλά και πλέον επειδή είναι κι εξατομικευμένη η διδασκαλία, ναι. Απλά εσάς θα σας βοηθούσε η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική δράση;
- Φυσικά, φυσικά, καλύτερη εξέλιξη!
- Ακριβώς! Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών για να επιλύετε συγκρούσεις;
- Σαφώς!
- Το αναφέραμε και πιο πάνω!
- Αρχίζουμε τώρα τα μονολεκτικά, μόνο και μόνο επειδή συμφωνούμε απόλυτα με τις ερωτήσεις.
- Ακριβώς! (γέλια)
- Θα σας βοηθούσαν τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;
 - Εννοείται! Ποιος άνθρωπος, άνθρωπος και κατά συνέπεια εκπαιδευτικός δεν θα ήθελε να βλέπει τα "παιδιά του" να εξελίσσονται ή ακόμη και να βελτιώνονται με αυτό τον τρόπο!
 - Θα συμφωνήσω ως εκπαιδευτικός κι εγώ μαζί σας!
- Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των παιδιών; Ζούμε σε μια εποχή που οι ανάγκες τους είναι πάρα πολλές.
 - Θα σας ήταν εύκολο να επαναλάβουμε την ερώτηση;
 - Ναι, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των παιδιών σας/των μαθητών σας;
 - Νομίζω πως είναι απαραίτητο. Έχει να κάνει με το πως και κατ'επέκταση να ασχοληθείς και ατομικά με το κάθε παιδί, αλλά και πόσο μάλλον κατά συνέπεια θα εξελίξεις εσύ τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδεύεις τους μαθητές σου.

-Πολύ ωραία, τέλεια! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που πήρατε μέρος στην έρευνά μου και με βοηθήσατε για τη διεξαγωγή της! Εύχομαι να συνεχίσετε να επιμορφώνεστε σε διάφορα προγράμματα και να αποτελείτε πρότυπο για τους μαθητές σας!

- Εννοείται! Κι εγώ σας ευχαριστώ! Σας ευχαριστώ που μου δώσατε την ευκαιρία μέσω αυτής της συνέντευξης να είμαι μαζί σας!

- Να στε καλά!

Γεια σας!

- Γεια σας!

Απομαγνητοφωνημένη Συνέντευξη 12η

Βασικά στοιχεία

Ωρα συνέντευξης: 20.30

Ημερομηνία: 10/1/2022

Τόπος: Ναύπακτος

Άτομο που παίρνει τη συνέντευξη: Μπίμπα Ελένη

Άτομο που δίνει τη συνέντευξη: Δασκάλα

Σκοπός έρευνας: Πρόκειται για ΔΕ στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “Διοίκησης της Εκπαίδευσης”.

Προστασία ανωνυμίας: Δεν θα αποκαλυφθούν τα ονόματα των συμμετεχόντων παρά μόνο οι ειδικότητές τους.

Διάρκεια: 14'

Δημογραφικά στοιχεία:

Φύλο: Γυναίκα

Ηλικία: 29

Ειδικότητα: Δασκάλα

Σπουδές: Μεταπτυχιακό

Έτη διδακτικής εμπειρίας: 6

Συνέντευξη

- Καλησπέρα σας!

- Καλησπέρα!

- Ευχαριστώ πολύ που συμμετέχετε στην έρευνα μου για το Μεταπτυχιακό μου που είναι πάνω στη διοίκηση της εκπαίδευσης, έχει θέμα με τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηγεσία στις σχολικές μονάδες και ανήκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών στο τμήμα διοικητικής εκπαίδευσης και Τεχνολογίας.

- Σας ευχαριστώ για τη τιμή που μου κάνετε να συμμετέχω στην έρευνά σας.

- Σας ευχαριστώ πολύ!

- Είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

- Φυσικά!

- **Ωραία! Πώς θα περιγράφατε τον όρο "Συναισθηματική Νοημοσύνη",**

- Ο όρος ΣΝ έχει να κάνει με το πώς αντιλαμβανόμαστε τόσο τα δικά μας συναισθήματα, όσο και των άλλων.

- Πολύ ωραία!

-Ποιους τομείς της ζωής ενός ανθρώπου θεωρείται ότι επηρεάζει;

- Είναι σαφές ότι επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής μας, κοινωνικό/επαγγελματικό και καθορίζει κάθε πτυχή τους.

- Πολύ ωραία!

Εσείς ως εκπαιδευτικός γνωρίζετε τα δυνατά σας σημεία και αν ναι ποια θεωρείται ότι είναι αυτά;

- Θεωρώ πως τα γνωρίζω, θα έλεγα ότι είμαι αρκετά υπομονετική, επικοινωνιακή και προσπαθώ να μπαίνω στη θέση του άλλου κι ιδιαίτερα των μαθητών μου.

- Ενσυναίσθηση δηλαδή, να μπαίνετε στα παπούτσια του άλλου!

- Ακριβώς αυτό!

- Πολύ ωραία, δύσκολο αλλά πάρα πολύ χρήσιμο στις μέρες μας.

- Ναι και αν οι περισσότεροι από εμάς υιοθετούσαμε την ενσυναίσθηση στη καθημερινότητα μας, οι ανθρώπινες σχέσεις θα ταν σαφώς καλύτερες!

-Σίγουρα! Αναγνωρίζεται ότι κάποια μέρα πάτε στη δουλειά σας θυμωμένη, απογοητευμένη και στενοχωρημένη με κάτι που μπορεί να σχετίζεται με τη δουλειά ή μπορεί και όχι, σας έχει συμβεί;

- Φυσικά και μου έχει συμβεί κι αρκετές φορές θα έλεγα.

- Πώς διαχειρίζεστε αυτά τα συναισθήματα;

- Αρχικά, δεν θα παρουσιάσω κάτι στους συναδέλφους και τους μαθητές μου, θα προσπαθήσω να το κρατήσω για μένα. Θα το δουλέψω μέσα μου και θα αξιολογήσω την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι, έτσι ώστε να το ξεπεράσω άμεσα ή να το επιλύσω. Ξέρετε δεν έχουμε να διαχειριστούμε προβλήματα,-κακώς το λέμε καθημερινά-, αλλά θέματα.

-Πολύ ωραίο αυτό που θέσατε!

Όταν συνειδητοποιείται ότι οι μαθητές δεν ανταποκρίνονται σε μια δραστηριότητα την οποία έχετε οργανώσει, πώς αντιδράτε, τι κάνετε;

- Θα το δεχθώ εννοείται και θα αλλάξω τη δραστηριότητα με σκοπό να την προσαρμόσω στα θέλω και τις ανάγκες των παιδιών. Ευελιξία και προσαρμοστικότητα πάντα!

-Εξαιρετικά!

Πώς αντιδράτε όταν οι μαθητές σας, σας δίνουν καινούριες πληροφορίες ή εκφράζουν καινοτόμες ιδέες;

- Ουαου!!! Ωραία ερώτηση!!! Ενθουσιάζομαι/εντυπωσιάζομαι και ενθαρρύνω τα παιδιά να εξελίξουν τις ιδέες τους, να τις παρουσιάσουν σε κάποιο project, ακόμη και να πάρουν μέρος σε κάποιο διαγωνισμό!!!!

- **Πάρα πολύ ωραία!**

Μπορείτε να καταλάβετε πότε οι ανάγκες των μαθητών σας δεν ικανοποιούνται και τι κάνετε γι αυτό;

- Σίγουρα, τα παιδιά άλλωστε είναι άκρως εκφραστικά και αυθόρμητα, οπότε δίχως ιδιαίτερη δυσκολία όταν είσαι δίπλα τους και έχεις κερδίσει την εμπιστοσύνη τους, αυτόματα καταλαβαίνεις τα πάντα. Θα προσπαθήσω να μιλήσω μαζί τους και να βρούμε μέσω του διαλόγου μια λύση στο οποιοδήποτε θέμα τους!!!!

- **Είστε δίπλα τους ουσιαστικά, λοιπόν!**

- Ναι!

- **Ωραία, θεωρείτε ότι αντιλαμβάνεστε τη δυναμική μιας ομάδας, φαντάζομαι και μες στη τάξη δουλεύετε με ομάδες.**

- Φυσικά! Κατά βάση δουλεύω με ομάδες.

- **Ωραία!**

Θεωρείται ότι ενισχύεται τη συνεργασία στην ομάδα ως προς την επίτευξη κοινών στόχων κι αν ναι με ποιον τρόπο;

- Ναι, αρχικά μοιράζω ρόλους, λαμβάνω υπόψη τις ανάγκες και τα θέλω των παιδιών και "πουσάρω" τα πιο αδύναμα παιδιά έτσι ώστε να συμμετάσχουν!

- **Ωραία!**

Σίγουρα μέσα στις ομάδες θα υπάρχουν και διαφωνίες.

- Εννοείται αυτό!!! Από ομάδα μικρών παιδιών, μέχρι ομάδα ενηλίκων.

- **Πώς τις διαχειριστείτε;**

- Με ηρεμία, συζήτηση και διάλογο. Όταν υπάρχει επικοινωνία και αλληλοκατανόηση όλα λύνονται!!!

- **Πάρα πολύ ωραία! Θεωρείται ότι ως εκπαιδευτικός εμπνέετε ή καθοδηγείτε μέλη της ομάδας ή ακόμη κι ολόκληρη την ομάδα;**

- Εμείς οι εκπαιδευτικοί αποτελούμε πρότυπα για τους μαθητές μας, οπότε θα πω ναι! Πολλές φορές μαθητές μου έχουν εκφράσει την αγάπη τους και την επιθυμία τους να ακολουθήσουν το ίδιο επάγγελμα με εμένα! Επίσης, πολλές φορές αντιγράφουν στοιχεία μας ή σταθερές μας!

Ωραία! Αν προκύψει μες στην ομάδα κάποια αλλαγή στο πρόγραμμά σας, τι θα κάνετε, πώς θα διαχειριστείτε αυτή την αλλαγή;

- Οι αλλαγές και τα εμπόδια πάσης φύσεως είναι κι αυτά μες στο πρόγραμμα. Θα αντιδράσω με ψυχραιμία και θα συνεχίσω τη δουλειά μου, εμπειρία υπάρχει, όπως και όρεξη και ευελιξία!

- Συμφωνώ, είμαστε παντός καιρού! (γέλια)

- Ας περάσουμε να δούμε ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη δυνατότητα βελτίωσης της ΣΝ.

- Φυσικά!

-Εσείς θεωρείτε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη του ατόμου μπορεί να βελτιωθεί;

- Εννοείται!

-Από ποια ηλικία θα πρέπει να ξεκινάει κάποιος να βελτιώνει τη Συναισθηματική του Νοημοσύνη;

- Από τη γέννησή του κιόλας. Τα παιδιά αντιλαμβάνονται τα πάντα κι είναι δέκτες των πάντων από λόγια μέχρι κινήσεις, οπότε η ΣΝ ξεκινά από την γέννηση και χτίζεται καθημερινά.

- Ωραία, μέχρι ποια ηλικία ή δεν υπάρχει ηλικία;

- Ες αεί, όσο ζει ο άνθρωπος μαθαίνει σε όλα τα επίπεδα!

- Συμφωνώ! Με ποιον ή ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορεί να βελτιωθεί η ΣΝ;

- Με πολλούς τρόπους, με επιμορφώσεις, με συμμετοχή σε διάφορες κοινωνικές - και όχι μόνο- δράσεις, με την ανάγνωση βιβλίων, τη παρακολούθηση παραστάσεων. Συμμετέχοντας με όλο μας το είναι σε καθετί που σχετίζεται με τη ζωή και τον άνθρωπο, γιατί εκεί κρύβεται η ΣΝ.

-Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο σχετικό με τη ΣΝ πρόγραμμα ;

- Ναι, κάποια στιγμή στο παρελθόν, αλλά ήταν μικρής διάρκειας.

- Ποιος φορέας θεωρείται πως είναι κατάλληλος για την επιμόρφωση αυτή;

- Φορείς που σχετίζονται με την γνώση και την επιμόρφωση, όπως τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

- Ωραία! Και τι διάρκειας θα μπορούσε να είναι η επιμόρφωση αυτή;

- Σίγουρα από 9μηνη και πάνω!

-Πολύ ωραία. Θα παίρνατε μέρος σε σεμινάριο βελτίωσης της Συναισθηματικής σας Νοημοσύνης;

- Εννοείται και θα το θελα πολύ!

- Πολύ ωραία!

- Τι θα θέλατε εσείς ως εκπαιδευτικός να βελτιώσετε;

- Ίσως κάποιες τεχνικές ή μεθόδους με τις οποίες θα εξελίσσονται τα "ιδιαίτερα" παιδιά, όπως είναι η ομάδα των ευφυών παιδιών.

- Ενδιαφέρον! Θα θέλατε αυτή η επιμόρφωση να αποτελείται από πρακτικό/θεωρητικό ή συνδυασμός και των δύο;

- Εννοείται συνδυασμό και των δυο, για ένα καλύτερο αποτέλεσμα.

- Συμφωνώ! Για να δούμε αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι μπορεί να διευκολυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της ΣΝ. Πώς θα βοηθούσε εσάς η γνώση για τη ΣΝ στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα σας βοηθούσε;

- Φυσικά και θα με βοηθούσε, ειδικά στις μέρες μας που οι απαιτήσεις της κοινωνίας και των παιδιών γενικότερα αυξάνονται μέρα με τη μέρα. Θα ήταν ένα χρήσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση πολλών καταστάσεων, αλλά και για τη δική μου καλύτερη οργάνωση του μαθήματος.

- Πάρα πολύ ωραία! Θα σας βοηθούσε η γνώση στρατηγικών για να επιλύετε συγκρούσεις;

- Ξεκάθαρα ναι, οι συγκρούσεις μεταξύ των παιδιών κάποιες φορές είναι έντονες και πληγώνονται βαθιά θα έλεγα, οπότε σίγουρα ναι!

- Θα σας βοηθούσαν τεχνικές για να κινητοποιήσετε ή ακόμη και να εμπνεύσετε τους μαθητές σας;

- Φυσικά και θα το ήθελα πάρα πολύ! Ο εκπαιδευτικός όπως προείπαμε λειτουργεί ως πρότυπο, οπότε τι καλύτερο από το να εμπνέει τους μαθητές του και να τους βλέπει να εξελίσσονται - όχι μόνο μαθησιακά- αλλά πολυπρισματικά! Η κοινωνία μας έχει ανάγκη από ολοκληρωμένες προσωπικότητες!

- Θα συμφωνήσω ως εκπαιδευτικός κι εγώ μαζί σας!

Τέλος, θα σας βοηθούσαν τεχνικές ώστε να ανιχνεύεται με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες των παιδιών;

- Η κοινωνία μας μεταβάλλεται συνεχώς κι η εισροή νέων στοιχείων είναι καθημερινή, οπότε ναι θα με βοηθούσαν ώστε να ανταπεξέλθω στις νέες επιταγές αυτής.

-Πολύ ωραία, τέλεια! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που πήρατε μέρος στην έρευνά μου και με βοηθήσατε για τη διεξαγωγή της! Εύχομαι να συνεχίσετε να επιμορφώνεστε σε διάφορα προγράμματα και να αποτελείτε πρότυπο για τους μαθητές σας!

- Κι εγώ σας ευχαριστώ! Καλή συνέχεια στην έρευνά σας!

- Να στε καλά!

Γεια σας!

- Γεια σας!